

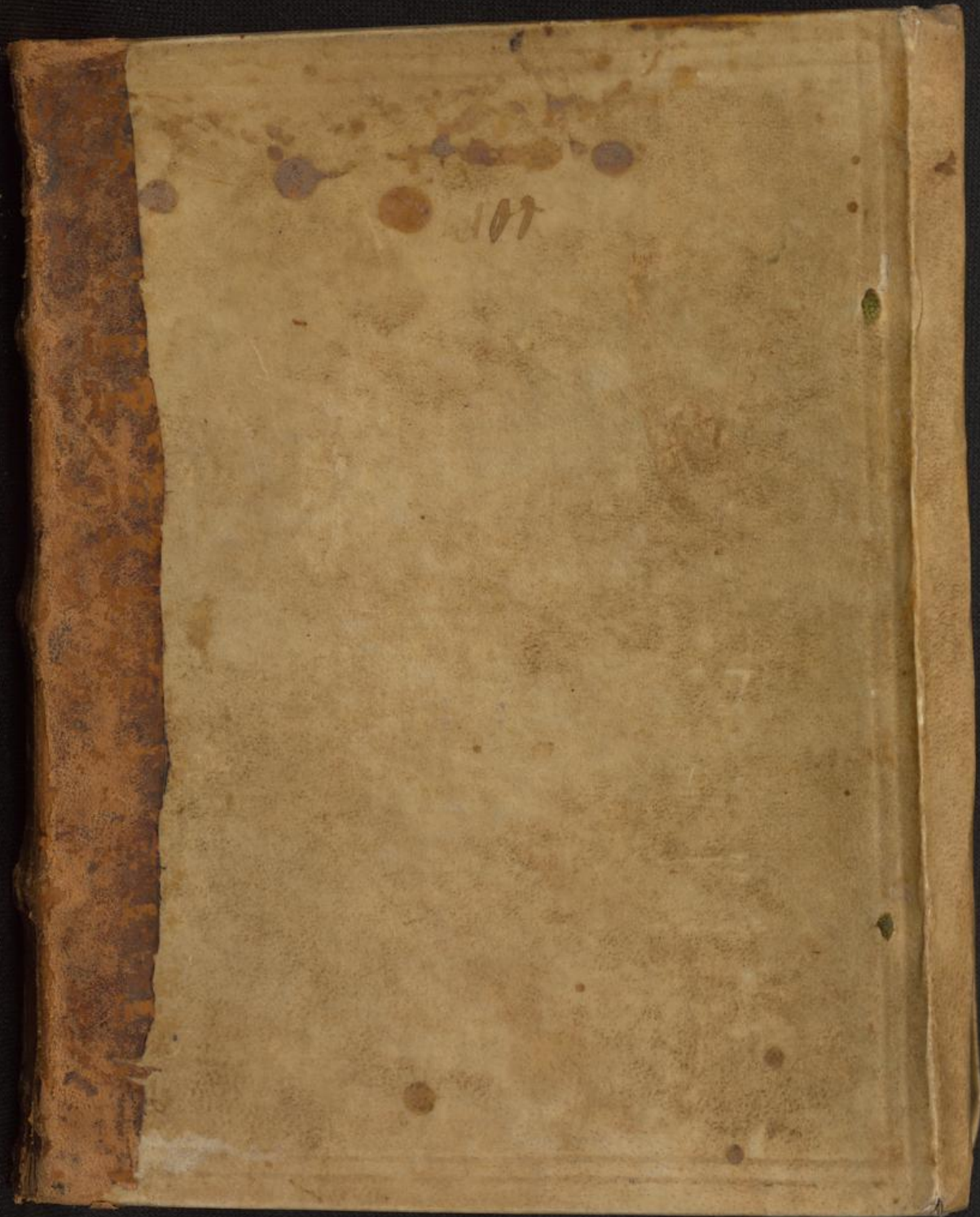
Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Logica - Cod. Rastatt 21

[S.l.], 1629

[urn:nbn:de:bsz:31-284127](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-284127)

l. 69. n. 7

Rastatt 21
2 Fragmente

B.
Commentarius in Organum Aristotelis
S. Xamen quaestionum logicalium
methodice digestam. Molshemi, 69g.

A. 119.
v. etiam Or. Cosaris.

R21

1
7
COMMENTARÿ
IN

ORGANVM

ARISTOTE^{hium}

SIVE

EXAMEN

QVÆSTIONVM
LOGICALIVMPOR²

PHYRRIETARISTOTE
LIS STAGIRITÆ

METHODICEDG

STVMINACADEMIAL^{SPORDSANT}
MOLSHEMII. ANNIS

1629

COMMENTAR

IN

ORCANNI

ARISTOTE

SIVE

EXAMEN

QUESTIONVM

GENERALIUM

PHYSICARUM

ET STAGIRAE

METHODO

STYMI ACADEMIAE
MOLSHENI ANNO

1638

Im woffelortum christus fuisse.

Sigunt flange cogunt Sigun blarid inget Lang
Sigunt maget Liobe amium wison aningang.
Ob glang die hubi windt om Jant
Niget huanis dan ob alle inderkand

Amoris ualrus uem qui facit sanat
Amans iratus multa men
In eo quod quisq; diligit in
Poni custodiam ori tuo ut

dixerit sibi
eo uiuit
non delinquet in ore tuo
in lingua tua

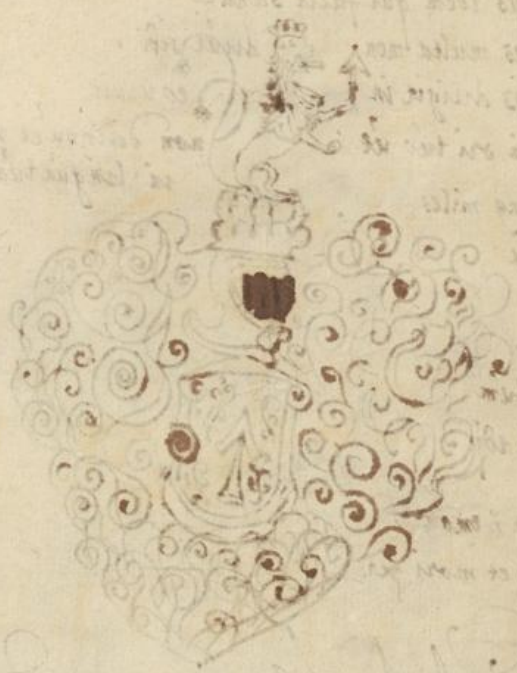
• Labora ut boay miles
Facilis iactura
sepulchri
Nil in moralibus
ex di parte beatorum
Non sibi lucet ad
re corinthum
tanti potuerit i amo
Vivere crubescio et mori per
timere

Immer inget hunc saltem uas manu Jant hant
Nil deceruis quam uicereq; nutrimenta in una nasa simul et in
commemione ten pas prolon x agatun
gare

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

PROLEGOMENA
LOGICES

Venerabilis patris
D. Thomae Aquinatis
opere inchoatum
per magistrum

QUESTIO I

De veritate
Dicitur in primo libro
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae
secundae secundae

PROLEGOMENA
LOGICES

QUESTIO
D
D

1 4

PROLEGOMENA LOGICES

Ut omissis pareatis omnino oibus statim
ad rem ipsam veniamus, prolegomena haec tribus quatuorq;
absoluemus, quae retur primo De natura logicae, Secundo quod
eius obiectum, Tertio quid ens rationis.

QVÆSTIO I. De natura Logicæ

Difficultas prima quid sit logica docens, et utens.

Hæc difficultas eo spectat, ut constet quid nominis sit
logica, peperit autem multas disjuncti. in **PHILOSOP.**
Hæc logicae docentis et utentis acceptio:.

Assertio Logica docens est ille ipse habitus,
Doctrinalis, qui prescribit quomodo sit secundum
præcepta logicae discurrendum. Utens autem logica
est actualis, ille Discursus Taliumq; Præceptorum usus.
Sicut =

2
 sicut Sutoria docens, est illi habitus qui modo aui subla...
 adhibenda sunt docet. Sutoria docens est non enim Exerci...
 sorem Praeceptorum, Illi ut quod Logice utens dicitur cum
 rebus concreta, docens autem est materia dicitur, ubi observan...
 dum, habitum logica ut abstrahit d docente et utente, et habitu
 qui ad utrumque actum inclinatur, tam ut docet, quam ut utatur,
 ac prout doceri docentem, dum docet, utentem dum utitur.

LOGICA

L O G I C A secundum se totam est docens et utens, non autem
 ut (conspiciat) Sed unam partem tantum docens, et unam
 alteram utens, ratio conspicit falsum asserunt, aiant enim
 tantum esse utentem LOGICAM etiam eam partem qua de proba-
 bilibus disputat, quod non placet, nam sicut praeccepta logica supra
 (id est quae sunt de probabilibus) possunt in unum redigi, ita ut illa
 quibus docent, quomodo sit scientificè rationandum, In eis non proprie
 utitur praecceptis logicis, talis actus non est actus LOGICAE Sed
 probabilis Ergo male dicitur LOGICA utens. Respondetur talis
 actus dupliciter spectatur, primo ut actus dicendum tantum scien-
 tificè et sic est logica utens. Secundo ut actus dicendum esse in tali
 materia, et sic est Phylsica.

inectio.
 solutio

Different formaliter ut aliud e docere quomodo sit saluandum, et saluare, quod
 modo dicendum scientificè et dicendum, possunt tamen in unum coincidere,
 ut cum quis saluare potest hoc apud docere alium. Videtur etiam quomodo habitus
 different non different habitu nam logica utrumque actum elicit potest
 et quo modo sit rationandum, et ratio emere.

QUANDO ERIT QUAERIT ERGO ALIQUIS
ELICIT ACTUM LOGICAE DOCENTIS
ELICIT ACTUM EST LOGICAE UTENTIS

R. Non: quia docentis actus est praecepta tradere, utentis ex
cis uti: haec autem est vera propro: actu scientifici et artificiosi
discernere, est actus do: utentis.

Contra ergo logica docentis
potest elicere actus do: utentis
R. specificatio² verum est hi reduplici: saltem; id est habiti quod
LOGICAE utentis aut docentis dicitur, potest utrumque actum elicere
sed ut do: tantum potest praecipere et utentis tan: praecipere;

DE LOGICAE

Im

Q. diff: officij Sicut idem modo potest scire qui doctor est, et unum
quod magister dicitur unum habiti numero non potest elicere actus spec
distinctos, sed actus do: et utentis Ergo: sunt specie distincti

R. aliqui negant antea: quod habiti sit causa aliquo mo: a:
qui: propter conjunctionem. cum potentia a qua adunatur; Quid
melig, ergo habiti non potest elicere distinctos specie manifeste
distinctos nego, nam semper abiti; elicet actum bibendi et aduendi
a causa formaliter distinctos concedo, sed actus docentis et utentis
sunt tan: manifesti: distincti, e enim hoc dicitur quod unum ab unum
cum manifesti aliterum conuety

DE LOGICAE
S. S. A. N

Nota: scientia non varie accipit pro qualicunque cognitione
quae non habet adunatam dubit: sui illi quae unum dicitur
edo pro sibi scientis specie laeuis, S. S. A. N. deo et hinc cap: tertio

PROBA: TERTIO

esse scientiam est quod prius quam e speculativa aut practica: ergo ad scientiam ut scientia non requiritur

Et sit ratio sui Ergo

Et si aliqua scientia ratio sui non esset ponetur: et si scientia probatur ut enim actus est quod prius quam rationale, ita e scientiam est quod prius quam e operi: aut practica. **ARTICULUS SEPTIMO** Sci: logica ut pro dicta scientia est, ita etiam ab alijs distincta, ratio quia habet distinctas demonstratio: ab alijs scientia: ergo est distincta scientia, eto habet distinctas obiecta: sicut enim alia agunt de corpore naturali, de quantitate, ita logica de operationibus mentis. **ARTICULUS OCTAVO** Sci: logica non est omni perfecta scientia. Ratio scientia nobilitas ex obiecto et magnitudine et certitudine: demonstratio sumit, sed obiecto superat. Metaphysica: quia agunt de substantijs, virtutibus mathematica. Ergo **ARTICULUS NONO** Sci: de utriusque intelligenda auctores, de docente et intelligente. **RE:** De utriusque cum subdistinguitur utens, ut sit sub rationem viget eorum quod docent tradit non e ad tantum, ut scientia, v.g. cum quis facit Syllogismum vel Barbara ille est, ut actum quia est scientia actuali, sed quomodo simpliciter appellatur habet de: habet de scientia auctentis: nec utriusque rationem in determinata habet de logica, sicut continentur dicitur, sicut in libro aut in parte et continentur.

Scientia est de rebus necessarijs aut quae se ab ipsis habere non possunt falsas non sunt nos logica, Ergo, probatur antecedens, sed scientia debet e certa, sed de rebus perpetuis tantum potest e certitudo. Nam si res sint mutabiles quae inveniuntur permanentibus scientia efficietur falsa probatur minor logica vocatur in operationem intellectus quae sunt mutabiles. **RE:** Distinguitur maior cuius duplex e ratio, sicut res natura sua distincta ut una e immutabilis de quibus aliquid potest demonstrare et tunc ratio maior manifeste falsa e, nam si de nulla re esset scientia, cum momento sed e contra potest manifeste ratio ut quam quam res in se mutabiles sunt, dicitur tamen **RE:**

et necessaria quia illis aliquid exornis potest ab eterno si ne ulla multa
propi reu inter se conuenient: aut a conuenient re prop: reu difficile
unde pradiatum cum subiecto habet ne cessaria gnerationem et hoc
eternitas aut necessitas ad su entiam sufficiat, clariissima est quod
diximus in scientia naturali, cor pora subleuaria in reu eris mlti tatiob
sunt obuua, de ipsis tam: plurima demouantur phisici et mltum
atitici sig: et uultu est omni figurata uoperi petrarum capacissima diu
hoc propositi: eterna ueritatis, n quia ci uultu ut aternu, sed si exet
et long: semper talis exet, et quando unq: fri aliter se habere n possit,
eodem modo de rebus logicis ratiocinamus. Res dicitur ponit aterna
non quod in singulari sed in uarietate sine aterna, scilicet quod non
aterna in mente Dei, Obiectio 2da Omnis scientia est in gratia

Lo: n est scientia, ergo non est in gratia omnis uia: e notitia: cogni:
Urgo debet se contenta se ipsi, ergo non debet ad alium formam referri
M P H O R probatur logica est instrumtu aternu scientiarum,
ergo non e sui gratia. R: nego maxime ebtica en: uoi ebtico uientiam
non Excluditur, quod ratiocines fructus recte operandi, si uolens, ergo n
debet Excludi Logica quod operatio nos fructus recte operandi, per
interuallum: DISCES LEYGEA VERES

Quia negatur per sed scientis cum sed uentur diu: uide
argumentatione. RES 10: ne: aut eadem materia eiq: e. u. r. r.
operatio, sicut et uocantis. DISCES LEYGEA VERES 3a

Nota: scientia practica e notitia, uel habitus, quia n tantu
cognosimus re ut si ang, sed ut operemur: speculativa uero
est habitus, uel notitia, que acquiritur in sola cognitione, seu

diff: p oppositas referent; sed item argumentandi regulas
notitia practica ergo dantur habitus practici
Pro: ante: notitia dirigens, ut regula, non potest esse proprie
speculativa quia n̄ est ratio sumi, sed propter id ad quod di-
git. **PROBATUR** Eda: pars hanc cognitio, quod constat
ut ratio talis, vel talis, quod syllogis est ratio, constantem
veris est nihil dicitur de opere faciendo formaliter, ergo
notitia tantum speculativa, et in hac consuetudine
inter auctores, hoc autem disputant, an log: sit ducenda practica
an speculativa. **ASSERTIO TERTIA:**

Probabilis, dicitur et practica, et Phisica et Consequens,
enim: Ratio, principis logica finis, est opy, ergo ipsa practica,
pro: ante: quia tota logica curam exersat, ut docet, ut dicitur
discendi modis. **PROBATUR**

Logica explicata tunc Syllogi, cetera r̄qz operationem intellectus, ergo
est speculativa. **R: nego:** consuetudo enim communis est speculativa, et
practica, in eo autem est discrimen, quod speculativa scia res tan-
tradat ut sciat, practica ut transeat aliquando in opy.
DEUS Logi: n̄ est activa, nego factiva, Ergo n̄ est practica
sicut factiva quod docet facere opy Mechanicam, aut unum quod
docet aliquid agere. **RESPONDET** L: e activa, prout ea accipit
activi, non tantum pro ea quae ex electione dependens, sed quae
est circa actus emanantes. **DEUS** finis lo: proximus est in res
quom: ducuntur un, **ERGO** ipsa non est practica. **RESPONDET**
finis enim

Attri: ignorantia Logicæ. Nemo potest perfecte de re scire
 enere, nisi teneat rationes sui, et clare cognoscat se scire
 sed absq; lo: nemo cognoscere potest se scire. Ergo. Majori constat,
 ipsius scire, scire est rem per causam cognoscere. **MS. C. 28** pro
 ad sci: requiruntur principia evidentiâ, scilicet quod conclusio
 reductio: ad hoc redon potest haberi sine Logicâ. Ergo **MS:**
 pro quia sola Logica docet quae consequentia necessaria con-
 cludant. **ABS. ER. Jo. Ter.**

Non omnes partes lo: necessariae sunt. Haec necessitate ad eos
 scient: et hoc tenet vera est sententia negantium absoluta ne-
 cessitate. **Ref. 110** illa pars qua lo: syllos demonstrare ostendi-
 ra. At si sit utilis non est tamen simpliciter necessaria
 quae Imperfecti sylmi. sibi probari possunt.

OBGE. C. 28

Multi perfecte scientias sibi uere sine logica, ergo n
 habe: opus logica probatur ante: Hippo: medicinam
 ante inuenta m lo: sibi uir, mo aliqui iuris prud: et **MS:**
Alinam Hy: Dia: quis res constat ex ipso quod ad **Ma: atti:**
 ex **Arri:** certo constat plerumq; Logicam ignorare ac proinde
 in scientiis turpiter errare ut ex eorum operibus constat:
 quod ad illos qui neglecta lo: hodie alijs scientijs uicant
 negandum est illos habere scientiam cum nullam sciant ra-
 tioni, sed tantum credunt suis magistris, ita pueri discunt **Arit.**

Si finis physica est cogitatio: ratio: et si entis illam finis p^a.
est ea: dicitur: gloria et quodquid demum sibi proponit.

NOTA Secundo finis alius est proximus, qui scilicet primo
oia acquirit, alias remotus, qui potest error obiectur, si proxi
sient rationem finos sunt cognitio, remoti, unus talis cognitionis
cum hoc determinare, quod in ~~ASSER~~ ASSER, proximo ut pri
cipalis: NOTA: 3: finis alius Curus, alius Cur, finis curus, e
us curis con sequendi gratia appellatur, finis cui quod alter
acquirit: ASSER 230: finis cui, res ea cui inuenta loq; e
Homo, quia rationalis e Ratio quia, Homo non amplius eget
arte de iuribus ASSER: ita finis curus est loq; proximo ut
scilicet: sicut modus discurrendi Ratio ut finis essetia proxi
et dirigere volunt: ita L: proximo e dirigere intellectum

ASSER 230 Nota

Finis L: qua ex parte practica e remotus, et principalis,
est rectitudo actione mentis Ratio L: ex natu: sua tendit
ad eam perficiendam ergo finis est illa rectitudo non em
ideo cupimus vivere regulas discurrendi tantum sed ut aliqua
faciamus OBSECTO operationes intellectu sunt naturalia
recta, ergo non est finis Logi: facere directas RES: ad act: cu
restrictione, operationes in universali abstracta a materia
sunt directae Chive operative in suppo: simplicis, id e pro: natu
re sua operatione in communi concludo operati: in suppositioe

particulari sunt directa nego, sed contra quod generis rei veralis
id conuenit orby suis particularibz, namq. conuenit generi
conu: et: l. ETCO, quod conuenit Si. in suppo. simplici nego,

Res. 200. quod conu: uerale in suppo. ^{simplici id conuenit particulari} ~~per se~~ ~~seu~~ ~~si~~ ~~in~~ ~~hoc~~ ~~lo~~ ~~quod~~ ~~conuenit~~
— ~~conuenit~~ in conuersione personali ~~seu~~ ~~in~~ ~~hoc~~ ~~lo~~ ~~quod~~ ~~conuenit~~ in particulari ~~quod~~ ~~conuenit~~
~~seu~~ ~~in~~ ~~hoc~~ ~~lo~~ ~~quod~~ ~~conuenit~~ operationi ~~si~~ ~~ec~~. ~~si~~ ~~ec~~ ~~et~~ ~~am~~, ~~si~~ ~~ec~~ ~~et~~ ~~non~~ ~~conue:~~ ~~conuenit~~

Hoc ee universale A. 88. q. 2. si nis l. qua ex parte quida
contemplat proxima principis est cognitio, R. 88. q. 2. qua
oium theoreticam ite et proxima et prin: ergo et hoc id
quod nunc illis communicat esse dictis:

D. 88. q. 2. C. 1. 1. 1. 1. 1.

Q. alia an Logica sit ars habitus rone
Principiorum et cetera

N. 88. q. 2. artis nomen aliquando ante usurpatur pro quavis
nostra mentis artificiosa cogit: qua aceptione tamquam alia
Scientia artes dicuntur, hoc autem videtur ut 6. 88. q. 2. cap. 1.
ubi definitur est ars habitus cum recta ratione faciendus,
si conuenit tant. habitibus qui materiam externam versantur

N. 88. q. 2. si. differat ab arte, primo quod ars sit producti
ua operis, per actionem transeuntem, si. uero non ita, secundo

quod ars sit de rebus quas eny aliter fieri possunt, si. uero
de finem quas eny aliter se habere non possunt. *Res. 200.* si. uero
tra proprium dicitur, cuius rei dare causam propriam, si. uero
uero effectum, per auctoris autem esse causam, nego enim de.

actio
si. uero
tem

innotat ars, nisi ad operis effectiōem nec enarrari, idq; p^r
 quamlibet causam tam in terram quam Externā Assuet: Log: non
 est ars, stricto loquendo, quia non versatur circa Materiam ext:
 et agit de rebz quā se non possunt aliter habere. Assuet: scda
 Log: non est habitus ^{principiorum} primorū, negz fides, negz opinio, negz Sapientia
 Sciā quā probabilis primorum principū, illa ē, quā sine diuina
 principij assentiōe, quia principia sunt res manifesta, nec
 probē: egent, Log: en de suo obiecto multa probat PROBAT
 etō Log: est habitus evidens fidei obiecta Ergo PROBAT
 opinio ē incerta, et ē cum famidine Log: ē certa et sine fa
 Ergo nō ē opinio. RASO Sapientia obiectum ē oīū nobilitas
 et ipsa ē habitus, oīū nobilitatis, qualis non ē Log: Ergo (iii)

DE VARIIS SECTIS DE

obiecto Log: (ii)

Difficilis at prima quodnam sit obiectum Logica, NOTA
 materiam subiectum, obiectum, obiectum attributionis, hoc loco
 ē Philosophis pro eodem sumi, subiectum dicitur quod partim quasi
 subiect: sit; et in quo tractando nota versatur: obiectum quod ad
 nomen obiecti, sicut obiectum ^{uicis} illud dicitur quod uicis
 obiecti: obiectum attributionis ad quod ord quā in illa scien:
 tractant refertur et ordinem dicit NOTA secundo obiectum
 dicitur in adaequatum ⁱⁿ triadog: ut totale, et partiale, adaeq

quatum dicit quod negat excedit, negat excedit dicitur a scientia,
Ita ut scientia nihil tractet quod non sit eius principium vel
pars, vel pars, si nunc est obiectum arithmetica, nam dicitur
et solus numerus considerat arithmetica, Ita adagratum vel par
tiale, quod est aliqua pars vel species ad aequata, si elementa
est obiectum physici: nam etiam alia considerat, physica sunt
elem: quod de scientiarum et habituum obiectum in em
Perum e de obiectis potentiarum adagratum vel obiectum
auditis est long, nam est vni et solum solum illa potentia p
est, partiale long acut, Totale obiectum vni, e univale par
tiale color, **NOTA** 30 hoc obiectum aliud e materiale, aliud
formale, materiale e res ipsa quam scientia considerat, dicitur
obiectum **QVAD**, formale e ratio sub qua scientia considerat,
Subiectum materiale, diciturque obiectum **QVAD**, v.g. corpus
Hic: est obiectum materiale medicina, nam curia hoc scientia
Hec versatur, formale autem qua sanabile, nam medicina corp
Hic alia ratione non considerat, quam qua sanitatis capax
est, **NB**: aliquot conditiones necessariae sunt ut aliquid possit
esse obiectum scientiae, ut habeat dignitatem: sive genericam, sive
specificam, sive quatenusque aliam, qua una definitione vel descriptio
hinc possit comprehendere, et dicitur ad id omnia quae in illa scientia
tractant referri possunt, quemadmodum in medicina apparet
qua de elementis, herbis, partibus, vici, leuitate, tractat. quae hinc
aliquis obiecto videtur, eae diuersissima, vna, vana, quae

ad sanitatem referentur, humano corpori conciliandum:
 tertio ut hinc qua de re agit ratio ne eius ab alijs alijs
 Scientijs distingueretur, ASSER. PRIMA obiectum L n
 sunt voces uti gerant complures Graeci cum Nominalibus ASSER.
 quid quid in aliqua scientia tractat, pr. aut. id n e eius subie
 voces tantum tractantur per accidentia in log: quia sunt signa
 rerum et conceptuum, sine quibus alia conceptus in istis explicare
 non possumus, ergo n sunt obiectum adaequatum log: quia ead modum
 arbitrii obiect: n e natura: fabrili: quibus edificat sed hinc go
 edifi: in logica obiectum n sunt voces quibus conceptus capitur
 sed intentiones quas dirigit. OBIECTO in log: res des:
 dantur per voces, sic n non, verum, syllogi, generi, species, dicitur
 per praedicta sed hoc e tantum vocum Ergo voces sunt obiecti
 de: definiti ab Aristote Syllogi uocalem, non quia cum tradere
 eius institutione fuit, sed quia ille clarus qui in uoce consistit qu
 ue qui in sola mente, pnde quia sine uocibus loqui non possumus
 nec mentem docentis instruere: ASSER. Etia res des non sunt obiectum
 materiale Logice docentis, Ratio quia res des non definitur
 diffidentur, demonstrantur, ad ordinem, Item si Log: res des tractat
 nit in praet alijs sci: Dicit Aristoteles sape aserit Dialectica ager
 deoibus rebus ut in topicis, et Elenchis de: pr dia: intelligit topi
 cum praerum topicum, quibus de quavis re ducere docetur
 hinc res des ponunt e remota materia dialectica, si quidem

forma syllabica videtur quod, nos autem hinc agimus de
materia propinqua **III**: secunda in operatione intellectus
p[ro]p[ri]a obiectum Logica Nota primo per operationes intellectus
hic intelligimus actionem elicicam ad intellectum in ordine
ad veritatem, haec dividitur in simplici: rem apprehensionem qua
dicitur prima operatio in compositionem ad unum nomen qua
dicitur secunda, videtur sursum qua dicitur tertia operatio
in intellectu. Simplex apprehensio quae simpliciter rem simplicem
vel componi: per modum unius mente apprehendit, nihil deesse
affirmando, aut negando, ut cum dicitur tantum mente apprehendo
et videtur, compositio est divinis est cum unum de altero pro
dico, affirmando, vel negando, ut cum dicitur hinc est ad hunc
cursum denique, quo per consequens: aliud ex alio colligo, et hinc
est ad hunc ergo videtur Nota etiam tertia non est sine secunda ne
secunda sine prima, licet etiam sine tertia, et ita sine etiam
esse possit: Nota: operationes istas habere duas perfectiores una
est cognoscere obiectum, id est ut nihil eorum quae sunt in obiecto effi-
gial cogniti: alterum ut id eum cognoscas recte ordinare proprie
et verum. Harum perfectiorum causam per hanc deperdit ignorantiam:
falsitas, confusio. Quia cum modum apprehendendi rem generaliter
etiam, cum distincte et per quaedam rem cognoscere et definire
docet **TESSM** cum leges rebus conformiter induantur per hanc

bit dumy? secundum or: appere dicit sui: in cognitione¹⁰
 Non id adal geny sibi: Dinde rationale differentiam: et
 is quidpiam quod contrahit et rationale et contrahens appretat
ASSERTIO id obiect: ad aqua: Log: n est una solum opera
 tio intellecty & g: argumentatio, sed ses tres operationes
 130 ia parti quia in Log: rōm se spectata tractantur
 simplices mentis nostra operationes, enuniationes, Durind
 et defini: qua hiet ab Aristle ad argum: referantur Hacta
 non privata potij Aristle intentio quam earum natura e
 nam n ming ia et rōa opera: sape usurpatio sape qua
 quia harum opera: pini pna passio et in Log: expliantur
 ergo obiecti sed obiecti ad aqua conueniunt, quas supra qu
 difficultate procedenti Notabili quarto vel tertio 135: rda
 operatio intellecty qua dirigibilis e, non e obiectum logic
 explicito operationes mentis nota sunt natura sua ante useli
 ene intellectio ne regi possint et innotui, quoniamque ea dicitur
 sunt intellecty nostri operatio aliis facti facilis, aliena inie
 ctioe quasi manu dicit ne abert et fōe magisterium sape in
 telecty sape ipi prout, et ut dicit praerenty magis: e qenti
 si una ratio innotio a lūng potest ee directrix ergo ergo dicit
 4 uol cum ses intellectioes sint capaces, a hae aptitudo seu
 capacitas seu ut dicitur ponit e obiectum logic

-tunc dicitur, Sic nam statim quaeritur an ergo Logi: faciat
 operationes intellectus. Re: op: noua vel considerantur ut sunt Logici
 in hoc individuo, et sic de is non agitur, tales enim sunt ens operatio
 individuum, caducum, quae saepe non sunt recte, cum is quiescit, nisi in a
 exercet potest male apprehendere. Fundere, diuerrere, vel conu
 derantur uniuersaliter ad obiectum abstracto, ut videlicet
 illas praestas aliquis intellectus Dei ab aeterno cognoscit
 et directissimas, tales ut sint non facti logica, sed vix dirigat
 quales sint illae operationes, dicitur, ex natura sua de his potest
 demonstrat, earum qz naturam inquirat suo fine ut illi sic
 demonstrare dirigant operationes alias, verbi causa dicit
 apprehensio genuina talis est, Ergo sic instituta defitio
habet qz cognitio predicamentorum Compositio vel Diuisio
talis est, habet qz cognitio inuery. veris talis est habetur qz cog
de demonstratione probatur nunc fssertso primo mare
 male obiectum sunt operationes intellectus, formale autem in materia
 sunt quae proponuntur dirigunt ut ostensum est, Ergo quae dirigunt
 nam sedu nat: suam spectant obiectum logica: et n: possunt formale
 si en pertinent ad obiectum, sed ex materiali et formali
 fss enim obiectum ad aequatum, tant operationes dirigunt
 confirmatur, hoc obiectum continet ord quae in log: tractat
 nequaqua

appren
 discurre
 iudicare
 premissa
 sumpta
 intellectus
 term cog
 nis co
 nis
 sup n fa
 cog: sed m
 cogat q
 NB:

vincat. quia docet quod ad illud n^o Ergo est obiectum ad a^{que} in part^{es}
antecedenti probatur, quia non tantum^{us} tri^a sed et r^{ati}o^{ne} tota^s
operatio^{es} ^{complexi} iuncta^s quod probatur quia sola log: in refectione
ab omni materia abstractas, et eorum hoc modo considerata
proprie: et antecedenti probatur Discretio corpus humanum
ut sanabile est obiect: medicina, Ergo etiam operatio^{es} ut
ut dirigibiles sunt obiect: log: p: Dirigens antecedens, sana
bile augetur aliquando pro sanitate. id est potest recipere pro
sanabilitate si n^o est obiect: medi: Et hoc pro eo quod est recipere
re sanitatem, si est ergo obiect: similiter dirigibile d^{icitur} quod
aut potest dirigibilitatem pati^{entis} n^o est obiect: log:
dirigibilitatem autem d^{icitur} obiectivam respectu alterius
sed quod autem alias dirigat sic est obiectum Discretio et
dirigere intellectus est aliquid addere, sed intellectus dicitur
traces nihil agunt indire^{ctas} Ergo si non sunt appellata
MORAL probatur quod quid agit aliquid, agit aliquo genere
causam, sed intellectus est nullo causam genere agunt Ergo
n^o agunt probatur MORAL n^o agunt ut ma: neq; ut for: nec
enim alia aliam recipit, quod est materia, neq; alia infama^{re}
alia, nec efficienter agunt, quia intellectus dicitur vel
dirigit intellectus est factus vel faciendus, si factus, ergo

non faciend, nec faciendas, quia totas itas efficit potentia
 in te uerba. **RESPONDEO** operationes directricis dirigere
 alias operationis in genere causa Exemplari, quod genus
 alij ad efficiendum alij ad formalem referunt, quam re. **Ad**
 clarum accipe **EXEMPLUM** hinc uia e for. aliqua quam offe
 mitatur, qui fit ex intentione agentis et certum sibi
 non proponens. & c. artifex faciens op. extrinsecam
 certa ad imaginem conuipit, et talem effectum producit quod
 e for. concepti, nisi organa uel instrumenta impediant, e
 dem modo in **DEUM** rerum uia Creatorum **IDEA** affirmant
 Theologi simili modo Intellectus nostri actualis forma habent
 et **IDEA**, ad quam diriguntur, quam docet et efficit
LOGICA. Nam ita ordinatis tribus ordinatis terminis **IDEA**
 extre: de minore universaliter affert et med: de **MINORI**
 Similiter pot. esse **IDEA** extre: de minori in co. **IDEA** offe
 rari. **Hoc cog:** sei operatio intellectu **IDEA** e uia **IDEA** faci
 endum in barbara uerbo dicitur dirigere quia hanc norma
 oibz accommodat. **RESPONDEO** tertia **IDEA** alij sibi. **IDEA**
 et dirigere opera: intellectu Ergo hoc non praeuat sola **LOGICA**
 pro: **IDEA** c: sed inueniunt intellectu **IDEA** ceteras sibi in
 particulari sua materia inueniunt: inueniunt **LOGICAM** uero
 ex inueniunt tradere modum oibz conue, et generalem.

in parti
 culari
 sua ma
 teria
 logica
 modum
 oibz conue

Quia dicitur
et obicit
unigenitum
natura
et ultimo
concedit
eadem
et ultimo
naturam

generis dicitur ad quod omnia diriguntur in Log: Hoc obicit: Log:
sed ad argu: omnia diriguntur ergo RESPONDEO dicitur: Affirmem
ad quod quod diriguntur ex natura sua et ultimo concedo, ad
quod omnia diriguntur per auicentem et a ultimo nego, nam
ipsa argumta. ad huc diriguntur dicitur, scilicet us Log: donec eis
impariter em formate alias argumentationes. /

QUAESTIO TERTIA

De Ente rationis difficultatibus

in quibus sit ens

ARTICULUS PRIMUS

¶ Cum frequentissime unus sit entium rationis in
Log: Et breuiter huius explicandum, quae fuit tractata
in Metaphisica, unde Ponticam in metaph: Soares Thom
2do, questione quinquagesima qua: Dubium

quod est obicit
et huc
et rationis
subiectum
non est:

NOTA est ratio, varie accipi, primo qualibet ope
ratio intellectus nostri est ens ratio, quasi dicas ratiois
effectus, 2do species intelligibiles, quae sunt imagines,
rerum intellectuum, vocantur etiam rationes, quia miris
habent entitatis, quam res quorundam sunt imagines. Pro
dicitur entia rationis quae sunt in intellectu nostro
obiectum ut habitus Log: et scien: Quarto dicitur est

ens ratio: quod tantum obiective est in intellectu,
 nec in re ipsam aliam existentiam habet, et de hoc
 ente ratio huius agitur: **NOTA**. 2do ex eorum triplex
 a Philisopho definitur: alij dicunt esse a parte rei id est
 ipsa existere alij esse subiective in intellectu: vel esse effe-
 ctivam in barentem animo ut subiecto suo alij esse ob-
 iectivum id est tantum obijci in intellectu: et ab eo cog-
 nosci et praeterea velle habere naturam naturamque esse
 hoc proprie est ens ratio **NOTA** tertio in eo cognitio
 huius quatuor reperiri in cognoscentem 2do actum ip-
 cognoscenti 3o rem cogni: 4. cognitum esse.

ASSERTIO PRIMAE.

Cum est dari entia rationis. **RES**: multas res long-
 ueres videtur concipi pinguique tam: in re nulla sunt, ut
 cecitas ex se est etiamque negati, et privationes, causa autem
 faciendorum entia rationis triplex est, id est quia intellectus
 noster negationes, et privationes, intelligit. **COE** cum autem
 eius obiectum sit ens, commodissime ens ratio intelligit.
 per analogiam esse **VERUM** altera est: imperfectio nos
 videtur qui res omnes ut in se sunt, intelligere nequit.
 facit aliquas relationes rationis, quae a parte rei non

ceptis dari posset, sequeretur ens rationis aliquid medij esse
inter ens ratio: et purum nil. ad inter eorum non datur med.
ergo nec ens ratio: est medium probatur Majori conia axioma
te, sic e. vel a. e. quod falsum est siquid reperitur, quod nec est
nihil, nec ens, probatur eadem minor mediam inter duo est
rea, e. duplex, vel enim e. medium pure negationis, de quo utroque
extre: nega; quale mediam datur inter curvum, et rectum,
est n. quaedam res, quae nec curva est, nec recta, ut Angely, ope
inter citus: aliud medium vocatur participationis, quod par
tem capiat ab utroque extremo, ut fuscus color, qui ex albo ni
groque contemperatur, ad inter ens ratio, et reale, nullum me
dium dari potest, Probatur Minor, quia de inter ratio: nega;
non potest purum nil si en: hoc negatur ens ratio: habebit qua
nihil, et aliquid ^{reale,} nam illud quod purum ^{onis aliquid.} nil ^{plus habebit.} excedit, debet ee
reale et sequitur ^{ratio: e.} ens ^{quod e.} ab ^{quod e.} absurdum
neg; etiam potest esse medium participationis neg; fieri,
potest ut ens capiat partem a nihilo nihil en: habet parte
e. aliquid ens ratio: ee aliquo modo ens et non ens sed contra
quod an illud (est aliquo modo ens ut ee plus quam nihil
si ergo n. addit plus quam nihil manet nihil si ergo plus ^{aliquid.} ergo
aliqua entitate plus **ABSURDUM** quarta Divi

Ita videtur deducitur extrinsecus nullam habere essentiam
sed tantum fieri essentiam aliquam ^{scilicet: 7.} cuiusdam qua in
intelligitur. **Respondeo** s: habent aliquam essentiam Ergo
ab aliqua causa factam Ergo creatam Ergo sunt extrinsecus
omnis enim actio realis terminus est realis

Obje. Ergo id

Quod est obiectum in intellectu hoc est essentia, est obiectum
sive in intellectu ergo est quid quid autem est autem est nihil
RESPONDEO nego Maior: nec enim obiectum in intellectu
est inminuens deinde a verbo est ut est univocum
et significat existere utitur. Est argumentatio

Obje. Cuius Essentia: /
Essentia rationis intelligitur ergo est consequentia
probatum quid quid est terminus actionis realis id est
realis. Horum nihil ens ratio: est terminus actionis
realis ergo est reale **RESPONDEO** nego conseq: non si
quid quid intelligitur id est inter intellectu: est et non
est enim hoc inter est quod essentia per se intelligant si autem
essentia absentiam quod actum probatione consequentia
naturam est intelligi de termino essentia actio enim
mentis producit in animo qualitatem aliquam quae

= na, p[ro] ratiōe
catur inter et Terminus in long. Hec obij vocant verba
mentis exi[er]it aut em Terminus non necessario realis
est quia est illud ipsum obiectum quod non est reale

OBIECTIO 3a

Quod est merum non ens de altero ente nunquam po-
tes[se] pradiari, entia rationis de vero Entib[us] pradiant.
ergo non sunt mera manentia. Affiori probatur si de vero
ente dicitur non ens. Verum ens est non ens et erunt duo con-
tradictoria simul vera. Affiori probatur quia in his Entib[us]
color est visus, affirmatur ens rationis de vero ente. Respon-
dum quod maiorem dupliciter non ens potest pradiari de
vero ente primo ut quum ens uel nihil his terminis affir-
mari de ente ut cum dicitur et haec pradiatio semper est falsa
2do non ens certum et determinatum dici potest de vero ente.
Ut cum dicitur aer est tenebror[um] homo est cec[us] Non in-
tanti dico aerem et hominem esse non entia sed tantum ali-
qua entia h[ab]ere videlicet et videndi facultatem
ab ipsis abesse. Haec autem pradiatio in vero vera est quia
de vero ente differit aliquod ens particulare ut dicitur.

OBIECTIO 4a

OBSECTIO

Quis ratio rationis ut sit requirit aliquod fundame.
 nre nihil n requirit fundamentum n e. Ergo eius rati
 non est nihil. **RES.** Eius ratio: requirit fundame. qua
 sit aliqua **positiva** Entitas que nitatur tali funda
 mento sed que significat negationem entis in subiecto
 apto ad eam entitatem percipiendam aut respectu ali
 q. rationis ut cecitas. **est purum non est que capax sit visus**
 non quod cecitas illam capacitatem signifi. sed que signi
 ficat n eand cum discriminatio ad substantiam a qua quod
 tamen discrimen solum sumitur ex modo loquenti non
 ex vera natura nam ad negationem quod attinet n e.
 amplius cecitas quam n e. Vere e. Ergo. **M** sicut si dicitur
 Eius ratio: requirit fundamentum n que vere sit
 illo sed que non intelligitur sine illo et minor nego.
 ta est e n aliquod purum nil quod sine aliquo fundam.
 intelligi non potest.

ASSERTIO PRIMA

Denominatioes que vocantur experientia sicut et nego
 tiones et privationes ex natura sua non sunt entia u
 tris ut e. visum a metum cecum e. ut. nisi cum ad intell
 tanquam vera aliqua forma nisi apprehendantur. Isti ergo
 ita denominatioes uere rebus conveniunt ante operum
 interitus. **AN** ut e. an per reflectionem fiat eius ratio

Respondet ens ratio: Logicum id est secundum intentionem
videtur fieri per reflectionem non autem dici contra aliam ratio:
quod enim quam fingit hircus cervam habent reflectionem ne
necessitatis

Quomodo
distinguantur Entia

Rationis ab alijs
Entia rationis Logica sunt pure esse intentionales,
alia entia rationis non sunt pure intentionales, clarior:
que in rebus considerantur vel illis conveniunt esse pro
pria natura, ut esse animal, esse hominem, vel ex modo concipi
endi in rebus, vel esse genus subiectum, predicatum, etc.
proprio modo considerantur, spectant ad priores intentiones
que deo modo ad eas intentiones spectant, suntque entia gae
dem rationis, sed logica id est qua fiunt cum aliquo funda
mento in re, id est proprie non dicuntur pure fictitia sicut
chymera, et similia, que non dicuntur logica sed coguntur sine relatio
ad alia finguntur diffi.

Quod duplicia sunt Entia rationis

Abstratio: triplicia sunt, privatio, relatio, negatio, relatio
rationis, negatio et privatio in hoc differant, quod privatio
si absentia alicuius entitatis in subiecto apto ad eam entitatem

4
7
Negatio uero e absentia uel remotio entitatis, simp-
liciter siue subiectum aptum sit, siue non, relationem
rationis etiam eadem. in tentio uocari solet, uia est quae rebus
condemnitur ex natura sua, sed ut esse calidum, sed p. ope. uia
ut e genus speciem: cum porro duplex sit operatio
notari directa et reflexa id uia uocatur prima intentio
quia notat intellectus suum primo in rem cognoscendam
fertur inde reflectit ad cognoscendam suam in tentiorem
et hanc uocant eam intentionem p. p. p. p.

An solus intellectus fiat

Ens ratiois

Afirmare Ratio definitur in extraratio ueritas e
totam esse obiectum in intellectu sed obijciunt etiam uoluntate
notari fertur in bonum eorum: quod uicibus existit nec
haberi alium e qd obiectum. Respondeo si sequitur uia ro-
luntatem faceret ens ratiois sed si illud bonum sit ap-
prehensum extra ens ratiois bene sequeretur uoluntas per
in illud bonum quod intellectus e fabricatus intellectus n
autem uoluntas dicitur ueritas n e subiectum quoniam sola
p. plantana fabricari qm similitudinem in membris aurei
Hirio ueritas sed hac nullam habent existentiam extra inte-
lectum Ergo etiam plantana potest facere extra ratiois
RESPONDEO Sed hoc ipsum plantana n facit se in gorem

17
 nisi interveniente aliquo actu intellectus & prater
 R. P. G. V. M. sentit. Sicut dicitur in 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°

IN Obiectum Logicum sit compositum
 ex ente reali et ente
 rationis hoc querit

Ratione Obiecti

Formalis de quo controversia inter Philosophos de qua
 existat merum ens rationis id obiectum formale et id ad
 aquatum obiectum Logice esse compositum ex Enteratione
 et reali pro qua sententia citari solet Danus Thomas
 et ita sentit Stephanus Solg quam late defendit R. P. G. V. M.
 in premissis aliorum tamen sententias esse formale
 obiectum esse ens reale defenditur a contrariis et
 Suarez.

ASSERPTIO PRIMA.

Logice obiectum ad aquatum non est compositum ex
 ente reali et rationis sed tantum materiale quam formale
 et ens reale. R. P. G. V. M. de ente rationali vera proprietates po
 terit demonstrari de ente Logice demonstratur proprietates
 realis Ergo non est ens rationis. magis est manifesta quod n^o re
 ale non est, non potest habere proprietatem realem. Minor pro
 bat de obiecto Logice demonstratur facere scientiam

divinorum operationum intellectus et cetera ad hoc argumen-
tum aliqui dicunt obiectum esse compositum ex ente reali
et rationis partem autem realem in esse operante realem
non vero entem rationis reputant, quia obiectum logicum
quod formale est habet proprietates reales dirigendi sci-
entiam operantem intellectus, Ergo quod formale obiectum
est ens reale.

¶ **Ad 2° Sed 2°.**

Hoc obiectum logicum quod intelligendum aut facien-
dum logicum inclinatur et mentem promptam reddit sed habi-
tus logicus intellectus inclinatur ad intelligendum et faciendum re-
ales operationes, scilicet, Ergo reales operationes
sunt obiectum. **Ad 3° Sed 3°.** Ita dicitur ens rationis ab in-
tellectu in genere, nihilominus logica est scientia Ergo haec
scientia in natura circa entem rationis ex iustis con-
firmationibus scilicet et cetera operationes quae aliis operan-
tibus distinguuntur vim illam infallibilem ad intellectum dicitur
non non habet ea eo quod intelliguntur esse tales, sed propter
vim intelliguntur esse tales, quia ex natura vim illam habent.
Ergo vim illam non habet ea eo quod intellectus attribuit illis
ens rationis. **Ad 4° Sed 4°.** Aristoteles libro 4° physicorum d. alibi

ait Logicam agere de ente non reali, Ergo agit de ente ra-
 tionis. Et etiam si Logicam agatur de ente rationis non
 e satis, ut nota sint obiecta logica, potest enim de his omnibus
 demonstrari proprietates, principia, passionis, si debeant
 esse obiectum logica revocantur tamen aliquo modo ad obiecta,
 et tunc quibus commodum tractari non potest, quod illi conuenit e cum
 scientiis quae multa Entia rationis habent.

QVAERES AD

quam Scientiam Ergo pertinet tractare
 De Ente ratio

Metaphysica, eadem Scientia versatur circa ens et umbras entium,
 licet non versetur metaphysica circa illud ut obiectum, sed ut generans
 obiectum. **OBSTACULO** in relectiones nostra non tradantur alogi
 ut sunt actiones naturales, sed ut sunt antecedentia, et consequentia,
 maiores et minores Ergo quae ergo habent aduenia circa rationis
 confirmantur in relectione nostra has operationes intellectus tantum
 inter se ordinant, ut alia praecedant, alia sequantur, et hoc modo servat
 Logica tantum quod in se opus rationis. **RESPOSTIO** hic inquit non,
 Logica duo genera in relectionibus suis, primam e ipsum factum
 a natura, quae hoc habent ut dirigere et quod erit generans, e hoc e aliquid reale
 e a totum quod a arte factum, cuius partes eam naturam habent, et si una
 vera sit, altera necessaria alterum e esse debet, aliter e id quod ex ha
 natura resultat. **RESPOSTIO** quodam externa prioritatis et posterioritatis

quod una alteri proponat vel quod ponat et huius respectus est
 ratio qui quodmodum unum a Logico et primario intenditur si necesse
 est quod in unum ad obiectum primarium. Explicandum OBIEC
 Eadem est directivum aut potest inferre generalis non est qualitas aut pro-
 prietas inherens intellectibus. Ergo necessarius est ratio ante probat
 quod una proprietas nec est alia ratio nec modus actionis dicitur cum plures
 sint operationes vel unum vel plures inherens, sed verum dicitur pro-
 prietas. Proprietatem hanc ab ipsius intellectibus non distinguunt realiter
 sed a ipsius intellectibus quorum natura et essentia idcirco ad direc-
 tione, ut vero aliqua proprietas dicitur proprietas dicitur non est necesse una sub-
 ecto distinguatur realiter, si non verum bonum unum dicitur proprietas
 tes, et tamen ab arte non distinguunt ad confirmative. Respondeo eam
 vim in eis omnibus operationibus revere ad directivum coordinatis unum.

Etiam dicitur omnibus facile est cogitare quod ut Logica cum non sit definita
 et habitus definiti debet positivum. Et igitur Logica dicitur optivum
 intentionis non directivum. habitus igitur Logicae proprie non artem sed
 late loquendo non sapientiam non habitum primorum principiorum
 sed scientiam proprie dicitur practicam ad alias scientias perfecte
 dicendas simpliciter necessaria, cuius obiectum non unum verum, non res
 verum, non ens verum non una tantum operatio intellectus, nec quod operatio unum
 gibilis, sed res opera: aliam directivum, atque hanc Logica dicitur
 si naturalis, et artificialis, universalem et particularem, theoreticam
 et usitatem, atque haec de Propositione.

AVS DEO SVAVITVS VSSVS

ISAIAE PROPHETIA

Secunda generis sectator sub Aureliano Imperatoris: usque ad
 CONSTANTINUM Magnum floruit Christianorum in fensio
 Honorum cum iudicibus Christianis factis ob morem impios respiciendos
 Sciencia fide Christiana ad Ethnicos transiit, ut testatur Eusebius
 Libro Sexto Historiarum cap. vigesimo quinto, mo contra sanctam
 fidem nostram quindem scripsit volumina, quam obrem ab Hieronimo
 rabibus canis appellatus est, hanc tamen introductioem quam ad inveni-
 enda Aristoteli praedivina Chrysostomus Romano Patrio conrip-
 sit, quia ab Eusebio Christiana (ut ex verbis sancti Hieronimi ad
 Domnionem colligere licet) accepta est ex varijs Aristoteli operibus coar-
 uata, ipsam et nos more recitato explicatam aggredimur

PROEMIIUM

In Proemio quo dicitur agit BOETHIUS primo ostendit necessi-
 tatem quia quod Aristoteli simulque etiam declarat in eadem, nempe
 idcirco se de his scripsisse quod eorum notitia sit ad intelligenda praedivina
 necessaria. De ostendit modum quo de ipsis actus est, nempe in
 unum et in Peripateticorum sententiam et doctrinam sectarum ter-
 uari autem in recensendis praedivinitibus videtur, nam primo loco
 ponit generis differentiam, quod ex his tanquam ex partibus essentialibus
 species generat. Deinde ponit speciem quam totum quoddam, dum ex illis re-
 to propriam quod ex natura speciem anatur. S. Audens et auxilium apponi

ad orationem specierum sacrand. Hanc tamen ord. me. pos. in
 lat. de. Domin. causa. i. sequitur. **DE** quatuor difficultatibus
 qd. se. p. m. s. r. u. m. d. i. u. s. p. o. n. i. t. p. r. i. m. o. u. t. r. u. m. g. e. n. e. r. a. e. t. s. p. e. c. i. e. s.
 e. x. i. s. t. a. n. t. i. n. r. e. r. u. m. n. a. r. a. a. n. u. e. r. o. i. n. s. o. l. i. o. a. n. i. m. i. g. e. n. e. r. i. b. u. s. q. u. o. d. a. r. e. q. u. i. t.
 e. x. i. s. t. a. n. t. a. n. c. o. r. p. o. r. a. t. a. s. i. n. t. a. n. c. o. r. p. o. r. i. s. e. x. p. e. r. i. a. i. n. u. t. r. u. s. s. e. p. a. r. a. t. i. s.
 s. i. n. t. a. r. e. h. g. q. u. o. d. n. o. b. i. s. e. s. s. u. m. e. d. u. n. t. a. n. n. o. n.

QUESTIOES DVOB OBIECTVM

Huius libri
 Quod universale est potius obiectum huius libri quam gradabile illa
 quia universale melius convenit ad conditiones obiecti huius in gradibus
 eius species idem eius passio ostenditur posse scilicet quod unum dicit
 dat sufficientem unitatem **DE** universale non generat unum unum
 Ergo nec ad a. quatuor huius libri **DE**. agit huius de individuo non de
 obiecto speciei sed ut de eo quod de eo opponitur universali relative ex
 cuius cognitione natura universalis erudit manifestior. observandum tamen
 universale rudi modo considerandum esse huius libri **OBIECTVM** nam
 Porphyrius ipse proferitur omnium se quaerit ad difficultate

QUESTIO DE UNIVERSALI IN GENERE PRIMA.
DE NATURA Universalium
DE SECVLITAS in m. i. t. o. n. e. **DE**

Dividitur universale multivariis ^{no. m. i. g. n. i. s.} **Q** primum aliud ex **g. p. l. e. t. u. m.**
quod est propositio vel axioma aliqd generale vel si ab equalibz d. e. s.
aqualia remanent equalia. aliud in **g. p. l. e. t. u. m.** quod est una res aliqua im-
plex habens ordinem ad plura idz ulterius vel est universale in causando
cum res una permanens varios et multiplices effectz producit di-

De causa veritatis, & de Veritate vel in representando cum una
imago vel species impressa plura representat Vel in distributione
do ut sunt Universalia signa Omnis Nuly, vel in existendo quale
 nullum omnino reperiri poterit tale posse videtur Plato et
 Averroes tale esse deliraverit. Denique Veritate in essendo, vel produci
 do, qd e natura apta in esse multo, et de qd p dicitur. De hoc nobis hinc
 mo est

Veritate log
 e aliquo
 causa
 Metaphisica
 quod est
 distribue
 analogo.
 cum ali
 scitria
 aristotelia

DE VERITATE

Quo Fine Veritate. ponatur

AGGEE. Veritate sunt qnru end res rerum aliqua certa
 haberi possent. Ad id qd scitur debet esse tale, ut semper eodem
 se habeat. Si res non nisi in universali eodem modo se habeat, singularia
 n vident modo sunt, ita paulo post n sunt, vel eodem modo non
 sunt vel possunt non esse. ita n sunt Veritate ut de rebz possit
 haberi scientiam. **DEUS** si gens sit aliquid Veritate singulare ut
 solitudo sciri n poterit cum n sit Veritate. **RESPONDO** duo di
 gera singularium in corru prohibent, unum qd talem habet natura
 qm implicat multiplicari vel non esse, ut **DEUS** e, alterum quod
 habet non nisi unum potest tamen a deo multiplicari vel rari
 de priori potest e scientia quia prorsus inimitabile e be potest
 sciri non potest esse scientia ut e singulare sed ut videt. **DEUS**
 quia ut e singulare et no habeat se aliter potest tamen se aliter habere
 ut potest sciri qd deo ante erat esse falsa quod pugnat cum ree
 vera scitria

scitria
 in Veritate
 ut habet
 causa
 quod poss

DE VERITATE

Quomodo Definiatur Verale in essendo et
graduantio

Definitioes King Veralis ^{ad se arriples} primo Periber minias cap Vbi haec uer
 be habet. Duo autem Verale quod de plerq graduari aprum Tex
 to Meta pbyri: textu 8to: sic dicitur Verale qd pluribz aliquid di
 citur, et Textu 4o sic, hoc autem dicitur Verale qd pluribz apru
 e in esse. Quarto autem Methyricorum Textu 14. Veralis duas
 ponit conditiones prima ut sit unum quidam, videlicet ut una
uoca simpliciter explicetur, 2da ut de plerq graduari possit, ut in 14o
 dicitur unum, requiruntur omnia complexa principia quae sunt
 enunciationes, 2do aequiuola et anaroga, qd quidem unum non
 habens, non tamen unam definitioem, cum dicitur aprum esse
 sit in multis, uel predicari de multis, intellige primo in esse nec
essentiam accidentalem predicatiorem, sed sufficere aprum uerale in
proseman, ut aliquid sit uerale: 2do requiruntur uia qd graduari
 non possunt de multis, ut singularia Petri n naara e individua et
 tamen non in uno potest n in multis, et proinde nec graduari de mul
 tis. Necesse e enim ut naara qd d uatur uerale sit multiplu
bilis in naaras singularis uero inter se distinctas: Et hoc e nara
 quaedam Veralis quaepta quam unum quid, quae tamen in singulari h
 multiplicatur pro uero homin, hinc recte colligunt Theologi De
 n esse uerale in graduando et n a Deo predicari de tribz personis dicitur,
 non tamen nara diuina in illis tribz personis et multiplicata.

uocet po
 aut pdi
 ones Ver
 bus ut sit
 unum et
 aprum or
 de plerq
 apru
 si caros

uerale
 bel ei
 p pmo ap
 um

Ubi sunt tres natura ita sunt tres personae sed una eademque
manens subsistit in tribus personis **VERBES** definiatur
Vrale tri^{us} ut est quid absolute an
Especcium Pro responsione

Nola
Nota sunt ead accipiunt pro se quod dicitur ead pro cuius salu^{ros e}
te, pro relatione gurgente. Ita Vrale accipitur pro natura pro ex^{causalita}
titudine, pro relatione, quod dicitur autem idem quam radem defini^{relatio}
ari Vrale cum dicitur est id quod aptum est predicari est pluribus
RESPONDO defini Vrale ut est relatum. Quia Vrale
formaliter est relatum, nam si definiatur Vrale formaliter de^{Vrale e-}
finitur ut relatum. **VERBES** Vrale si semper aut predicari^{in rati}
nam relatio si est illi ita videtur est **VERBES** Vrale non requirit ut^{et relatu}
aut gradus utitur, sed ut proxime aptum sit predicari, si autem
aptum non erit nisi collatum cum suis inferioribus. Porro in a
sua definitione Vrale est quod de pluribus aptum est predicari
ut quod pluribus aptum est inesse multis tantum connotative disting^{indist}
uuntur. Nam quid quid proxime aptum est predicari est pluribus
aptum etiam est inesse et contra aptitudo si ad predicandum et inesse
eadem nom^{is} utitur sicut sunt aptitudo in intellectu ad dicendum aut^{aut?}
omnes plures unica est **VERBES** predicari est effectus taen est est ead^{ari e}
predicari aut est effectus sed proxime aptum est aut predicatur est ipse
quia Vrale neg^{at} differt ab inesse nisi globaliter quod in eo quod in
est predicabilitatem actualem explicito **VERBES** 4a

An detur aliqua res Universalis

Plato vult aliquam posse re ipsa existentia quae vocat
 Ideas seu rationes vales et separatas nam ab omnibus singu-
 laribus has ipsas putabat esse principia unde res nam singu-
 lares promanarunt V. G. nam humanam valem ab omnibus
 separata ab aeterno existere putavit a qua singuli homines
 suas singulas acciperent. et haec quidem an vere Plato genuit
 hanc in opinionem aristoteles affixerit incertum. non si fieri po-
 tuisse videtur ut Plato tam exercitatus Philosophus haec a vera
 ratio discerneret neque etiam verisimile Aristem hoc favoribus Plat-
 onis videntibus. Platonem imponere ut huiusmodi esse dicitur
 in Aquinatum Lib. 2 de civitate Dei et plures alij sententiam hanc in
 hi interpretant ut dixerit Deum omnium eorum quae facta faciendae
 sunt habere exemplaria in se simili modo quae artifex operans
 nam Iudas adeo comprehendit. quod si haec Plato genuit mirum est cum
 naturali apice ingenij eo usque pergere ut merito ei non dicitur
 Platonis genuit videtur

-11
 Plato nam
 human. ab
 omib. hoib.
 separata
 ab aeterno
 existere
 vult

Nullo pacto vero est sententia Platonis ut eam explicavit Aristes.
 imo repugnat fidei Christianae et naturali rationi. Quod primum
 quod quid reuera existit vel est certo operatio et definitum tempore
 vel est ubique et semper ad valem Platonem cum supponimus est res
 vera existens et in certo tempore et spatio vel ubique et semper

Minor. e manifesta nam nunquam esse non e Major
 e aduersariorum et Cochano si uero est in certo loco
 e singulare contra hypothesis Quod quidam aliqua
 ratio em producitur singulare e magis conuenit uel
 hoc uel illud sed Verba genera existentia p aliquam
actionem producta sunt Ergo sunt singularia Metaphis
is actio qua aliquis effectus producitur definita cu
certo loco et tempore Ergo et ipse effectus definitur
certo loco et tempore Hic ergo Verba Verba Verba
 sum e ab oibz singularibus Ergo de nullo singulari
 potest affirmari sed Verba de singularibus affirmantur
 Ergo Abstrahis non sunt scientia. Probatum Metaphis qd si dicitur
Quodlibet est hoc hac propositio falsa est si hoc Verba
 separatum sit a Domulo Hic Domulo Hic Domulo Hic
 dicit ubi Domulo n e ut hoc falsa e Domulo Hic Domulo Hic
 paratum existens Hic Domulo Hic Domulo Hic

Verbalium sententiarum cum affirmantur ueritas n e
rebus sed tamen Verba Verba Verba Verba Verba
 anialibz habetur non est de nomine daram rerum sed de ipis
 rebus ergo Verba sunt Verba Verba Verba Verba Verba
Verba Verba Verba Verba Verba Verba Verba Verba
 Ergo n sunt Verba. Si n quis uia denunciat Alexander est
 hoc non est hoc n e uniuersale falsa n enet hoc predicatio

Contra No
 male uerale
 e quod pra dicit
 pluralibz rebus ueris
 n pra dicitur de
 pluralibz rebus
 nec sunt in pluralibz
 rebus Ergo e sunt
 uerale

OBIECTIO #.

Conueniant Ergo sunt eadem inter se **RESPONDO**
eae eadem inter se quae tenent eadem uniuersae natura
singulari et incommuniabili n̄ autem aliter quae pluri
by rebz e communiis **QVAERES**

Quomodo uerum sit quod Plato dixit
Essentias rerum esse aeternas

RESPONDEO sunt aeterna quod ad existentiam nego
sunt aeterna quo in ordine ad inextinguibilem qui semper le
itris potest predicari propositiones aeterna ueritatis
cuius rei fundamentum ē in existentia sed conuenientia
ueritatis in subiecto

SI QVAERES **CONSTAT** SA
Sicqz uniuersale in multis ante operante
intellectus

Nota Philoso: qui reales dicuntur dupl. ē scilicet alij
n̄ existimant naturas communes esse ex se se et antequam ab in
tellectu abstractantur. In natura triplicem qua y statum habent
Primus cum natura Choo v. c. atqz et similia ad singularia
genera ē per differentias indiuiduales Secundus cum
eadem natura solitarie consideratur ut multis generis Tertius
cum natura consideratur ex se se neqz ut est generata ad singu
laria neqz abstracta ab intellectu et hoc statum dicitur aliquom
naturam eae Ursalem in hac sententia sunt praesertim Scotus
et Fonseca Primus status dicitur Ursalis singularitatis

Secundus Abstractionis Tertius prioritaris Illi
autem volent abstrahere naturam dari ~~virtutem~~ ante operatio

Itaque

ASSERTIO

Non datur uniuersale ante operatio: intellectus Probat
1o. auctoritate Aristotilis Uniuersale aut nihil est aut potest
ergo ~~virtutem~~ x in vi uo priori natura sed post abstrac-
tionem intellectus Ratio si unitas genuit natura pro ut ex-
istit non autem impossibile sed unitas possibilis e tam in
diuidualis. Ergo habent indiuidualem m: Probat. unitas
possibilis est qua aut fieri potest sed in indiuiduali actu
fieri potest Ergo in e possibilis

Nota 2da ad intelligendas superiores et inferiores
seruaciones quando supra, difficultate quarta, quoniam e
an detur res uniuersalis sensum fuisse an res aliqua separa-
tim manens Uniuersalis existat quando uero impoterum sapi-
us utemur hoc termino Res uniuersales. nos non loqui de
natura aliqua que separatim manens uniuersalis existat sed
de uniuersalibus materialiter generalis quod ut clariguit.

Res aliqua
separatim
manens non
existit
res
his

Nota 3o Uniuersalia accipi aliquando materialiter id est
pro ipsa natura uniuersalitati subtractis, et si uero uniuersalia
sunt res, et in rebus, hinc ab ipsis non separatim existentes, natura
natura uero e in Romulo et Lemo Aliquando uero accipi formaliter
id e pro ipsa uniuersalitate a qua d nominantur uniuersalia, et si n

Alexander e' d'co. noen' h'co. sed res p' noen' designat'
 negz etiam' ceptu' d'co' p' d'ciatur' de ceptu' h'cendi
 nec' h'ec enunciatio est falsa, conu' p' q' ceptu' d'coem
 e' ceptu' qu' ceptu' Alexandrum' vel contra. res ergo
 significata affirmatur' de re p' modum' idem' rati'
 h'co' 30. h'co' equus et similia' immediate non signi
 ficant' singularia nisi in confu'io quod' d'co' oibz et ceptu'
 r'p'ondet n' est' singulare aut' singularia Ergo est' ali
 u' r'ale, r' consequentia' d'co'. Sui uo' h'co' n' r'p'ondent
 aliqua' singularia, determinata quia' n' magis h'ec quam
 illa' negz una' singularia simul' quia' caret' signo' uniuersali
 Ergo immediate illi r'p'ondet' natura' u' r'alis. Ratio quarta
 Socrates et Plato numero' inter se differunt' et tamen in aliqua
 ueniunt' quod' e' comu' utriqz' Ergo in aliquo' quod' unum'
 potest' de utroqz' p' r' uari' Ergo in aliquo' u' r'ali d'ciatur'
 res aliqua' u' r'alis. D'co' cum' Nominatibz' u' r'ale
 e' tamen' ceptu' in mente formatu' et e' tamen' ip'ia' uox' d'co'.
 ad h'eccedens; sed est' ip'ia' natura' ceptu' sine' differentia'
 q' h'c existit' immediate p' indiuidua' D'co' u' r'alia
 h'ec nec tempore' definiuntur' Ergo nulla' sunt' d'co' u' r'alia
 h'ec et tempore' definiuntur' mediate' q' sua' singularia' in
 quibus' sunt' h'ec n' argu'mento' p' r'obatur' uniuersalia' n' poss'
 separati' existere q' cumqz' sunt' eadem' uni tertio' sub' i'ate'
 s'nt' de Socrates et Plato sunt' eadem' uni tertio' u' r'ale h'ec in qua'

#.
 Obiectio

Sunt in rebus, sed tamen obiectiva in intellectu. Ita postea dicemus
 Versalia materialiiter sumpta esse vel substantias vel accidentia.

ASSERTIO III.

Versale fit sola operative intellectus nostri fundamento tamen
 in ipsis rebus accepto. fundamentum hoc aliud non est praterquam
 ouatio quaedam et in rebus distinctio et conuenientia ex quibus in-
 tellectus noster Versaliter fabricat ita hoc tempore melius est
 sentire, quam de mentem accuratè explicat Suarez Thomae
 metaphysico Sectione 3^a Hanc Assertionem ut in exigas ne effluat
 memoria. Versale sicut et cetera generalia duplex significati-
one habere, materiale et formale ut iam in notatiõibus in sinu uisus,
materiale significat ipsam rem per naturam quæ denominatur
Universalis. Formale ipsam universalitatem quæ attribuitur rei
per intellectum. Hæc universalitas nihil in ipsa re positum habet
sed intellectus noster eam conigit per modum enuasiõis quæ ueritate
tas non est et eandem in barere alius subiecto cui tam reuera non in-
 et hoc subiectum vocat ab universalitate universalis sicut cetera ab albedi-
 ne alba. Ratio primæ sicut Platonice Versale non est negatiõem sicut
 ti autem Postea ante operatiõem intellectus nec satis nominibus que nit
 Ergo per operative sunt res aliquæ Versales. Ratio 2^a in Versali dicitur
 sunt Unitas et aptitudo essendi in pluribus hæc autem solum quæ nit
 per operative Ergo ipsum Versale tam fit per intellectum in re. Ita: si hæc duo
 quæ nit alius rei ante operatiõem intellectus Ergo uel quæ nit uni rei ex ut

existenti in aliquo individuo vel multis individuis sed necesse
 dicitur. Ergo Probatur in intellectu. Veritas non quoniam
 existenti in uno, quia quod quod in uno est determinatum est ad unum
 ad non potest quoniam multis, nec rursus quoniam natura existenti in uno
 ut est in multis quia quod quod est in multis prout est in multis est
 in multis, cum sit in multis per identitatem. Ergo quoniam natura
 est abstracta a multis, sed hac abstractio non potest fieri realiter
 alias esset universale Platonicum. Ergo fit talis per quoniam
 ab intellectu factum. Actio. Natura natura potest esse extra causas
 nisi in singularibus, ergo natura habere potest in abstracto
 literam nisi ut est in singularibus, sed universalitas non potest esse
 vere in singularibus. Ergo Universalitas non est aliquid realiter
 natura in abstracto. Ergo tam. et in per operationem in intellectu.

Si universalia fiunt per intellectum quomodo sunt aeterna
 RESPONDEO universalia formaliter non praeter sunt aeterna quia
 Veritas non est nisi dum autem ab intellectu cognoscitur sed intellectu
 non semper est in actu consideratio. Ergo nec semper est universalis
 si vero universalia capiuntur pro fundamentis vel naturaliter, dum in
 quenda est, vel non sumuntur secundum existentiam actualem quam habent
 in inferioribus et hoc modo non sunt aeterna, vel secundum essentiam et praedi-
 cata esse aeterna, id est secundum convenientiam praedicatorum et quoniam
 ita sunt aeterna quia licet actu non existant tam quoniam existentia in natura
 in fatibilis, ab actu et cognoscit illi est rationale, sunt ergo aeterna

materialiter dum essentiam considerata.

25

Dices.

OBJECTIO. Et si nulum est universale positivum in re
bus Ergo tamen convenit nomini vel est mera fictio intellectus

RESPONSO. non esse meram fictionem est enim in rebus funda-
mentum, seu origo omni scientiarum origo. Et aliquid
sit universale. Et do non est fictio cum dicimus in divinitate
filium procedere per intellectum et non voluntas divina, prop-
ter naturam tamen concipiendi modum, proportionem et de vera vel
vel falsa

OBJECTIO 2da

Natura non est per se singularis, Ergo est per se univer-
salis. Hoc videns probatur, quod quid dicitur contrahi per aliud
et fratri singulari. Unde est per se singularis natura dicitur contra-
hi per differentias individuantes et singulares proprietates
et fratri singularis. Ergo per se non est singularis

RESPONSO.

Ne ego. Non ecedens natura enim per se singularis. Unde e qua
omnis entitas ita constituta est. Non potest dividi in plures
entitates tales qualis aqua est natura, si potest dividi simul una
est et multa. Hoc docet. non potest dividi in plures homines
qui sunt tales qualis aqua est aqua licet dividatur in plures partes
aqua non tamen cesset dividi in tota labra quale est in summo

divisum Ergo una quae res in se est indivisa
et incommunicabilis. Et ex se singularis neque refert
quod natura dicatur contrahi per differentias in-
dividuas, hoc enim fit nostro potius intelligen-
endi modo, qui naturam communem concipimus et
in singulis factam singularem non autem et realis
ita contrahi, imo proprietates et differentia illa
qua finguntur contrahere naturam communem
ab ipsa natura produuntur, aut alio modo eam
consequuntur. Et haec singularis natura Ergo
accipit singularitatem Sed potius confert.

an.

OBIECTIO

QVAERITUR

Si natura est per se singularis et factum
est, Ergo nullo modo potest esse Generi Universalis

RESPONDEO

RESPONSE

Non potest secundum realitatem fieri Un
iversalis non potest per abstractionem fieri Un
iversalis et intelligi per modum Un
iversalis. Nego. Quomodo tenebra nullo modo fieri
possunt entia, sed tamen intelligi possunt per
modum entium, et eadem est ratio relationum
rationis. Q. B. E. C. T. G. 5. Ut hoc sit species ans est
Petrum et Paulum existere, ergo ante op. meitg est unale proff.
existente Petro et Paulo hoc aptg est ut predicatur de pluribz Ergo est
universalis RES. neg. ante: existente Petro et Paulo hoc est aptg et
predicatur de pluribz ergo est unale. Et si in suis existentiis hoc est un. usqz
atqz etiam de utroqz possit predicari non e tam. unale quia n. e. uniguo
Cum vero illisqz apprehendit hunc ut cogne aliquid utroqz erit i. vera
rem aliquam tribuit dum fit Verale B. E. C. T. G. 5. De qua in hac enunciat
tione Romulz et hoc. predicat Verale de Singulare n. autem Singulare de
Singulare bz atras nura est pbicatio Verale et enei hoc est uniatio hui
milit abca Romulz e Romu: qd e idennica RESPON dit in hac enunciatio
eandem rem predicari de scipio hie n. hos ziquarum ut univer sallem
rem tam: e Singulare et eadem res e qz Romulz non tam. Hac enunciatio
e idennica qd mens nostra aliter concepit Romulz alid concepit h. em.

Obiectio

Acty exenti in pluribz qui est fundamenta
 dicatoris de pluribz non pendet ab operatione
 intellectu sed eam praecedit Ergo etiam potentia
 seu aptitudo exendi in pluribz et praedicandi de plu-
 ribz non pendet ab praedicatione intellecty sed eam
 praecedit pro. scilicet: natura humana est actu in
 vobz ante opera. intellecty consequentia liquet quia
 aptitudo exendi et praedicandi naturaliter praecedit
 existentiam et praedicationem si autem natura apta
 ante operationem intellecty ut in pluribz ergo
 est universalis R. concedo ante. et con. negotiame
 ultimam conseq. idcirco natura est universalis ab
 hoc n. tantum requirit ut sit vel esse possit in pluribz
 sed ut sit in pluribz tanquam unum quod acty autem
 ille et aptitudo sunt realiter in pluribz ante
 opera intellecty sed sunt in pluribz ut plura est ante
 per modum unig quod requirit ab universalitate illa
 artem videri tantum apty p. operatione intellecty

Responsio

An natura in singularibz existens sint a parte
 rei uno euentu R. Respondet n. nam in re tota existit
es euentu Petrus est dicitur a Paulo D. W. S. n. d. v.

Natura in
 singul. existit
 non sicut a
 parte rei
 una euentu
 nam in re
 tota existit
 ut euentu Petri.
 a Paulo dicitur.

multiplices Petrus tunc una corpora erit una
essentia Ergo nunc etiam erit una essentia dicitur.

Nota Pet. et Paulum non ha
bere unam esse
sententiam sed hanc
similem.

et Paulo nunc in illo Pet. et Paul. in biveris locis
ponde: duo ergo Pet. et Paul. n. habent una
essentiam sed similem contra si n. sunt una esse

aut unam essentialiter Ergo sunt multa essentialiter
Respondet id similem negat contra: sicut
n. sequitur Angulus e. in diuisus quantitatis
ergo e. uny quantitatis quia plane n. habet qua
litate si Le: et Lau: n. sunt unam essentialiter
ergo sunt multa essentialia quia plane n. sunt
natura sed natura habentes contrariis similes verba
men ha. Respondit cum videatur dicitur in hoc sp. et
Le: et Lau: ante opera: intellexi n. habent unam esse
a id e. unum utriusque concedo n. habent una id e. simile
nego Ergo habent plures quia similitudine unum esse
Vel quod in idem recidit alij si dicitur ante op. in
distinguit essentialiter id est habent praecise essentias
distinguitas (ha. enim) sed in rigore essentialiter sunt unum
nego, habent similes concedo.

DISTINGUITUR
Sexta

De Unitate
Quae sit unitas universalis

Nota unitas rei, nihil aliud e, qm privatio rei re-
gatio divisionis unam n dicitur quod e in se indivi-
si, ab alijs autem divisionem, et hae unitas non vario
comitatur ac ens, quid quid e divisionem n habet
quatenus in ea habet unam dicitur licet alia ratioe
possint ee plura generaliter autem unam dicit
De q: in p. secundo p. auis. una, p. auis. dicit
varij modi auipitur, id pro eo quod auis. dicitur
ex unu, ut album, frigidum, significatur n hi sub
est et qualitatem auis. dicitur inter se ee con-
nexa, Edo cum duo in aliquo tertio conueniant
ut album et dulce in eode rebeuo lactis tertio dicit
ter quoda una p. auis: loco tempore uigulo dicit
autem p. se e quod unicum habet essentia una specie,
vel genere determinatam ut hoc calor lapis: inter
haec alia naturam compositionem parventur. It. org.
alia componantur ex alijs diuersis elementis paruis
laribus et imperfectis et corpora ex materia et for-
nam dicitur compositio: ex genere et differentia alibi
dicitur Edo unitas alia e individualis ut memoria
qua una quae res dicitur una numero, determinata
differentijs individualibus, alia dicitur unitas

28
 Tres unitates
 Unitas for-
 malis.
 Unitas uni-
 versalis.
 Unitas indi-
 uidualis.
 Unitas for-
 malis per
 quam una res
 dicitur una
 essentialiter
 Varij modi
 auipitur unum per
 quod
 Sed e ens per
 auis. dicitur quod
 e ex rebus plura
 quae communi
 conueniunt
 Unitas alia
 individualis non
 numerica
 et hae formalis

formalis ¶ quam una quaeque res e una
essentialiter seu unam definitionem habet et hoc
ab individuali tantum ratione dicitur inquit tertio

Asser
tio p^{ri}a de num ¶ unitas universalis vocat^r qua res aliqua
est una et communis multis de qua hic agimus

¶ Unitas formalis non sufficit res res aliqua dicitur
posita universalis ita plerumq^{ue} contra horum nam uni-
tas rei universalis n^{on} debet convenire singulari
qua singularis e sed unitas for. convenit rei singu-
la singularis e ergo major probat^r quia universa-
le et singulare sunt opposita cum unum ⁱⁿ bi comuni
alterum inveniunt. Unitas for. est in ipis individui
quod probatur unitas formalis sequitur sed ad
communitas e in singularibus ergo et unitas for.

Hac eni ante ope: intellectus in una specie et gene-
re conveniunt id est similia sunt et eandem definiunt
quamvis proprie genera et species ante ope: intel: d-
sunt Ratio p^{ri}a: unitas formalis in bi comuni
individui universalis n^{on} potest multiplicari ergo
universalis n^{on} formalis ¶ Proba: Major quia una quaeque
res e in se una unig^{ula} scilicet essentialiter

Asser § 30 2da

¶ Unitas universalis e in nomine aliorum natura et
plures naturae sunt sub eodem nomine et desinit

Habentis tamen aptitudinem ut dividantur. Et
ad se natura aialis concepta ut uniuersale
 cum eam abstractio à bruto et hoc est unum quod non
 diuisum in brutum et hoc quod sua natura sit
 sub aiali sub eodem nomine nam et brutum et hoc
 corpore sensibili: cum hanc ergo naturam cogitatio et ap-
 prehendit tanquam ^{unam} hanc et bruto: duo esse indiuidua
 ut aptam tamen ut dividantur non ut post diui-
 sionem maneat uniuersalis: sicut nec lignum
 bipalmarum habens aptitudinem ut dividantur
 post diuisionem maneat in palmarum hinc colligitur
 hanc unitatem non esse ante operati: intelligitur
 eius rationis utiq; rebus attributum quod supra proba-
 tum est.

Respondeo quod talis natura
 hanc unitatem non habet in se ^{autem esse} ante operationem prae-
cisionis quam
 contingunt scilicet et uocant unitatem existens
 naturam non contractam ad singularia sed quasi
 praecisionabilis unitatem habere sibi propriam
 ad inde quoque uniuersale. Respondeo quod quod
 non est sine contractio: ab indiuidua non potest habere ^{hanc}
 sed natura neque potest esse sine contractio: ergo neque ^{unitatem}
 habere nam unitatem minor quam alias en: contine-
nt uniuersale plurimum condens tamen nam
 duratione non non praedire contractionem sui diuina

esse tamen ex se priorem illa contractione *Respondeo*
 Duratione. Et sol duratio non fuit prior sua luce
 Et sol non fuit prior sua luce natura tamen
 prior est cum sit causa huius refrigerationis natura
 refutatur natura ex se est eorum taliter *Respondeo* singularis
 necessario ex se se esse realiter singularis. Ergo non habet
 aliquam naturam quo sit prior sua singularitate

DE ERGO RESIST.

Quid quid non ex contractionem habet illam in
 naturam perfectionis natura in illo statu non est con
 tracta *Respondeo* Minor probatur natura

in illo priori est formalis causa individuum
 per individua *Respondeo* nego minore ad proba. nego
 superiora eadem rem esse formales causas inferi
 orum cum revera sint eadem cum inferioribus
 nihil nisi causa sui ipsius licet causa sint forde
 quod notum modum concipiendi ac primum est

Quaerens
 No.

prioritas etiam est a novo intellectu
 De plura quam diximus esse creatura versalis loco differen
 tiae differentiis *Respondeo* esse praevidibile est passio realis
 praevidibile est esse nisi quam praevidibile *Respondeo* nota negata
 esse praevidibilis esse passio est a ipsa creatura nec
 relationis creatura est ad aliud posse referri huius usque
 modo notum concipiendi in ad quae praevidibile creatura
 rei contraria. non in hoc praevidibile esse alicuius vel contraria

Ad hoc plura

de rationabilitate qd si tamen p d uarij auipiat
 aut tunc duo esse proprietatem unalis loqui nam
 d n p d uari aut u conueniat induduo a taen quent illi
 p d i cari de plubz nos aut ex int erigimz p d uari de
 plubz ene exensiam Unalis loqui at d uari uo d uari
 met yni quod en p d uari de plubz sed remote itaqz
 huc tria bene d uinquenda sunt esse p d i cabi e remon
 qd quent Unali met yno p d uari aut u qu e p d uari
 Unalis loqui. Ene p d uabile p d uari qu e exensia
 Unalis loqui sonus aut en d o f i n i t i o n e h i c e g e n z d
 q e de plubz specie d i f f e r i t p d i a b i l e u a K o l l e t z h a r z
 A f i c e n n a d i l a p a n z q u o s u n d e a p u d L u b i u m h i c

D E S S E V T R A S S A

A n g e n z u i q u i d p r a d i c a t u r

A. p d uari in qd est p d i c a r i e n t i a l i t e r u n q u o p r a d i c a r i
 d i s t a n t i a d g e n e r e q a q u a r i t u r q u i d e r r e r e s p o n d e r i n q u i d e n
 p e r g e n z u n u n i q u a r i t u r q u i d h o o d . d a t o g e n e r e a i d e n t i a l i t e r
 h o o d . g e n z u e r e p d i c a t u r i n q u i d n e c e s s a r i o e r e n t i a l i t e r
 a l i t e r h i c e t i n c o m p l e t e r a t i o s u m i t u r e x c o m m o d o l o q
 u e c u m q a r i t u r q u i d A n g e l y r e s p o n d e o q u i r i g s e d q u i d i l a t i
 u e .

O B I E C T I O

Hic pass pote p d i . I c t o t o e n i g e p a r t i n i q u i d e t
 e n t i a l i t e r g e n z e p a r t i e r g o n p o t e s t a p d u a r i e t c o l l a
 m a r i c o n t r a f a l s u m e i o r a t i o n d u a i h o o e p o t h o o e i a l h o o q z
 q u a h o c n o n p a r t e s h o i d n o n h o o g e n z a u t e n p a r t e m e t

partem esse inter alia connotam Geny et differenzia
et rationale hoc componere autem aliquod totum

Geny dicitur
liciter spectat
atque ut totum
quoddam dicitur
ut pars.

Et est totum
vnde dicitur quod
terg gponitur
ex genere superioris
constitutiva
Geny vocatur
totum adiale
Geny in crum
dicitur totum
potentiale.

ex esse partem. R. S. Pon: cum sicut Thomae et Sacerdotum
disputatio 15 sextio s. Geny dupliciter spectari potest
totum quoddam dicitur ut pars. ut totum dicitur dicitur
is quatenus componitur ex genere superioris

et in hac acceptio: Geny notatur totum adiale autem
Geny gponitur ex corpore et sensibili quatenus autem
continent dicitur totum potentiale respectu speciei
et differentiarum quatenus subiecto continent et ad quatenus contrari
potest quod circa dicitur totum potentiale idem Geny
etiam pars dicitur dicitur ut cum differenzia gponitur
speciem integram definiti species dicitur ut cum differenzia

Continuum ipsam speciem gponit difficultas. Ergo
quod consideratio Geny patet de inferioribus
nihilominus magis sententia est Geny predicari ut
totum potentiale gponitur gponitur magis subiecto in gponitur
quod dicitur inquam ut totum potentiale ut pars potentiale
magis cum dicitur hoc est adiale non est huiusmodi hoc est corpus
autem sententia et non est patet. sed huiusmodi hoc res quod est
etiam est adiale R. S. G. est quia non predicari aliquo
modo continet totum quod est in subiecto non potest esse vera
graduatione nam subiecto dicitur magis esse quod est ad arguitur
ergo in forma respondet pars vera ut pars est non potest predicari

QVARTVS

31

An unitas formalis conueniat rety ante oper: intellectu
 S: ita quia unitas e indiuisio in euentia sed qualibet res
 ante ope: intell: e indiuisio in euentia Ergo habet illam unitate
 Contra si unitas for: est ante intellectu Ergo non conuenit
 natura conu: abstracta S: nego conuq: conuenit em: natura
 formari q: ratio: sicut enim natura conu: et singularis
 ratio: differunt na eam unitate ratio: distinguntur
 Vide conuenientia quatuor quarta articulo 6o. scilicet ra
 quod ut intelligat supponendum e ex metaphisica in uerbum
 quide e natura conu: sola ratio: distingui sed tam en indiuisum
 supra natura conu: aliquid reale addit quod e anima huma
 nitat et hoc humanitas differunt ratio: accedente tam: hac
 anima: ad anima: in conu: addit aliquid reale unde Soarez
 disparatioe quinta scilicet 2da uero 8.

DIFFERENTIA

Quid sit aptitudo exendi

Asser: ia aptitudo. na ^{in pluribus} non est affectio aliqua reali aut pro
 prietas qua conueniat natura uniuersali Ratio natura existit semper in
 singulari et ipsa e natura singularis Ergo non habet aptitudinem
 ad rem qua possit ee in multis Asser: 2da aptitudo: na e e modo
 aliquis realis Ratio modo illo uel exet uniuersalis uel uero multi
 plicabilis si uniuersalis Ergo p: opera: intell: si multiplicabilis
 Ergo en singularis Ergo natura non facit uniuersalem

apud modo nil aliud e¹ quam negatio repugnantia vel e²
 non repugnantia natura per in tenentem abstrusa et nisi in multis
 seu dicatur demeritis tanquam una x qd realiter sit aut realiter
 conciderit sed quia mens nostra naturam abstrusam inquit
 quasi unam et eandem pmax nra attribuit fundamentum au
 demerit est in ipis individuis quia in forma ita sunt in ipis
 et circumscripta essentia ut secum pati possint alia individua si
 in his natura aut certe concipi possint tanquam habentem vel ha
 bere possint Ad 1° quia natura ut vere existit rem unam
 esse in multis seu ut loquuntur habet inveniunt in eis ut in mul
 tis hac autem repugnantia realiter asserri non potest quia ratio
 realiter non potest fieri universalis ergo illa non potest as
 serri nisi p rationem seu facte Ergo negatio repugnantie
 qua formaliter petit repugnantia si potest esse nisi p rationem
 Individua natura sua ante ope: intell: possunt habere plura
 similia Ergo natura ante operative potest in illa dividi ergo
 habet aptitudinem ut sit in multis Ad 2° natura in singulas
 non autem una existente qua quam p singula diffindat nec commu
 nicatio natura est deinde ad singula Hac enim tantum fieri
 potest in intellectu Ad 3°
 cum illa aptitudo ut aliqua potentia
 quis sit eius actus in existentia
 in pluribus aut in tantis in
 Multis &
 Est in intellectu prius non autem in existentia ante se existente
 Verum e¹ dicitur ad hoc et hocem forma esse ad ergo existentia non est
 actus aptitudinis sed tantum in intellectu et ab. multa universalis inveniunt

in inferioribus per unitatem sed per reformativem negat ut
 duo socrates est albus albedo et socrates identificant, sed potius
 sensus est, albedo est forma socratis, et in illo existit, ergo appropi-
 nis atque est in existentiis, potius quia unitas. Et cum universale
 sepe non continet naturam inferiorem (quod certe in genere videtur
 in proprio in accidentale verum, est nam genus tantum partem dicitur
 et propriam tantum formam, sola species tantum naturam) ita
 tamen a philosophis sumitur, ut connotando totum in partem et sic
 predicatio est exercenda in concreto, v.g. Petrus est albus
 id est Petrus idem est quod hoc album, in concreto, nam in abstracto
 falsum est Petrus est albedo. **DE UNIVERALI ABSTRACTIO**

Quomodo fit in universalium abstractio
 et quae operatio intellectus

Nota est abstractio vulgaris modo loquendo est rei permanentis
 a re permanente dimotio, duplex est alia realis. Et cum efficitur
 alicui barba aut ramus ab arbore alia intentionali, quae fit cum
 separantur a potentia cognoscuntur quae inter se vere connexa sunt
 a hoc fit dupliciter primo cum negamus unum de alio rei color
 est calor dulcis non est album et haec abstractio dicitur negativa
 secunda cum potentia cognoscuntur ex pluribus convenienti una appropi-
 praetermissis ceteris ut cum visus percipit colorem odore sapore
 ceterisque rebus haec dicitur abstractio positiva et positivum
 tribuitur intellectui qui dicitur abstractere cum unum
 aliquid considerat non considerans alij quod rursus fit dupliciter
 primo cum in socrate verbi causa considerat eius rorem de

abstractio
 duplex
 materialis

essentia

dupliciter

duplex

si perbia ceterisq; virtutib; aut vitij; indrogans rdo
cum in serate considerat et aial non considerat et hinc
si dicitur abstrahere naturam animalis qua ab hac natura
non differunt illi autem concept; uia nri in ad equati
quia licet representans naturam foras totam quid enim
quod e in serate est serates. In repraesentans autem hae p modu
totiq; quia non repraesentans per modu tangitoe aut ratiõe
vel simile quippiam neq; fallitur in tellect; hoc modo ab
strahens uerum enim e uulgatum axioma oide p uerba
φυσος ερροβουρον id est abstrahentium non est mendaciu
quia intellect; cum unum cogitat non cogitat aliq; nullo
modo fallitur sicut neq; uis; cu colorem cernit reliquis
qualitatib; neglectis. Nota rdo nihil potest cognosci ab aliquo
potentia nisi potentia aliquo modo fiat praeiens nam quia
tharis ab oculis abest uideri n potest nisi quodam modo sit in
oculo quia autem per substantia suam tam uia uerum corp; e
non potest representari oculo p specio seu imaginem suam
quam ad oculum ablegat ocul; ergo cum rinoem efficit magis
intra ad imaginariæ qua potentia ab hac imaginem efficit
qua dicitur phantasma sed quia intellect; e potentia spiritali
phantasma quod materiale e non potest illi inbarere ergo
intellect; agens efficit ab hac speciem immaterialem quarecui
potest in intellectu possibili etiam representat de quibus
plura in Libris de dno

NOTA TERZA

Ut natura aliqua fiat universalis requirit ut natura singula
 nis representetur sensibus et imaginationi per suas similitudines
 inter se autem representantur natura per species intelligibiles
 sine differentijs individuantibus. **Nota** Virtuale est ens rationis ex se
 dicentur relative et ratiois. haec autem requirunt in primis subiectum
 aptum deinde fundamentum tertio subiectum extrema subiectum unitatis
 in natura deinde fundamentum, est natura considerata sine individuantibus
 extrema autem sunt universale et particulare inter qua est
 relatio cognitio ut hi accipiuntur duplex est altera absoluta sine
 simpl. qua fertur in naturam cognoscendam sine respectu aliorum
 altera comparativa qua fertur ad naturam cognoscendam
 non simpliciter sed eam confert cum alijs qua dicitur vocat
 comparativa vel reflexa. Np naturam solitariam consideratam
 sine conditionibus individuantibus dicitur volere virtuale metipsum
 et obiectum scientiarum nam plures scientiae naturae hoc modo
 consideratae tractant ut physica corporale consideratum sine
 conditionibus individuantibus. Cum vero natura abstracte existit
 inferioribus fertur dicitur volere virtuale longum seu virtuale actu. **Nota**
 Ergo quaeritur sub qua ratione natura virtualis dicatur

ASSERTIO

Virtuale per se definitur unum aptum in se multis requirit idem abstra
 ctionem qua natura consideratur solitariam; et huius abstractionis cognitio.
 non tamen haec sufficiunt sed opus est praeterea ad cognitioem naturae virtualis
 comparante cum particularibus seu inferioribus. **Ratio** tria relatiua

quod requiritur
 in natura
 virtuali
 per abstractioem
 id est abstrahendo
 uti cognoscitur
 et cum comparatio

se mutuo ponunt et tollunt. Ut pater et filius sed uniuersale
et particulare sunt uere relativa. eodem rationem Ergo se mutuo
non ponunt et tollunt. Ergo quando unum ex ope ualeat uel
latio ueritatis debet etiam resultare relatio particularitatis
Ergo cum per uelle cum sit ueritas debet quod cognoscitur
particularitas quemadmodum ad relationem huius necessario resultat
relatio ueritatis ad ueritatem tantum solitariam considerata
et non glata cum ueris inferioribus nisi ut intellectus apprehendat
particularitatem. Ergo etiam in uera si apprehensa non sit uera ueritas
generis assumptionem probatur quia in natura solitariam
cognita non representantur intellectus particulari. Ergo
relatio representatur apud uera ad particularitatem. Ergo non est ueritas

Obsequium

Natura in se considerata habet uia necessaria ad ueritatem
ante operationem cum aliis. Ergo est ueritas per nominem
habet: Ergo non est ope operationem. Probatur forte ad ens quod habet ueritatem
et aptitudinem extendi in multis per prima et tractationem
Ergo nil est ope uia operationem operationem. Et confirmari ueritas
ad uerale non est necesse ut autem producat de pluribus, sed satis
est ut aptum sit de pluribus producat uera etiam solitariam sine
differentiis in ueritate considerata quod producat cum ueritate
nil illi uideatur deest. RESPONDEO quod ante ad ens

rara n̄ qua denominatur *Verbalis* d̄i p̄li: potest habere veritate
 et aptitudinem *Primo* negativae tantum quia n̄ cogitatur
 ut ē in multis aut multis. Ad hoc unitas et aptitudo non suffi-
 cit ad univale loquū. Licet sufficiat ad univale necessarium et
 remota aptum n̄ tamen constituit univale et rariā aptam *Pro-*
ime. Edo veritas et aptitudo apprehendunt p̄ modū univale po-
 sitū sicut forma in materia. Haec ē n̄ gest sine notitia co-
 parativa dante autem veritate et ap. necessario requiritur *Ad*
quod aptum predicari potest. Ene si superioribus istud autem *Quod*
 ē ē univale vel predicabile aliud autem predicari potest
 aliud est ē actū visibile et aliud actū invisibile. Et id quod actu
 coloratum ē actū invisibile. *Res* habet in se actum seu
 veram formā qua potest terminare univale et rariā non videtur
 actu si etiam univale si apta tale ē. Debet habere actu ralem
 aptitudinem seu potentiam ut possit predicari dante autem
 habere n̄ potest nisi cum multis comparatur et paratiō n̄ gest
 nisi p̄ intellectū. Ergo ē non gest nisi comparativa notitia.

O B J E C T O.

Primo est in rationis et nominis subiectum nunc autem in
 illis comparatur et similiter relationes rationis subiectivam
 dicitur nunc cogitante. Ergo similiter *Verbalis* rariā gest dante
 univalem. Etiam non comparatur cum alijs. *De* hoc rariā n̄ dicitur
 subiectum vel rariā ante comparativam quae sit p̄ comparativam nisi tantum nega-
 tive n̄ autem p̄ modum formalem realiter quod requiritur ad

de Veritate apertim   Quid sit Veritas
 de proprietatibus Veritatis
 Difficultas in
 quomodo Veritas predicatur

Nota. predicare ut de altero proprie est unum de altero affirmare
 negatio eodem modo potest dici quod dividat predicatum a subiecto
 et autem predicari proprie Veritatis quomodo autem restrictio
 una predicatio sequenti Assertionem dicitur Assertio in enim propria
 predicam et alteri in eum dicitur ut hoc est aial explicito et signi-
 ficam vel predicam de subiecto nisi in quod est in eo implicite modo
 tamen aliq. ad significam quod predicatum in subiecto licet ea videtur
 minime ut cum duo hoc est aial explicito ponuntur hoc aiali tamen
 in se habere modum autem in quod cum habet et indico: quomodo
 attribuant rebus aia quod ea que fuerant in intellectu et tamen in rebus
 modo quod fuerant in rebus modo aliquo indeterminato in quod
 pro ut veritate ponit predicari de particulari cum in sua
 tamen differant in modo quibus veritate ut abstractum particulari
 ut contrarium et veritate diff: contrarietate recipere alteri attribuit modis.
 tamen quibus differant et exprimit de quod in rebus quod predicari cum
 rebus de particulari dicitur in hoc de Veritate in particulari de particulari
 effectus in negatione predicatio predicare dicitur et in hoc qui est hoc
 negatione predicat veritate de veritate quomodo tamen predicatio in dicitur
 dicitur et hoc veritate: VERUM PREDICARIUM NARA 2011 R. ABP
RAHMOO a MODO quod in eum de quod predicat. Veritate in rebus

n̄ eē conditioe cū q̄ res p̄dicatur sensus
 ē ar̄t cū uno modo *Realitatis* nec h̄i sed ē cogni-
 tioe n̄re q̄ res n̄ p̄di caret ū. maḡ ē utalem ē cogni-
 tioe requisita ut natura q̄oni p̄dicari non tamen simul
 cum ūna conditioe nara p̄dicatur sicut approximatō ignis
 ē cognitio n̄re q̄ lignum n̄ uritur q̄a tamen approxima-
 tio simul n̄ urit

36

DIFFERENTIA

Quoddā ē p̄dicatio *Realitatis*

ASSEN s̄i vidē *Dialecticam* de tri et *Latris* s̄phon:
 quō p̄dicaciones *realitatis* sat eruditi s̄i v̄runt *divina*
 erunt explicatioe **DIFF** 3a q̄o exordina s̄nt p̄di-
 ti in concreto et abstracto. vidē *Rubrum* in tractatu de eadē
 ratiōe et nota alia erunt abstracta *metaphysica* alia *physica*
 meta: dicitur q̄a ultima abstractioe s̄nt abstracta q̄alia
 s̄nt *flavas* *arabicas* *corporeitas* et in *indivis* *petri*
has *fortas* q̄a vocantur abstracta n̄ s̄nt *antiarum* *physica*
 abstracta vocantur color *albedo* *intra* et similia: differēt
 autem h̄c inter se iō q̄d *physica* abstracta uterq̄ *abstracti-*
poni ut color *colore* *rias* *albedo* *albed* *veritas* et sic *metaphysica*
 n̄ dicitur et sic *metaphysica* abstracta s̄nt a reby q̄a continentur et sic
airas *abstracte* *Physica* a *subiectis* quibz inveniuntur et *albedo* a *corpore*
 cui in *heres* utraqz in *no* continentur q̄d non dicitur ponit de reby
 quās continentur vel de *subiectis* n̄i nam h̄o falso dicitur *huic* *veris*
album falso dicitur *albedo*

abstracta
 physica
 alia
 Metaphysica

ASSEN, 3o id

In *abstracto* ponit *abstracte* nota e in concreto licet fal-
 sat in abstracto et *album* est *dulce* et *autem* *lib*

primo cum generalitatem unius predicamenti quod
 de generalitate alterius predicamenti et minus ad
 est album est longum. Sed cum connotativum unius predi-
 camenti predicatur de alio connotativo eiusdem predi-
 cationis cum una differentia vel propria de alio dicitur
 ut ratio est connotabile in se est flectibile harum
 predicamentum Veritas pendet ex eo quod connotativum dicitur
 uno subiecto quoniam **ASDETSW** *Sexta*

Concreta metaphysica et physica de se minus dicitur
 res est apta vel non predicatio album est dulce hoc
 est animal abstracta de concretis ut hoc est humanitas quae
 de abstractis et humanitas est hoc non recte predicatur
 quia concretum non dicitur tantum naturam sed etiam sup-
 ponit et supponit propter naturam includit supponit
 bitatem Ergo abstractum habet se ibi per modum partis
 pars autem non predicatur quodum in recto

ASDETSW *3a*
 Abstracta de abstractis in se non formaliter de se minus
 predicari non possunt sed in se non minus connotatio intelligit
 de abstractis metaphysicis **ASDETSW** cum dicitur
 potentias est habitus in se non est eadem natura et in se non
 quae dicitur potentias Vera est et non in se non minus
 vera quod autem in se non formaliter falsa potest quae formaliter
 recte harum abstractorum quodum et praesens in aliquo
 ceteris exclusis connotativum in se non minus =

gradū carceris ex clavis gnd erent ni autem quic
 peruenit in suo gradu gnd erata n̄ est idem qd
 Hacten in suo idem gradu gnd erata plerumq̄ autē
 cum hac aberrabunt Philoſoſi uerunt hoc conie pro finid

C O R O L L A R I U M

Ex orbz tam disputari collige primo (ex qo etiam
 respondetur ad q̄ſitioē d̄ P. O. L. P. R. E. S. O. P. O. S. I. T. I. O. N. I. S. q̄ſi
 nara ipſa q̄ d̄ enomi ad uersalis n̄ ut in solis nudis q̄ſiti
 q̄ e idem qd̄ inuiduum d̄ qo sola ratioe diſtinguitur
 P. R. E. S. I. N. A. R. A. eadem e cum inuiduo Ergo nara
 comū e inuiduum et inuiduum est nara uerū
 uera erit hac p̄poſitio uersale e ſingulare. P. R. E. S. I. N. A. R. A.
 has p̄poſitioes ex ueras in ſentū uerū n̄ autē in
 ali nam res q̄ e inuiduum e eadē res q̄ e uersale
 n̄ haec ratioes forales sunt eadem ſid eticoſ ſingulari
 tas e uersalitas nec inuiduum q̄ tale e q̄ſt ee uersale
 v. g. recte diſting candidum e dulce non idem candor
 est dulcedo cum ratioes forales in uer ſe plane ſine diſ
 tinctōe. Uerū ſalitas ipſa ſeu ſerū in entio non
 est in ratioe rerum ſed in ſolis multis conceptibz. In
 Non tantum d̄ uerū entibz et realibz ſed etia d̄ q̄ſ
 atioibz et entibz ratiois quamq̄ uersale aberrare caritas
 n̄ in uerū de caritate poliſoſemi et Thoma tanq̄ ſpecie
 de inuiduis p̄dicitur hac quān negant ſed triſ ſora et
 de noie q̄ſi ſerū ſunt corpora q̄ſi inuidua ſunt
 corpora materialia q̄ſi inuidua ſunt materialia

individa
sunt q^uia

individa

statua q^uo substantia q^uo substantia non realia
q^uo individa realia s^uo universalia. Dicunt eterna q^uo quomodo
intelligendum diximus supra difficultate ad passivum
s^uo Universalia materialiter sumpta eandem causam habent
quam individua q^uo sunt superiora dicuntur tales non
fieri p^o se quia qua natura comes non generant ad qua
res individua p^o universalia possunt dici res materialiter
non formaliter sumpta ipso universalitates formaliter sumpta
cum res vera n^o sint eorum veram causam cuius actio ad sua
traditum n^o habent simpli. tamen habere causam dicunt q^uo
consequant^{ur} op^o int. sicut reliqua relationis rationis q^uo q^uo
bene explicari negatione si n^o oper. int. n^o eorum eorum n^o est
universalia n^o autem sunt Universalia n^o est in seelig op^o maius

DE GEN. num formatrices RESOLVIT^o

ERB.

In Caput de genere
Prima parte explicat tres autem potestates generis id est
nit genus Philosophicum definitionem explicat et probat
cum ergo negz genus negz species dicant simpliciter sed pluz
significationes admittant plura solvenda sunt ut apparet
quod ut GENVS SPECIES

Acceptio prima Genus dicitur multitudo aliqua ha
bens unum respectum ad ^{aliquem} unum ut genus hereticarum
est collectio horum q^uo respectum habent ad Heresim a se
orti. Acceptio secunda Genus dicitur principium ortus cuius
sive a Patre sive a Patre dicitur s^uo Genus dicitur s^uo
quo species collocat ut hoc acceptio ex duabus primis est
derivata sicut n^o matris Aeneade ad unum Aeneadem respectu

Habens ita multa species ad unum Genus et vice versa
 e primum. Hinc dicitur ita Genus quodammodo e primum
 omni specierum subre corollarum quibus naram Generum
 conueniat hae potissima definitio Dupli: qd intelligi
 no ut Genus tanquam relativam ad speciem referatur
 do ut Genus relatioem specie terminet cum n Genus spe
 ind relatiua uti Verus modo concipi possunt et definitio
 utramqz Veram esse interpretet conueniant

SECVNDA LITTE
 capitio definit Genus

Genus qd de plubz specie differentibz in qd e parti
 Hanc d epi. ita probat qd conuenit oia qd Genus q plerum
 et ab oibz qd Genus dicitur dicitur qd dicitur qd dicitur
 omni qd Genus ab ind iuduo qd hnd n pdi: du plubz specie dicitur
 differentibz sed tan: d nary d in quid q dicitur qd primum
 dicitur qd ab auid entibz coibz et dicitur dicitur qd hnd in
 quale qd nra in quale accidens dicitur qd dicitur qd
 oia dicitur apud ipsum dicitur

VARII DE

generis difficultas
 quod definitum in

In d epi. qd generis

In ov qd dicitur hoc tria esse primo naturam qd
 de alio affirmatur ut cum dicitur uxor e color telaps
 e canis nra ipse color et canis e qd affirmatur de uro
 et telaps nro est fundamentum ueritatis qd in predicatiu
 reperitur et hoc e ueritas qd dicitur et subueni in se uolo

In d epi. qd
 catu hie
 praequirat
 primo e
 natura
 nro
 fundam. ueritat
 So forali ratio
 prediati

id definitur ratioe generis rda intentione n' pad rai ur
 Ergo n' definitur Pro: Minoi cum dicitur hoc e' aral, albe
 do e' color, falsum e' rda inten: e' id qd affirmari de hoc vel
 colore est enim hac enra ratioe e' taen rda intentione ratio
 forali qdli carioe DCEB cum cariano qd definitur cu
 debet e' una, sed hac definitione definitum n' est unum nisi
 rda intentione, Ergo hac definitur resp. nego mino. et cum
 sufficiens utis quoniam cu rda inten: n' ipa nara, qd ipa
 nara habet se rater subiecti et materiae virtualiter n' nara fore
 autem is, et ubi e' hac ratio e' ritas A DCEB: za h'ri defini
 tur nara generica ut subiecta cu rda intentione, vel usaly
 loquantur nara definitur ut qd rda nam reuera nara
 e' id qd predicatur, intentione autem A DCEB, nam hac e' forali
 ratio ubi qua predicatur. Cario: nra e' bona deti: qd nra
 reciprocatur uti cum deti: ut eis geny et differen: explicet
 ro' et eis ratioe foralem et ma: hac autem Cu rali Ergo
 Minoi pra' qd naram generica connotat: ritali ipu' male
 ritali tor numpu' d'ndi foralem raram explicat et plan
 similis e' nra qd album definitur corpus r'ipans r'isum
 Geny predicatur de multis geribz ut subiecta predicat
 de corp. et ritali Ergo predicat r'isum de speciebz A DCEB: pon
 qd r'ari de speciebz r'ipimis aut subalternis DCEB
 etiam predicatur de r'is' r'udis solo nara' differentibz RCE
 predicatur de r'is' sed mediate ex qd r'isum sequit' speciejn
 duarum r'elationum generis DCEB aia' predicatur
 r'is' r'ati de hoc ritali resp. n' sed predicat mediate

Nara definitur
 et quod
 Idem r'atio
 ut qd,

non ad

forma gtra
bens predi-
cat in qua
le forā
contradictō
in quid

Questio orī forma graduarī in quale geny est tota
repp. species. Ergo **Q**uestio forma contradi-
cat in quale for gtrabitilis in quid **S**ed id definitio
predicat de speciebus sed nara ut substat ead intentione
nō predicatur. Ergo si substat ead intentione nō definitio
Probatur. minor cum dicitur hoc ē tal nara predi-
do hoc ut substat ead intentione. Ergo hoc ē geny qd ē abstr
Respondeo nego mi. et seqq. maioris conuenit nō ex dicit
ratione formalem subqā aliquis preduarī nō posse predicari
quod modum carū uidetur color gtratio formalis inibilibus
cum tamen quā non uidetur

Questio substat ead intentione gunt nara sed illa gunt
accidentia et substantia quibz una definitio non potest
Ergo una nara ut substat secundis intentionibus non
definitur. **R**espondeo. in gtratis accidentibus definitio et
generā attendenda ē eadē formam qd potest se unyri
tionis et si materialia nō sunt cum ead ratione sicut certū
ex rationem unyriatē eadē ē siue materiale ut accidēs
nō substantia. **D**icitur eadē a generis definitio ut exenti
tio. Nota. definitio dicitur potest exenti. Duplinter in qd dicitur
per geny unyriatē nō potest dō qd datur qd analogum et tales
definitioes gunt proprie exentiales nō sunt dicitur tunc
descripiunt exentiales. **A**sseritur. Haec definitio geny ē qd
de plūbz specie differenti. predicat exenti alio tunc eadē
nomine exentialis dicitur tunc loco generis et qd predicat

in gtratis ac-
cidentalibus
definitio et ex-
entia attendē-
da ē

Ab. Deplu-
ribus

Et si possit esse in pluribus praedictis fortiter de eadem g^o
 deratorem quod est superius speciebus veliam una speciei est sum
 unam g^o in medietate nona sublata una specie si tollitur
 g^o ta sublato g^o retinetur omnes species in subere multas p^o
 ita convenire fieri eby prop. sub uno noe et de finit v^o g^o
 tantum est in rebus compositis saltem metaphysice quod g^o tractat
 taen

CAVI DE

DE SPECIE in Explicit

Unde constituit speciem per aduatale

Acceptio. species est cuius forma est a quod assignato genere
 p^o assignatum p^o vs in volig^o am ante definitionem vel id quod subijcit
 Generi. Ita est id de quo g^o p^o assignatur quod quod ad unum in multo g^o p^o
 facit species est quod est plures natus hoc p^o quod est praedictum et hoc est
 una solis speci: g^o n^o est illa pars capi: hoc est in sono praedictali
 g^o generalissima supra que vel que in sunt g^o vs et in sui species ut
 se h^o g^o q^o spe: quada sunt specificissima quod in sunt speci et ut in p^o
 cigerat ut hoc aq^o et vs: quada sunt g^o et speci: subalterna quod
 d^o in respectu tam g^o quam speci est se ponunt notanda autem d^o in
 tot cum ab inferioribus ad superiora ascendit hoc in f^o plura in unum d^o
 es una in f^o ad inferiora descendit hoc in f^o unum in plura d^o
 carica p^o capitis agi de individuo qui est correlatiua p^o et relatiua
 in in metis cognoscunt d^o binas definitiones p^o in individuum est quod de
 solo p^o d^o vs d^o in hoc est quod ex p^o p^o d^o g^o quare g^o in
 in natus alii est p^o d^o quod vocant p^o p^o d^o in individuum quod vero mo
 ret

Triplex e
 acceptio
 speciei
 i est quod
 rebus et ar
 g^o
 de quo
 cat.
 g^o
 in sono
 praedicti
 et g^o ge
 relatiua
 supra qua
 natura e g^o
 vel que
 in in
 g^o ut
 a sunt
 d^o

Corp. ex senten: cu ad individua perveniamus mandu e qd ma ma
individua in elege n p simpli sint infinita sed laicua m d d r naly

DE NATURA SPECIEI DIFFICULTAS

Secundum si specie definitio a Corpore
designata

N. tres sunt quae quae sunt Corp. in qd vel gerit concreta
id e cui GENUS n e est hanc vocant quasi essentiale Et de qd qd
p d r d hanc q p p r i a: data dicunt n u r a g z autem n i s c u i q u i
G E N U S n e m p r i m e e t q u i d d i r a t i o n e n a m G E N U S e t i a e d e i n d i v i s
e d e i n d i v i s p d i c a t u r s e d n p r i m e d a q u e d e p l a b y d i f f e r e n t i b y n a c r o i q d
q d i a d s i m p l e d i f f e r e n t i b y n a c r o t a m e n t a l i t e r i m m e d i a t e N o t

dupli
relati
enā d
alter
d i n d u a
s p e c i e s
n o n s e
n o n i d e
n o n

Speci: ratione referendo eode sibi cu noe dupli: habere relationem unam
ad gen: cui subijcitur argz nā dicitur speci e subijctibili alteram
ad individua de quibz p d r a t argz nā dicitur qd p r o d u c t i b i l i s q u i a n t
habetur: cui d r g u r u m r e s p e c t u h a b e a n t n r a c i o n e n o n r e n u n c i a
nam respectu sup: dicunt quic resp: n i t e r a m g e n a A S S E R T I O n o
L e u e d e f i n i t i o e s p e c i e: n i n r e t i g a m y n a r a i p a d e f i n i t a e s t i n t u b n a t u r e
n i c a n t i A S S E R T I O e t p l a t i o g e n a e x m p o b y

Corp. nōi respas q d i p r i o n d i x i t G E N U S e t p e n e r e l a t a m n o n
h a b u n g i t g e n u s e n p r i g s p e c i e r e l a t a a u t e m n a r a s e n t s i m i l i g e n u
u e r o p p e d r a t i o e n e g n a t q u i a n o s u b l a t o p p o n u r d e q d g e n a e s t
q d r e l a t a q d n i e e i q d u e r o n a r a g t n i n a m a l t e r o i n d i v i d u d i c i p r o
a n i p o n e n g n i n r e s p i a t a l t e m m o d o g e n u m d e e t h a c r a t i o e t r a m o b s e r v a t e
e n i n c a r n i s r e l a t i o n a m l a t e r e t f y u r r e l a t a s a n t s i m i l e m a n t u r u e r o r e s e t
e s e n t i a P a t e r g e n . e f i l i o e

g e n a e s t
q u a r e l a t a
s a n t s i m i l e
n a n a r a
i n u n d e
e r o p r i g
i p o s t

TOXIS. P. S. N. R. R.
~ M ~

Allvisio In evadens

Fecunda Cageti Dalones Hebare Gedaco:
Gebali stant sed non stant Fobas Hebas et Hocas

DE SPECIE

An species Subjektivis sit realis

ASSER.

Species quam species e magis generit graduari quam suby
 ci qd in individua qd talia maxime subyicitur. Ergo conia qd
 talia maxime graduantur. AS. rda speci qd speci e realis
 Ergo maxime illi generit aptitudo de plurius pdicandi est
 species. prout nra pta qd geni subyicitur sine spe: suby species tal
 cibilis reduplicative n e realis. RAS. 20. ursale qua tale ap. n bily red
 ten e ei in multis et graduari de multis sed species qd prout e ungal
 gnderantur ut suby cibilis n est apta pdicari de multis. Nota species tal
 n nego speciem suby cibilem specificatiue eo ursalem sed sub ea bily sp
 rdo qd suby citur ut si dicam ignis qd leuis e a calore facti n ausen
 ab igne ut calefaciendi sed tantum nego leuitatem e room ut ipi
 calefacti pari ratio ne speciem esse reale n negamy ratioe dnti reali
 cui reale in pttitudinem esse dicimy n qd suby cto geni ad qd pccu i
 canit de individuis. DEES spe: suby cibilis pdicari de hac et nra pccu i
 suby cibili ergo e uniuersale. RESP. pdicatur ut pdicabili n ut uny
 cibilis. DEES rdo quod qd in nra rdo suby cto geni n e in nra rdo
 sed ursale species immediate suby citur geni. Species suby cibilis est
 reale. DEES: speciem esse ursalem sed n sub ea ratioe qd suby citur ut
 si compl ad ma in ferora ppta uero ut in albi cruce ponitur. Denim ene
 species suby cibilis ut n sub reduplicatiue. Auxpta autem ut suby cibilis
 suby cto geni immediate in
 geny. DEES bily
 qua suby cto geni
 rdo.

et dicitur ponet universale metaphysicum Dicitur Porphyrius autem speciem
in finem habere tantum unam in finem ad genus unum et ad individua
In hoc versu propter respectum ad individua erit etiam universale

Porphyrius ob respectum ad genus dicitur Porphyrius dixit unum eundemque esse respectu
na eadem speciem ad individua quia ex utroque respectu sortitur eandem appella
tionem ad
Artem ut utroque speciem non tam existimari eandem relationem
na referunt ad inferiora referunt ad inferiora quod impossibile rati
na eundemque relationem ut ut ad diversos terminos formaliter distinctos
ergo sunt diversa harum rationum una generalitas altera materialitas
Ergo sunt diversa et ponuntur a se mutuo reparari

ASSERTIO tatis aut contra

Subjunctivitas est proprietas predicabilis. Haec quia inter se aliquo
modo opposita sunt non sunt proprietates hae duo a se mutuo probantur
ponunt cum aliqua opinione dari possunt species

QVAESTIONES

Cuius generis magis dicitur collectivum quam species una continet
in se plures species dicitur Porphyrius superiora vocat singula et haec
otia sunt ad individua sub modo magis unitiva ad unum individuum
superiora otia in se continent ergo plura continent ex eodem id est tantum
do eis ad plura de quibus praedictum se extendit species autem generis
plurimum canis dicitur perfectus et aptus continet in se plura quod genus

An species in uno individuo et genus in una
specie conservari possunt N.

Quia genus et species definita sunt respectum ad plura et quia
species unum tantum sub se habere individuum et plura

Species
continet
quod plu
ra continet
specie quod ge
neris

45

sol mundus et ex sententia S. Thomae ad species angelorum facit
 an igitur haec vera species sint N. 2do quoniam ei potest vel
 de inferioribus actu existentibus vel potentia ASS: nam quia
 quae species et genera diuidentur in uno inferiori possunt generari
 species ubi: in uno individuo et generari una specie RA 2do nota
 Visalis realiter a differt ab individuo ergo ei potest in uno in
 tantum modo reddere. Ad denotari metaphysice si generetur ab
 generibus modo reddentibus ut si natura humana qua sola creatur in adamo
 generetur solitarie et ex conuenientia ubi producta essentialia et
 esse aut corpus in uno et carere ASS: Sed: si generetur specie ede
 Relatio ede sine 2do intentionaliter generentur nec generi in una specie
 nec species in uno individuo generari potest. Ratio de relationum bene
 q termino seu relatione plura necessariis requirunt plura ut in relatione
 qe ASS et si: sunt relatione habentia pro correlatiua plura
 Generantur necessario requirunt plura in generibus subiectis. Interim
 denotant esse relatione

Nota
 genus po
 esse in un
 specie
 quae in
 individuo
 si generetur
 ab
 alijs modo
 reddentibus
 si generetur
 solitarie
 non potest

ASS ET 25. 3a

Nec species requirit plura individua actu existentia ne
 plura species ut sint uerba logica et relationem habentia RA 2do
 uerba et species sunt uerba logica seffici ut generantur tanquam
 quae aptum productum de multis locutionem fieri potest una sola specie
 vel individuo existente Ergo potest esse uerba mixta requirunt difficult
 probabit ASS: qe Generantur ut e bonum poentiale necessarii requirunt

Species quae
 requirunt
 plura indi
 uerba et
 nec generantur

+6

gemma Divinae ari semper alia alijs q' fecerunt fieri
passant

A.S.S.E.R.S.S.O

A.S.S.E.R.S.S.O a pboenice et similibz corruptibilibz q' naturam
phera simil n' existunt potest abstrahi aliqua natura licet uno temp
n' existant phera tam sunt sibi succedentia quod etiam duo simul
pboenice riuos ex testatur Everig pboenice ait ubi moriendi temp
adventare presentia q' annos quos vivere dicitur quingentos
in agyptem ferri ubi riuos semetipsum vulnerat uellicar exuviz
vulneris sanguine uerim calq' primo mox p'ulg' fuit forma similis priori
qui ubi p'ean as ferri ad eptg' g'feri se una cum Parre Ichopolim ubi
moriatur p'ulg' in regnum sibi constituerat Ouidius is metaphores uel
unicam ex q' se ipsam resignet struere n' in palmo uernice indio ex cana
nardo et myrra semper imponit finitq' in odoribz suam indemon
alera nuntiat Sanus Ambrosius cere et Terentianus cadem auerit
u' et c'iryl' alijs u' res n' omnino fabulosa ^{debeant} canori Hinc carmen
Ipsa sibi proles uis e' Parca et rug' beru natrix ipsa u' temperatana
sui s'ipa quid em sed n' eadem quia et ipsa nec ipsa est: p'eternam uera mox
tis Docta uis

A.S.S.E.R.S.S.O

A sole alijsq' indiduis corruptibilibz potest abstrahi de uis corrup
tibilibz datur demonstratived ad hoc n' de sing'laribz sed uniuersalibz
tant' rdo n' est neq' se ut v' reale aut' ut in multo'is sed ut ponit e' in mult
tis uel ut d' abeat naturam cui ex se n' repugnat esse in multo'is et natura
solui et natura ex se tali e' q' ab ys p'ob' abstrahi: p'oues inuicibz

non ita ut eorum accidentis Et modo tempore et conditionibus
 in diversis locis et in aere et in eis multis ergo quoniam si
 aliqua species sint quae unam tantum habent individuum sub se
 ita tamen ut impossibile sit eisdem speciei plura esse individua
 quod modum existit mare aliqui de corporibus caelestibus et sanctis
 Thomas de Aquino dicit de finibus ultimam speciem quod dicitur
 in speciebus convenire non potest Ratio Universalis et relatio posi-
 tiva ad plura quae in una natura quae est relatio ad plura esse
 non potest cum illa quae recipitur sunt impossibilia Sed Veritas
 non est Veritas quae multiplicat eius naturam multiplicare Ergo in
 ceteris ubi dicitur implicat naturam multiplicari implicat
 esse Veritas

An univ. species oia multitud. sint
 eiusdem

Nota dicitur est sensus huius questionis an in uno individuo non sit
 perfectior quae est in altero hoc sensu vera individua ego sunt perfecta
 Sed sola persona quae sunt in sacrosancta trinitate quae sunt in
 perfectioris est in Patre idem est in Filio et Spiritui Sancto. aliter sensus
 an oia individua eiusdem speciei parem habeant perfectiorem esse
 talem nam de accidentali non est difficultas sed est verum naturalia
 sunt ut necesse est ab altero separari nota nos dicitur de perfectioris
 substantialem non autem de qualitatibus quae in se sunt et remitti
 sane debet quod dicitur

quia videlicet ad nam speciem esse necessariam ad receptionem aere hinc
 alia ad hanc unam rem tamquam necessaria est ut recipiat aere bonum
 gradus habet et locum non de quibus est perfectior et minus perfecta
 quia tam perfectior variatio et multas essentialium aere perfectior non
 alias non differret essentialia aere generis hinc nam de ipso videlicet illorum
 corporum sunt discernimina **Obje. Ergo**

Salomon ait se sortitum aere bonum Ergo aliqui dicit non tam
 boni sed magis arguunt unde bona vel minus bona aere hinc vel minus
 librum arbitrium vel differentia temperatura bonitas Ergo dicit
 fuit de corporis praerogativa et perfectam plenam cum a corpore sit
 tantum instrumentum pro eius maiore bonitate perfectioris solent
 anima operantur

Difficultas 6a

quomodo species et plures numero differentibus
Obje. intelligenda sunt haec verba differentibus numero ad
 eam particula solum **Obje.** ad modo intelli. Ergo genus et differentia
 sola negative different quod est absurdum de Genere et specie differ
 nter re positive sed haec differentia exprimitur per negatio. negis igitur
 Genus erit duo et haec etiam quos gradus et de quibus cum id
 faciat nisi mediante specie. **Ratio de**

genus et sa
 fecit in
 eponit ac

Genus n
 radicat de
 pluribus
 mediane
 hinc

INDIVIDUO DIFFERENTIAS

Cuius Individuum est
 Suppono de Individuo agi tanquam de correlatio specie
 de fundamento in predicamento ad quod ordinat **Obje.** Individuum
 per respectum ad genus non dicitur est id quod subicitur generi ubi non dicitur

ad predicatio: e ad quod d uno solo predicatur et igitur non
 videtur si quod in se est individuum et dicitur ab alijs aut cuius collectio
 propterea nunquam poterit in alio reperiri quales sunt proprie
 tates hoc **Forma figura long Tempus cum non saguis**
Patris sunt septem quae non habet Veritas alter

Singularia non possunt definiti dum Aristoteli **RESPON**
 Sglaria et si ad unum se generata definiti non possunt potius tamen
 res substantiae ad se intentionibus **Veritas** nulla videtur tales res ad
 intentionem dantur **RESPON** dantur ut relatio ad speciem et nihil
 apud obiectum quae intentiones ut generalitas de hac vel illa generalitate dicitur
 ut etiam de hac et illa rabe videtur dicitur relatio **Veritas**
 An Ergo ut dicitur sit individuum dependeat ab intellectu si individuum
 hoc ad unum se rabe non entionaliter non generaliter per intellectum
 dicitur individuum deo singulariter quod ad logicum facit rabe raturam in
 rationem motus non dicitur ut g. attribuit intentionem indivisibilem autem
 ralis sicut quando naturam re praesentatam alicui generantem ab
 g. indantibus et aptis inveniunt in generalibus quid ergo ei attribuit
 rationem ralis

Singula
 ria defini
 nri possunt
 ut substantiae
 ad se inten
 tionibus

RESPON dicitur

Indiva alia sunt substantiae utrum **De** ralis alia abstrahuntur **De**
 De e albedo alia dicitur ex rabe proprio **De** fides alia ex demonst
 ut hic hoc alia in quibus generaliter predicando **De** dicitur generaliter dicitur
 in quale generaliter ut hoc rationale alia in quale necesse dicitur **De** dicitur
 hoc alia in quale contingenter alia dicitur in individuo raga **De** Equi
De dicitur individuum raturam predi. de multis ut quaedam huius quodam alia

Indi ut
ut pra
de mult
mali h
nati
in aut
eruto rego

de multis predicatur **RESPON** de multis quidem p^oria
ut ad partem latam cum nara gunt grabo ad unum licet in
determinate **RESPON** **RESPON** quod. de multis recte
n^o dicitur Adam e^o individuum et **RESPON** in Acti sig
nato. id est **RESPON** uel abstractio qua tenet e^o quod ubi
indivisibilem n^o autem in actu exercito seu quod uoluntate
non pro hoc in uo tanquam uel alio quod exi^o sit **RESPON** de materia
e^o Petri Pauli **RESPON** si uel sine predicatur materia e^o uel in uo
ergo in uo predicatur de pluribus **RESPON** nego consequentia
quod illa materia e^o una contra loq^o in quo sunt centum anni de q^o
predicatur **RESPON** n^o p^o recte in recto quod necesse est
ad ueram predicative **RESPON** in uo predicat de ubi **RESPON**
eodem tempore in recto **RESPON** **RESPON** in actu sig
nato si uel quod e^o abstractum e^o predicat de pluribus uerum e^o si
n^o e^o in uo uel in uo uel in uo **RESPON** in actu exercito
autem predicat de uno solum uel e^o in uo in uo significat uerum
nara in uo q^o nego n^o uerum e^o Petri et Pauli sunt decem
Ind uel tri^o quos et tri^o terminis formaliter de pluribus n^o maxi
aliter unde obserua^o ex toto ad eam predicative n^o predi
cat uel auxiliarem nam licet sit uerum forma n^o tam proprie q^o
p^o n^o predicatum debet habere aliquo modo q^o predicat uel for^o q^o
n^o fit in uerum

Ab seipso

79

Judicia substantia p[ro]p[ri]a de se gradicari uidentur et uera p[ro]p[ri]a
 in p[ro]p[ri]o ex in qua se habeat p[ro]d[i]c[i] forale et subiectum uelut man
 indium autem accidentis p[ro]p[ri]a de substantia gradicari n[on] tan. uera
 sed et p[ro]p[ri]a gradicatioe **ALSO** ut se habet album in gumi adae
 in gumi ita de album ad hunc h[ab]et sed hoc est albus est p[ro]d[i]c[i]o
 p[ro]p[ri]a licet d[omi]natiua Ergo etiam hic h[ab]et hoc album erit
 p[ro]p[ri]a et d[omi]natiua **ARISTO** Plato e[st] indium quodsi gradicari
 p[ro]d[i]c[i]o sit **ALSO** si auisiana indium d[omi]natiua p[ro]p[ri]a. actio uel ad o
 qu[od] entio naturaliter est quid si uero indium d[omi]natiua auisiana uentio
 naturaliter id est pro se ipsa singulari e[st] essentialiter

DE DIFFERENTIA

Qua sunt capi: partes prioris enumerat qui n[on] d[omi]natiua
 Differentia posteriori totidem definitioes primo Differentia
 Primo differentia alia est comunis uel scilicet qua una res uel ab
 alia uel a se ipsa differt ut cum ens a sed ens alia p[ro]p[ri]a q[ui]a
 res ab altera differt per accidens in separabili ut aqua uel a sine
 alia maxime p[ro]p[ri]a q[ui]a una res ab alia differt p[er] differentiam
 specificam uel differentiarum alia faciunt id est in uel aliud uel
 essentialiter ut scilicet differentia essentialis alia d[omi]natiua tantum uel
 alternatum ut genus et p[ro]p[ri]um alia sunt separabiles ut genus alia
 inseparabiles ut p[ro]p[ri]um et maxime p[ro]p[ri]a in separabili alia fa
 ciunt differre p[ro]p[ri]a uel p[ro]p[ri]a et ille magis minus uel p[ro]p[ri]a
 duntaxat et remi duntaxat alia faciunt differre p[er] se et si uel p[ro]p[ri]a magis

asperit qui alibi reperitur **DIFFERENTIA**

Quomodo Plato a se quocumque tantum differit
 Id est non differre ergo rationaliter nam ad meritum substantia pluri
 ad eum a tus fortassis per id est etiam Senex quod habuit substantiam
 etiam **RESPONDEO** mutari deum indices non arum partium ac
 ceptione Veterumque abneim adque substanti aliter manere tam. eade
 substantia dicitur quia precipua eius pars manet et ita minus
 fit hac mutatio ut non aduertat atque deo nec dicitur utiagrica
 quales sunt planta an quibus una cum materia forma evanescit
 et in primis aliquando tota materia mutatur successione vel gignit
 atque dicitur ee idem ad eum modum quo fluxus dicitur ee idem
 et idem Quare quo modo hoc loco accipiat ut **Differentia RES**
 significat id quod primum ee in pluribus de illis quod dicitur in quale quod
 exenti aliter illud uero est diffin modo significandi id carer ee non ab
 strac ut **Realitas** et similia accipi tam pro genero seu gnotario ut
Realis et signifi. formaliter quod eadem ut: unitate ut elicit et apti
 tud. exendi in pluribus materialis aut em apta nata ut substantia int
 quenda de genere diuini est rationale ergo sensibile corpore et similia
 hi definiuntur ut substantia eadem quod ee illa qua apparetur
 unum apertum predicari de multis in quale ex trialit **RES** **RES** **RES**
 Diuino sit bona **RES** **RES** **RES** ita ga membra diffidentia dant diuina
 ex hauriunt et diuini omnia diuinitia comprehendit ee bona Antec:
 prob. quocumque in se differunt ut ueris vel auidere differunt nec:
 Diffia propriissima si auidere vel necessario et ee diff: pia vel n' necess
 or e gnis **RES** **RES** **RES** An Diuino sit Generis in quibus **RES** **RES** **RES** n' sed ead
 analogum quia facere di. ferre exentaliter solam quent uerum me

51.

Diff. ind. ualis nō gtrinetur hac d. u. n. u. e. q̄ nō u. i. l. l. e. s.
 iō d. i. t. a. n. d. e. f. i. n. i. t. a. s. u. n. t. q̄ u. a. p. o. n. u. n. t. e. s. s. e. v. a. l. e. s. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s.
 d. c. o. n. t. i. n. e. t. h. a. c. d. i. u. i. n. i. s. n. o. q̄ u. i. a. n. o. n. e. s. u. g. t. r. i. a. l. i. s. c. u. m. n. o. d. e. f. i. n. i. t. a. d. g. r. a. d. u.
 n. e. g. e. r. a. m. e. c. o. m. m. u. n. i. s. c. u. m. n. o. n. s. i. t. o. u. e. n. s. n. a. m. s. u. n. t. h. a. c. n. e. l. a. t. r. i. u. s.
 q̄ u. i. d. e. m. p. o. t. e. s. t. p. e. r. f. e. c. t. e. g. e. i. p. i. i. d. o. n. e. p. r. o. i. a. q̄ u. i. a. n. o. n. a. t. t. e. n. d. e. n. s. i. n. e. p. a. r. a. b. i. l. i.
 l. e. t. e. r. t. i. o. n. o. n. e. s. t. p. r. o. p. r. i. a. m. a. c. u. m. n. o. n. s. i. t. e. s. u. g. t. r. i. a. l. i. s. o. b. i. e. r. u. a. n. d. u.
 i. g. i. t. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. a. e. s. u. g. t. r. i. a. m. s. p. e. c. i. e. i. l. i. c. e. t. n. i. d. e. e. s. u. g. t. r. i. a. m.
 d. u. i. a. t. i. n. o. n. e. s. t. a. n. g. i. s. i. e. d. e. e. x. t. r. a. i. n. d. u. i. e. r. g. o. **P**et. r. i. q. u. i. d. e. **A**l. a. n. i. q. u. i. d. e. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s.
 e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. m. a. t. e. r. i. a. l. i. t. e. r. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. f. o. r. m. a. n. e. g. o. i. d. e.
Diff. i. n. d. u. a. l. i. s. n. o. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. a. l. i. q. u. a. m. f. o. r. m. a. m. q̄ u. a. d. i. n. t. i. n. e. r. o. e. m.
 e. s. t. i. t. u. t. e. s. i. g. n. i. s. e. d. t. a. n. e. u. n. i. t. a. t. e. m. n. o. n. e. s. t. a. l. i. u. d. **V**id. **S**o. l. e.
 r. e. t. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r. n. u. c. i. o. e. o. e. t. d. o. s. e. t. **R**ub. i. n. i. m. c. a. p. i. q. u. e. d. e.
Diff. i. n. d. u. a. l. i. s. n. u. c. i. o. 6. 7. e. t. 8. q. u. i. a. p. p. e. l. l. a. t. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r. u. n. e.
 a. u. t. o. m. d. i. c. i. t. m. a. t. e. r. i. a. l. i. s. n. a. m. r. e. l. i. q. u. a. s. s. u. n. t. f. o. r. m. a. l. i. s. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r.
 f. o. r. m. a. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. l. i. s. e. d. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. i. n. t. a. b. h. a. c. e. n. d. o. r. a. l. i. s. i. d. e. e. s. t.
 a. p. p. r. o. p. r. i. a. e. t. a. b. e. a. t. a. n. r. o. e. d. i. n. t. i. n. e. t. a. n. f. o. r. m. a. l. i. s. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r.
 e. s. t. a. t. u. m. d. i. f. i. n. i. a. n. t. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. q̄ u. i. a. a. l. i. q. u. a. m. f. o. r. m. a. m. s. u. b. i. e. c. t. o.

Quomodo gtrinetur

Neg. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. s. i. m. i. l. i. t. e. r. e. s. t.
 a. l. i. u. d. e. i. t. i. a. d. i. e. m. i. a. n. t. s. i. n. o. n. s. u. n. t. e. x. e. n. t. a. s. o. i. b. y. i. n. d. u. i. s. i. n. g. o. l. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s.
 d. u. p. l. i. e. s. t. a. f. f. e. c. t. i. o. e. a. l. i. e. i. u. s. i. n. d. u. i. a. l. i. a. q̄ u. e. q̄ u. i. s. n. a. r. a. s. p. e. c. i. f. i. c. a. **D**iff. i. n. d. u. a. l. i. s. e. s. t. e. x. t. r. i. a. l. i. t. e. r.
 s. i. b. i. l. e. m. h. u. a. n. a. n. a. r. a. d. i. u. i. n. i. e. q. u. i. n. a. m. a. b. h. a. c. n. e. c. e. s. s. a. r. i. o. i. n. t. e. n. e. t. o. i. b. y. i. d. i. s.
 e. r. u. d. e. s. p. e. c. i. e. i. a. l. i. a. a. u. t. e. m. n. o. n. s. e. q. u. u. n. t. n. a. r. a. m. s. e. d. p. e. r. i. t. a. r. e. g. l. e. n. d. e. c. o. n. s. p. i. c. i. o.
 q̄ u. a. e. t. i. a. i. n. e. p. a. r. a. b. i. l. i. t. a. v. a. r. i. a. n. t. t. a. m. a. l. i. q. u. o. c. o. m. p. l. e. x. i. o. n. e. v. a. r. i. a. t. a. t. a. l. i. a.
 s. u. n. t. h. a. c.

sunt n̄ hae p̄a habentibz gplexioe propria Larro int̄bas et
 Mas spouificas d̄m̄ten e q̄d hae int̄ est̄oe faciunt ita non
 oeli n̄ magis minime clauis sunt nemo autem alio magis minima
 visibilis est

DE GE VLS

An GEVS et Diff: realiter distinguantur

N. o. quanti: inueniunt de generibz generalibz n̄ de p̄a aduand
 ab entibz rōis n̄et rōandū p̄o p̄o. ni n̄i ead̄ e n̄t ratio h̄z p̄o
 de Diff: et ge: que sunt sub uno indūo vel una specie v̄tan n̄ p̄o d̄strai
 n̄i n̄ reale et aīe iā v̄trum q̄ d̄i ead̄ de Larro No. 3 hanc q̄ntū d̄ubiz et

g p̄o n̄i q̄
 et

ali n̄i p̄o n̄t a n̄ Diff: n̄a n̄i realis ad reale p̄o n̄t iā requirunt
 duo p̄o ut ex t̄m̄a ḡo n̄t n̄i realis d̄i h̄o ex aīa et corpore p̄o n̄d
 r̄o. h̄i ex t̄m̄a ḡo n̄t n̄i n̄i realis d̄i differant si n̄t r̄o n̄i: d̄iferent
 ḡo n̄t iā erit r̄o n̄i. No. 4 ead̄ r̄o: que p̄o n̄t n̄i uno indūo multitu: f̄atē
 h̄i n̄i h̄o n̄t aīa ab oībz n̄i d̄o n̄t explorā et a Larro n̄t aīa
 refutata nos p̄a v̄mittere n̄a si probabilis v̄d̄erit alit̄ n̄i responderim
 h̄i oīa quinto d̄i n̄t n̄o: r̄o n̄t eī d̄i p̄o n̄t aīa n̄i eī r̄o n̄t r̄o n̄t aīa
 r̄o n̄t r̄o n̄t aīa d̄i n̄t n̄o r̄o n̄t aīa n̄t eī cum uniḡ rei q̄ d̄i n̄t aīa n̄i eī p̄o n̄t
 duos ḡo n̄t et app̄o n̄t n̄i quā d̄i n̄t aīa d̄i n̄t n̄o d̄i n̄t aīa quā r̄o n̄t
 n̄i d̄i n̄t n̄o tribuim̄. Fundamento tam̄ ex̄te accepto et quasi ex̄te
 ip̄a r̄o n̄t n̄a ut cum m̄i r̄o n̄t aīa n̄t eī d̄i n̄t aīa d̄i n̄t aīa
 cum r̄o n̄t aīa n̄t d̄i n̄t aīa n̄t r̄o n̄t aīa n̄t eī ead̄ p̄o n̄t
 non tam̄ d̄i p̄o n̄t aīa r̄o n̄t n̄a n̄t aīa n̄t aīa d̄i n̄t aīa n̄t
 bo p̄o n̄t aīa n̄t eī d̄i n̄t aīa n̄t r̄o n̄t aīa n̄t eī d̄i n̄t aīa n̄t
 oīa erit n̄i p̄o n̄t aīa n̄t eī n̄t aīa n̄t eī d̄i n̄t aīa n̄t eī d̄i n̄t aīa n̄t

optores ut unico actū rēcty dā: oīa indūō. triberg ut l'erro ē
Sōm roale rēctibitū carpg salū extra qd oīa vna actiōe mēnois
q'cipere cum ā pōimū d'ueros concepty foralē fingimū et unquē
d'ngūlis op: tanquam d'istincta q'cipimū hūc autē vocant q'ceptū
obiectiuo d'icant qd unquē nobis representant q'ceptū foralib' d'icā
s'is r'ocōra tamen eadē sunt n' r'ec d'

OBSECTO.

Quid quid ē extra rāem alicuius n' ē idē cum illō extra cūy
rāem ē Diff. ē extra rāem G'NERIS ergo n' pot' ēē idē cum
genere Prob. mir: rāole nullo modo p' mēt' ad exgrā rāis erg: hūc
d'iff'entia ē extra exgrā s'ui generis Pro: āp: si rāole ē de exentia
d'ā h'is ubi cūqz ē arā ubi exet rāionale ac p'uidē in b'ū r'is cō
exōiale D'IST: d'istinctio mirōis d'iff. ē extra rāem generis si G'
d'icūp' ad in tota l'os. entralitate p'ouēt' egūē ēē plūby d'iff. et q'p'
Si autē m' q'p'arēt' G': et sp. que sūnt in eodē m' d'icē d'icē
d'iff. n' c'arō q'ungit' cum genere h'icōi et h'ic modo d'iff. d'icāt'
et extra d'efinūō: generis quā d'iff. p'arēt' q' d'icāt' in illo
q'ceptū nō includit' G'NERIS nec G'NERIS d'iff'entia d'istinctio cordia
d'istinctio p'arēt' d'icāt' n' includit' eodē q'ceptū d'istinctio d'icāt'
ta: si rāole idē q' d'icāt' et rāionale idē ē q' d'icāt' rāionale
ē idē quod q' d'icāt' rāle q' d'icāt' n' in uno tertio D'ISTINCTIO
neg. contr: rāole ā eadē q' d'icāt' q' d'icāt' ab illo rāionale
rāle q' d'icāt' q' d'icāt' ad h'ic d'icāt' cum d'icāt' gradū d'iff.
nā h'ic contrāctō et d'eterminat' Geny n' d'icāt' p' in r'ec: negz

idem in
iduo

pie

edo

tendi

controversia hunc eamq^m calor frigus et sitia intensio
 et remissioem capiunt, ita etiam discretio exenti: intensio
 et remissio ita etiam et item homo ut magis et minus caele
 sensibili corporeus Duplex est sens: ra Negantium in quos
 S. Thomas quoru^m ratio est quid quid gradus et gplet natu^m erg
 quod intendi et remitti n^{on} potest id est ca^m pax intensiois
 et remissiois sed differentia id prestant geni^m et spe: qua intensio
 noⁿ ponunt. Nec remitti nam si caele quod gradus h^{ab}e et
 ratio sora: intendi et remitti potest ponet so: magis et minus
 est hoc q^{od} impossibile: Aristoteles est meta: tex: id docet erg^o tria g^{ra}du
 in ind^{iv}isibili et d^{icit} ef: est neutralem si suscipere magis et minus
 sicut ait n^umero sublato aut addito aliquo ex illis ex quibus
 n^ueris g^{ra}du n^{on} est amplius id est n^uer^o sed diversus ita n^umi
 n^uer^o addat^{ur} def^{icit}: aut euen: non erit ead^{em} est Def^{icit}: aut euen: S^{ed} est est
 Sen: affirmativum quorum sensu est Albedo est quali^m t^{em} p^{er} remitti
 po: g^{ra}du^m color est differentia est est i^{nter} se i^{nter} se i^{nter} se
 visus ponam^{us} h^{ab}e proprietas diff^{er}entia est est diff^{er}entia intensio et
 remitti pot^{est} est prob: (ans. albedo est diff^{er}entia est est est est
 una ead^{em} est est erg^o si albedo intensio etiam id q^{od} eam ca
 est idem intendit^{ur} Erg^o hoc saltem est est est est est est est est est
 et remissiois differentia ponit intensio et remitti Albedo: ra
 Diff^{er}entia in^{ter} se aut^{em} g^{ra}du^m qua intensio aut remissio

ad gradum aliquo apriori ut ratione & perfectio ariali quia
 addit illi gradum perfectiori em quam continetur actu in gen
 ariali hoc n̄ tan e corpꝝ Sensibile rdo Diff. huiꝝ porca perfectio
 genere n̄ quasi excellentiore gradum nisi ad unyat sed qd
 qd ipsum determinat et generat ut irrationale qd aut qd huiꝝ
 ad brutum non addit ariali gradum aliquem ariali perfectiorem
 dicitur tam: ma Diff. genere perfectiori quia tanqꝝ perfectioris
 et utibile Perfectioris. **OBIECTIO**

Differentia multa sunt tan. nega. et privative ut via
 riani: incorporeum Ergo n̄ possunt e perfectiores genere qd
 e ens positivum et multo magis continere ex parte huiꝝ
 cum nulla entitas realis negatioibꝝ gativat huiꝝ. nulla ex huiꝝ
 Diff. sunt nega. sed nobꝝ tan nega. vel privative exponuntur
 inopia no cabiturum quia n̄ propriam differentia qd brutum
 gativat ignorat nec privative irrationali sui h̄i ac vera entia
 exprimimus Sed dicitur Diff. cum sua entitate qua species minus
 perfectas constituant habent ad unitatem perfectioris maioris quative
 et ideo optime ex primario vocabulis privative sui in hoc theol
 similiibꝝ nobꝝ p̄t. vere utant ut cum dicitur in ens ineffabile
 infinitum qui huiꝝ tan. nara positivam. explicat.

DISPUTATIO

An Diff. actu continetur in genere
 Abs in nunc Geny continet actu suas differentias si diffidens vel
 qd idem e nulla Diff. actu continetur in Geny. **RESOLUTIO** quod actu gti
 netur in genere hoc de eo probat d ego qd p̄t uat na de quo curat huiꝝ

nol dicitur corpus subtrahi: cum dicitur aeru' g'ri neantur in qere
 Sed Diffa autu' g'ri neant in qere ergo pradi cabunt deij sequi
 bz p'rad uacui g'ny ergo rationale de bruss duet u' rratio
 nalo de hoc cum de u'rogz aial pradi cet 2do imponibile e'
 ut g'ny g'ri neat in se grad u'oria hoc aut em fuerit in differna
 aeru' g'ri nerentur in genere exot n' aliquis color aeru' et alby
 et niger g'ny n' exet in differna ad d'os s' p'ci es nam si aeru'
 g'ri neret rade n' p'ner g'riabi ab u'ia: si aeru' g'ri neret albe
 n' g'ri neret de ermi narj ad nigred n'ent Tertio hoc e' d'icrimini
 in' g'ri nerentur in p'p'riam et metaphy: qd g'ri nerit D'p'ri ca
 g'ri nerit in materia et forma d'icriminis et d'ic' fiat homo ab
 ignis istis par: d'icriminis compositio Meta: qid exat p'p'ri u'ores
 eadem d'ic' in c'ris et in ad aq'aris g'ri nerit bz g'ri nerit nam hos rati
 aial d'ic' nerit g'ri nerit sunt et g'ri nerit non in' nerit licet a parte
 rei no' una res quia g'ri nerit in' n' g'ri nerit ad aq'aris d'ic' nerit
 qd p'dicatur de re et in' in' e' aial p'ducatur de ratioli et contra
 g'ri nerit d'ic' nerit d'ic' nerit accepta materialiter via de ea g'ri nerit
 aial accepta g'ri nerit g'ri nerit tanum g'ri nerit id e' foratit n' ratioli
 carus de ea aial explicatur hoc difficultate sequenti in notabili
 secundo d'ic' nerit d'ic' nerit hoc aeru' in' d'ic' nerit aial ratioli d'ic' nerit ergo
 nego consq' mutancur n' termini d'ic' nerit ratioli neg' nerit: nam ratioli
 le p'ra' in' ratioli foratit n' e' hoc d'ic' nerit d'ic' nerit d'ic' nerit 7.

In Diffa sicut aliquo modo
 Querimus de g'ri nerit an nihil ut uenibile de ratioli d'ic' nerit: p'
 d'ic' nerit ut g'ri nerit et uenibile de ratioli d'ic' nerit: an ratioli

Inuarum Diffinitione e genera superiori es de inferiori: nō p̄dicantur
 rang genera. **ART 30** qd̄ per om̄es ad exantiam ab om̄ibz q̄ant
 ab ea nichilum nō p̄dicat. De ea ut Geny Diffra n̄ per om̄es
 hoc modo ad inferiori q̄ n̄ certibile nichilum n̄ q̄e p̄t̄ ratiōibz
 ergo h̄is nichilum n̄ in hoc exgrati ter hoc autem ē ab om̄ibz
 segle maioris probat̄ quia si mel nichilum n̄ in hoc ratiōe alicz
 n̄ curō exgrati nichilum n̄ uerō coram nichilum n̄ sup̄ ratiō
 nalis ergo h̄is nichilum n̄. **NOTA** da Diffa sepe accipi mat
 ori aliter prout oia nichilum n̄ gera et species est 2do formalit̄
 sed tan in ḡn̄o prout Diffa ē h̄olq̄ gradz contrahens et disting
 a gradz ḡn̄o et in hoc q̄e p̄t̄ negatiōe ratiōe nichilum n̄ alicz
 sensible nam De ḡn̄o Diffra e qz eadem ē ratiō 3o de ḡn̄o ḡn̄o
 ḡn̄o: et Diffa n̄ uera Diffa ḡn̄o ḡn̄o et Diffa ergo Diffa n̄ ē ḡn̄o
 prob̄t̄ mir ois Diffa ē simplicis simplex q̄ n̄ ḡn̄o ḡn̄o et Diffa

ADVERSUS

Quale sit hac p̄dicatio: ratiōe ē sensible ratiōe n̄
 n̄ necessaria n̄ n̄ ad aliud p̄dicabile d̄ni ponem q̄ ad Geny d̄n̄
 eō p̄dicatio: q̄an p̄dicatio nō qd̄ sint accidentales sed qd̄ n̄
 p̄dicatioes ^{tales} quales sint ḡn̄o et species sed n̄ ratiōe facient. Respond̄t̄
 d̄n̄o n̄ d̄n̄o: id latet. Diffa n̄ ad latz ponim̄ in p̄dicatio: n̄
 atqz ita nulli p̄dicabilis ē in ep̄a hac respon̄o respon̄o
 bus p̄d̄: eē falsas formam̄: ueris materi: d̄n̄ ueris notabili d̄n̄
 h̄is difficultatis notabili **NOTA**. an ueris materi: n̄ p̄dicatio: n̄
 ḡn̄o et sola forma differentia **RESPONDEO**

alij

potentiam quidem a subiecto ^{potest} ~~differt~~ ^{autem quodammodo} d' uno falsum e' apparet ex
 cum enim proprium h' dicitur nec realiter a subiecto cui g'uenit
 potest ab eo separari et cum a subiecto dimanet tanquam aliq' d'
 ponentis potest illa dimanatio a D'g'tina q'o; im pediri pro
 Solu'tio nota in hac ma: dupli: nec. spectari prima q' rem
 existentem naturaliter aliq' d' conuenitur ut nara ignis nati
 caliter et necessario conuenitur calor altera necessitate temp'is
 cum ita aliq' d' d'ueni' g'uenit ut perpetuo illi coheret nec subiecto
 sine illo p' d' uato possit co'cipi. ~~Ad 2o~~ 2o est itaq; q'nam ne
 cessitate proprie g'ueniat speciei. ~~Ad 3o~~ 3o proprie spectat d'
 q' d' ut res q' d' am et si aut posse separari. Sed ut naturale suo
 subiecto et hoc modo n' posse separari. ~~Ad 4o~~ 4o primo essentiam
 duob; modis d' uini q'rimario et secundo q'rimario ut n'quis
 neget q' d' uat'um essential' secundario si quis neget q' d' uat'um
 accidentale q' d' tam. necessario coheret cum essentiali q' d' f'et sine
 g'otus essentiali de hoc n' q' d' hac potentia d' uin'g' auferri neq' d'
 potest n' d' uo' uicari hoc et impedire ne hoc accidens ex natura
 suat' necessario tam ex coheret r' d' uenit: ut nara hanc semper g'uenit
 debeat n' u' realiter exinat sine n' accidens autem s' t' p' d' ualib'is
 cum possit r' d' u' conueni: separari. Et nigred' a corru' n' d' et negari
 siquidem abiq; subiecto d' uin' coru' albedinem affirmari et nigre
 d' d' negari de corru' possit g'uariam uero proprietate de n' d' u' b'is
 p' d' uicari nullo modo possit cum impossibilit' h' d' e' cui g'uenit aut
 salt' e' g'uenit possit propria p' d' u' q' d' u' propria p' d' u' g'uenit na
 simpli: quo n' d' i' Ergo

id est se specuata necessarium habi tueri in chadri ad hanc
proprium rationem **D E F I N I T I O**

Quid proprium et an reale

San pro utate reru ut indubie supponim ex actioe i curygs
speciei pro facile colligitur quod danda hnt quodam facultates
liby Ma exerceantur V in magnetis attrahendi ferum in rema
Arti fauel: rinendi sanguinem **A S S E R** proprium e id qd pro: de plu
necessario et accidens aliter tang ex nata dmanans qd definitio que
nis ut subtrae rda ni: **A S S E R** rda: proprium e pro: vari reale qua
cong in rda sua respicit si autem ut ad speciem referi ratio pro
Vale ut sit referenti ad particularia id e ad id qd ming late
patet ut species qd rci procal cum pro: i patet ming late ergo rda
Vale qd aptu e ut pluribz anit **A S S E R** propri: qd eng participat nara
Qualis dicit respectum: rda: ad plura ad qd ut respicit pro: se accepto
i respicit plura sed unam nuro specie qd sub ea ratioe e unius
tantum. Speciei proprietate nec queno ubi alieni **A S S E R** id pro: rda
i efficit qd am reale ut sumitur in abstracto sed ut in concreto **A S S E R**
rda: qd in abstracto nuptum pertinet ad primum vel rda reale
visibilitas respicitur hnt ut rda: rda: rda: e species necdem
apta e ut in abstracto de reb: praedictur. Ratio pconariis nra rda: rda:
Vo: in concreto per mod: totiy appren datur abstracta rda: e particularis
concretis rda: in intell: rda: appren: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda:
particulari sub i pro: dicitur hnt qd rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda:
totiy qd ut in concreto rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda: rda:

de actioe
nigis speciei
ei qd prop:
Proprium
pro: de plu
necessario
accidens
Proprium
ad rda: rda:
ut onis rda:
Duo rda: rda:
non actio
cong ad qd
refer:

lenitas em de ybg dicitur nuptu n in genero e idem cu nisi non
eoi fora autem ali sed rae nppoiij

DESSERVAE TERTIA.

Quale proprium et qd sit eius qualitas
Principio proprium qd q hinc ab essentia rei formalit n suscipit magis

Proprium qd
fuit ab exple
rei sui malit
non suscipit
magis
et
ming
7.
qd quod uni
proprium i
guenit alter
aliis denne
eio propriu
Suis pro

et minus quod autem aliter magis no cant aut disciplina ad pauorij
vident id n ex parte proprietate sed instrumentore est
qd uni e propriu: qd modo n potest auo: sibi prad. respect. alterius
Rat: n qd uni e propriu potest Etiam quoniam dicitur qd dicitur a pro
no potest cum no subiecto recipi pro cari
Rat: op: operatio perfectio rog. ead ut n subman. creatu n ipsa meti
atq n operat sed p qualitates et facultates nfraditonta pte poten
tissimip: hinc ornatur perficitur qz notando an dicitur in ha potentia nni
nais n non noma dnm quante a subiectis et quid qualesqz nnt
Disputatio in 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°

DE ACCESSU

Hic capi: no definit auo. do dicitur dicitur no hoc e acci
dentu aliud separabile at dormire aliud insepa: nigru a coruo
Definitio auo dicitur qd potest abere atqz ad esse sine subiecto corrupti
da Definitio qd eadem nce n non nce potest qd negz e gengenqz
species negz dif: negz propri: semper ante nra subiecto notandu auo
nec et proprie defini q ordi: ad sua subiecta n ad sua nferiora
no nqute respectu nnt gera vel species no color respect: nqredim.
e geng respectu qualitate species respect: corporis cui auo dicitur e acci
dentu unod hac conficitur definitio accidentis ut verale e auo nce

Complex
Def. Accidens
Definitio ptinge
neralis: Ead qd
ide nra et no
nra potest qd
qd negz genga
que: negz dif:
propri: semper
dicitur in sub

Considerata utrum fluat ex rei essentia an vero extrinseci
 duceat sed tunc neg: conseq nam cum Sordidus sit nigrum
 a coruo cogitatio tantu separari hoc ipso tractat reali ubi co
 uenientia qd dicit ei talem qd a parte rei semper existat itam
 si ut si eam d e coruo negemus alium cum contrariis qd recipit
 adeo exa corui aliquis repugnans admittamus

Nota me
 negari posse
 uidentur non
 rupta corui
 essentia

Quo do erg: proprium ab acci: insep: differt

PROLOG: proprii: nec factio, accidens g'ing enter; p'duat ut
 rdo prop: a modo ut causa ada: proficit; accidens inseparabili
 ut causa rda a qua: 3o proprii: in mediate speciei: modate rdu
 guentia accid: g'ratio modo QVIL: 3o an accid: in separabili ut ni
 gredo a corpore sint d'io inseparabili et qomodo hae magis rari d sub
 ceto separari p'muni quam proprium PROLOG: etn coruos albos qd ay
 tam: qe ex his alibz nigra sunt nunquam albecunt De h'is qe qe
 Alberty cap rdo d e acci: scribit sub celo frigid' amittere nigredi
 n' credo non muta n' experientia p'robat qd si nigredo differat
 d coruo negand um est hae ardra retinere apertudi: narate et pro
 pennoe d' nigri: sicut h'os ad r'ibili: hae r'io d' r'ndatis e nigredo
 ab h'is ariferri n' potest nisi mut' ad q'pl exose et p'rimis q'libatly
 n' effi d'entibz qe r'ico ayz mut' int' r'etalbe: p'rosecant r'ani
 repugnabunt nigredi: et corug alby n' habebit maiore apertud: ad
 nigredi n' q' ayz q'ayz aut' fiat in hoc mut' ayz molocetia
 p'erna nat semper naratis p'roper no ad r'ibili ar em r'ico per
 manet.

Propri: ab acci
 separabili d'io
 ita
 qd proprium
 unius h'nd
 g'ingens q
 atur
 Sicut
 qd propri: d'io
 ut causa ad ay
 proficit d'io
 ut causa r' ad
 q'ara

D. S. S. C. V. L. T. S. S. S. S. S.

An ora acri: sine subiecti corrup: ad e et ab e

Ratio d'abitandi e qua multa acri: sunt qd sine subiecti corrup
 et ponunt ad e et febris moribz excurio et ipsa subiecti corrup pro e
 acri ens. Anteced: proba: qd ha praedi: sunt accidentales hoo mori
 hoo febris Sg exuritur ergo praedicata sunt accidentia et nihil hoo e
 mortus Sog e exorta fessore: aliqui has praed: veras et propd amplia

accidentia
 ne possunt nio
 tione na sensu e hoo qui e vel fuit ex moraliu SSS. De moribz et hoo
 acri: corrupti
 qua disponunt
 corruptionem
 in fieri
 quando iam
 est in
 in
 eo e quando
 iam factu
 et
 in materia
 nam esse mag
 tribilem acrio
 nota recum
 ex ego subiecti
 entis alius
 nis cui quiam
 ni in hooz sea
 e 94 de eo non
 hoo fliud deo
 actionis de quod
 ratur accident

accid. que disponunt ad corrup: certu e vere ab e et ad e posse in corp
 Sog qd cum disponant tam am subiectum ad sub: debet et ergo non
 e corruptio hoo mori: e exur: e duplici d' accipiend qd qd p'ua e
 reita in fieri seu actuali immutatioe qd qua res d' est in e Sog
 accipiend hoo ut sunt in facto e in termino itig mutatioe et
 mortuum e iam significat factam e iam separatae ut d'rogant
 mori: hac accid' entia sine subiecti corrup: sine mori significat ipsam
 actuale p'ua: reita seu mutatioe hac e in materia ia tang in subiecto
 suo materia aute ia e in corruptibilis idem de corruptioe et qd
 dicendum si aut: accipiat ut e in facto e seu re e p'ua: iam facta ha
 et ia e in materia ia materia n qd ante erat in formata ad reita
 p'ua Sog can' dicitur hoo e mortus subiectu e hoo

OBSECTO can' dicitur hoo e mortus subiectu e hoo
 hoo e subiectu e qd dicitur mortuum Sog p'ua subiectu qd corrupit
 Sog: dicitur hoo mori: duplex e subiecti: accidens aliud in hoo non
 ecri quod accidens in hooz ita tam ut deo n' praedictur aliud de

Nominat uis de quo predicatur accidens hoc est in pluribus
 accid: non ut ueram plerazq; denominat quibz uident cum
 de ea re procedentia cui inhaerent in q; tam accid entibz quae ad
 generat ides et creatores ptinent certissime ? rigitur hoc a ma
 te subiectum maena autia subiecti cui mori inhaeret esse: cui
 nam definitio data definitioni conueniunt.

Quinam DE SECVTIO Definitio ad equato quemant data
 Definitum ad aq; harum definitioni in quo ipsa definitio quertunt ex
 de predi: qd habet quingente et accidentale partem in ad subiect: uelut
 alij qd quingenter identificari cum subiecti: et hoc predicatu in uoligo
 predicato accidentis et subiectu subia uue et ruz si subia uacuum
 accidens. uue subiectu accidens. et predicatu subia. DE SECVTIO qd hac enunciat
 ostent accidentale ananly i aureus annly i subia e hignum uerubac
 oia predicata pertinent ad subiectam DE SECVTIO bas ce accidentale proter
 et a quingent n e anulo e auream ne uenatio tam i subia magnopa
 autem aduertendum e DE SECVTIO diuimen int accidens predicabile et a acci
 dens predicantale nam accid: predicabile et nihil aliud requirit q
 quingentem cum mo subiecto queroem qam et subia habere partem
 ualy multa sunt accid: sli probilis qd n uent accid: predicantale
 accid: ad predicantale DE SECVTIO hoc solum et hoc de qd subia quanta
 aliqua inhaeret n qu ita ens essentia subia uel qd accidens predicantale
 oia propriu qd modo qplectimur cum q quari i uenatio e hignum
 anit predicatio accid entis DE SECVTIO debi e predicatio accidentis
 probilis n accidentis predicantale qd diuimen DE SECVTIO bene

DE SECVTIO ha fa

DISTINCTIO

An auidens actu debeat esse in multis et in uniuersale

Quaritur an sicut genus species diff. uno tantu existente
in uerbis Vraha e' ponit si etiam auidens in uno tan indio
Veronimilig e' auidens e' uiale etiam in uno tantum subiecto
Rat 90 sicut genus in uno indio existente potest referri ad plura
possibilia quibuscumq' necesse habet connexionem si etiam auidens est
in uno tantum subiecto: referri ad multa subiecta qui vniu' habet quatu

Dist. 10 auidens n' potest esse nisi in quibusdam rebus cum sub
iecto si ponit de illis subiectis quibus non in ea realiter (si
etiam auidens) et si in uno tan: ut subiecto referri tamen potest ad multa
subiecta) ergo falsa e' illa quod auidens cognis e' alibi cognis non
existat Rat 100: nego auidens ut n' auidens uere de aliquo pot
est nisi sufficere gneris etiam in lo' possibilis cognis n' possibilis e' alibi
albed in' possibilis quem admodum cognis possibilis e' ad al' ardy
god' possibile nec alia discrepantia e' nisi qd' in auidens: gneris n'
gneris in genere necessario Dist. 100 copula e' in propositionibus
negatis ampliatu' ad oia etiam possibilis ut Hoo e' ad al' ad
qui e' fruis erit, possibilis e' e' ad al' in auidens ali' autem et
gneris copula n' ampliat nisi ad tempus qd' ad significat ut
Hoo e' albus tantum significat qui eam e' de alio Galba n' gneris
alio' quia e' e' respectu: alio' n' potest esse Vale qui n' e' Rat 100
nego ut ont: ut n' auidens realiter non gneris in existenti' uicinate
genus et species potest tan separari ad ea quae ponunt in subiecto auidens

predicabilia vero non sunt trinitur ex generatione materia sed ex
 connectione et generatione cum materia et ita essentia est accidentis
 Dicitur alia etiam sunt generationes inter predicata et subiecta
 praeter nam dictas et quoniam intrinsece et extrinsece spirituales
 et materiali ter ergo ita quingz non sufficientes sunt pro
 cari ad eum: et quod ens dicitur quod modis dicitur unum opposi
 torum tot dicitur et aliud universale et particulare sunt opposita ergo
 quod modis unum dicitur tot modis et alii enim sed particulare dicitur
 infinitis modis ergo et universale dicitur totum axioma forali dicitur ma
 teria: falsa nunc sequitur nihil eum sunt opposita tot et copos abbas
 quod sunt in gra sed dicitur et quod dicitur et plures sunt albedinis
 v.g. posse opponi aliquam alii repugnant em speciem nigredinis
 In praesenti materia quod modis praedicantur et alia tot modis
 subiecti unum particularia dicitur existere sicut existens et universale
 negz ad ita quingz in refertur cum nunc necessario conveniat factis
 quod nihil praeter dicitur necessario existit negz si proprium existens
 negz accidens quod nec necessario res existunt nec existit et accidens
 sed in regula subiecta dicitur accidens est analogum et dicitur includitur
 ab universalibus sed ad accidens reducitur contingit in rebus ut existant
 vel non

DE UNIVERSALIBUS

et vicia
 In universale ut genus respectu quingz dicitur
 universale materiale ter dicitur et ita dicitur alii
 universale nulla ratio potest esse genus quingz dicitur et quod nihil
 est quod de viciis unum non predicatur hoc modo dicitur dicitur quingz
 forali ter dicitur universale viciis cum suis speciebus subiectis etiam

et ita dicitur
 nihil quod
 unum

62.

à Substantia
et accidente

si potest prop. dici Genus respectu s. Virtuali sed tan: analogu. Ratio
 fabricabilitatis in e qualitate parti ei parvi ab universalibus sicut ens in a qualitate
 Dicitur tam en predicabile accid. quam Genus respectu. neg. an-
 patet in prop. et accidente quia tantum predicabiliter non in superiora
 quia in inferioribus nec ratio fore praecisa sed tan: ratio indit
 atis suppositi nobilitati est modus predicandi quam Genus quod pra
 d. incompletum quam Diffa pa predicatur ut pass quam proprii et
 accid. entis quia praedicta nter tan. in quale accid. entali ter Diffa
 licet predicandi modus sit in una specie nobilitati quod in altera non
 coheret nisi vocari praeterit cum reā dicitur predicandi ratio non videt
 ex parte Genus sed potius ex parte Diffa quod quam Genus ad tunc
 spec. quod videtur praeterit etiam hō d. nobilitati specie quod equi non
 tam. ideo haec duo denotant se veri ratio respectu non dicitur deo ee analogo
 quia Genus in nobilitati sed quia in a qualitate participat Virtuali ratio quae
 et predicabilitas quod n. predicat ab aliquo extrinseco sed e ipsa natura
 Virtuali talium. nec imperfecitig predicantur acci. accid. entis natura
 Et tan: quod in imperfectis sed quod etiam imperfectis predicat Diffa
 oia Virtualia habent eandē diffa. Virtualis ergo ratio habita e eandē Virtuali
 e univocum ad reas si species et respectu respectu habent eandē defi
 sed non eodem modo participata nam Species p. fecit predicat quia dicitur
 e totam naturam dicitur acci. implente formam implicite subiectum
 dicit salt. en alteram implente qui modus e imperfectior

Diffa an salte

eodem modo virtuali dici possit univocum respectu improprie dici potest nam
 praeter dicta ut aliquid sit virtuale etiam requirit ut in aliquo determinato
 predicamento ponatur quod fieri requirit eam ut auctor tale quoddamquod

PROLOGUS
 quam transmittens et in oib; predicamentis inveniatur
 in universale materialiter sumatur raro generis specie categoriarum
 acceptorum n̄ est genus ad habet et obiectum ad evidentiam nam natura
 ursali materialiter sumpta accidit eā genus **PROLOGUS** in universale
 raro generis et ceterorum quae nos habet et ut accidens ad Subiectum quod
 generat ex se prioribus

CAPITULUM Ultimum Porphyrij

PROLOGUS memore Aristoteli præcepti in topicorum ultimo ex simili
 et dissimilitudine consideratiue magnam percipi in doctrina utilitate
 oib; tractatis in quibus generant et dicitur per se utraque quasi species nobis
 ut generat itaque nunc ursale in se sed haec generatiue cum negis diffinitivis
 negis in sum habeant peculiarem de ipso tractare periposuit. Et haec de his
 sedibus in logica per se tractare satis esto rebus siquid est in metaphisica
 tractat in rebus nunc in logia ad ipsum Aristoteli exponendum gradum fa-
 ciamus

COMPARATIO In Aristoteli

Prologi a me in hoc inquiri solas ad quos quilibet fuerit Aristoteli
 in hoc libro predicamentorum et Aristoteli cui in inquiri librum ca-
 tegoriarum et quod huius libri obiectum san et quod ad logicam pertinet
 de his ne cum eis et utitur ad quod dicitur in hoc oia omnia in quibus necesse
 est sequenti ubi avertit in his aut per se

PROLOGUS in Aristoteli

Aristoteles genere marado Patria Stagiritas sic comode filij Assensu
 pro nepos natus ante Christum annis trecentesimo actuaegerimo
 Deinde platonis viginti annis in in patria a quo in agnosco
 ob in credibilem legendi dicitur: et appellatus caput porca et sublimis est
 in genere a magis pro suo dicitur esse adeo ut parastice et caro est multum

parari: qui late satui matrem calicibus peti. Diuinitis causa uicis
 fuisse morte. In similitudo teste Heliano lib. 3. 19. Plato a thoma promitte
 bat Aristes condabat Plato uerbo uis dicit: strictiori precipua tam ut ipse
 Aristes in ethicorum suaderet diuinitis causa fuit sententia ueritatis unde
 a Philippo macedone rege filio Alexandro magno praecipit delectis
 quia quoniam epurum eruditi quibus elapsis Athenas reuertit Gymnasium
 aperuit et Philosophiam professus in lyceo annos tredecim id est de camba
 lars und e Berispat et uirum noem reliquit Stagion solo aequat am
 Alexander in quibus in tegro uisituit ergo sed parere uisit quibus
 Armenoa uis uia diuina cura erant quos per unu erando quinquaginta
 uoluit uera de alib conuicium Alexandro magno praecante septem
 octoginta talentorum aurea. Morsu alexandro in oppido quoddam
 Luripom condidit atqz ibidem secutus Platone hanc uia operta obigi
 quare aliqui morbo et ueligi contracto extinuerunt qd probabile cum tu
 in ardore uiciorum ut cubitum quidem in manibus locum aeneu caperet ut
 cadentis in pluuim globi sang exierat etur. Libros post se reliquit quo
 quoru nuni centum decem uis per uent in his alios Exotericos populares
 duculcat oros uel dero omaticos noiat de quibus lege conuicium uis in uisio
 Phisicis geny scribendi uisat qd concinam qd arcana Philo sophia mueru
 solis regibus et Principibus eximi ma uerit de scienda et hoc uerum mueru
 qui uel fabularu in uolere ut orphicis uel conigmati ut Pythagorici uel
 uerborum per pexitate ut Heracty uel nouis byzoy uel agyptij Philo sophia
 diderunt. Alia uis archi latarentang ut mueru aserunt em in decem
 classis describu erit hinc tam: categoriaru libri aucto e Aristes nam hoc geny
 hoc uolere hoc stylus Aristotelis hoc uerum ut reliqua quatuor ab und e de da
 tar Alia uis in uis libris hinc uis categoriaru categoria primo d xatyo pueru

ASSECTU ita

Quid sit hoc opusculum in tres partes in qua declaratur quaedam sita necessaria ad predicamentorum intelligerem quae idem dicuntur in predicamentis et idem ponit predicamenta in 3a explicat quaedam quorum meminerat in predicamentis et ad elementa predicamentorum spectant et post predicamenta apperetur

DE UNIVO ESS' ESSE
 QUOVO ESS' ASSVS PDS=
 MM

Tres sunt definitiones in hoc cap. equivoca seu homonyma sunt quorum inven solam gunt e ratio vero substa noi auommo data diversa Deinde univoca seu synonyma sunt quorum et no in gunt e ratio vero substa noi auommodata eadem, claris etragis definitio ex graw textu intelligitur, haec enim verba ratio substa de graw meliq intelliguntur. 3a definitio benominativa seu paronyma dicitur qua ab aliquo nois appellatur habent sola differentia casu, vel fortis a fortitudine cetera. Hicli vice quenti quatuor pot estient. **AVERTES** tamen cur ha definitioe gramit tantum predicamentis, quia primo orum de predicamentis auerred occurrat. ens quod cum aquiruorim sit aut analogum ad decem predicamenta; pario agendum erat de aquiruorim proximum verost eorem q predicamentum de suis inferioribz. Igatur univocis. Unde ad hoc univocis definiuntur, demum predicamenta auerredium referuntur a substantiam, non autem dicuntur in abstracto de substa, et eodem modo 3a

inferioribus sed aliter inflectentur ac terminantur uniuersa per
quae exprimentur neq; n̄ dicimus corpus ē color sed coloratum hinc so
agitur de paronymis de diuersivocis et heteronymis n̄ ē de ijs quae
nec nota nec definitiue conveniunt

QUESTIO ANTE PARS ET MENSTRIS
DE PARS EVLARS LBSMA

Quanam sint aquivoca

Nota, aquivocorum causa, est copia rerum, uocabulorum inopia, in-
firmitas memoria humana: rdo ab Aristle definitas esse res aquivocas non
quidem rdo se, sed respectu nominum; dicunt n̄ res aquivocare ratiōe ad nos
aquivocas, sicut uicini nos ad res ipsas. hinc res uocant aquivoca aquivocata
non aquivoca aquivocantia; **ASSERTIO**.

Definitio aritli haec ē. aquivoca sunt quorum uocabulum non quae ē rari
uerso subtila, non accommodata, diuersa, sensu huius definitio huius ē aquivoca
ide res denominata, uel significata aquivoca, a uoce qua auditā, diuersi
diuersa capiunt dicuntur. n̄ n̄ in ipsi rebus ē aquivocatio, uel uniuo-
catis, sed eis auditur ex ordine, quae ratiō sunt ab una uoce denominantur
quorum non, id ē est eorum, uelum quae ē: cōtra eadie accipiunt
in pro eo, quod ratiō uocabulum meliorum ē idem non tam, propriū in inge-
lorum, ut uocabulum quibus, rdo quod ratiō diuersas partes ē idem meli-
rum, ut cōtra communis so ad quod omnes ius habent, ut tem-
plum q̄ quod ratiō existens simul ē multorum, si accipiuntur hoc
loco communis. Debet ergo ē idem, quoad genus, hēras, accentionem
quantitatum terminatiōem. Unde populus quod arborum, multitudine
nem, significat n̄ esse uniuocum ratiō uero, per hanc intelligitur
tam descriptio quam definitio subtila, id ē nara, uel exentia, uocabulis
non accommodata id ē illa ratiō aut definitio ē q̄ intelligenda q̄ explicata
significatam ab illo nōe, aquivoca n̄ ratiō aliud nōe ponunt habere eandē definitio

Ab om-
nibus
uariis
accipi

As
qualiter
debeat
constitui
aquivoca

D D D D C V L T H S 2^a

quomodo Dicitur autem aequivoce

ASSER. aliud e[st] a casu, aliud a consilio, quam definitioe me[re] dicitur: Arit. 7. met. ap. cap. 4. cum ait aequivoceum alia nimis dicere, alia minus dicere, Sen. 3. lo. in exprete. hoc dicit, cum aliqua res sequentur in uno no[m]e, ut tam. nullam habeant simili: resu[m] significatio[ne] r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e no[m]e[n]; et hoc dicuntur a casu, si aut aliqua simili. resu[m] habeant, aut relatiu[m] ad se mutuo dicitur, dicuntur a consilio, sicut analogo aequivoce, s[ed] a casu si definiunt, cum alteri, non alteri, s[ed] in uia relatiu[m], ad alterum, e[st] impositum. sicut dicitur reb[us] idem, non foris e[st] impositum, sicut Soma no[m]e[n] rebus et Gallina graec[is] pop[ul]i foris e[st] tributum. aequivoce a consilio sicut, cum non alteri, alieni tribuere e[st] ob aliquam eor[um] in se habitudin[em], sicut relatiu[m] unius, ad aliud, sicut coru[m] et calicem, et propter mutabilitate[m] sicut resipiscem significat, apud Athenienses: hic canis et Dio genes dicitur aequivoce a consilio alia uo[n]t canis proprie analogo de quibus D D D D C V L T H S 2^a

D D D D C V L T H S 2^a
Quod up. analogo.

N. dicuntur attributis, alia pro portidit, ASSER. analogo attri: (ga. Arit. hoc uo[n]t aequivoce, ab uno ad unum) sicut quoru[m] no[m]e[n] idem e[st], et casu eadem, e[st] eundem terminem, sicut dicitur ad habitudines ad eundem terminem, ex his analogi unu[m] temp[or]e uocatur p[ri]marium, aliud secundu[m]: analogat[ur], u[er]g: hoc uicium, et p[ro]p[ri]e dicitur hoc, p[ro]p[ri]e autem dicitur hoc analogo, quia hoc no[m]e[n] illi attribuitur, p[ro]p[ri]e habitudi: ad hoc q[uo]d e[st] p[ri]ncipale, sicut uicium hoc uicium dicitur, medicina, uelox, pulvis, ueruna, dicitur res sana, p[ro]p[ri]e

66
68
prini pali analogatū, aral; qd a fora qā hbet; d rei sanūm
reliqua vero ora dicuntur sana qd aliq. habitū in em d aral, et
denominant sana ab hac habet; eadē em gē definitivem participant
ex eorū; sang; ad quem referuntur, habent aut. vit se habi: diuer
sos; alia nam gē referuntur ad aral sanū, ut causa efficientes in
dē sang dōctina sang, qua refertur in se forā sanitatis n̄ habent
san: sanū dicunt, resp: reliq forā, qā ē in alio, alia habent relati
ad aral sanū tanquam effectū, ut sang pulsū, qui ē effectū sani
tatis duo in se p̄ observā, rō necessarium ē, ut forā eadē vident
en fere conveniat, principali analogatō, nam ponunt resp: eius
dem form: aliā aucta, qdam dicit analogā, et n̄ analogā, ut dicit
dicit sānter et lig et vicia etiam a sanitate non tam: analogi
ca, quā ē salubre n̄ ē in aral tanq. principale analogatū hie
in eo n̄ sanitas, rō cum aliquod analogem attributoris simpli
et abgē restrictōe profert semper intelligi hoc analogem qd ē in
prini pali analogatō, ut cū quis sanitate dēnotat, alligit illa qā
ē in aral, n̄ vā qā ē in aere et ceteris: Hae autem analogā in
mera a qui: a care, et univoca modo modo se habent n̄ n̄ oīnō defini
tio: eandē, ut univoca, negē dicitur oīnō habent ut a qui voca sed
quodam respectū unū ad aliud n̄ ē. D S S S C V L 4.

Quenam analogā sunt proportiōis
Analogā proportiōis (qua a recentiorib; dicitur proportionalitas)
et ut si geometricē loquamur apperanda sunt quatenus proportiō etia
accipiatur p̄ portiōn alitate et apud Euclidem analogā vocat si qd
proportiō et proportionalitas definiuntur hoc modo quorum n̄ ē qd
ē et definitio n̄ eadē sed quadam proportiōe similis ab arbitrio to

datum exemplum aspectus aut analogia propor: In uisus de uisum
et intellectu in quia eadem sunt uisio et intellectus etc hoc non as-
pectus sed quia se habet uisus ad rem uisam ita intellectus ad rem intellectam
semper ita et hinc raro a geometris et arith: qui ex uicinis et magni-
tudinibus proportiones faciunt et proportionalitates ex habitudine. uicini-
ut si referantur tria et sex dicitur proportio dupla cum dicitur
dupla proportio inter nos quaramus de uisus proportionalitas quam
appellant proportione rationum quemadmodum se habet tria ad sex sicut
sive ut sex ad nouem ita octo ad duodecim ubi referantur tria
propor: inter se analogia autem tan. habent eandem proportionalita-
tem ut flos agri et ciuitatis analogia sunt proportionalitatis sicut enim
se habet uisus uas herbenens ad agrum ni et las inueniunt ad hunc
analogia proportionalis dupli: alia propria alia metaphorica propria
quorum non generis est et raro non admodum: dicere et uisus et res diuersi
proprie conueniunt ut principium per analogiam proportionis
de corde fonte cap. tempore diuersi de uisus tamen proprie analogia
propor: improprie eandem defini. habent nisi quod non ueniunt nisi quibus
analogatis proprie sed quibusdam metaphorice alia quoque eandem ana-
logia diuersi solent ut inuentura et accidens alia eandem alia uisus
bonum ens accidens alia ut uisus alius quoque analogum de ex uisus
nara sua ut principium resp. magis et tempus alius rati modum
loquendi quod reuera est reuocata ut magis calidum respectu minus
calidum de analogis autem atri. et proportionis hoc diuersimode bene ob-
seruandum et in uisus eadem res habeat eandem analogiam duobus tam modis
ut se differre analogiam non debet: unum uisus habet analogiam uisus alteri

secundarium et hoc non solum ex resp. ad rem analogum dicitur
 prop. semper requirit quatuor extrema et fit qualis e respectu
 primi ad tunc talis et ad quartum. Can. 35 termini nefficiant
 norunt mathematici. Idem churimen e analog. attri. n signi
 ficat aliquam formam que sibi aut analogatis satis namqz est
 si unita. innt reliqua uero ab illa forte denoient extrinsece
 analog. proportionali: formam signi ficat que innt utriqz analogato
 flus n et bti et arbori in est. uel forma illa conueniunt analogo
 geta unita. analogato in baret extrinseca alijs aut em gueniunt y
 extrinseca denoientio em ut sanitas inrinseca in baret adali aerij
 uero conuenit p denoientioe uel in sibi innt inrinsece necessu
 diu potit ergo falsa e definitio analogie attri. bti: prob. mu n innt
 sibi id modo qa multae forma sunt que nulli analogato innt p.
 extrinseca denoientioem suam inrinseca sunt analoga respectu di
 et creatum resp. substa et accidentu et tam creat uis et accidentibz
 innt realiter n extrinseca. neqz id e uerum si n oia ana
 logata eunt principia si n sanitas in aeris et uis sicut adali
 n possunt hoc dici analoga uis nec lepy nec leo sana dicunt analogi
 ca quia utriqz innt sanitas ad analogam; attri. bti n sufficere
 ut forma in uno reliqua denoientioe extrinseca id formam
 qa gtruntur analogo inrinseca realiter innt sibi analogatis
 si n ens analogum e nullo modo negari debet hoc tamen n sufficit ad
 sed proterea requiritur ut si forma innt utriqz analogato ut innt
 diu et creaturis altero tam. Si catu ens resp. alterius et dependent

ad altero hinc faciunt duplex analogum alterum alteri: banno
cum scilicet forma in eis continetur in se alijs extrin. alterum alteri
et proportio vel alteri banno in se in se cum forma in se alijs
analogas simul quale aiunt e esse respectu dei et creaturarum que
Deus si in se vere ens creatura non dicunt e nisi a deo vel ad deum
Ubi si ut illis reuera quoniam in se in se e idem ens e analogum pro
proportio quod sicut se habet deus ad se suam in creaturam et in mensuram
ad se habet creatura ad se suam finitum et limitatum OBSE
si analogas sufficiunt in se separatas in uno quoniam ut sicut et accidit
ergo omnes species erunt analogas nam et illa referuntur ad unum genus
in quo generaliter in se in illo genere sicut unum definitio OBSE
ergo consequenter species non conveniunt in uno aliquo genere determinato
analogas autem respectu entis et sicut in aliquo transiens entem sicut
sicut in entis autem in se in se res eas unum bonum aliquod et quod
alterius generis ut e universale alia vero vocantur supertransiens
dentur ut cognoscibile in agnoscibile OBSE: Sa Sicut analogas
proportio etiam sunt alteri: quia flos agrum et flos in venturis
in eum sicut sunt analogas alteri: sicut in se in se in se in se in se in se
tunc in se quadam ad agrum vel arborem et ager videtur non quod
revera forma illi in se in se sed quia in se in se in se in se in se in se
id est ad terminum item hoc pictum et aeris sunt analogas alteri
nam hoc pictum in se non habet formam quam hoc in se in se in se in se
tunc talis dicitur ergo e analogum alteri sed idem e analogum pro
revera in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se

ad for. ueram RESPON. ead. em. analogia diuersa ratioe dicitur alij
 et pro: ut in exemplo hoid uery et picti apparet attri. autem
 ead. e. si sit simplex unig. collatio ad aliam tanq. ad aliquem
 term. ratioe causa uel effecty proportionis uero si in utroq. q. h.
 decerni for. q. da. si alij. quarum prio se habeat ad suam ubi
 ut uia ad suam OBSE. q. ta. ens principiu. et uimitiu. uent
 analogia et tam. habent unam defini. in qua. queniunt. r. om. ill.
 non ergo analogoru. definitio. e. falsa. probat. q. uing. habent
 unum. q. ceptum. habent ead. em. definitioem. h. c. tales sunt ergo
 probat. maiori. si. q. cept. q. in. ergo. una. tan. significatio. ergo
 unum. significatum. probat. in. mir. quia. unum. bonu. ens. potu.
 q. p. p. re. uno. conceptu. RESPON. nego. mir. et proba: mir.
 et. denig. asp. quia. non. analogum. impositum. e. ad. significata.
 plura. ergo. plures. sunt. ceptus. conty. patet. impositio. enim.
 ad. significand. fit. a. ceptibus. si. n. non. imponitur. ad. signi.
 plura. et. ceptus. sunt. plures. Ceterum. auditis. h. i. nor. b. ex.
 bonu. for. a. mg. quid. em. unu. ceptum. non. queniunt. hui. aut.
 aut. sed. uni. enti. in. genere. cum. tan. confuse. sit. unig. et. tan.
 im. perfecty. dicit. uolet. plures. et. aut. quipim. speciei. aliquas.
 in. uno. genere. queniunt. e. et. illa. cept. quodammodo. q. fery. n. tan.
 si. u. cept. entis. com. ex. quipit. quid. aial. confuse. conu. p. h. e.
 et. breu. dicitur. tam. ceptus. unig. diuinity. q. cept. aial. non.
 g. i. actus. in. differenti. diffidentibus. et. uas. n. includit. ceptus.

eadem qua differentia uniuoca ab uniuocis dup. nemi rō utraque
 subta eadem illi gatur quasi ratio accommodata uocū uniuocū
 debeat. eē essentialē uniuocatis si adū uniuocē dicitur de
 hoc et equo. Sed ut ratio subta dicitur eadem quod eodem modo
 se habeat in dicit uniuocatis sine illa ratio sit uniuoca exegta
 sine eorū. et accidens dicitur quomodo album uniuocū ē lactini
 ut calū eagg carō uniuocū in defi: uniuocalis et diuisione
 Prædicatiois uniuocē in essentialē et accidētalem carōm eō
 se habeat dicitur uniuocū est

SSERSSO.

Se videtur dicitur in tan. Definierit uniuocū essentialē in
 complexum potest eadem tan. Definitio ad uniuocū eō modo
 accommodari. Ratio quod dicitur dicitur in uniuoca ut dicitur
 a denominatione et accidēta de subiectis prædicantē denomina
 tione. Unde recte dicitur ang. prædicatiois aut uniuocū quærit
 analogiæ prædicatis eorū: et accidēta alibi. SSERSSO. Uniuocū
 aut dicitur passive tale dicitur active qd eadē ratio parti
 cipat qd eadē ratio participat passive: hinc tria generosa
 uocū in quolibet genere prædicatiois hinc et per uniuocū quærit
 dicitur eorū que et participat et participat ut in
 genera subta: 3. ga tan. participat ut in dicit quærit qd uniuocū
 habet unum gaturum. Ratio: uniuocū nō est unum unitate reali
 enditatis nō uniuocata differentia nō est uniuocū obiecti
 conceptus et formalis. SSERSSO. Uniuocū dicitur.

ad
 5ad
 era

DEFINITIONES ALI

Quaenam denominativa

Definitio ASSEREBY nōiōibz quēntibz. illa res dicitur denominativa quae aī
et spang sit inunt nō en ab aliquo alio differens e solo canē ut fortis d fortitudo

DES in Defini: illa verba. ASSEREBY canē solis uoibz quēntibz
Ergo nō Definiunt res RESPON res nō e gnderate nō diffraunt
canē diffraunt tam. ut uoibz ngnificand alij resp. Definiōe parū
quēnti re rebz parū nōibz ASSEREBY 3ra in Definiōe gnderat
iō denominans est qd d quo denominatiuū uore et ngnificatiū
deducit. Etō denominatiuū sibi ea res qd a fōra adiacente den
ominat est iquēnti denominatiuū sibi ea forma denominatiuū
cre: ad uera denominatiuū gderatōē requirunt iō ut quēnti
nōi uocabile et dicere pēt in fine nō uōibz d uōibz nō dēnt
nēntē adē fōrā ut fortitudo conuantiā contra terrore et mortem

ad uerū mortem. S ut diffraunt in modo euentū fortitudo nō in
abstrācto fortis in gēnto dicitur qd at dicitur de nebesos
ut accidēt aliter ASSEREBY an nōiō denominatiuū pūcipue

significat ASSEREBY fōrā an uerō nōiō denominatiuū RESPON pūcipue fōrā rōrō
subiectuū ASSEREBY quā id nōiō ngnificant pūcipue qd hōi
et indicant ad ienti sed fōrā dicitur et nōiō et subiectu
tar: in gēnto ergo hoc rōrō illam pūcipue significat

ASSEREBY
An denominatiuū tar: uōiō accidētū

RESPON det cai et anus denominatiuū pūcipue accidētū est

significat
ad ienti
talem

fortis
conuantiā
tem

70.

multas tamen etiam denominatioes & substantias sumit ut cum
 dicimus annus & auris ^{70.} non inviduat foras sed substantiam dicitur ^{accid} ^{dentalem}
 crimen inter utraque ponit quod denominativa accidentium prout
 significat foras accidit alem ut calidum calorem reddere substantiam
 etiam generari modo se abeant denominativa substantia auris n
 ipsam auris substantiam significat et deinde quasi accidentaliter
 alteri quoniam entem

Quare
 An praedictio haec sit Denominativa

ResponDET S. Thomas De Deo nil dicitur denominativa quia
 illi nil accidit quod quocumque illi quoniam entem centraliter
 extrinsecas tam denominatioes de illi enunciamus ut cum dicimus
 Deum cognitum amatum Nota non est quod est denominativa
 cum quod est etiam centraliter praedicti quoniam entem solo concreta
 latius patere quod connotativa ora namque suppositiva significatio
 quod est sunt non tam: connotativa de homo

CAPITULUM

Continet hoc capitulum duas divisiones prima eorum quod de alijs dicitur
 alij dicuntur cum complexione, alij sine; quod cum complexione sunt
 illa quod vel sola significat non voce sunt complexa; ut nemo nihil: vel vo
 ce et significat simul; ut homo currit: quod dicitur cum complexione quam
 rem enunciare pluribus dictionibus; plura significantibus; aut una;
 pluri conceptis significantibus; enunciare vero sine complexione; esse unam unam
 voce; aut rem pluribus sed eodem significantibus exponere; solo dictione

†
quae sunt
Modi quibus
mentales

aliqua
dicuntur
de subiecto
antequam
dicantur
dicantur

corum alia dicuntur de subiecto, et in nullo sunt. alia dicuntur et
non sunt in illo. alia dicuntur ^{de sub:} nec sunt in subiecto: alia sunt nec tam.
de illo dicuntur: dicitur autem de subiecto: hoc loco est predicari de sepe
rig de inferiori, et autem in subiecto est in hoc loco subiecti, et modo
accidentis quod subiecto subiecti non sit pars aut quasi pars sed ab
eo separari possit ut hoc v. g. de cicero: dicitur ut de subiecto est
in se eius est non autem in cicero. nec in subiecto: pars est de eius esse
tri hi hoc de cicero: dicitur non ut de subiecto quod non est eius sepe
sed ego late funditur nec est in eo ut subiecto nec non accidit illi
cundo dicitur de cicero ut de subiecto quod latius patet quod Cic
et in se ut accidens in subiecto: hi facundo de cicero: non dicitur
ut subiecto: quod non latius patet cicero in: in est tamen cicero ut
in subiecto

De regulis praedicationum

Regulas duas offert quae antepredicamentales dici solent prima
cum quinquam dicitur de copia ut de subiecto, quod quid dicit de pra
dicato dicitur etiam de subiecto. intelligendum est quod quid de subiecto
dicitur essentialiter tanquam aliquid sepe ut praeparatum est ad hoc subiectum
ut omnia praedicta essentialia praedicti etiam veniant subiecto aliquid
est etiam hanc regulam sed accidens non melius cum limitat non in quod
dicitur est de praedicatione essentialiter quod si de praedicatione praedicatione
accidentaliter accipiat hoc sentit subiecto ut quid quid de praedicatione
ut quod praedicatione idem et de subiecto dicitur tamen non quod albi dicitur
de hoc de eodem quoque dicitur coloratum cum de albo dicitur esse

centralis si sumatur quod tan. accidensalis dicit de predicatio
... deceptio fiet neqz n. uellet Joes est Homo Joes n. itq. ergo bo. e. p. d. q.

REGULA D. J.

Fontepredicamentalis

Quae sunt genera diuersa nec subalternatim posita eorum
etiam sunt diuersa speciebus et diffia ut aial et scientia qua sunt
diffia aialis utrumqz n. habet diuersas species et diffia aialis enim
diffia: sunt gressibile tripes uolanti uolabile sciencia nulla ex
his diffia e. an uero Aristoteles intelligat genera diuersorum quod dicitur
n. gressibile in uno genere quale aial et scia an uero eia genera
unig. quod uidentur ut spiritum et corpus q. n. sunt subalternati
pona. litigant auctores. C. S. V. q. h. m.

Hoc cap. 10 summa genera enumerat quia nota sunt gressibile
Boe diuisio Arbor Sex pueros frigues q. frigerat gress
Cras ruri stabo nec hinc itaq. ero

TRACTATUS DE 10 PREDICAMENTIS

Quaerimus quid sit et quod predicamenta 2do quae in praedicatione
griuantur 3 quod nam dicitur in 10 predicamenta 4 quid sit ensiale
et duplex ceteras graues et quatuor alio rejiciemus

D. S. F. vi

Quid sit predicamentum et quod

Predic. e. alicuius summi generis et eorum quae subiqz sunt natu
ralis et realis dispositio haec descriptio n. differt ab ea quam de
in manu dicitur in tractatu qd ubi lege recte autem hi morantur tales

Res. si prior e' entis in natura et acci'ens nro hoc habet
sicut dicitur generis creatum et in creatu

RES
Si summa gen' debeant ee' uniuersa

Respon. non alia si ee' summa si supra se habent ergo gen' uniuersa
unde tunc habent una essentia sed contra predicant se nisi diffi
cily. ut in. habent ergo si sunt uniuersa Respon. talis predicatio
indirecta e' et laeralis et diffa auipitur dupli' ut nuz diximus
semel materialit' ut oia includit rdo formaliter in concreto ut tar
dicit gradum generalitatem differentialem et posteriori raso e' indi
recta prior e' predicatio generis de specie quia raso materialit'
ade e' qd dicitur

RES

Si ens et quatio an non sint unum quid et in re non distinguantur
Eto cum ubi et quando n' distinguantur a temp. et loco quo modo ergo
sint distincta predicamenta Respon. ad ra' ut predicam: nisi plura
satis e' qd raso distinguantur de rdo an tempis et locis sint quanti
tates videbimus infra OB SE C F 30

Quaedam praedicam: in uniuersalibz diffi'is quoniam ergo etiam in
aliquo genere probatur conseq. quia generu n' rebat unati ponia
no possunt esse quibus diffa genera que habent quibus diffas nisi reb
alternari in quibus probatur anted. ee' spirituale vel materiale
sunt diffa auctis similiter ee' absol utum vel respectu nro proprie in
surreu vel extrinsey denotare sunt diffa pluri' quibus predicam: nro
Respon. nego anted. si loquamur de diffa centrali ut quae proprie

nam licet d'ent' q'ceptus nulli ei prae dicam entis qui p' modum diffi
ant' praedicantur quales sunt in obiectivis positi sunt tam vel tan. d'
noimati vel analogi vel n' sunt diffa gradientes geny aliquid extra
curu rariem hnt' sed sunt modi simplices d' extremantes rariem aliy
transcendentalem quam intrinsece in d'cedunt si ei absolutum in nega
tione g'neri g'nerant n' oia acciden: d'notata in car entia respectu
negato. aut. illa unicuiq' g'nerit ex proprio modo efficiendi p'ce
prio d'iverso a quolibet alio **OBSECT'** plura debent g'neri prae
dicam: prob: ce ut nem' aut ut un' amat un' similes g' denominatiu' ab aliis
amat in trib' sumpta eorum g' obiectis tributa pertinent ad aliquid
praedicam: sed ad nullum ex illis decem: prob: in r. n' ad aliquid g'neri
rent ad patriem sed hoc non quid' quodis nihil patitur cu' videtur
sed fore e' d'icet est denominatio rariem (Contra denominatio ita e' ex for
reali sumpta n' minus quam denominatio agentis ergo n' e' denominatio
solus rariem **RESPONDEO** ut d'notat vis carni: praedicam ent' faciant
requiri ex parte e' formae d'notantis p' ut licet non sit forma rariem
habeat tam. modum formae vel perfectantis id quod denominatio g'neri
n' rariem aut entium in cluchi ut sit aliqua' ergo forma e' d'cedit
ut illa d'notat nos per se sint d'notata a ceteris g'nerib' prae di
camentoru' hi ut in illis intrinsece n' inquit an' d' ut tales d'notatio
e' sint s'nt singula quon' g'neri vel aggregata ex formis plurim' prae di
camentoru' ad argumentu' ergo d'notat acty emanantes quatenus ab eis
d'notant un' vel amara n' facere novem prae dicamenta q' n' d'notat
obiectum tan: ergo forma sed tantum velut terminum ad quem tendunt resp
ciunt (ii)

OBIECTIO 3a.

Ex consuetudine: Sicut orationem, bacculauream, nemo d' enoi nati ues reales de m
 nullo horum d' ecom ponuntur et licet apprensus ut in baccula nra subiciunt
 sunt ena ra rariis tam: ut in ce nunt reuera sunt d' enoi nati ues a formis
 realibus huius extrinsecis nihiliter atq' humani d' enoi nati ues libri mult
 prohibiti RESPOX: denota: illas morales numpas e' ex acubg mimant
 sily prout terminantur ad obiecta prout igs idem hic qd ad tertium
 respondendum. OBIECTIO atq' que e' causalitas agentis facti di
 tincta p' obiectum: P' reliqua r' causa: causalitates similiter debent
 d' tincta p' obiectum: cont' uere cum non ming' sint reales et acci d' antuq'
 causi quam actio agentis RESPOX: causalitas, finis, intentionalis
 potius dicitur quam realis dicitur causat enim dum intentione
 et g'cipitur non autem dum ob' temp' est causalitas formae
 ro e' ipsa informatio ad predicamentum substantie unde ad ide
 predicamentum red dicitur ad quod forma sui animae informa
 tio ad predicamentum: substantia

Quid ca
 salubri
 fore
 causalit
 forma
 ipsa in
 formati
 ad predi
 mentum
 substantia

Inde de causalitate materia et ceteris dicendum

OBIECTIO quoniam ergo referuntur
 proprietates summorum generum

Et e' mentem n' n' ad quantitatem qd n' e' species eiq' n' qd
 ad quale RESPOX: alias considerat in relatione ad e' aq
 ale et in aq' ale alias solum negationem apprehendit ut non habere
 generum alias explicare intrinsecum modum proprie existitatis

74

et formam accidentalem si autem in se spectetur subiectum ad quod sit unum per se erunt in predicamento substantia si ratio forma artificiali pertinet ad qualitatem deinde reijciuntur ora entia per accidens quia non sunt ens sed entia ideo debent esse in complexu et uniuersa quarto completa et finita ens autem completum dicitur id quod ad nullius entis per se constitutionem facit ut dicitur in modo dicitur quorum neutrum potest esse pars unius essentiae hinc ergo reijciuntur primo siue uniuersales et particulares ad partes integrantes entium per se 3o materia et forma haec enim sunt ratio completa + 3o

DE 3o

Animal rationale confertitur cum hoc ergo etsi sit completum ponitur in predicamento RESPONDEO non satis est quod confertur ut res debet etiam esse genus aut species et per modum simplicis apprehensum

DE 3o

Concreta per accidens sunt entia per accidens sunt in propria et forma accidentali et subiecto quod connotant Ergo illa non ponuntur RESPONDEO concreta accidentium non ponuntur ut significant compositum in subiecto et materia sed ut formam accidentalem designant

DE 3o

Genera et species sunt entia rationis et tamen ponuntur RESPONDEO non ponuntur ad unum formale sed ad unum materiale

DE 3o

Indiuidua non sunt uniuersa ergo non sunt praedicamenti RESPONDEO sunt uniuersa ad unum se et participat quia uniuersa participat naturam speciei ad se sed multum concreta accidentium non ponuntur in predicamento sed genera substantiarum quia subiecta unam essentiam significant in concreto quod si sane intelligas credimus

DE 3o

ut aliqui ponat in predicamento sufficit ut in conuenit debet esse et genus species per modum simplicis apprehensum Concreta dicuntur ponuntur ut significant compositum subiecto et materia sed non formam accidentalem

DISPUTATIO TERTIA

Quodnam sit divinum in decem predicamenta

Cum divinum in 10 predicamenta sit ens creatum aliqua ratio
eiusdem cognitio necessaria videtur ens ergo dupliciter accipitur
pro nomine ut notat Suarez. Homo metaphysica disputatio. Ita in pro
nomine id est pro eo quod habet existentiam seu predicata existentia
sive sive con-existentia sive actualem habet existentiam sive non
quam si dicitur. Ita actu si non habet dicitur ens potentia
pro participio significans id quod actu existit sive quod
actu existit a causis suis predicatum est.

ENS in genere sumptum eadem re dicitur de actu in poten
tia quoniam in eadem definitio horum que sunt actu de conceptis
solum non tantum extenditur ad eos qui sunt sed et ad possibile
deinde conceptus horum in se quinet ad rationem non autem existentia
aliquam actualem Ergo

ENS in potentia nihil est sed id quod nihil est non potest generari
ergo creatura sui existentia priusquam fiat nihilum potest habere
generatum generem cum creatura iam a Deo facta. RESPONDO id
quod dicitur sic est non potest habere generem cum eo quod est verum
et si intelligamus naturam aliquam communem que actu condierat utriusque
falsum vero est in divinis sensus id quod nihil est conceptum tamen per
modum entis possibilis non potest habere generem cum aliquo quod di
citur essentiali quod idem predicatum essentialiter etiam generat realem
cui existentia ut enim homo verus et possibilis univoce generant incho
et habeant conceptum generem non est necessarium naturam illam generem
iam actu existere generis possibili huius et incho existere ut existit
idem predicatum generaliter etiam generat rei aliam existentem.

no dupli
t accipit
ta Sacra
pro nomine
e po qda
existentiam
predicatum
socialia
de
participio
signat id
actu existit
quod actu
de causis
suis
licet
id quod
potest habere
generatum
eo quod est
resolutio
nam est in
quam naturam
qua generem
in generat ut
falsum vero
de re sensu
quod est nihil
tamen cum
conceptu
potest habere
generem
idem
id predicatum

in factis uerum scire est si homo possibilis cum hac natura quae habeat
eam generiorem ut si producatur necessario illa natura humana generis ut quod
in se in se formatur propositiones aeterna Veritatis et ut quod
dicatur uniuersae maiori habenda e ratio euentia quam ipse accua
lis existens

SUBJECTUS SECVNDVS.

Homo possibilis et existens plus inter se distat quam uerum ex
piens, sed uerum et piens non ueniunt inter se, ergo nec possibilis
et existens. **ASSERTIO:** ad distanciam maioris plus distat po-
ssibilis et factus quod ad entitatem quam pius uerum habet
si bilis nullum, nos autem plus distat quodam exentiam quia possibilis
per creatorem uerum eadem homo, pariter pariter integram hanc defi-
nitioem, piens uero nunquam deinde id quae dicata euenit alia cor
ueniunt possibili nullum pecto ut autem quaquam dicantur ueniunt
uniuere scire est illa ratio hypothetica ut si uerum quod uere existat
utrum quod pariter pariter creaturum exentia accu. aliter si uerum
erum existat utrumque pariter pariter illa possibilis pariter pariter
actualis et possibilis uerum in ipsis rebus habeat discrimen quodam
scientis tam attinet et nostros conceptus nullum habet, nos uero
conuideramus sub quo predicamento uel genere uolendos si homo
quid illi ueniunt si creaturaliter si existat actualiter quidem si exis-
tat Hypothetico si non existat

ASSERTIO 30

Ens diuinum primo in ens finitum et infinitum infinitum
in creaturam uel quod ens a se finitum idem quod creaturam se-
pendens ab alio ens infinitum simpliciter solum Deo conuenit; reliqua
extra sua sunt finita et quod entiam dependuntia quae ut ex nihilo
facta si in nihilum gressus reuident ueniamque conseruatione Dei hinc
tollegitur axioma quod ens per euentiam dicitur creatura per

dicatur re
uere maiori
bedda ra
euentia qu
si creatura
entia
hinc possibi
per creatur
uergitio eua
ut
quodpiu. di
uenerit un
le scire illa
hypothetia u
hinc uerumque
entia uerum
pariter pariter
dicitur creat
pariter pariter
actualis est
possibilis in rebus
ut finitum
sit quod ad
entis aliter
et nouerit con
uenit habet
Ens diu
in finitum
in finitum
in finitum
De e quod in re
inde pendens
ens a se

Ente
aitam de
creaturis de
Dei ab alio
infinitum
Deo quod
alio modo
causa de
finita et
ad essentiam
dependentia

participatorem quia axioma quod ens per existentiam quia scilicet
impossibile est ab existentia divina auferre actualitatem caritatem ab
existentia creatis auferre predicata essentialia et enim hoc essentialiter
est homo est animal. Sed et magis illa. Deus existit; non autem impli-
cat existentiam auferri a creaturis quia solum sunt extra participan-
tia aliqua ratione attributa entis infiniti et quemadmodum aliquo-
modo fuerunt extra in potentia si actu carentia ita in eadem genere
redire possunt. Deo Deus existit tertio de se aut ego sum. Ego et de ratione
egorum ero et erit nunc ad hoc quod uerbum implicat se tempore diffe-
rentiam diuisi entis respectu. Reliqua entia quia non possunt se nihil
sunt

ASSERTIO

Ens diuiditur in substantiam et accidentem. Ratio omne ens aut in se
existit aut in alio. si existit in eodem est ratio aptitudinis si non op-
tati si per se existit est substantia si in alio accidentem. Ad hoc duo me-
bra sunt immediata et continent contradictionem ergo includunt
ad hoc duo membra sunt immediata et continent contradictionem
ergo includunt totum hoc est diuisum certum est autem dari alii
quod accidentem uidemus a quotidianas mutationes fieri in ipsis subi-
ectis immobiliter in se permanentibus calefiant et frigescunt quod
etiam experientia probatur dari substantiam si enim datur acci-
dens datur aliquid cui accidit ergo illud ergo illud cui accidit
uel erit accidentem uel aliquid quod nulli alteri accidit si primus datur
progressus in infinitum si ad unum. Ergo hoc in se substantia quod ideo
uoletur basis et fundamentum accidentium

ASSERTIO

Hac diuisio entis in substantiam et accidentem ratio dicitur et in
uocatur dicitur Thomam cui addi quod analogia ratio dicitur
quia uocatur hoc non est compositum accidentis in ordine ad substantiam

sed ipsa accidentia sunt reuera entia absqz substantia ergo ra-
tio entis n̄ ḡenit a c̄identibz analogice Verum negatur ante ad
quia ē accidentis includi in se essentialem relationem ad substan-
tiam neqz potest ē absqz substantia 2o ē dicitur in se substantia
scilicet quod nimium verum est secundum aptitudinem ergo totum
suum esse habet ad substantiam sicut creatura ad creatorem

DE SUBSTANTIA

Caput hoc duabus partibus absolvitur prima divisione
substantia premissa in primam et 2am definit utrumqz et inter
se confert secundo tradit aliquas substa propri etates. prima p̄
substantiarum alia est prima alia secunda prima ē quia nec in se
biecto ē nec de subiecto dicitur ut Petrus Paulus hac proprietas
dicitur substantia quia oibz substat generibz speciibz differt
accidentibz loco generis in hac definitione quemadmodum etiam
in reliquis subintelligi debet ens predicamentale q̄ quod reijci-
tur ora incompleta materia et forma entia in se sunt tres persona
in sancto trinitate substa rda dicuntur in quibz prima vident
id ē sub quibz prima collocantur tanquam inferiora s̄ superioribz
sunt autem hae species et genera duo vni per notanda primo Substantia
varie accipi primo pro eo quod non conuenit accidenti aliter 2o
pro essentia ut in aquinocorum definitione et ita dicitur vltorem esse
de substantia albertus 3o q̄ nōne quia non ē accidentis predicamentale
sine ponatur in predicamento substantia sine non ponatur sine
alia substantia finita sine infinita sine completa sine incompleta
quo pacto materia et forma substantia alia atqz similia substa dicunt

substantia
quia nec
subiecto
nec de su-
biecto
dicitur
Petri
Secunda
substantia
vltima

no pro primis solis subd. ant. q. no scilicet fides saepe negat gene-
ra et species esse subd. ant. deinde pro ente quod dicitur ad in-
tegro et completo per se subsistente et si dividitur in ran et
rdan

Nota est in eis non significare di. inbornam more auid
entium cum prima subiecto substantia dicantur esse in eis sed
generum qua superiora comprehenduntur individua. has subd.
iam definitas simpliciter inter se comparat primo inter
species infimas nulla est magis substantia quam alia. Probat
quia vob. agz substant et agz ^{si} vna sunt suis individuis in-
telligendum hoc de speciebus qua eodem modo se habent ad sua genera
dua et genera et sunt dicere species immediate sub eodem ge-
nere hae n. rane homo et equus n. egs multas substant homo n. sub-
stai diadi et vily sū perioribus equus autem diadi et ceteris
idem superioribus praeterea addit bruto ad bruta ^{obruis} terresty d. g.
sue fortassis generibus sū perioribus rda comparatio priā et rda
substa cum respectu ad se mutuo habent ut et nota et definitio rda
substa deū dicantur et ea re differunt rda substantia ab auid
entibus quod definitio auid entium non praedicitur de ra substa
Definitio auid entium non ^{seig} de subiecto praedicitur quā
ipsum auid ens quemadmodum n. diximus vob. py ē album si quoz
disparium vob. praecipuum axioma cui convenit definitio
convenit definitio quomodo intelligendus aristos definitio auid
entis de subiecto non praedicitur respondet aliqui definitioem
auid entis in abstracto n. praedicitur de substantia et n. explicari

Sed contra Aristotelem sed contra Ari. loquitur de accidentibus
 In concreto secundo nunc de substantia de primis prae-
 dicantibus in abstracto R.E.S. definitivem accidentis prae-
 dicantem de subiecto cui inest illam tam definitivem nunc est explicita
 quoniam natura substantialis nam dissipativum visus nullom-
 modo explicat naturam corporis de quo praedicantur sed tam-
 illam constitutivem de substantia saltem in concreto expli-
 cat inferiorem tertiam comparationem de substantia uti se se ha-
 bet ut quod aliquid magis accedat ad rem substantiam dicitur
 magis sit substantia et quod magis recedit sit minus substantia
 si animal minus substantia est quam homo et hoc quamlibet

SECUNDA PARTE CAPITULUM tradit sex
 proprietates substantiae quia substantia non est in subiecto
 praedicantem quia nec prima nec secunda et tertia definitio
 ostendunt hanc proprietatem omni sed non solum prae-
 dicantem substantiae quia et diffinitio convenit dea de primis dicitur univoca
 quia sunt genera et species 3. in substantia pugnant hanc quod
 et est singulare vel ex nomine vel ex hypotesi vel ex pronomine
 demonstrativo designabile dea autem subst. non significat
 dea aliquid sed quale quod non est habent se aliqua ratione quod
 respectu eorum Individuorum nunc non proprie dicitur in quale quod
 sed dimi hanc dicitur praedicamentum nunc respectu substantiae maxime si
 de univocum vel ambiguum fortior natura formae S.V.A.S.V.

Substantia nihil e contrarium illige secundum Deo et prop
rie Intra substantia non suscipit magis et minus Sicut
substant. una eademq permanens e susceptiva contrarii
cum aliqua motu atq in se facta

D P C E S
Aristoteles ait eam substantiam n e in subiecto
dici de subiecto contra predicari sequitur qd epe ergo si pre
dicatur de primis ergo inest **RESPONDET** subst. n e in sub
sed e coniuncta cum illo rati distincta

O B S S C E S
Contra primam proprietatem ipse etiam substantia possunt
e in subiecto qd aia humana e vera subst. etiam e in ma
teria prima de subiecto et de illa predicatur in concreto
accidentaliter et cum diximus materiam primam e animam
RES. cum dicitur subst non e in subiecto intellige de subst
perfecta et concreta non et partibus componentibus qd
qualis e aia alij etiam negant. alij non e in materia. qd
e enim in illa ut forma informans et substantialis cum ea
coniungitur licet vinculum sex variis utriusq contingens

D P C E S
Aia ratio e perfecta substantia qd a corpore separata e
vera subsistens ergo et rati cum informat corpus cum rati e
semper maneat ex **RESPONDET** negat vbi nam et rati e corpo
re separata partialiter ad huc et in completo subsistit essentialiter
Individualitatem habet ad corpus quorum unam partem etiam substantia componit

OBIECTIO

3

Falsa videtur sententia quae ait substantia nihil esse contrarium multa enim contraria sunt, ut corruptibilis et incorruptibilis ignis et aqua neque solum ob actum quod respondet et haec atque similia esse tam contraria qualitativa quam substantiabilia nam aqua et ignis non tam qualitativa sed etiam natura inter se pugnant a quibus qualitates contrariae quia quaecumque natura quae tales sunt producit qualitates contrarias ipsa etiam sunt contrariae natura ignis et aqua difformant Ergo magis patet quia contrarium effectuum contraria sunt causa mir. probatur quia aqua natura sua semper producit frigus ignis calorem. RES POX. illa elementa esse contraria tantum per elementa et per qualitates non idem naturam naturam enim etsi disparata sunt non tamen contraria potest videri vero argumenti negativi magis contrarium enim effectuum non sunt contraria causa necessario satis est et diversa cum et eadem res possit esse causa contrariorum axioma tamen illud in quibusdam causis et effectibus ad aquam et immediatis verum est

OBIECTIO

D

RES. in hoc capitulo dicitur jam subst. esse magis subst. quam sit una et speciem magis quam genus postea vero in proprietatibus dicitur subst. non suscipere magis et minus secundum pugnat. RES POX. subst. dicitur magis quod erari solet ut natura per se subsistens cuius pugnat in hoc subiecto et haec acceptio intelligenda est proprietates si essentia eius consistit in indivisibili modo substantia dicitur respectu aliorum tantum quibus quasi fundamentum substantiae et respectu suorum superiorum quod et ea praedicantur et haec significatio patet

magis et minus dici substantia nam alia paucioribus alia plenius habet accidentibus substantia et alia plura alia pauciora habet predicata essentialia alia neg substantia. quod Aristoteles citans metaphysicorum genera magis et substantias quam species ibi enim habent rationem substantias est e quoddam metaphysicum si enim metaphysice dicitur considerari genus magis dicitur substantia quam species quia est magis abstractum et similis substantiis separatis sive illi generis sequitur
Metaphysicorum

OBSECTIO

minus et ut dicitur possunt concipere contraria sed haec non sunt substantia ergo non est solitas substantia concipere contraria nam probatur quia concipiunt veri et falsitatem quia sunt contraria **RESOLVITUR** Item aut substantia concipere contraria cum sui mutatione spiritum et rationem concipere contraria debet illa mutatione spiritum non quae veritas et falsitas **QVAESTIO** an denominativa rationem sunt accidentium diverso **F**rostra etiam substantiam respondet cui etiam denominativa proprii accidentium est motus tam etiam denominativa a substantia sicut dicimus animalibus est animalis denominativa. **F**alsa est potestatem idem mutatur ut si spiritus Imperatorem vivere ubi ille perseverante spiritum meum moriatur concipit spiritum meum contrarium ubi ubi non autem internam mutationem aliter **RESOLVITUR** concipiunt verum et falsum non et contraria sed relativa vel denominativa extrinsecas

DEES

Etiam alia quoddam res quae substantia non sunt recipiunt contraria cum mutatione sui nam superficies et reliqua quantitates contrarias colores concipiunt et illa muta conceptus mutatur **RESOLVITUR** ubi substantia concipiunt ut raris tanquam substantiam ultimam et in contrarium

Fundamentum omni quod in alio non fit. Observa denique quando Aristoteles dicit solatris primis substantijs id est individuis tolli etiam rati intelligitur est dicitur idem solatris Philosophus quibus dicitur quando dicitur solatris individuis adhuc consistere, nomen genericas et specificas non se dihos sed alioribus dicitur.

DE SUBSTANTIA
DE SUBSTANTIA

Quid sit substantia
Definitio propria prima et essentialis substantia per genus et diff
ferentiam non potest quia substantia non potest habere propriam differen
tiam constructivam cum ens non habeat differentiam

Quia duplex ratio sit substantia prima subsistendi autem sub
stantia generibus scilicet speciebus vel accidentibus quia illa per se subsistit
latius patet quam predicamentalis deus non perfectissime per se subsistit
Altera vero convenit omni substantia quidem predicamentali sed tamen
substantia quod in completa definitio ergo omni substantia ratio accepta com
munis haec est: substantia est id quod per se existit. Definitio substantia predi
camentalis est ens reale finitum, completum, per se subsistens, subsistens
dicitur quia nulli alij subiecto inest, substantia dicitur quia accidentia illi in
herent, quod si substantia creata est commune, cum etiam angeli accidentibus
sint subiecti, ut sermo, exercitium gaudium, tristitia, sola namque substantia in
creata caret si accidente. DISCES

Subsistere per se, est esse per se incommuni cabiliiter, sed hoc pacto solatio
quodlibet substantia per se subsistit, ergo definitio non convenit rati substantia
RESOLV genera et species non subsistunt in actu exercito, ut in substantia solus

in actu signato, et quia communio carnis inter naturam generis et in-
firmitatem non realis sed per intellectum.

ASSERTIO

Persona, subpositiva, hypostasis, substantia, fere idem signifi-
cant nisi quod persona strictius quam cetera accipiat, persona
subsistens idcirco subpositiva ratione dicitur, sunt igitur haec nomen
complementa quaedam, et modi quibus per se existunt dicitur
natura, sive essentia (quod in creatis tantum verum est) realiter diffi-
erunt, humanitas enim et homo, personitas et personitas non differunt
quod probatur nam Christus Dominus humanam naturam et hanc singu-
larem humanitatem Divino subpositiva personae munivit modo in-
explicabili, personam autem humanam non assumptam, ergo natura et per-
sona humana inter se distinguuntur, aliis autem se mutuo separari non possunt
haec autem est dicere Christum assumptis unam personam hinc
S. EPICURUS in finibus haec non ex eo existisse aut quod naturam et personam
haec malesani confunderet

DIFFERENTIA

Recte dividatur in primam et secundam
Substantiam, primo dividitur in iam, et deinde in completam et in
completam, de utraque parva dicimus, discrepant hinc auctores alij volu-
nt esse Divisionem analogi in sua analogata, alij non esse hinc ullam divisionem
sed tantum partium quarundam enumerationem.

ASSERTIO

ASSER

Subst. primo modo dividitur Verosimilior est sententia So
aret et aliorum, hanc esse divisionem ad modum impropriam licet alio
rum, maxime conuenientiam non sit ad ea probabilis, quae dicunt
esse divisionem analogi in sua analogata. Ratio quia membra divi
dentia sola rati differunt, et in ordine ad nostrum conceptum sine
quod rati substantie eadem rem includunt primas, solius rati
rationis differunt.

OBSECTO

Membra haec diuersa non sunt opposita, nam prima substan
tia includit rati, ergo per se nulla est. Haec divisio RESOLV
rati rem non est opposita, sed secundum conceptus nostros, concipimus
in unum non posse de subiecto dici, alterum vero posse.

OBSECTO

Si dividitur summum genus sua autem vel cum divisio fit
in rati et rati cum latius aliquid summo genere, vel minus late
patens non summum genus, quia hoc non potest esse prima substantia,
necessario enim est substantia rati, neque aliquid commune inter rati substantiam,
nam si genus est prima et rati ergo est substantia aliquid finitum et imple
tius patens quam summum genus, gra autem huius esse potest nam
qualis sit necessario est universalis ergo non conuenit in substantia et substantia
universalis dividitur in rati et particulari quod praedictam enim
videtur praedictam esse accommodari potest, ut si dividere velis qui
tatem in rati et particulari, quae potest cognoscere quoddam sit di
uisio

huius propositionis, nec enim qualitas vera nec particularis negat
 strata ab utraqz qdā hac abstractio ē realis ergo n̄ dividi debet in
 universalem et particularem. **RESPON.** Divisum huius partitionis non est
 unum genus substantiam, sed ē conceptus substantiæ cum unum
 cum sola unitate formali, substantia autem cum hōis conceptu negat
 ē singularis negat Universalis nam unitas formalis communis est singu-
 laris et universalibus quæ respondent in sibi individuationibus unum habet
 cum res quædam dividuntur in universale et particularem divisum n̄ est
 quæ concipiatur abstracte, negat ē singularis negat est universalis et sic
 ē illius tenus substantiarum aliam etiam erant utrinque communi cabili
 existit aliam ut quoddam universale genericabile communi cabile; hanc
 vero divisionem idē analogi in sua analogata esse dicunt, quia propri-
 etate per se subiecti prima substantia generis autem et species est
 idem rem propriè existant nilominus tam ut illi substantiam tri-
 buimus in ordine ad substantiam, estqz hanc analogiam tam in conceptu no-
 stro, non vere à parte rei existens.

OBIECTIO

Vel Divisum hoc loco ponitur in predicamento, vel non, verumqz abor-
 dum ergo si non ponitur ergo non definita et completa substantia ponit
 quod ē contra definitam substantiam si ponitur ergo hoc divisum vel ē indivi-
 dum aut genus substantiæ aut eius species ergo n̄ potest an hanc vā dividi vel
 n̄ ē supremum vel subalternum genus, si potest ergo n̄ tenet iam substantiam
 nec terminum genus, si supremum n̄ tenet etiam iam primam substantiam
RESPON. Distinguo maiorem duobus modis aliquod ponit in predicamento
 ut ratio quædam ponatur indivisum ponit in predicamento quod idē ponitur

Secundo ponitur aliquod in predicamento ut QVOD, hoc dicitur
 sub his conceptibus et ad substantiam ponuntur, in hoc predicam
 ut QVOD non ut. ut QVOD, aliter respondere solet, poni in predicam
 in actu signato, non autem exercitio. In actu exercitio hoc dicitur
 poni in predicamento, quod ad seriem predicamentalem consti
 tuendam recipitur, ut homo dicitur, in actu signato, quod con
 cipitur concurre, ponitur in actu exercitio

OBSECTO

Substantia prima, et suppositum, sunt eadem rationem rem, sed et suppositum
 convenit sibi substantijs ergo et incommunicabile alteri quod est p
 proprium suppositum convenit sibi substantijs ergo et substantia
 sunt prima, quod si dicas res substantias esse primas rationem rem, non
 autem dum quoniam, facile exercitur, nam res substantias oportet et ge
 nere et substantias, ergo et supposita et incommunicabilia QVOD
 QVOD dupliciter aliquod posse subsistere, in actu exercitio, et in actu
 signato, res substantia non possunt existere in actu exercitio, sicut solis
 primis competat, quia habent actum substantiam, et ut concipiunt
 illam habere non possunt res substantia, in actu autem signato res sub
 stantia subsistent, et talis sunt nature quibus esse convenit et per se subsi
 stant, et ab aliquo subiecto participari non possunt ac non tam hoc modo
 subsistendi habere non possunt, nisi in individuo. Facilius forte hanc solutio
 si dicas duplicem esse communicabilitatem aliam eadem, qua aliquid
 accidentis potest se communicare cum forma aliam rationem qua superiorem
 communem sibi inferioribus, posteriori rationem substantij, necis, primam

ASSERPT

Divi dicitur deinde substantia in completam et in incompletam
 completa est integra totalis aut saltem per modum integræ substantiæ
 completa incompleta est pars substantiæ incompleta utraque tam com-
 pleta quam incompleta duplex est scilicet aut metaphysice aut physice
 physice completa illa est quæ habet rem perfectam naturalem ad se per-
 tinentem ut homo animal metaphysice incompleta quæ caret aliquâ per-
 fectione sui ut quod dupliciter vel parte naturæ ut materia prima
 ut forma aut anima vel complemento naturæ ut humanitate et utitur
 priora non duo materia et anima ex natura sua sunt partes integrantes
 substantiæ proinde in completa posteriori habet integram naturam de hacten-
 us ultimo termino per sonantiam metaphysice completa est quæ generatur
 ex genere et differentia vel concipitur per modum substantiæ aliquæ
 totalis quales sunt omnia individua genera et species genera substantialia
 nam quia componuntur ex genere et differentia deinde supremum ge-
 nus licet non ex genere et differentia non componatur concipitur tamen
 per modum totius componitur simpliciter exente, quia ex genere et ex
 genere est per se consistere quasi differentia substantiæ metaphysice completa
 est quæ concipitur per modum partis quales sunt differentia substantiarum quia
 nec generatur ex genere et differentia nec concipitur ut tota quædam sed tanquam
 pars de partibus substantiarum integrantes quæ de causa ad prædicam omni-
 non in re esse linea sed ad latitudinem ponuntur

DSCE

Genus habet diffas quibus gradibus ad speciem tan potentia et speciem
 casum habet utrumvis genus est incompleta substantia quod ex philosophis

Et scilicet de liquet qui ait speciem componi ex genere et differentiis
RESOLV. genera considerari secundum se et simpliciter ut componantur
 ex genere superiore et differentiis constitutis sive uno verbo ut
 sunt tota quælibet et sic dicitur esse substantia completa si quærendum sit sunt
 partes speciem componentes ut dicitur esse incompleta simpliciter
 tam et sine adiuncto dicitur debent esse completa

DICES
 Genera ex natura sua ordinata sunt ad compositionem specierum ergo
 sunt incompleta semper. **RESOLV.** verum est antecedens sed hæc propositio
 ratiōis huiusmodi de substantia loquimur quæ ordinata sunt ex natura sua
 ad compositionem realem.

APPENDIX

De Secundis Substantiis

ARTICULUS primo cur genera et species dicantur substantia et
 cum sint priores ipsis primis prius namque est hoc esse quam per se
RESOLV. Dicitur id quod individua in substantia primas sibi vendunt
 ipsi etiam idis substantia et id quod ratiōis nostri secunda hanc posterius
 cum individua prima in nostris sensibus inhaerent s. quod re ipsa sunt
 ratiōis priores primis sed tantum ratiōem quædam sic explicans in
 se priora quod generam ratiōis quod essentiam priores n. huius quæ
 quæto conveniunt esse aial ratiōis dicitur **ARTICULUS** ratiō cum ratiō sit hanc
 in primis et prima dicitur esse in se con dicitur quænam sit differentia
RESOLV. ratiō sit in secundis ratiōis partes substantia in toto universale
 n. ratiōem quædam est ad sua inferiora de ratiōis in primis sunt comedi
 gus forma universalis et dicitur in his inferioribus **ARTICULUS**

Q. V. A. R. E. S.

Quomodo dicitur substantia dicantur genera et species cum substantia
debeant esse entia realia genera vero et species non sunt entia rea-
lia sed rationis R. S. P. D. X. dicitur substantias rationis natura quam dicitur
realem et entia realia rationi dicitur intentionis et rationis unde obicitur
in eo quod ponitur in predicam entis substantia tria posse specari
primum est res qua ponitur secundo ratio propter quam ponitur 3-
conditio sine qua non ponitur v. inter dicitur substantias ponitur adde
res qua ponitur est natura animalis ratio propter quam ponitur
quia participat rationem substantia dicitur sine qua non est rea-
litas idem observandum est in individuis substantia petrus non est res que
ponitur ratio propter quam ponitur quia est ens per se existens
dicitur sine qua non ponitur est singularitas Q. V. A. R. E. S. 4to quod nam
sit definitum in descriptione secunda substantia R. S. P. D. X. quemad-
modum definitum in descriptione prima substantia sunt via indi-
vidua substantia et conventionis in ratione communi substantia res substantia
les generice et specificie ita definitum per se primo in definitione
substantie nature sunt res substantiales generice et specificie dicitur aut
sine qua non est intentio univ. substantis generis et speciei Q. V. A. R. E. S.
quinto an concreta dicitur substantia distinguantur ab abstractis eiusdem rei
non est non homo ab humanitate quantum dicitur homo ab hac humanitate
R. S. P. D. X. itaque concreta ab abstractis ex natura rei aequaliter differre non
sicut concretum prima substantia ut hic homo formaliter significat

hanc humanitatem et inquit supponitur in quo subsistat dei quod
 tum vel concretum rōa substantia homo v. e. formaliter significat et
 inquit subsistens quod illi respondet et incommuni.

DIFFERENTIAS

IX. suscipere contraria sive proprium
 Substantia

ASSESSIO suscipere contraria tanquam subiectum quod est
 ultimum perfectum atque completum cum in mutatione videtur prop
 rium substantia ratio constat ex dictis DICIS quare ad in venera
 bili suscipit frigus calorem humorem granitas autem sua natura
 sua est subiectum quod non autem subiectum quod ergo non tantum
 subiectum quod est ultimum susceptivum contrariorum RESOLVIT quod
 in sacro illo mysterio habet vicem subiecti quod sed miraculose

SUSCIPERE CONTRARIA non convenit universaliter sicut dicitur et constat
 ex decimo Metaphysicorum capite tertio ergo non omnis substantia po
 test suscipere contraria Ant adens probatur quod suscipere contraria
 rebus existentibus convenit quales sunt sola individua Ergo nullo
 modo universalibus RESOLVIT illo modo convenit contraria suscipere ve
 salibus quo illis convenit fieri existere corrumpi et videlicet posse
 individua actualiter suscipere contraria individuis competere sed
 et susceptivum contrariorum competere etiam universalibus

quod quod non potest corrumpi non potest corrumpi non suscipit contraria
 quodammodo substantia non potest corrumpi et cetera ex sententia Aristotelis

RESPONDEO nego maiorem multa enim sunt contraria quae
non sunt corruptiva subiecti ut amor, odium quae recipiunt etiam in
corruptibilibus. Dico si vis et sola substantia recipit contraria ergo
vis substantia habet in se actu contraria quod est impossibile probatur
magis vis substantia habet a privationem ad contraria sed aptitudines ad utra-
que sunt contraria a privatione non ad albedinem contraria est aptitudinem
ad albedinem. RESPONDEO in primo negatur maiori in isto modo et deinde
assumptum ille non aptitudines nihil inter se pugnant licet ad terminos
tendant diversos sicut visus habitus et una potentia diversissimas res
elicere potest.

D. J. P. P. S. E. V. S. S.

J. P. DEVS ponatur in predicamento
Substantiae

DEVM nullo modo in predicamento ponendum praeferens
Doctores patrum antiqui etiam senserunt Philosophi inter quos
Mercurius trismegistus qui DEVM deo vocat super substantiam

D. J. P. P. S. E. V. S. S.

DEVS quamquam Doctor vis substantia in ipso non vivimus, mor-
tuus et semper non tam in predicamento substantiae ponitur neque
se neque indirecte quod quod ponitur in predicamento debet subici alii
generi nisi ipsum sit summum genus et constare per differentias deter-
minatas et nisi infima sit species per differentias specifi-
cas quod quod contra hit hoc vis Deo repugnant ergo magis a privatione
quod quod subiecti cuius generi et contrahitur per differentias naturam
habere finitam et determinatam sed Deus talem non habet ergo magis probatur
quod differentia est ut visus unam genus vel speciem necessario ex se habere generam

Differentiam et eius speciem ergo confert Determinatam perfectio-
nem in aliquo genere non omnimoda quia contingat eminenter
esse perfectiones possibilium qualis necessaria est in Deo servata
ratio Deus continet entitatem plurimum predicamentorum formali-
ter et expresse nam Deus formaliter non relativi itaq; ad mini-
mum una simplex natura ad duo predicamenta pervenit
quod est impossibile accedit quod Deus eminenter continet perfectio-
nes et entitates omnium rerum. ratio tertia si genus aliquod predi-
camentum diceretur De Deo diceretur aequalium Ergo Deus cum
illis rebus de quibus diceretur conveniret aequaliter velut homo et
brutum in animali ergo non superaret creaturas omnes perfectio-
ne infinita utique non est aliqua ratio potentia seu recipientis
et recepti non est genus et differentia in Deo nihil est aliud Ergo

ASSERTIO

Christus quatenus homo ponitur in predicamento substantie
hominis non demonstrans Christum huius homo est homo cum predicatio
speciei de individuo sed species ponitur in predicamento substantie
ergo et individuum de quo species predicatur id est Christus est vere
homo et perfectus et essentialiter habens integram naturam humanam
ergo potest poni in predicamento nec individuum est Christum poni
cum alij in eadem serie predicamentali cum individuum illo non
foret natus et mori

ASSERTIO

Deus neq; directo neq; indirecto neq; reduplicative potest poni

an pota dicam entis substantia Indirecte ea ponuntur in predi-
camento gra ad in goni illis que per se predicantur si gra
gra ponuntur ad latera generum et specierum per modum form-
arum et entiatum partiduum componentium genera et species
sed hac nullo modo suo conveniunt probatur ida pars qua quare
Dretive in predicamento ponuntur aliquam includunt imperfectum
et Deus nullam includit imperfectum Ergo.

OBJECTIO

um dicimus Deus e substantia ut Deus pater Deus filius e substantia
e predicatio essentialis et saltem de tribus personis substantia
dicuntur univale ergo predicatio e, generis vel speciei RESPON-
nego consequens ob ea que diximus in universalibus pater, sp-
da se ca respond et has predicat ones esse explicitius quadem
natura infinita qua mentis eapim transcendat.

OBJECTIO

Et si plures Dii esse non possunt mens tam nostra plures quipos
ponet quasi ei ponent ab illisq abstrahere Genus communit RESPON-
nego assumptum mens n vere intelli genus Deum et si imperfectis nul-
lo modo concipere potest Deos plures e possibiles propter eorum
consuetatem huc enim implicaret clara Demonstrat metaphysicis

OBJECTIO

Hi istis que homo Deus e ergo. si qua huc ponitur in predicamento
ponet etiam gra Deo maiori probatur qua gra homo persona e
per una autem e Deus ergo RESPON. nego antecedens licet n su vera

licet n̄ vera sit predicatio homo ē Deus et Christus homo ē Deus illa
tam falsa Christi qua homo reduplicative ē Deus reduplicative
illam n̄ naturam ipsam designat ut sentis ut Christus qua habet hu
manam naturam ē Deus si tamen illa reduplicativa quā aliud n̄
sit quam cum dicitur Christus qui homo ē Deus conadi potest

DE DIFFERENTIIS
IN COELI ET ANGELI IN PREDICAMENTO
SUBSTANTIAE POMPANTIAE

De his certum est probatur in parte cipat generis substantia quod
est in alio tanquam pars in toto sed eodem modo ē in alio ergo par
ticipat generis substantia ergo est substantia eodem quantitas calis po
nitur in predicamento qualitatis ergo et substantia calorum cum sub
stantia incorruptibilem in eodem predicamento ponitur

DE ESSENTIIS

Omnes spiritus in predicam substantia continentur Ratio
substantiarum corporaliū et spiritalium est una conceptus generis
vtriusque univocū conveniens neque minus corporales appellatur substantia
aspectu alio modo ad angelos neque angelos respectu ad corpora ergo nulla
his potest fingi analogia ē Aristoteli de caelo Metaphysicorum cap
10 ubi dicit alias substantias eandem viam quae scilicet in sentis mir
runt alias ignitas quae ab alijs separatae sunt per quas intelligit an
gelos seu intelligentes moventes calum et omnia Inter pretes
maxime est Porphyrio qui angelos et homines ponit sub eodem
genere tanquam species distinctas eodem spiritus sunt per se subsistentes
natura completa finita ergo consequentia patet ex determinate substantia

habet aliq̄dū proportione ali materia aut aliq̄dū proportione
 forme aut det erminans spiritus hęc duo non habet ergo minus p̄bat
 spiritus sunt entitates sine spiritalis ergo non habent aliq̄dū de
 terminabile et determinans sed eodem modo se habent quo spiritalis
 Differentia imo non possunt dividi in partem et partem. RES
 SED nego aut eudens nec n̄ genus homini a materia nec diffra
 a forma cum res quæ sit possit etiam habere simplicissima genus et
 diffra a concipiatur per modo un̄ spiritus imo talis compositio a qui
 b̄ssam estimator non repugnare q̄ v̄na simplicitati licet repugna
 ut immensitati & contrarietate aut eudem qualitates contrarias
 et duplex alias corruptivas alias perfectivas has spiritus concipiunt
 illas non

ASSERESSE

Substantia e summi generis dividere aut in duas species
 subalternas quarum præstantur e spiritus minus præstans corpus
 v̄ḡ per duas differentias materiale et immateriale sive spiri
 tale et corporeum sub spiritali comprehendere Hierarchy et
 cori angelorum et Diabolorum corpus dividere in duo genera vi
 vens et non vivens per diffra animatum et inanimatum per pri
 vatitudi ista Nomina intellige entitates reales alijs entitatibus
 realibus oppositas quarum n̄ra proportio non habemus. corpus vivens
 Sicut dicitur in aial et plantam per diffra. sensibile et insensibile
 gra duo sapere proprietates huius vero pro diffra sunt caliditas acie
 p̄ntur aial pro rationale et irration. in h̄sem et brutum hęc ma

est species quæ non ab historiis non nullis nominantur. Animi
scilicet, Monachi, Scipio, vel Scipotes, Spitanari, Artomi, & hominu
non sunt sed vel bruta vel fabulae uide Phinium et Olauum magna
Brutum dicitur in bestiam, piscem, avem differentiarum loco
ponuntur. Terrestria natantia uolatilia nam essentiales. Si fra nomi
nata non sunt neque obstant amphibia quæ partim in arida partim
in aqua regunt ut Hippodamus crocodylus quæ se plus temporis in aqua
consumunt ac pisces si plus aut inter aera ad terrestria aut uolatilia
referantur. Bestia rursus dicitur in cretaceo et reptile licet hæc non
sit propria Differentia sed signa Diversarum naturarum accipiendi
singulorum autem generum ratio admodum sunt species Differentia
pleraque ignota quare Perieris Disputandi ita in generis enumerat
Species centum quinquaginta animalium terrestrium eorum quæ in
sa sunt Arcam licet Noë ea tantum recensuit quæ solis propagatione
noscentur nam eorum quæ ex præterita materia oriuntur infinita sunt
nam eris. piscium aliam infinita sunt genera subalterna subalterna
incognita pleraque differentia generaliter ita diuidi possunt uel in
libro 9. decimo piscium alij integrantur uel in pilas ut Hydrocodari
uoluntur marinos alij corpus parui ut Delphinus alij cordice ut reseridu
alij eritis ut bestia alij spinis et crustis simul ut cernis alij sereni
noti pilas alij aspera alij molle esse ut anguilla alij nulla ut colipi
sed species hæc non modo multæ uel infinitæ uel etiam innumerabiles
in mari monstris gigni de inuicem abilitatem elementum fluentium
quæ ter Olauum Magnam et Generum experientia norunt qui tract

mare erunt similis fere aliorum. Ratio quarum species certo
 numero nemo adhuc definiunt et primum vari et at em pro
 do xquant illis enim similitudo solent in aere et pisces nat art.
 in aqua. Imo ex aqua ortum habent et ex scriptura diuina
 planta. Quod dicitur in arborem fructuam radicem. Diffa fere igitur
 arbor et frut ex tantum magnitudine dicitur qui videtur diuina
 graminum et florum vari et at em herba continet per radices
 sint illi go eas plantas quae tant excreverunt in folia et scapula
 rapa lili. Non uiuens diu diu in corpore mixtum et simplex
 simplex in corruptibile et inuisibile optibile corruptibile aere
 esse quatuor elementa, in corruptibile calidum, mixtum non uis
 aliud perfectum aliud imperfectum perfectum ut gemma, meta
 lla, imperfectum ut claudes, imbres, pluuia, venti, naves, nubes,
 et multorum sunt etiam cometa et similia meteoia sive Pluom
 end Longum est. Sed persequi conole conuincens Gesnerum Pl
 nium, Plaurum Magnum et praeter in diuina nium. Haec De Subia

PENSIO
DE NATURA ACCIDENTIUM

Quae sequentia praedicamenta sunt accidentia praedicamen
 talia quae praeteritum erit DE NATURA accidentium non nihil attri
 gere.

ASSERPTIO I

Accidens est ens alteri naturaliter in se habens vel quod natura sua aptum
 alteri inherere ut a ut haec aptitudo materia potentia ab eo auferri
 possit. Nota aptitudo hanc non est qualitatem aliquam ab accidente distinctam
 licet nec aptitudo substantia quae recipit accidentia substantia distincta

ASSERPTIO II

§ 555

Actualis inherencia. Accidentis non est de essentia huius ac pro
inde per Dei potentiam ab eo auferri potest quod est potest huius
virtute accidens aliquod reale existere nihil tamen inherere acti
§ 556 nulla in hac re apparet contradictio potest namque Deus
calorem vel colorem absque illo suo subiecto Divina sua virtute con
servare

§ 557

Accidentis esse non potest ab eo auferri manente accidente sed
accidentis esse est in esse ergo eius inesse non potest auferri salva eius
essentia § 558. nego materiam non esse de natura accidentis acti
vane sed habere naturam quae potest inesse pronunciatum tamquam
philosophicum accidentis esse est in esse verum de ordinario natura
accidentis quo fit ut accidens quando perdit suum inesse perdat et
esse non autem Deum potest inesse Dei qui sublato eius inesse potest ser
vare eius esse

§ 559

Accidentia illa separati existunt aut subsistent in se aliis
in aliis cum non desint medium ergo in subiecto si in se ergo subsistunt
§ 560. accidentia illa existere in se non in aliis huiusmodi non
sequitur esse substantias quia substantiae naturaliter existunt in se accidentia
super naturaliter in se subsistentia vero per se subsistent ut nihil rei in se
subiecto inherere possint accidentia autem si existunt per se ut
nihilominus retineant naturalem propensionem existentem in aliis
§ 561 quod non auferit accidentia quando sublata actuali inherencia

tra per se subsistit **RESPON.** Cum suo concurrere et efficiendi sup
 lere defectum cause naturalis ad conservatorem accidentis requiri
 ta nulla autem ratio est cur hoc Deus non possit quem ad modum
 et in substantia subleptere potest modum seu ultimam complementum
 substantia

OBSECT 29

Accidentia sunt signa et indicia substantiarum ergo si sub
 illis nulla latet substantia et signa falsa sunt et sensus decipiunt
RESPON. esse carum signa ordinaria lege iam secundum Dei virtutem
 miranda operantis virtus non plerumque aliter se habent quam
 sensus indicant quin imo in rebus naturalibus etiam quotidi ratio cor
 rigit sensum quanto magis in operibus naturalibus

OBSECT 30

Accidentia habent suam singularitatem a subiectis ergo si a subiectis
 separantur non habent singularitatem ergo negentur abem quod
 ens est a singularitas **RESPON.** accidentia habent singulari a subiectis
 velut a naturali causa existendum non tam ab ipse habent quam illas
 formaliter sunt singularia hoc enim habet a sua peculiari ente etc

OBSECT 30

Actio nec passiones motus et potentia absque illo subiecto ergo novum
 accidens est potest absque subiecto probari aut accidens quod passio autem non
 potest nisi passio et actu patientis nec motus nisi sit motus vel motum con
 sequentia probat omnia accidentia sunt passioe actus et motus **RESPON.**
 negatque etiam non quodam accidentia et non possunt absque subiectis non tam hoc de
 omnibus est asserendum quodam non accidentia naturaliter includunt actum valentem
 in potentiam in subiecto ut si quodam patitur ergo recipit ergo esse potest in
 recipiente et caliditas actus necessario est in subiecto caliditate si tam deus faceret

calorem nulli inhaerentem subiecto nulli illa produci non potest quocirca
non erit ratio

OBSECTO

Substantia ipsa non quam sine accidentibus et quae est ergo nec accidentia
sine substantia erit enim ut obijcit eadem ratio. RESPON. falsum est ante
adens cum possit aliquid substantia existere sine accidentibus modo se
termo si qua sunt entitates absolute nam de rebus si loquamur aut
modis quibusdam vis substantia creata semper habet necessarios aliquos
accidentia

OBSECTO

Dividitur accidentis in completum et in incompletum in abstractum
et respectivum in spirituale et materiale in id quod intrinsece et extrinsece
afficit in permanens et successivum permanens est id quod simul manet
in eadem re successivum quod est in perpetuum si vult et semper habet par
tes aliquid partibus succedentes ut motus semper de quibus in physica et
haec de predicamento substantiae

OBSECTO

Haec capit IX duas partes Dividitur principis tres partes divinos
trahit secundo totidem eius proprietates hoc in presenti capite
dum est quod Aristoteles nulla ex veterum sententia affuit quae prius
accuratius examinet Divisionem quae quantum ad id est contrarium aliquid
eiusdem continuum cuius partes aliquo termino communi capiuntur et
corpora superficies lineae partes enim corporis copulantur superficies quae
est terminus communis utriusque parti copulata partes superficies lineae
partes lineae punctis discretas cuius partes nullo termino communi capiuntur
aut numerus oratio partes nullo termino communi copulantur
aut numerus oratio partes non numeri nullum terminum communem habent
et numerus sententiarum cum partibus sexaginta quibus sit hinc de figura

tanquam duabus partibus integrantes sed tam haec et illa quinquagesime
 nullum habent terminum communem veritas ultima n. unitas qua con
 sistit numerum quinquagesimum et tantum terminus et pars primi
 quinquagesimae non autem numeri sequentis linea est longitudo lati
 tudine experta copola vero qua partes linea copulata non de curvatura
 quae est id curvatura nulla est pars id est quod nec longitudo nec latitudo nec
 profundum et potest fieri principi per modum aeris inquam aëri
 ma aeris deinde lineam fieri ex flexu conari imaginantur matema
 tici si n. punctum concipiamus flexu in longitudinem efficiunt
 linea clare autem lineam nobis representat in aliquo corpore um
 bra cum huc concurrit haec n. duo per lineam copulatur et in
 lucem et umbram e nulla latitudo superficies est quantitas longi
 tudinem et latitudinem habens sine profunditate hanc fieri conuenit
 mathematici et flexu linea in latitudinem et ex divinis locis in corpore
 opacum maxime intelligitur si n. corpus e plane opacum simpli
 citer nullam eius partem huc penetrare potest si autem nullam in eo
 accipit profunditatem corpus denique e quod longitudo et latitudo
 proportionem habet ut autem ex diversis superficies in profundum ad
 quantitates adiciunt Aristoteles locum et tempus loci e superficies
 corporis continentis tempus e numerus motus id est prius et poste
 rius ita deinde quantum aliud constat ex partibus non tunc habere
 etibus ut linea septies corpus aliud ex partibus positum habens ibi
 ut necesse oratio tempus habere positum partium e habere partem

20
Sua constructas et vel sint in loco vel subiecto designabiles inter
se copulate et permanentes loco et tempore et oratio postquam non
habent quod eorum partes non permanent neque numeros quod partes
non sunt copulatae aliquo termino communi Tertia dicitur res alie
sua quantitas per se et substantia quam quantitas inherens per se
tenet alia per accidens quia propterea intenduntur quod subiecto in
herent per se extensus ut calor et ceterae qualitates **DE** parte
capitis referat duas quantitates proprietas ut quod nihil est generata
linea et linea non est contraria nec corpus superficiem quia proprietas
est quantitati cum substantia communis

DEES

Magnam et parvam pertinent ad quantitatem et sunt generatae
ergo quantitas habet contraria. **RES** cum sit stultitia magnam
et parvam non pertinere ad quantitatem sed ad praedicamenta
relationis nihil nisi dici potest magnam et parvam nisi compara
tione dicuntur quod sive relative diceretur magnam et parvam magis
minus posset dici magnam aut parvam sua proprietas quae non
describitur magis aut minus et non habet in se magis minus habet
neque haec sunt magis brevia quam alia brevia Tertia dicitur proprietas
maxime propria quod quae res dicuntur aequalis et inaequalis generata
sua non potest res dicuntur similes et dissimiles

DE **RES** cum sit stultitia de quo post substantiam agatur **RES** quod
est similitudo substantia et quod describitur accidens ut substantia licet non habeat
ultimam habet etiam nam res corporeae qualitates inter media generatae

Substantia in se habent propter eam in genere entis ceteris videri perfectiora
cum sit incorruptibilis et in genere ab aliis

QUESTIO DE QUANTITATE

DIFFICILE quid sit quantitas in genere Difficillimum est
essentialem rationem quantitatis dare communis Definitio hinc est quod
est ens per se extensum entis non intelligitur autem secunda Definitio est
quod ratio partium quae aliis corporibus convenire potest haec definitio
ipsa est Absoluta et certam Definitivam Aristoteles in Meta. cap. 3 pro
ponit quantitas autem dicitur dividuum in ea quae inveniunt in graeco est
ησταν μετρησικατα τω εινεξιστεντι quorum utrumque aut unum
quodque est aptum esse unum quodpiam et hoc aliquid quae definitio est
hanc quatenus affecta est quae hinc non convenit et hoc aliquid hinc
Definitivum est quod et dicens quod ex natura sua habet ut in partes
dividi possit et in etiam hoc subiecto conferat ita quodem ut si facta
fuerit Divisio singula partes divisa separata in existere posse po
tunt et unum quod est ex his tres intelliguntur quod quod est ens extensum
et hinc extensivum dicitur formalem rationem quantitatis designant
alij extensivum partium ad locum alij quod essentiam in mensuram con
sistere ita non quod res in mensurare possunt

ASSERPTIO

Quantitas est radix et origo a qua res illi affectus proficiscuntur id est
quod est dicens quod extensum subiectum cui inhaeret tam ratio sui res
habet partem extra partem quae ratio hinc se ex pellere possit aliam

quantitas enim ab eodem loco tribuitur proterea à subiecto ut in ensuare
possit hanc viam effectus sunt partibus quantitatis quam ensuare quæ
obscurissima sit per effectus tantum describi potest probatur pars q[ua]ntitas
non est mensura quia mensura est id quo certam et determinatam men-
suram cognoscimus sed hoc sine quantitate facere possumus ergo q[ua]ntitas
non est mensura rei sed aliqua res potest esse mensura quia est motus et
spatio extensa ergo prius est esse extensa quam esse mensuram ergo q[ua]ntitas
essentiatis prius est quam mensura verum tamen est mensurabile et vel ad
ad metiendum aliquam aptitudinem attributum esse quantitatis à illi
revera inbarens et ab ea diversum sed ex ipsa quantitas nonquam in
essentiatis sua consideratur sed quia ad aliud referri et servit ad osten-
tandam alterius rei magnitudinem secunde neq[ue] essentiatis tunc q[ua]ntitas
est actus conferre divisibilitatem quia divisibile est quia supponit habere
partes hoc ergo prius est ergo prius quantitatis esset id quod tribuitur
ut sint partes extra partes neq[ue] quantitatis essentialiter tribuitur
Cuius est quantitatis partes entitatis partes extra partes quia substantia
habet partes extra partes ex essentiatis sua non autem ex quantitate
quia inest accidens ergo quantitatis non est id quod substantie tribuitur
tribuit illas partes secundo substantia habet partes non simpliciter
sed ex materia et forma q[ua]ntitas sed has habere non potest à q[ua]ntitate
q[ua]ntitas non tribuit illi partes entitatis partes probatur tunc quia q[ua]ntitas
tribuit est simplex accidens seu forma sed simplex forma non potest esse
partes q[ua]ntitas ergo. Tertio substantia etiam ablata q[ua]ntitas habet partes in

Ad alias extra partes ergo non habet illas à quantitate et omnino
 nec quòs essentia est actu extendere rem ad locum quod in Physica pr
 obari non sufficiat quod habemus in Sacrosancta Eucharistia
 ubi verum corpus Christi existit cum vera quantitate non tam cum
 extensione ad locum sed totum est in tota hostia et totum in qualibet
 parte

NOTA

Extensioem esse quatuorplex prima quæ dicitur extensio
 entitativa quæ est diversarum partium ut una scilicet non sit alia
 hanc partium extensioem replet totus mundus si locaretur in puncto id
 dicitur è ut patet scilicet è aptitudinalis ad locum per quam subito
 tributori facit ad ut loco possit commensurari et aliam quantitatem
 ab eodem loco expellere sive actu id faciat sive non actu hæc aptitu
 dinalis etiam è in Eucharistia quanta extensio Sacramentalis cum scilicet
 quantitas expellit aliam quantitatem ex eodem loco sive cum è actu
 imperextensibilis

QUESTIO

Si ordinata sunt tant effectus quòs quæ è rigorosè ratio formalis
 quantitatis RESPON. habere partem extra partem quantitativam
 cum aptitudine proxandi effectus in conclusione reuocatas itaque
 ratio consistit in hoc ut ipsa habeat partem extra partem et divisi
 bilis ut semper in partem quantitativam eius autem effectus forma
 lis è dare substantiam habere partes extra partes quantitativas quòs
 quæ apta sunt extendi in ordine ad locum et aliam quantitatem pellere
 sine imperiatori inuenit

OBSEQUE

Substantia qualitas calor v. c. dividi possunt in partes quòs inuenit

et ipsa etiam sunt raro ut habeant suas partes ergo quod non est illa
raro partium seu fundamentum ut sunt illa partes sicut dictum est.
RESPON. substantiam excoli per hanc partem am quorum unum quod
aptum est esse hoc aliquid nam partes substantia ut mater et forma
post se paratim non sunt hoc aliquid id est res per se subsistentes mo-
do vero minus sunt qualitates sed contra id ponendum hoc inveni-
manet et prima materia et anima ergo sunt res per se subsistentes ne-
gari consequens materia non licet maneat nondum manet ut existens posse
sed semper convenit cum aliquid forma abeunte priori ergo semper existit
ut pars non ut totum ad vero per se vere separata a corpore semper
retinet proprietatem ad corpus habetque rationem entitatis in completa
et partem ut vero quantum ad divisionem in partes quantum ad divisionem
divisori habere partes quarum singula sunt hoc aliquid vera raro quod
vanti sunt quaedam tota et ratione quantum habent se ad alia non ut per
res neque naturalem proprietatem ut comitibus coniungantur cum aliam sub-
stantia reduplicative habere partes suas substantiales quasi dividit.
RESPON. aliquid substantiam non esse dividibilem raro sui sed raro quantum
licet habeat rationem aliquam raro sui Contra si divina virtus quod
tudo a substantia differat ad hoc substantia dividi posset ergo si se habet
dividibilitatem antea probat a magno virum decem pedalem differat
quantitas relicta partibus in eodem loco et hoc ad hoc per se ipsam sub-
stantia erit extensa per decem pedes et mensurare mensura rigo possit
ponimus non partes substantia non esse loco motas ergo nihil horum est quantum
RESPON. decem pedalem illam substantiam licet multi dicant indivisibilem ha-
bere tamen veras partes licet in ordine inter se ad positionem quia posse by

Singulos pedes inde afferre sed hanc divisionem tri non agnovit quia deca
tant liquitur quae naturaliter fieri potest substantia namque privata quae natura
liter non dividitur cum ei hoc sola quantitas tribuat ut ab agente naturali
dividi possit caro quae sine quantitate corporis quod est substantia nec impellere
nec impelli potest et naturalis divisio sine impulsu fieri nequit. **Obiectum**
quomodo talis substantia existit in loco. **Obiectum** modo quo spiritus de quo alibi

OBIECTUM

Calcula corpora sunt quanta et dividi non possunt ergo non omnis quantitas est divi
sibilis. **Obiectum** callos et indivisibiles quia soliditate sua quam habent resistunt
vires naturalibus agentibus non tam ut simpliciter indivisibiles sed tan
quam quodam modo designantur illis dividimus ut ab ali quo se perat
et agente realiter dividi possunt. **Obiectum** minimum corpus naturale est quod
domini corpus dividi non potest alias esset quod minus minimo et minima
nam non esset minimum ergo non se quantum dividi potest. **Obiectum** tale minimum dari non potest
sed se quantum rem per dividibile est infinitum ut in philosophis dicitur

DIFFERENTIA

In quantitas scilicet a substantia
distinguitur.

Nominales nullam distinctionem faciunt inter substantiam et quantitatem
vixit non unam quamvis rem existentem in se ipsam hinc sequitur ut est quod
in corpora substantia quod sunt res diversarum specierum ex eadem causa
in aere globo aliam esse quantitatem substantiam aliam fulgoris aliam
gravitatis et reliquorum accidentium uno singulari esse suas quantitates

RESOLUTIO

In substantia est centum philosopho peripatetico. **Obiectum** grem realem dicitur
a substantia sic dicitur. **Obiectum** 3. parte quaestio 10. articulo 10. Suarez in dicit. et alio ratione
materiam religiois nostra dicitur quod in sacrosancta. **Obiectum** ablata substantia panis manet ad huc
quod ergo duo haec realiter distinguuntur consequentia patet et ant. prob. quod in hystoria

nam et locum occupat alias q̄ ab eodem loco pellit necessario autem et aucto
quoddam d quo hi profectus proficiuntur hoc autem et ipsi homines vo
cant quantitatē ratio est si quantitas ē idem cum substantia vel eū
cum materia vel forma vel composito sed notum hōrem dicit
potest ergo n̄ est idem minor probatur n̄ ē eodem cum materia quia si
forma careret quantitate neq̄ q̄tas esset idem quod substantia prædicamen
talis sed tantum idem quod q̄tas substantia eadem ratio est quæ forma neq̄
est eodem cum composito alias n̄ essent dec̄ quantitates partiales ex quibus
natura totalis et integra componeretur hæc d̄. n̄. inq̄. veretur d̄. quantitas
accidentium et eorum quantitates ex eodem spatio expellerent quod ē inas
sum et contra experientiam probatur ut sequens præ si quantitates
accidentium vera sunt quantitates etiam habere debent effectus natura
les quantitati ac porinde alias expellere ab eodem loco **OBJECTION**
Corpus est species substantia et quantitas ergo habent essentialia prædi
cata eodem et de eodem essentialiter prædicatū ergo saltem aliqua substantia
sunt eadem **RESPON** corpus dupliciter accipitur pro substantia quæta ex materia
vel forma id pro accidente quod corpori quatenus ē substantia contert modum
et a præteritum qua extendatur in se dividi possit hoc autem corpus eū
quanti prædicabilis aut etiam idem quoddam proprium genericum quantitati
a corpore se h̄. naturali emanans atq̄ hæc duo corp. differant realiter **OBJECTION**
Extra non sunt multiplicanda sine nece nisi nulla nece sit q̄tas d̄. n̄. inq̄. veretur
ergo frustra fingitur ut d̄. distinctio mix probatur substantia ex natura sua ha
bere partes extra partes **RESPON** nego majori ad eius probandum dicit substantia
habere partes ex se entitativas non autem quantitativas extendentes ad locum
eum ut expulsiæ aliarum partū et facientes aptam positionem ut possit commoveri

ponet De gora subitan: qba faure iram quantam abiqz corruptive rei
 ergo qritas non e aliqua res conseq. patet antecedens probatur potest bñ
 ponere corpus quinqz pedali in partu pedali abqz oram minore imò totum mū
 dx abiqz alienius rei unū pōtōr in minima areola etiam in puncto oram
 ut mū totis place et hoc statū erit res non quanta quia res longa nec lata
 nec profunda et nihil tam rei erit unū pōtōr ut bñius sentia auctōry
 fatentur quia etiam dōmū corpus Christi qd veram qritā habent
 totū gñere in puncto in diuisibilitibz. De Partibus ponē bñ faure
 et mundā vā colluāū e qba et habere partes extra partem quod
 ad partes intra se attinet sū in ordine vel respicere mutuo x tam
 in ordine ad locum neqz ex eorum localē habent quā ad relatiōē
 qritatis non neqz in eam sola aptitudinalis necessaria est et sufficiat

De Partibus

Nam rei partē ab alijs partibus distinguuntur essentialiter
 partem partem Sed regula nā propria entitate differunt qd nō modo
 verum etiam quā ad eas quā eas in se e indiuisum dicitur necum aū
 tem ab aliquo libet alio dicuntur tam conuine partes eē dēfinitē
 quā distinguuntur per qritā: eū enire et per eam habent utrea
 Alter pōtōr diuidi confirmatur bñus part: alienius rei se videre
 aliorū e essentialiter diuinitas nō e aliud quā bñus parte e bñus et bñ
 certū ut autem hoc nō hoc et illa nō illa e habet aliqua tentā entitate
 Sed a se ipso proba relo quā des partes pūg nara sūi quān rei pūm
 qritat: qer q distinguuntur nō nō recipda qritā ro pōtōr iam necessariū
 est ut pūg fuerit subta vel auctōria dūe pōtōr quo partes partem
 commendent

=
sub: loci
habes

De Partibus

Augurq et ratio ut species qritatis et
 an plures sūt species et unum

De speciebus quantitatibus alibi latius huius quid retinendi pauca capi

SECRETUM

ergo non
nora speci
quantitatis
Probat.
quid n
pro n po
eo certa
nisi quant
ergo n est
ergo

Probabiliter est numerum non esse veram speciem quantitatis quam Aristoteles
huius ex vulgi potius opinione quam propria sententia inter species quantitatis
enumeratur quidquid non est ens per se non potest esse certa species quantitatis
non est ens per se nisi: probatur: numerus vel est res ipsa quae numerantur et hoc
modo non ponitur in praedicatione: sed in ipsa praedicatione: in quibus res sunt numeratae
vel est aliquid accidentis rebus numeratis et tunc non est unum sed multa ergo non est
una species neque unum ens per se. Respondeo: aliqui numerum esse ordinem
rerum numeratarum idem prius et posterioris ut unam dicatur in altera illa
contra ordo non praedicationem favore non potest esse nisi tantum ab operariis
mentis nam tertium huiusmodi nemo videt tertium idem rem sed tantum ex operariis
et non incipiam numerare et si iam ille erit primus Respondeo: aliquid autem
ens illud in barrens rebus numeratis non est unum per se continuum sed
directum contra si inter partes huiusmodi accidentis non est unitas sed divi
ctio rei distinctio ergo non potest ex illis realiter fieri una essentia
ergo nec una species. Respondeo: obiectum scientiae realis est ens reale
in certo genere vel specie numerus est obiectum scientiae realis nisi ut
arithmetica ergo est ens reale et unitatem habet genericam vel spe
cificam ad omnibus praedicationem et potest nisi quantitates res

fundamentis
presumitur
debet esse
quod reale
conceditur
formaliter
debet esse reale
negatur

pondeo res numerata sub haec formalitate quae sunt nisi se formabi
les idem quibus est posterioris est obiectum arithmetica maiori disti
quenda obiectum scientiae realis debet esse reale primum in re
non autem necesse ut formaliter. Sinegle tis vero addit sum quod

an numerus ut quid recte in numero tria considerantur primo
multitudo unitatum deo determinatio unitatum ad tota plures
ab ordine in unitatibus ut si in foro sint tot homines quot unum
illorum incho numero de ratio unitatum et ordinatio ratione
tionem primi ad tertium quibusque modis considerandi non est ab
anima ratio etiam non tertium est ab anima ex quo colligitur numerum
quod unum esse completum pendere ab anima

ASSERTIO

Oratio vocalis de mentali enim et scripta non est contrahenda non
est quantitas ratio in oratione tria sunt unum sonus et hic est qualitas
de speciei ratio motus quo profertur sonus ille de mora temporis
nec motus nec mora sunt species quibus aut si exen ad contrahendam
potius quam directam quoniam ergo oratio non est directa quibus
Deinde itaque quibus in contrahendam et directam a nobis regit

DICER

Quidquid tempore enumeratur est quibus oratio tempore me
suratur ergo de sonis. nego nam motus autem rationes
enumerantur tempore et tam quibus autem sunt OBSC: oratio quibus
ex syllabis longis et brevibus tang partibus pariter ergo est quibus
quibus respondet non constat partibus quibus longitudo vel quibus
est species quibus sed dici tria quibus partibus oratio quibus
re longa aut breves quibus per accidens quibus extenduntur longi aut
breui quibus hoc autem quibus est quibus. Longi autem est propria speci
quibus longi nec proprie nec improprie sumptis nam longi improprie
sumptis est spatium a primum quibus imaginamur ad recipiendam corpora
tali sunt longi non est ens positivum cum tan quibus nec locus

In orati
tra sunt
sonus et
go profert
sonus et mo
temporis

Oratio
est

non ergo su
cipiatur
prohibet
ens quibus
est

+
breuitate
taliibus pa
constat

Nota extensio nem esse quatuor p[ar]tes prima que dicitur extensio
extensio qua e diuersarum p[ar]tium. Unde subiecti n[on] sit alia
hanc p[ar]tium extensioem retineret totus mundus si locaretur in
puncto. Sed e ordinis ut p[ar]tes scilicet inter se certum sit un
babeant qua extensio e potest sine illa qua e ad totu[m] a p[ar]tibus
diuersis ad locum per quam subiecto tribuitur facultas ut loco posit
commensurari et aliam quantitate[m] ab eodem loco expellere si uerit
d[omi]nari sine hanc aptitudinis tantum. Et in eucharistia q[ui]bus
actualis. Et cum subiecto quantitas expellit aliam quantitate[m] exco
dem loco sine eum. Et dicitur in generabili.

quadr
extensio
AB
et ext
ordinis
in a p[ar]tibus
ho
+ extensio
tualis
ffous fo

RESOLUTIO

Si oia illa sunt tantu[m] q[ui]bus quatuor igitur ratio formalis q[ui]tatis
habere p[ar]tes extra p[ar]t. quantitativam cum aptitudi[n]e p[ar]t
stanti effectus in conclusione ueritatis magis q[ui]tatis ratio g[ra]t[is] m[er]ito
ut a p[ar]te habeat p[ar]tem extra p[ar]tem et diuini h[ab]it[us] si temp[or]e p[ar]tes
tes q[ui]tatis ueritatis aut effectus formalis. Sed dicit subiecto habere p[ar]tes
extra p[ar]tes quantitativam qua apta sint extendi in ordine ad
locum et aliam quantitate[m] expellere si n[on] in p[ar]te dicitur miraculo.

et ratio
nalis

OBIECTIONES

Subiecta. quatuor calores diuini diuini ponunt in p[ar]te co[m]muni qua inuenit et ipsa in
sunt ratio ut habeant oia p[ar]tes ergo q[ui]tatis non e illa ratio p[ar]tium
seu fundamentum ut sint illa p[ar]tes sicut dicitur. Respondet subiecto
seu h[ab]it[us] per hanc p[ar]ticulari quorum unum quodq[ue] aptu[m] e ad hoc aliquid
nam p[ar]tes subiecta ut materia et forma p[ar]tes separatiue non sunt h[ab]it[us] aliquid
d[omi]nari res per se subiecto multo uero magis de sunt qualitates sed contra
hoc moriente manet et ra[m] materia et aia ergo sunt res per se subiecto

um idum
e d'ini
e caudat
m p'lib'acq

negat conseq. mater. licet maneat n̄ tam. manes ut cetero per se
emper g'g'niū cū aliqua forā abcedente priore ergo reg' exiōis
pars n̄ ut totum ara con' separata d' corpore semp' tam' retinet pro
pensionem ad corpus habetq' ratiō entitatis in g'plere et partit'
ad uero q'tu' cum diuisū in partes quatuor uere dicitur habere
partes quatuor in g'ula multo aliquid nam in ratiōe q'ri n̄ q'da
nota et in ratiōe q'ritatis n̄ habent se ad alias res ut partes regnate
penitent cum alijs iungantur cum autē diuisū subtra' q'ia habent
sua part' substantiales in quas diuisūtur respondens alijs substantiis
non ē diuisibile ratiōe sui sed quantitati sui habent aliq' ratiō
extensioem ratiōe sui contra in diuisa ratiōe q'ritatis d' substantia extensio
ad hū substantia diuisū potest ergo ea se habet in diuisibilem d' nec
probat n̄ d' magnitudine seē q'd aliam' asseratur q'ritatis ^{religiōis}
q'ritatis substantia in eodē loco uolunt ad hū p'cipia substantia
extensio per deum pedes ut numerare non numerare poteri potius
in parte d' hū n̄ ce loco motas ergo nihil hū ē a q'ritate Ratiō
dicit q'd aliam illa substantia licet multū dicant in diuisibile habere
tam. ueras partes n̄ in ordine in d' se posse diuisū q' potest
in g'ulo pedes n̄ d'ferre sed hū diuisūe artū nulla nouit
qui de ea tantum loquitur quā naturaliter fieri potest substantia
namq' p'riata quantitate. natura aliter non diuisūtur cū n̄ hū
quantitas tribuat ut ab agente naturali diuisū ponit ratiō quā d' q'ri
tate corpus q'd ē substantia nec impellere nec impelli potest et natura
lis diuisio sine impellere fieri neq' q'ritates q'ri talis substantia est

ita p'ria
q'ritate
uolunt
diuisūtur

ponunt q̄ angula spatia et in angustum contrahere ergo vera
 simile ē hanc potestatem alio d̄ abere q̄ aliq̄ accidens q̄dā
 corpus q̄ autē habet ut extendatur q̄ spatio: idē autē hūmana
 quā nūc ē in minimo corporeulo eroneate etate marginū
 q̄s partium ergo habet ut q̄dā extendenti ad locū hanc
 uero uocant spiritū alen q̄tate 30. d̄s gaudet aīa et ex celo.
 ita si loquē et tempore minore se ponat n̄ tam in quolibet ma
 rior ergo hūc extēnsionis aliq̄a assignanda rati q̄ commodor d̄
 n̄ potest quā q̄tatis aliq̄a spiritalis

DE SPECIEBUS
 An linea sup̄ corpus sint diuinae
 species q̄tis.

De puncto unū curat si extendit diuisibilitate et ratio
 partium etiam si eius aliq̄d reale certū enī ē q̄tis q̄tis
 Ad. linea sup̄ corpus sunt uerae species q̄tis et in tota d̄tione q̄
 rā parte quā rati formalis et proprie q̄tis illis uera
 conueniant prob. ante q̄ sunt extēnsa diuisibiles innumerabiles
 ponent q̄ prob. q̄ si angula habent extēnsionis formalit̄ etiam ergo
 d̄tione species

DE LINEA

Tres ita species sunt tan. et n̄ pheres d̄ rati si n̄ plures sint
 uel siue p̄nt uel permanentis q̄tatis de siue p̄nt
 per h̄y. probatur tot sunt species q̄tis permanentis sunt modi termi
 nandi uel continuandi modū ut rales tan sunt d̄. aut n̄ punctis uel
 lineis ut superfi. continuantur ac terminantur partes continui
 idē mat̄em at̄em d̄moriant ex eo q̄ linea reue n̄ ponit per

Docuit me noni eulariter ut in secari non tribus modi sibi ut dicitur
ab hinc paratibus lineis et tertia gellid quoniam in quo se uicant diffi
ni auzz tribus lineis tres dimensiones respondent

ASSERTIO

Haec species sunt in forma RATIO formalis ratio et essentialis
quasi praesertim quod in extensione ad in lineis tribus eadem est ratio
exterioris et divisibilitatis similiter in signis et corpore probatur
nam quod linea extensio vel divisibilitas semper est in partes longi
tudinis quod autem illa partes sint vel plures vel pauciores copu
vel proportio nales audentium est linea sicut signi aucti e mai
rem vel minorem in et linea aucti rectam circulearem pedalem et

OBJECTIONES

Linea et signis sunt in completa quod ergo non est species ante prob
quod linea superficies et superficies corporis est prima prima sunt
quod linea imo esse naturaliter ordinantur ad componi aliter
quod hinc linea et signis dupliciter spectari sicut termini et
et sunt entitates ex se se habent et propriam extensionem quam
sibi communicant priori modo sunt in completa et indivisibiles
nec species quod constituant non erant complete et divisibiles
et proprie species quod OBJECTIONES

Quia si non debet esse in maiori specie in hinc quod opponit
habere differens at superficies in hinc erant in hinc linea et corpus
superficiem quod superficies dicitur longitudo est latitudo sed long
idem est quod linea est longitudo non per se in quod latitudinis
in hinc hinc imo latitudo aliud est quod duplex longitudo nempe
sua pars in extensione et corpus in hinc tres RESPONDEO nega mihi

et si a huius necessario infonatur et includat extensionem hinc et tunc
 et illam quasi formaliter conuenitur in ratione superficiem et
 hanc indiget hinc ad partem suam continuationem et unum
 naturam Unde for aliter superfi. includit latitud. materialis
 longitud. ex supponitur ad confirmatio. et longitudinem has di
 mensuras efficiere hinc et in finem multiplicem et li
 nea mag. efficiunt latitud. nisi inter partem partes efficiunt
 nec corpus nisi partes materiales corporis minuant

De mensuram

Linea a mensuratum esse dicitur a ratione mea
 ergo ut linea e longitudo sua et superficies eius longitudo sed
 et in duas partes quom corpus etiam tres. Respondeo. Lineam non e
 mensuram et ad aq. plani et profundi sed adhibetur ea. quia
 in corpore ueris. dem partem sunt linea

DE BI-CUBITIS

An quibus proprietates bene sunt

Ad qd aristoteles do^{at} hinc ubi^{at} et tri^{at} bitu significare qd^{at} unum
 et corpus bicubitale et tale e et habere d^{at} e^{at} et unam quant^{at} qua
 non mutetur relati^{at} ad alia qd^{at} uelut paruum et magnum
 uerbi causa Gohat erat gygas sex cubitoru id est in se sine para
 tione ad alios hinc nota rdo bicubitum tam. et tricubitum
 non e^{at} ueras species qd^{at} negz hanc d^{at} uisioem qd^{at} alia e^{at} bi
 cubitalis alia tricubitalis e^{at} generis in spec^{at} ubi ueris e^{at} si
 sine tunc aristoteles quia form alio qd^{at} ratio est ut possit confere
 relationem ut uero habeant e^{at} e^{at} e^{at} bicubitalem uel tri

cubitalem

gratit
est

Ubi dicitur hoc quod pal. vel bipalmarum solam illam esse denominationem extrinsecam
aliud non videtur significat quam gravitatem hanc esse aequalem
mensuras quibus dicitur cubitus per palmos militares et negant
Eratosthenes cur haec species in gravitate differantur magis quam
in ipso calore si quibus a calore ut sex non dicitur quibus nec
gravitas unius a gravi: pondo vel librae

ASSERTIO PRIMA

prim
in
ut
aut

Quantitati nihil est contrarium quia est tantum. Sed
certum quod curvantur autem nihil est contrarium quia con
trario est tantum negatio ulterioris extensionis

OBJECTIO

vero
reversio
in
gravia
separata

Magnam et parvam sunt contraria ergo quibus sunt gravitas
et levitas non est gravitas sed relativum. Sed contra agere
et diminutio velum. Motus sunt motus et contrarii ergo termini mo
rum sunt motus contrarii termini autem sunt parva et magna
gravitas ergo parva et magna gravitas sunt contraria non ad relativum
non est motus sed motus. hoc non est simpliciter contrarios sed
a aliqua parte oppositos ut in libris et generibus et corrupti
one dicitur sed tantum disparatos vel distantes motus
non quo utriusque causa motus argenti non contrarius
est illi quo recedat non tam termini. sed loca illa contraria sunt
et tamen distanti et

ASSERTIO SECUNDA

Gravitas in se est remota si in se per se potest quia est propria passiva
remota in se propria passiva non nisi per se magis et minus id est in se
quod est gravitas magis per se in se per se alia quod unum calor et hoc est motus
dang autem est una et magis extensa quam alia non id est motus

Itaque n. sicut in qte palm arum manate eadem magnitud
pote et calor et minor et in eorum in etiam qte
ASSECTO.

propria
prietate
aqualit
qte mo
est
substantia

Ita res aquales et inaequales dicuntur NOTA. aq. et in
aqualitas enim proprie dicitur de magnitudine et extensive corpora
metaphorice de subtilitate qualitate ibi tempore et similibus quale
Duplex aliqui statum aquali: et in aequalitatem aliam MOLSS
qua qtem ad librum aliam Virtutis quam alios rebus aequom
moda si tres personas divinas aquales esse dicitur in pfectio
essentia duos locos aquales in Virtute videndy. NOTA: Est
aqua: et mag. dupliciter considerari autem vel potest autem
non necesse est quod dicitur de qualitate potest esse una sola et qte
nil in eis aq. aut in aq. fieri potest ut duo res actu existentes ad
inaequales si vero ipsa aptitudo spectantur ois quas e idoneant
alibi potest et hoc ratio et aq. et mag. qte dicitur conveniunt

aqua
omnino
duplex
substantia
autem
essentia
potest

Hanc apt: non in ~~NOTA 3.~~
autem reale in barens qte et al ipsa
que dicitur quia quas que ipsa praecise di alia re idonea
e et aqua aut in aq. alteri esse potest Et eo ipso quod e quadam
extensio ergo aqualitas et in aqua n. e res a qte distincta alia
proprietas e et dividibile in infinito e finitum aut in finitum
alteri sunt locy. ~~NOTA 3.~~ qte
Iohannu aridlem qui veteres hac
in re textus hac instituit.

id est ad aliquem referentur ut Pater est relatiuum quia quod pater
 dicitur est aliorum pater nocenti per respectu ad aliud explicari po-
 test si potentia uidentur est relatiuum quia id quod est alterius
 est dicitur et ad aliud sibi ut ad obiectu uisibile prius propri-
 etas relatiua habent contraria ut uisus uisus scientia ignis
 Ignorant: illic errora positum alioquin priuatiua eni
 oppositio De C. M. prop relata succipiunt in eadem remissio:
 Nam oia unum non duplum non est magis duplum aliud. 3. relata
 dicuntur conuersionem seu reciproce seruis est dno seruis et dno
 est seruis Dng caput est capitari caput et capitatum est capite ca-
 pitatum recte monet Aristoteles recipit autem modo atque eno ponenda
 et si nullum non positum sit nouum fingendum ut in in potius
 factam regulam autem hanc obiectum tradit ut neutrum alterius
 uel minus late patet quod de causa hoc non est legitima conuersione alia
 autis alia et autis est alia autis dicendum enim alia est alius alia et alia
 est alia alio multa non sunt aliter quia non sunt aliter ut minus respicitur
 et oia relata sunt omnia ut dno seruis duplum simple Verum hoc non
 oibz conuenit sicut non est uisibile sensus et sensibile non sunt simul potest
 non est sensibile et non homo sensat Et da parte corrigi definit: Vnde
 hac definitione ad aliquem sunt quorum est habere se aliquo modo
 ad aliud sensus huius est relata sunt autem contra quora excentra res
 rara in hoc consistit ut referantur ad aliud tanquam ad terminum
 non excentra: similitudinis in eo est ut duo sibi qua sunt relata
 ut inter se conferat ut unum ad alterum uicem uicem referat ut in
 efficitur unum alterum est non ponit loco generis ponit accidentis
 loco Diffa est rarum cuius entitas in eo consistat ut se habeat

dicitur
 ut potentia
 uidentur
 iectum in
 sibile
 Trima
 relatiua
 contra u
 uisus
 Et da
 relata su
 piunt ut
 orum et
 uisus m
 tam. sicut
 3a
 relata d
 conuersione
 reciproce
 Notari
 et reate
 altero la
 uel minus
 patet
 4
 Oia relata
 sunt in
 Not
 ceteris
 ut dicitur
 eo quod
 ut duo
 greg relata
 de parat
 se hinc

ad aliud haec si dicitur de iniquitate ab oibz entibz ad aliud quoru
 que non e ad aliud differt hac definitio a veteru una tan verbo
 illi nō definiunt relata quā id quod sunt aliorum eē
 aristelis autem quoru eē esse habere se ad aliud seu referri ad aliud
 quo pacto multa veterum relata rejct hinc nata e illa definitio
 rela: ut alia dicitur utrum dicit alia utrum e veterum definitio
 utraqz procedit aristotelia tan rdum eē proprietas relatorum ut
 ut qui unum relatorum dicitur minate nouerit etia eiqz corre
 cognoscat qui nō nouit unum equale eam alterū qui patrem
 nouit nouit et fil.

DE RELATIONIBUS I

QVAES. PRIM. An relatio sit ens reale **AD HEC QVAES.**
 quomodo dicitur inuenienda **ISTATE** eiqz

Ad cognoscendam relationem natura dicitur quod ad sunt sex relatio
 relationum correlat: extremum fundam: ratio fundam: terminus relationis
 relatio transcendentalis rela: gradicam: relatio mutua et non mut: rela
 relatio dicitur eō rdum dicit eē ad in eē relatio e id quō formali ter
 referunt ad aliud seu requirunt alterum e modo quo albedo dicitur
 ratio quā formaliter paries e albz utā similitudo dicitur ratio formali
 quā formaliter album e albo simile: **RELATIVA** nō quā p hanc formalis
 ad se mutuo referuntur relationum et correlatum eadem sunt
 nō sunt cone: seu rela: usq tam obtinuit ut dī a quo incipit relatio
 uocetur relatio quā eam terminat correlatum **Extremum** dicitur
 quod a relatione denominatur v. c. ambices dicitur pater cone et pater
 dicitur dicitur relationum extremum a paternitate denominatur **Correlatum** autē
 extremum dicitur quod
 a relatione denominatur

latio e id
 formaliter
 am relatio
 aliud seu
 quod dicit
 dum eodē
 modo.
 relatio dicitur
 e p hanc for
 maliter
 ad se mutuo
 referuntur
 dicitur
 dicitur
 quod
 terminat
 correlatum

dicuntur quia quae talia sunt non referuntur proxime ad rem
 correlativam sed remote et ubi us n et enas quae bois remote quae
ing Later abter filig proxime ad se referuntur **TRB: relatio**
 dicitur id quod e causa ut alterum extremum ad alterum referatur
 ut antebus fundi relatiois quae dicitur Later e potentia generandi
 fundi filiois inso quae bti paries simili dicitur aliter e albedoturi
 tres exi quae deunipio non distinguitur ab ea quam tradit manudu
 tio Detiv cum dicit fundam: relati: e id a quo incipit relatio nam
quod e causa ut alterum referatur ab eo etiam incipit relatio
 Ratio fundanti quam etiam vocant proxima e conditio sine qua
 n ut generatio autu: facta conditio e bene quae non quiescit e relatio
 quae nigratiois et filiois **TRB: relatiois** e ad quod relatum
 primo et deinde refert ut terminus paternitatis e filig aut filia
 tio aut Relata rati dicitur sunt quorum e quocumque dicitur u alio
aut quae quocumque rati respiciunt alia entia ut potentia obiectum
relata du ce sunt quae definiuntur Aristoteles praedicamentum
sententia quae referuntur ad aliud tanq: prius in aliquo jere
causa ut post erig in genere effectus ut quod evenit ubi per aliud respici
entis si ne extrinsecus praedicabilia sunt quorum evenit e referri ad
aliud tanquam ad causam aut effectum sed tanq: ad terminum Later
TRB sunt q: eia quae ponuntur in hoc praedico **TRB: relatio**
 sunt. quorum e n quod et ab op: illis ut d: n pluri simpli simile diti
 relata rati quorum e pendit ab illis quod e praedico subiectu
 jere muti est Mutua cum utriusq: unu: realis ut simpli d: pluri vel
 utriusq: rati ut praedico subiectu non Mutua cu: unu: e relatio

sunt sim
 ut extre
 negatur
 relatio
 correlati
 vatio
 Fundame
 relatio
 id dicit
 qd e cau
 alterum
 rati ad
 referat e
 Fundame
 simili
 quae hie pe
 simili d
 alteri e
 Ratio
 dendi e
 conditio
 quae non
 gelrat
 facta qd
 qua n pa
 poterit
 luto
 Termino
 rati ad q
 rati prim
 rati
 Relata re
 rati quod
 e pondit
 rati in totu
 Relata re
 quorum e
 lect: q
 Mutua e
 utriusq: sunt realia ob

ad alterum et ab eo

realis in alio rarois et e contra et simile in sua in quantum di
xat et relat. realium e sibile obiectum ad in obiecto relatiuis
que refertur ad scientiam sicut creaturas ad creatorem dicunt
referrri ad relatio realis creatore creaturis ad rarois

Esse IX.

Et alteri vere inesse in se et ad e tantum ad aliud referri ut
ut relatio extra formaliter potest consistat in se ad non in
exemplum eius rei totius smaragdus et herba sunt duo extrema
relatiois utrumque viriditate excellens hoc a simili: denotatur
similia et hoc modo sunt rela et causa funda: relatiois in utroque.
Viriditas herba e causa simili: et viriditate origi inquit
relatio ab hoc funda: si differt raro funda: eadem etiam sunt
termini quia alterum alteri relatio terminat e relatio pro
dicam talis quia neutrum e causa alterius et alteri referri ad
alteri ut terminum pure ut precise e relatio realis quia e ante
opera: illius e materia quia utriusque causa his suppositis ut

*lata rati
u pra
entia ad
peru
in cal
uere in
e ab e tan
adrefen
ut rela
e coo
malit
ij g
e
e*

Asseritio 1. P. R. M. T.

In rebus dantur aliqua relationes reales probatur quia dicitur
relationes e reales sine heren negari non potest constat utri
a pater per relatiois po. et per eam realiter distingui ut ergo in re
by creatis quoque dicitur et conuipi possunt nam si conuipi possed relatio
substantiaht que quoniam in reate subuimat cur nos dari possit
relatio quanta dicitur persona creata au ebt illud ad eptios ego
ois paternitas in celo et in terra Aristes dicitur in ens reale in pre
dicamtu ergo relatio etiam e qui reale assertio ista e comunis

De gra uerū ē goro uerū inter philosophos an relatio sit res
āliquā d' fundamento distincta et quid em de extremis n' potest
dubitatio smaragdus n' et uerba realiter distincta quāntū funda
etā relatio quā in utroq; uerū d'ras et ratio fundandi quā ē
entitas specifica utriusq; uerū d'ratio inter se eadem sunt:

Difficultas ergo ē

An a fundari: uerū ratio fundandi

Similis ex a quantitate uerū ipsi
Diferat ipsa simi. utriusq;

quō si quodimus emū prediam a ceteris realiter distinctam
Si neg. relatio ā sub. q'le qualitate tantūm ratio distinguet

SSERSSV

Rela. huius sint reales non tam a fund. suis realiter distincta
sed ratio ratio conata. Rel. h' quō quō accidit alicui rei abiq; muta
tioe illig. ē noua res ad ueniens subiecto rela. accidit abiq; muta
tioe rei in subiecto ergo non ē noua res subiecto ad ueniens ergo nō ē
distincta ab eo quō ante erat in sub. max ex ipis terminis constat
quā nō nō in subiecto mutari ergo nō nō accidens accidens accidens
subi. impossibile autem ē subiecto nullo modo mutari imaginari

esse esse et in acco. huius probatur. rela. ad ueniens subiectum nullo
modo mutare potest aliquem quoti die ues res ab. oib; reby reddi
si si re mutarentur et infinitas suscipere mutaciones v. c. una. ducta
in haren in gaudin color nigra. Res qua in toto sunt sub. suscipere aliq;
mi. pro. accidens simul: et diuini: quod opus ē absurdum. Rel. h' relati
oem accidere subiecto nō tam ei addere aliquo sed addere ad aliu
de prouidi addere illi aliquam mutatōe sed reuoco illud ad aliquo
subiecto additur ē ne aliquod ens distinctu ab eo q' ante erat au. uerū

OBIECTIS

Haec sunt realiter inter se distincta quorum unum retinere potest suam existentiam intercedente alio sed fundamentum retinere potest suam existentiam intercedente relatione et ergo fundamentum et relatio realiter differunt nam cum consentiatur per se mix probatur quia manere potest albedo deinde enim si albedo intercedente termino sicut: RES POT. dicitur minoris manente et albedo iniquitate similitudo quae si res aliqua visibilis inter albedo non tan. de denominatione relatiua cuat albedo namque non refertur ad aliud et id non dicitur simile

DECE

Ergo relatio est tan. de denominatione ergo non constituit bonum praedicamentum RES POT. nego amp. relatio non est sola de denominatione sed est res sui fundamentum existens et terminus connotans aut inchoans postquam huius terminus desit etiam relatio quae tunc illam connotat desit quod ut melius intelligatur Nota. de fund. vera relatiouis dupliciter habetur de denominatione rariem si ueroi denominat margaritam in absolute ueroi quae denominatio principalis est et a ueroi ipsa per se connotata haec autem de denominatione se per ad est ueroi Haec autem de denominatione est ming principalis et ueroi quodammodo adueniens alio quae si fit praecise ex eo quod ueroi talis forma est de etiam quae existit alioquin alioquin et huius denominatione margaritus si similis dicitur barba si quae relatiouis si aliquid quae ueroi ueroi quae huius ueroi est talis qualis alioquin in eadem

se fun
ueroi re
repli. h
thomi
reue qu
natio pra
pali est
nata qu
et a con
et a con
est ming
pali et
ueroi
adueniens
non fit p
ta co
ueroi est
ueroi
cuius alio

specie coloris hinc ergo denominatione subiecto convenienti ut in
 altero conferri atque dicitur tota ratio dicitur quia una
 sibi est duobus modis et enotat subiecto id est se in ordine ad
 aliud boni concipiunt per modum suorum qualitatuum et
 quia unum et in se existit absolute et etiam ordinatum
 et ad aliud unum boni nos hoc unum quia apprehendimus ex quibus
 liquet quod perdat ratio manente fundam. aliud nihil est quia
 boni utroque antea habuisse autem existentem alterum utroque
 ram autem non habere autem hoc dicitur quia concipiuntur

Alio non
 est in se
 sed in se
 est in se
 est in se
 est in se

res in se non ut est ad aliquid sufficit ^{etiam} prae dicamentum alibi
 dicitur **Quaestio** nunquid relatio est quid extrinsecum rei. Non
 relatio est est quod intrinsecum rei relata in ordinem. Sed extrinsecum
 ram patet et non solum videtur esse genitum ab eo sic et relatio videtur
 non solum est habere utroque sed etiam habere utroque relationem
 ad alium utroque. **Obse**

Primum et relatio habere se ad aliud illi autem est realiter
 distinguitur ab eo absolute ergo relatio realiter distinguitur
 fundamentum quia est ad et in distinguitur sed albedo habet in
 in et relatio ad ergo albedo et est relatio sunt realiter distincta
 ff. negat nisi in utroque et ad et in realiter non distinguntur nisi
 se sunt non una eadem forma quia ut in se afficit subiecto
 dicitur et in ut autem connotat terminum dicitur et ad

Est in
 est in
 est in
 est in
 est in
 est in
 est in
 est in

Obse.

Aliud includere vel connotare terminum est aliquid praeter se
 in relatione ergo et ad est aliquid praeter se in se nego

assumptum nil n̄ significat aliud q̄ nunc considerare termi
 qui ante non erat. **Sec** d̄ia forma sunt realiter inter se distincta
 quarum una eodē tempore fit remissio et inuenio sed se ni habent
 albedo et s̄ ergo inter se realiter sunt d̄ia maior ē certa si n̄ una
 acquirat novos gradus in eadem parte subiecti nec deperdat d̄ alius
 alia autem deperit et d̄ alius nec acquirat novos planū ē bases inter
 se distinctas nisi. probat: si duo sint calidi et quatuor ē in illis p̄te
 similitudo si unum calefacit ut octo anni factum ē fundi: similitu
 nitentis similitudo tam. fana ē proximior nam calor habens octo
 gradus non ita similis ē calori habenti octo gradus sicut alij calor
 habens 4. **LES 208.** distinctio maioris si n̄ d̄ia forma non habe
 ant ut una incedat ut alia era remissio et sint forma eodē modi
 aucta vera ē si aut forma excessivo nunc absolute nunc respe
 ctive eodē tempore et remittantur alium ē respectu
 neganda ē maior fieri nam q̄ potest ut forma inuenio p̄ter
 terminum certam gradationem minus referat relatiōe s̄nt ad termi

Relatio in est aut entali funam ergo ab eo distinctio
Red 208. nego ante e non n̄ inter relationem et fundament. et alio
 talis in bar entia sed realis inuenio. **Veris 208.** **LES CT.** nam simi
 litudo ē ante non erat ergo nam aliquis ē realiter relatiōe q̄
 ante non erat. **si n̄ quer similitu:** illigat res aliqua que ante re
 latioe non erat nego si res que nam potest se sub conceptu et ratiōe
 similitudinis postquam factus ē nouus termi isto conuictio. **Ve.** ante
 h̄ior erat tant. unum nec poterat habere ceptum similitudinis
 nunc autem unum ē ceptum habere potest quia ordinat.

subiectum suum ad terminum factum

OBSECTIO

Ita in sequentiis oia relata et tan. Dum dicitur et nullum idem esse proba
illa sunt Dum dicitur quia aere in se apud absolute sunt habent a quibus
absolutum licet ad liquidum aliquo modo dicantur sed oia fundamenta absolu
sunt habent a quibus absolutum et habent quibus relativum tan. p.
aeris. ex coexistencia alicuius RES. O. nego maior. et ad probationem distri
gucum res n. illa absolute dupliciter possunt esse respectu aliquo n.
quocumque modo referuntur sub respectu quibus ad alicuius et lignum dicitur
et alicuius ligni manus alicuius manus et si quibus non habent vera
relativa alio modo res absolute quibus respectu rati quibus ut
sub eo exentaliter ad terminum pure et ad terminum et hoc quibus
reari ad idem esse erroris a quibus aut coexistens alicuius esse
quibus exentaliter dicitur simili modo

DISTINCTIO

Ita relatio quibus notum

ASSE. relatio est a fundamentis non sunt distincta recte tam in
vra peculiaris categoria sunt quanta prob. in peculiaris effi. habent rela
tios ergo singulariter tractari exigunt Do conduunt ad usum. non
quod illi qui quibus in uenerunt maxime spectarunt s. hoc potest quibus
trere dicitur quibus quod si autem ens sit habet rationem efficiendi
distat ab alijs alijs autem entibus quod sit etiam membrum distat ens
in modo rati autem ens hoc oia quibus relatio ergo relatio constituit
viam quibus dicitur maior partes diuersitas n. quibus entia quibus
est sumpta a reali distinctio reru sed a dicitur modo effi. efficiendi se habent
prob. reliqua autem ut quibus alias efficiunt subiecta in se apud esse

Perficiuntur relationes vero in ordine ad alia et ea de causa primo
inter se diversa sunt tunc ens recte definitur in absolutum resp.
et similiter alicuius. **Adiecto est.**

Sola relatio realis pertinet ad hoc predicam. non aut. ratio
Ad 2o ens quod in eo predicamenta rediguntur est ens reale ergo
partes diuisa sunt extra realia. Et enim reale singulis subiectionibus
inest. **Ad 3o**

Relatio est quaedam comparatio extremorum inter se hoc autem est
relatio ratio. Ergo miri quibus. quia res comparatur ad appellationes
teste Aristotele: **Ad 4o** alia est comparatio. illius cognoscitur alterum et aliter
simile vel dissimile et hanc suam comparationem apprehendit ut aliquis
in re existens aliter est operatio comparationis brevis operatio igitur
fundamentum: mutua scilicet rerum inter se unitas. Verbi c. vel d.
ueritas specifica aut generica hoc cum sit ante intellectum etiam
existit in re. **Ad 5o**

Tenebra sunt similes tenebris et caecitas caecitati operatio imaginaria
operatio vero et haec opera ante intellectum ergo hiis vere sunt relationes ergo
haec ponuntur in predicam. aut non omnes relationes quae sunt ante intellectum ponuntur
in predicamento. **Ad 6o** tenebra sunt similes tenebris et caecitas caecitati
et eorum intellectus qui prae nego cum a nullam habeant entitatem ^{re} habebunt
simili: quod ut claris. N. in omni relatione predicamentalis requirit subiectum
realiter existens magis bene reijciuntur rela: aequalitatis in operatio
imaginario quia reale subiectum non habent ex parte utrumque etiam relationes
aut existit et consequentia sex prioritatis et post nam in columba quae
fuit in arca noe et eam quae ab una uirgine oblata fuit non fuit relatio
Ad 7o realis propter defectum subiecti bene altera est gloria non caris

a ad relationem valent alterutrum terminis existeret sed opus est
 ut uterque sit eorum magis rerum iam existentium ad praesens vel
 possibilis non est relatio realis & conditio si sit aliquod fundamentum
 nam propter defectum fundamenti multa rela: non sunt reales et sic
 triplex sunt et extrema realiter existant inter signa et sic signata
 sermo est de signis existentiis non est relatio realis magis sedora vel
 proponitur uni vendibilis non referatur realiter ad rem signata quia
 non habet formam aliquam autem ex qua sit fundamenti significationis
 huius referentia genera relationem qua sunt aucti nota et verba hierogly
 phica relatio inter ser et sic honorantem et honoratum verum et hunc non est
 sunt aliqua forma realiter substantia quae sunt causa huius relationem
 cum tam hoc dicitur huius huius non sunt qui dicant huius huius est fund
 mentum tam est si hoc dicitur huius huius magis opus est inter rela: reale ut
 termini inter se distinguantur realiter huius defectus huius aut attributibus
 in substantiam et elementam ad est relatio: real: nec in rebus creatis cum aliis
 dicitur idem sibi ipsi curus et tam defectum inter species et genus non
 est relatio realis licet alia quaeque conditioes dicitur

DEFFECTUS

Quis sit relatio Tertia

Relatio: practica est alia est autem ens cuius totum est ad aliud
 et vel ad aliud respicere huius generis ponit inter autem ens ut excludit autem
 divina relationes quae sunt substantiae et quod sub intelligit practica esse
 ad reijciendum ad transmittent autem an vero et quomodo aliqua relationis
 sunt substantia ubi dicitur quod dicitur si relatio est autem ens ergo totum est
 est ad aliud sed et in alio. De s. p. p. ca. nota et relatio: & cum ubi dicitur

Quot duplex relatio sit

Secundum aristotelem sto meo cap. in primis cap. vobis tria genera numerantur
relatio nomen Primum relatio fundata in unitate quo referentur re
latioes fundata in unitate numerica specifica generis analogia
aequalitate et in aequalitate similitudine et disti. diversitate rela
tioes in eam simpli dupli maioris minoris excedentis excessi sine habet
subtrahum sine quia autum sine quorum congruereum ha relatioes
nonnunquam eundem ratiois sed aequi parantia et aequalitas et simi
litudine in eam diversa sed disqui parantia et simplicium duplium
sunt enim diversa denominatioes in extremis duplium enim e simpli
duplium dem generis relationum quod fundatur in potentia agendi
et faciendi sed in actu et passio huc referuntur relatio mouentis et
moti vegetantis ad vegetabile corruptiois ad corruptibile et
relatio ex causa vel efficiente. tertium generis relatione quod fund
atur in mensura

JOSEPHUS

Relatio alia e practica alia transiens ad alio realis primore
quirit fund. reale et potentia generandi facultate similitudo ab
seem transiens ex alio tale non requirit et materia prima sepe
referri ad form. do relatio realis practica essentialis satis seipm
tanguam rei existens ad in eam transiens ad alio et se quasi rem
in suo e specifico gbtineas similitudo ad in eam aduenit alio sitia
aut e gta transiens ad alio non referri ad obiectum ex ea relatio
speciem sortitur et relatio practica terna requirit realiter exist
et transiens essentialis minime nam agitatio transiens ad alio
ad obiectum existens hoc autem non necessario existit in parte
ens ratiois plura sunt Aristoteles sed non nisi huius seipm et alio

DE DIFFERENTIA

quod sit subiectum relationis

Nota supponimus in relatione involuendum subiecto sicut tribu-
tri appi fund. q. cum sit aliud quodis asingularum rela: singularit
subiecto. Nam vero rel. non potest esse in diuersis subie: ga. in
forma simplex ergo non pot. esse in duobz subiectis restrictis naturalit
unum n. tan. e. in uno nec potest unum n. emg. aliud. in quo n. g. r. a.
v. ca. ce. in. at. h. o. p. e. in. d. i. o. et. cor. u. s. e. r. o. p. e. o.

Potest tam. una rel. **ASSER. 1a**
giantis et certo ordine copulatio quia ut quaticas met. q. h. est. h. h.
illi ut quocumq. ut quod sit relatio in altero dicitur in proximo in altero
tanquam remoto. Et potest nam si nihil ideo v. c. proximo e. an. albedini
remote in latere quod eam proportion aliter dicitur sit de relatioibz
remis non rel. subiecti et quadi. proximo e. in subie et quadi. remote
in hie et animalis Verbi causa **ASSER. 2a**

Relatio eam hoc modo in e. duobz subiectis in. er. d. eno. i. n. a. s. i. e.
magis ut aequalitas q. e. e. s. s. b. h. a. i. n. t. e. r. d. u. i. q. u. o. p. r. o. x. i. m. e. s. u. b. i. e. c. t. u. m. n. o. n. r. e. m. o. t. e.
quomodo relatio silentia non denominat animam referri ad obiectum
et sic sic ad obiectum referri interdum remote ut et non proxima
ut paternitas denominat hoc patrem non potentia generandi

DE DIFFERENTIA quod sit fundamentum relationis

ASSER. 1a
erom e. q. t. o. m. et. q. l. i. t. a. e. e. f. u. n. d. r. e. l. a. t. i. o. n. u. m. R. a. t. i. o. q. u. a. a. q. l. i. t. a. s.
Analogi: in illis fund. antur ne uning. certu e. de quatuor agentu. uel
parientu. per q. idem e. de actio. et passio. q. o. i. a. ex. a. r. i. t. e. i. l. l. i. g. a. n. t. u. r.
nam septa. et. d. o. m. e. t. h. o. s. u. r. a. u. s. p. o. n. i. t. t. r. i. p. l. e. x. f. u. n. d. r. e. l. a. t. i. o. n. i. s. i. n. u. n. d. i. c. t. u.
d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. u. r. r. o. i. s. f. u. n. d. a. n. d. i. q. u. o. d. a. m. n. f. u. n. d. a. n. t. u. r. i. n. u. n. d. a. n. t. u. r. m. u. l. t. i. p. l. i. c. i. t.

quodam in actu generis

ASSERTIO

si autem
indam extra
extremis quibus
essentiam e.

Utrum Substantia propria et proxima finem vere relatis quod
albedo conuenit cum alia et sic et haec relatio simili tunc non specific
sed cum angelo angelus conuenit in a nitare formati quippe ergo
et illi similes natura sui quoniam et in ut albedo albedini sine ad diti
albi similis e sic hoc hoc sic angelo angelo in

ASSERTIO

Si in sequenti relatione secundum non e substantia ergo male re
ferri in et praedimento accidentium. RESPONDEO quod in
tota ista dicitur accidens non physicum sed logicum accidens physicum
non potest idem esse cum substantia eo quod rei vere in ut in barculo in cui
denotatior adueniat accidens tam quodammodo aliquando sola ratio
rationis in natura distinguere a substantia dicendum igitur e relatio illi
non e accidens physica quoad est ut et eam si an esse tam. praediam
formalem e quoad modum quodammodo quia eadem rationem hanc
formalem e ut extra rationem substantia igitur accidens aliter tribuunt

ASSERTIO

Si in eadem relatio est substantia. RESPONDO nego arripo satis e e dille
propositio in in finem ad distinctionem rationis in ut illi duo
Rationes fundandi in multis rationibus a fundamentis e distinguere
de quibus alibi plerumque. ASSERTIO

Utrum formalis terminus
relatio sit ratio fundandi, siue

relatio terminus ad aliquid abstractum, siue
respectuum

Hanc difficultatem lege apud Franc. Suarez dicitur in sectione de cima b. ubi
quodammodo dicitur tanquam propositio in ut quae sit. Nota in nos e agere de formali
denominatio terminus, ut actu terminatus ad de ratione sui forma quae in
epta re quae e terminus requiritur, ut apud nos ad terminanda relatio

sed contra dato scibile referri realiter ad rela: p relatio in ipso
licet ex istentem noluming Verum e unum ex hi extreme n referri
ad aliud nisi quia aliud referretur ad ipsum ergo prius rōe rauer e
nisi ubi que dicitur referri ad scibile quam scibile ad sciat iam

A.S.E.E.
Etiam in relacōibz nūc nō formalis ratio terminandi n e relatio
opposita sed aliqua ratio absoluta quā e fundamēt: reale ratio oportet
relatio quā si per in quōlibet in quō dicitur illa ratio vel abstracta
et cogitetur n ee potest tan prius terminari. Vnde patet relatio
nō dicitur e nūc nō propter qd inveni extremū quā apta sunt ad fundā
da relacō: n propter formalem rationem unig relacōis ad aliū

Hac albedo referri ad aliam qd simili e sed e simile e dicitur
relacōum ergo referri qd correlacōum e **A.S.P.O.H.** nego minorē
nā n alteri simile e quōd absolute in ipso termino sicut e per
ideo nō referri ad Petrum ut ad quā quia pater refert ad filium
sed quia generi ipsum et licet fat eamē hōc nō per e conuenit nō
negat. Dicitur e formale ratio terminandi alteram relacōem

Q.V.A.E.S. C.V.R. H.A.C.
Ratio ex se sufficit ad terminandam et non ad fundandam relacōem
e.e. qd ad fundandam relacōem necessaria e ordinabilitas ad aliū
ex parte ipsius fundamēt: atqz ita requiritur ut nō inveni ratio ad ter
minandam relacōem: nō e satis ut terminet in ordinabili ad illū sed et aliū
ut ordinabile ad ipsum ideo potest ^{apud hōmīne} hōmīne nō nō nō e in ordine
cum aliū extremo qd ad ipsum ordinatur

A.S.P.O.H.
ut ergo dicitur de relacōum terminari ad correlacōem. hōc si hōc dicit
male dicitur nā una relacō nō terminatur ad relacōem aliā sed rōe ad fundā
mentū dicitur **A.S.P.O.H.** relacōes sunt nūc nō rōe utique relacōes nō sūt nūc nō rōe

Res. aut similis natura ad eam quae materia sunt cum una resultat cum
 colligantur resultat altera fundatur autem haec similitudo non formaliter
 in habitudine relationis in relatione sed in necessitate coexistere quam habet
 in fundamento et termino quod si vero generatio fiat in utroque et ter
 mino eius in actu secundo sunt et actum terminantem si de iis posuerit nihil
 natura formaliter quae termini. ut in termino formaliter constituitur generatio
 secundum denominationem seu in relatione quae in illis naturis

Relatio est casus termini eius. **§ 100.**
 Nam nostro modo procedit quod relatio in alio constituitur ubi quodammodo
 sua natura existit respectu termini denotat illi termino sicut
 utroque denotat rem in se sine vera causali ratione

APPENDIX.
 Nota plerumque in hac materia de relatione ad discernendum
 apto quod ut commodius solvantur et notantur et quaestiones sequentes
 accipe **§ 101.** si cum rela. nil ponat in re quod ponit quod tunc reale
 praedicat si nil distinctum constituitur ponit in re constitudo non inquit tamen
 ergo nil simpliciter ponit in re **§ 102.**

Relatio nihil videtur esse praeter absolutam ergo simpliciter nil est pro
 baratur anteced. duo alba ut absoluta quae litariis ad se referuntur si ergo haec
 denominatio ex absolutis nominibus facta est respondet nil est praeter abso
 luta hoc est vera ergo simpliciter nihil est hoc est falsum est in aliquo ratione
 distinctionum **§ 103.** Fundamentum ponit in re separari a relatione et relatio nihil
 sua quod est idem aliquo reale a fundamento separari sed tamen separato
 termino non potest ad sui fundamentum denominationis relationis **§ 104.** Relatio
 habet aliquid proprium et quod distinctum tamen ab esse absoluto. Non habet ei
 nisi tantum distinctionem a fundamento **§ 105.** existens uno albo non est relatio
 nisi alterum album vel tamen aliquid aliud et vel nihil utrumque est unum

Quod cum sit alterum album vel auctori noua in scriptis alteri albo
 Nam e similitudo antea non erat ergo vel hoc similitudo vel e vel
 e aliquo in via re alba. Quod e aliquo in termino. qui de nouo factus e
 itaque datur aliquid in diuina. **DEUS** vel alterum est alteri simile
 vel e de eorum ratio non extrinseca vel inuicem non tantum extrin-
 seca in reata ad creaturam eodem modo dici possent referri in eis
 extrinseca forma ergo e aliqua forma ista que possit amitti
 Genomina ratio hanc **RESPONDE** a forma intrinseca que connotat extrin-
 seca termino existentem. **PROBATIO** modo ad aliquo transuentionalis
 e et in se genere entis includitur et substantia creata dicitur in re
 et respectum ad in creata autem ad substantia continue ad termino nouo
 ergo non potest connotare nouum genus entis cum sit que ubi omnia
 entia. **PROBATIO** in illis exemplis de transuentionalem in diuina de
 se extra et similibus duo **PROBATIO** de reo manent entalem ratione aut
 e abstrahi unam eandemque rem sub diuersa consideratione ad diuersa pro-
 de eorum speciare na scilicet et habere ad qualitates et relationes ad re-
 lationem spectat respectu autem illi qui probat in entalem gestum relatione
 cum sit pure ad creaturam. **PROBATIO** e a respectu ad transuentionalem **PROBATIO**
 fundamentum et terminum semper distinguitur. **RESPONDE** ita non relatio e ad
 aliud ut ex. et potest connotare e ratio opposita idem autem si sibi ipse
 non potest opponi sed distinguitur ut realiter. **PROBATIO** pro ut fundatur in diuina
 quod contra ergo in eodem conuenit si sunt infinita quoniam sunt in se
 relatio. **PROBATIO** vel sequitur absurdi hi quoniam conceditur.

DEUS
 Contra diuisionem relationis in illas que fundantur in unitate
 actioe mensura unitas rerum illarum e ratio ergo non potest fundare
 relationem realem probatur antecedens si non potest e fundata in unitate num-
 rali cum debeat e unitas plurium ergo fundatur et specifica vel generica

unitate quae est ratio unitas autem numerica est negatio divisionis Respondeo non est sensus quod ratio nec illa fundatur in unitate propria qua non est rella quid sed negatio sed sensus est fundari in generalitate re autem rebus quae ratione illius unitatis habent convenientiam itaque non fundantur in unitate formaliter sed concomitantur

Quaestiones

In ratio potest fundari in ratione Respondeo non est absurdum contrarij datur pro ut in infinitis Respondes daretur loco citato in entibus relatiuis nil est absurdum concedere quod in infinitis quare igitur ratio potest fundari in eo quod non est et igitur potest fundari relatio paternitatis in ratione gen.

Idem quare

potest de mensura qua tan est aliquid rationis Respondens quod supra bene notandum non dicit ista tria genera relationis non fundari in actu nisi non unitate proprie sed tan per haec tria genera relationis explicari ratio non est daretur dicit loco citato ad id quod dicitur in 17 textu et numero re et ratio qua manet post actum re alio est illi autem dicit non est fundamentum sed tan. dicitur requiritur neque pendet nisi in ratio est illa actus quia relatio paternitatis est immediata in ipso substa patris quod ex eo patet quia remota ab eo alia adhuc erit substa relata ergo fundamentum illius actus est pater et non actus imo actus illa fundat relationem etiam in agente licet illi non sint cum maneat relatio actus cessante

Quaestiones

Quaenam sint proprietates relationis In primo quando Aristoteles in principio dixit relationem habere contrarij ex veterum sententia est locutus cum ante dixit magni et parvi non est contraria quia sunt relata relatiua autem huius posunt contrarietatem fundamentum suum et posunt habere contraria rebus propriam autem relatio rationis non sunt contraria cum simul in eodem subiecto est posita

Contraclastica nominantur introponita ergo aliquo saltem modo
 repugnant. R. id. pugnant aliquo modo. id est sunt diversa. Si generam
 relativam non suscipiunt in se et remissis ut duplici equali qua con
 sistunt in diversibili quaedam suscipiunt non propriissime inter
 et remissis. sed quaedam variatio quae duo calores ut sibi similes sunt
 aut mixti non consequuntur hoc praecise additio gradum caloris
 sed totum Variatio si unus omnino dicitur alter non ratio veritas
 relativam haec quae non habet admixtionem contrarium ut gradus non possunt
 perdere res. 3. relat. simul cognoscuntur quod si intelligi ut hanc
 cognoscas partem necesse est aliquam singularem hanc ab illo gen
 erum.

C. P. V. S. DE QUALITATE

In ore parte capituli qualitates definit, et dividit, atque in pri
 oram generam qualis posteriori parte, tradit tres proprie qualitates. Septimo
 haec est, qualitas est, idem quam, quales aliqui dicuntur: dicitur genera
 qualitates sunt quatuor, id habetque dicitur, id naturalis non est, id pati
 bi. quali: et passio, quae forma et figura: forma in corpore, animato, fi
 gura in animato: habetque id est in eo dicitur, id est, brevis tempore per
 se, et facile perdat: habetque vero dicitur, id est, et subiecto tenacis
 in haec: naturalis potentia, est uti, quae aliquo ita quae est, ut facile ali
 quid agat, aut non facile aliquid abueni variatur: ut uti eurentis
 durities ferri, naturalis. in se, quae quae quae caret uti facienti
 aliquid, seu resistendi: ut mollitudo, huiusmodi, habet uti in genis, patibili
 qualitas est, quae aut sensu movet, aut in motu oritur, et sic permanet
 ut pallor, ex longa aegritudine, passio est, breviter transiens, ut pallor
 ex motu. Forma est qualitas, remans ex termini naturae quae uti abam
 in re animata forma in inani figura, dicitur solet:

SECUNDA LIBRI CAPITULUM

Prima qualitates sunt sibi invicem contrariae, et si contrarietatem
 unam sit qualitas, alteram quoque autem non debet tam habere contrarium
 docet sanus Augustinus, figura n, n e contrariu, et quales media in du
 ut flavus color, et viridis, non sunt contrarii: sed qualitates, sicut prius
 magis, et minus, calor namque, et frigus, intenduntur, et remittuntur.
 cum non tam distans qualitatibus se recipiunt, figura n, nec autem eadem, nec
 remitti, possunt: cum nihil altero magis, minus, sit rotundum, aut qua
 tratum, qualitatibus, dicuntur similes, aut distans, sub finem occurrit obiecti
 et causa reddit, cuius quaedam, quae ante collo carat, in praedica. ad aliq
 ponat unum in praedica. glitatis; si fieri possit, ut una res, sub diversis
 sideratione, ponatur in diversis praedica; cum minus aliorum reponitur
 illa quae fuerunt posita in rela., si ad alia praedi. spectent, ut tan. rela
 ta rei sui, non autem eadem **DE QUALITATIBUS**

41011111

quale d
qd habe
alicuius

De Qualitate

quid sit qualitas de **EXX** erg.

Nomen qualitaris late accipitur, dicitur in qualitate atomi substantie
 et accidentis; substantialis duplex est, physica, et forma substantie
 lis, meta: ut differentia essentialis, quae est in se, et extra eius
 essentiam, accidentalis, similiter duplex est, vel n cui quidam pro quo
 vis accidentis, quod in quod se dicitur, vel pro solis accidentis, quae
 substantiam efficiunt, modo a carnis praedicationis distincto, quae
 postrema ratio qualitaris hanc spectat.

De Qualitate

Qualitas est, quae res dicitur in quales. haec definitio antiquis in
 hata fuit, dicitur ab ari. allata, non tam. quibus rationi; satis explicat
 io quia quis dicitur qualis, constare non potest, nisi cognoscatur
 quales, et de eodem modo possunt quae, et caetera praedica. detinere, denique
 domo an dicitur n e, qd quis dicitur qualis, etiam in em verbis
 positi: si dicam hoc, e verus. praedicatione qualitaris, si dicam

Quod est virtus non est quiescens, sed subtilis: (C)

ASSERTIO

Bona est aristotelica definitio, hoc modo explicata, qualitas est accidens absolutum, inherens, subtile, substantia uernans, tam in operando, tam in existendo: subtile non in materia, sed sola sufficienter est, ut nec ad existendum, nec ad operandum, externis eget auxiliis: creata uero, pluribus eget ad subsistendum: et sic habet molem, a qua se bene sit, et ipsa uelut instrumentum agere possit:

Multa uero qualitates, quae nihil conseruant ad ornatum subiecti, aut rei conseruati, sed ea occurrunt, et detrahunt, ergo non si quiescunt, sed conseruare debent, et ea ornare si naturali rei coniungat, non autem, si praeter naturam adueniat: et si non calor, multa detrahatur, haec tamen omni ratione, quod, obiectum subijcet, et seruum subiectum, conseruet:

DE 3° rda

Nota habet, hoc loco, est habitus, aliquid potentia, quod promptus est conseruens, in operatio. suis, uel temperata est habitus in potentia appetitua uocatur, cumque ita afficiens, ut facile, prompte, delectabiliter, nobis praesentibus conseruat, ut in loqua est habitus, potentiam in relectum, ita afficiens, ut expedire, rationem, et occurrat: Habituum alij labore et exercitia acquirunt, et frequenter; alij diuinitus, inpenduntur; si sponte hoc loco est qualitas afficiens potentiam, ut prompte agat, quod officium ab habitu quod facile mobilis sit; habitus uero diuinitus, et est dispositio habitus quidem incoactus. A. 2. potentia hoc loco est principium in actu entium; naturali agenti inuicem, quo ipsum agit, quodque obiectum inuicem, differt ab habitu, quod habitus est principium generis modo

ergo habitus ac dispositio praeter has alia nulla super
est

Qualitates sup. naturales ut f. d. spes etc. in nulla harum
specie collocari possunt cum nullis actibus sint acquiritae ita
ut dicitur etiam hinc reijci ves glitio calorum et perspicui-
tas duritatis hinc. 3 potentia intelligi. utendi loco more
di non tan. angelorum sed etiam animarum humanarum
et prob. haec differunt genere sine praedicta quae non habent
mat. generem nec unionem illorum ex alio generatu sed qua-
lites calorum potentia intelligendi angelorum et hominum non
habent materiam generem cum his subternariis nec alia ex aliis
generatur ergo non habent generem praedictam. sed generis ergo quilibet
qualitatis alius praedictam conditionem est. 2. duplex est
modus differendi primus eorum quae non conveniunt in ma-
ter et differre dicuntur genere physico quo genere nil im-
pedit calos et alia differre. alia etiam differunt genere
sed id est praedictam. Dicendum ergo haec differre quod
aliquo subterno quorum materia metaphysica non est eadem
et recte sequitur sunt diversi praedictam ergo non generantur
ad invicem non tam. contra non generantur ad invicem ergo
sunt in diversis praedictam nam. negs sicut nascitur
calore negs hinc ex illa et tam. sunt in eodem praedictam
deinde ut auctoritas solis non nascitur ex rotunditate veri
vel contra non tam. idcirco vel dicitur rotunditate differunt
genere praedictam.

De Virtutibus Primo

Qua in specie collocari debent species sensib. intelligib.
 Respon. spe. sensib. et actibus sensuum recte collocandum
 in 3 specie sunt n. quaedam passiones huius etiam referentia acti
 ves appetit. sensitiva. v. gaudij. Respon. species intelligi
 uarij ad qd spe. uocari disponunt n. illa ad veros habitus
 imo quidam existimant habitum n. e. aliud qd species illi
 gibiles

De Virtutibus Secundo

Sensum et rationem asperum et line. n. ut ne glit. Res.
 negat huius virtutes e. g. reg. ut ad prodi. can. te. huius asperum
 e. cuius pars et alia alia et ad unit. utq. rigeminent
 seipsum tam. p. h. y. s. i. c. o. r. u. m. q. u. i. d. a. m. e. g. l. i. t. e. s. d. o. c. e. t. q. d. e. o. s. t. u. r. i.
 alterationem et recte qd. e. n. i. r. a. s. e. t. r. a. r. i. t. a. s. n. h. u. n. t. s. o. l. a. p. a. r. t. e.
 t. u. p. o. s. i. t. i. o. s. e. d. m. o. d. o. v. s. q. u. i. d. a. m. q. u. o. s. u. b. p. a. r. t. e. g. l. i. t. e. m. u. l. t. u. m.
 s. u. b. t. e. g. r. i. n. e. t. u. r. e. t. c. o. n. t. r. a. **DE VIRTUTIBUS**

Ad ista compingatur ut distinguantur

Ab. habitus a dispositione. Sui conuenientes
 a passione forma a figura specie non differunt Ratio e. q. n. g.
 a. r. i. s. t. o. t. e. u. m. a. i. t. s. p. e. c. i. e. s. q. u. a. l. i. t. a. t. i. s. e. h. a. b. i. t. u. s. e. t. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. d. e. n. i. e.
 habitum ut e. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. n. o. n. c. o. n. t. r. a. d. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. u. t. a. r. i.
 posse in habitum n. d. i. g. e. r. a. t. u. r. e. r. g. o. i. n. t. e. r. s. e. a. d. d. i. s. t. i. n. g. u. e. n. t. u. r.
 species Respon. r. d. a. m. r. f. a. c. i. l. i. t. a. t. a. s. a. g. e. n. d. i. e. t. m. a. i. o. r. p. o. t. e. n. t. i. a.
 robustiori atq. r. i. s. i. m. i. o. r. i. o. r. e. m. f. e. b. r. i. s. t. e. m. p. e. r. i. t. a. e. t. u. n. t. u. n. a. i. n. t.
 si specie non differunt ergo ha. spe. c. i. e. s. n. o. n. s. u. n. t. d. i. u. e. r. s. a. n. t. e.
 e. d. e. a. s. q. u. o. b. a. n. e. m. o. e. q. u. i. p. o. t. e. n. t. i. a. n. l. o. r. o. m. o. t. u. i. c. o. n. i. t. e. r. i. a. l. o. e. t.
 Nisso distinguat licet huius quare calor ignis fuerit eadem e. r. a. i. o. s.
 i. n. p. a. r. i. b. i. l. i. q. u. a. t. i. t. a. l. e. e. t. p. a. s. s. i. o. n. e. n. a. m. c. a. l. o. r. i. g. n. i. s. e. t. a. q. u. a. r.

et aqua sunt eiusdem speciei rubor corporis succulenti et
 sanguinea complexionis item rubor momentaneus Periculis
 in Christianis sunt eiusdem speciei ergo etiam catenae quali-
 et passio Anac. prob. quia eadem est proxima causa sanguinis
 calentis et per uenas et fibras diffusi Rationes. una qualitas
 ex alia augetur et intenditur ergo est eiusdem speciei nisi
 non intenditur a genere diuersae speciei **ASSERTIO** Secunda
 quod haec spe. inter se realiter differunt Ratio generis distinet
 ex illarum subiectis et effectis licet colligere haec uero admo-
 dum diuersa sunt ut ex allatum diffys ostenditur

OBSECTIO
 Passio et habitus sunt una species ergo non distinguuntur
 realiter quod contra non est uis agendi quia defectio etiam habitus
 quoniam quia ex natura sunt actus et ob solas actus habito-
 rum potentias. Propterea primum assensum. potestatem non a natura in-
 sita est non autem habitus deinde habitus natura sua requirit
 potentiam ut agere possint et cum inchoant potestatem autem ad
 eandem suam non requirit habitum tanquam ad hoc ut facile possit
 operari. Si natura inchoant et per actum se acquirunt non in-
 tant speciem alioquin calor igni naturalis et huius exercitatio
 huius acquirunt essent diuersae species quod nemo dicit sed potentia
 est huius naturalis inchoant et habitus exercitatio acquirunt ergo non
 distinguuntur nisi specie. Si natura inchoant et huius acquirunt huius
 et non mutant speciem huius. aliqua huius naturalis. Ut enim huius
 a natura inchoant et huius quam exercitatio huius potest acquirunt huius
 uero nunquam inchoant a natura sed actus acquirunt huius huius

specie distas ce hoc uero experimur in habitu et poten
 nam cui a natura negat a se uero eandi potentia ut lapidi
 nulla eam adqueatur exercitatioe habitus ad oes potens equi
 ri

OBSECTSO.

Prima species dicitur bene ^{vel male} afficere subiectum
 hoc uero uel intelligitur de bono et malo in genere motus uel
 in genere natura uim dici n pot est nam sunt ^{quaedam} que nec bene
 nec male afficiunt subiectum ut uicia opinioes cum nec uiri
 tutes sint ne uicia si autem bene et male afficere subiectum
 i consentaneum e uel non consentaneum natura etiam quoniam
 alijs speciebus que non sunt habitus calor n alijs res bene alijs
 male afficit nam inimicus e aqua conueniens e igni <sup>si qd
afficit in
in genere</sup>

Habitum bene uel male afficere subiectum n morali tan bonita
 uel malitia licet in illis etiam uel maxime habitus ueniunt
 hoc autem illi peculiare e ut potentia cui ceu accid. uideret
 bene afficiat ad suam operatiuam et ad hoc tan ordinatur
 nulle gliti prater ea conuenit

Ergo habitus ^{Subi.} semper bene afficit ^{et} nung male qd semper potentia
 exercitiam facit ad operandum. ^{Res uerum e} dem habitum bene afficere
 potent. in genere natura illi tam. dicitur male afficere qui eam ordinat ad aut
 matum in genere motus. Dicitur durities ferri et molities corae disqunt
 specie ergo naturalis potentia et impotent. dist. specie. molities et duri
 ties disting. spe. si sub ista formalitate considerentur sed si considerentur tan
 ut magis aut minus durum non disting. specie. Si aut magis et minus yltiori
 se uo entaliter non facit distinguere specifica. Nota cum igitur diuina
 compinationis n distinguere specie. nung e n se necess. ut semper disting. quae

quæ n aliquando ex his distingui possunt specii e' n confectio v' rubra
ex recedenda e' passio et tam sine dubio differit a nigredine quæ pat
bilis qualitates

De R. & L. & G. & S.

sex præd. Dif. in quibus

Actio et Passio

N. accipit huius actio p' illo influxu et careatitate quæ agens
obliquè producit quæ actio aliquando appellat' factio nempe cum
E' actio manens aliqdo etiam actio non retinet' qd e' actio
manens nos huius disperamus de actio in communi prout utrumq'
membrum comprehendit. R. & passio hoc loco accipit prout utrumq'
prout accipit aliter fore quæ passio lign' v' dicit' pati ab igne qd
form' caloris recipit. **Asser. 2. 80.**

A. 2. 80. ab Aristotele 2o Physicorum cap. 3 definitur actio hoc modo
atq' agentis generis agens e' passio e' atq' patientis q' tunc patientis
E' de qua definitur utriusq' quædam dicimus in lib. 3 phy. hoc huius nota actio
et passio. sola rariè distingui quæ actio et passio in unum modum seu unam
mutatis ac prout e' actio dicitur tam actio quæ prout e' causa
agentis passio qd e' in sub. quæ mutatur v' c. calefactio quæ ignem
denotat agentem e' actio quæ aquam calentem e' passio. Una tam in
x. 80. e' **80. 80.**

io et passio
unam re
hensio di
foraluanig

io in nara
e' portata
autem det
in manu comp
a e' passio

Motus non ponitur in illo præd. qd e' esse in se et in completum
et potius una q'dam ad ens qd ens sed eadem dno omni perfectio reperitur
in actio et passio saltem successivam utriusq' n' dnm motu dicitur ponitur
per se in ergo. negq' actio et passio possunt poni in partem entis
rariè e' imperfectio potius inveniatur in motu qd in actio et passio
e' quæ motus per se e' partim in fieri partim in effectu actio
et passio sunt e' perfectio in instanti atq' in tempore ut ex productione
in instantaneis colligere licet quod n' ergo aliq' actio non motu con

Sint his q' accidens et ratio mod' e' e' ut tota simul
sint vel n' ois q' imperfectio e' illis q' accidens

ABSERPTIO

Actio num' alia subdualis alia auid. subdual. ut creatio
generatio. auid. alia transeuntis alia immanentes tra.
ant multiples ut qua' fut subdual q'as q'itas immanentes
utales non vitales. ut alios pot' entiarum cognoscens
potentiarum appetentium cognoscens et sensum
Item interiorum vel exteriorum pot' entiarum appet
tium voluntatis et appetitus sensuum alia e' distinctio
in momentaneas et successivas de quib' alibi dicitur
eodem modo erudi debet

tali e' actio
quod e' termi
nati.

actio immanens
et in e' creatio
visio quia n'
in illis q' si visio
oia in me tanqua
in agere manent

DETERMINATIO

Explicat' dicitur quod ab adiacentia tempore reliquitur
et videtur in sensu q' dicitur esse quod res simul cum
aliquid tempore existant duo n' dicitur fuisse heri quod simul
fuerat hinc tempore ex adiacentia heri veram reli
quitur hac terminatio magis ponit quid sit illud quod re
liquitur ex tempore alij solam ex in. aenomi. mutans
verum hac non sufficit ad practica ^{supra} hanc p' hanc alij
dicitur et n' aliq' q' dicitur e' aliud nisi cuiusq' rei interna
conuenit se regi in sua existenti permanentia qua
tanti lon. a re distinguant quid existenti precise
significat rem extra mas castas. Duratio autem perman
ta ipius se sine dicitur totum in permanentibus sine
parte in successivis quod verum est ad dicitur
respondere pot' etiam alia admirati ut ex aeternitate
videntur. Et cum singularis hic q' dicitur q' dicitur

determinatio
con
auctoritas e'

quæritur aliqua pars de ratione, nulla, autem habet partem
nisi tempus ex quo huiusmodi duratio recte dicitur
permanenti rei in se. de gas. in Physica

§ III & IV

Non conveniunt de his qui dicitur
sunt qui velint eum denominatum extrinsecus, a continentia
accidit corpore continentis sunt qui velint eum motum realem
quem denominant intrinsecum. Vbi est rei aliquid intrinsecum
et non tan. extrinsecus. denominatio motus localis est actio realis
ergo quæ cum eum acquiruntur aliquid reale nempe præsen-
tia localis quæ nos appellamus Vbi. Et per motum localem
acquiri quidem aliquid reale id est illud u. apud locum qui
tam. non est aliquid intrinsecum corpori locali quod movetur
sed si in locando hoc non placet quia terminus actus pro-
ducitur debet eum in eodem subiecto in quo ipse est actus ut
sicut calefactio est in ligno ita etiam calor & calefactio
producit eum in ligno id est motus localis est in ipso mobili
ut in Physicis ostendit ergo quod talem motum debet acquiri
terminus sui est extrinsecus mobili qualis non est locus qui
non est in mobili sed debet esse quoddam accidens quod in loco
at ipso mobili qualis est præsen localis. Proterea ponamus
aliquid moveri & suorum talis motus sine sub. et actio
realis ergo quæ debet proveniri terminus realis sed in realem
non acquirere corpus locum realem ergo propter hanc
qui est terminus extrinsecus motus localis considerans est aliquid
terminus intrinsecus ipsius motus localis qui est Vbi sed præsentia
localis et est accidens in loco reus ipsi corpori quod movetur

Tertio corpus in pleno mutat plerumqz ubi resenti
 eadem supfl. exornata exempla ad is qui nari get
 barit n in eadem supfl. naris et tam. cont. nro mutat
 surum ubi Not. autem dicitur locus i duplex ita praxia
 localis seu ubi i duplex nam aliud i circumscriptum
 q quod corpus ita i praesens spatio et totu spatio utrum
 corpus respondeat et paratib spary partes corpori si
 res gra sunt in ubi circumscriptio ubi definitum
 i simplex praesentia p quam res potest dici aliter ipse
 sio praesens sine ulla commemoratio ad illud quo pacto
 angeli et substa spirituales habent ubi definitum

Praxia
 hi dicitur
 localis
 circumscriptum
 definitum

D.S.P. SE VI. AS. AS.

Alia quod sit dicitur

Ass. Sicut hoc loco significat partium et
 dei definita et sig i ordinatio vel positio partium ubi
 vel i dispositio corporis ex abicatione partium resultans
 ut alia pars sit superior alia sit inferior de qua porro ante
 re nil differre ab ubi nam q ubi res ordinatur praesens
 aliter dicitur autem ab ubi ab ubi partium int se et
 ad ordinem ad unum illa autem ordinatio vel ordinatio
 ad huc rei huc gdat in rebus in corporis et in materialibz
 non posse e sum cum partibz careant abmodum vari di
 uident unum ut sit paralis transmaralis recty flexy stare
 sedere et cetera

D.S.P. SE VI. AS.

habitus dicitur ubi et eorum quae circa corpus sunt
 adiacentia huiusmodi hic en ubi in concreto ad ubi in
 abstracto gdat hoc praedamentum: non e opera pretium
 pluribus exercere rem non tantu momenti ut consequatur

Dicamq. ubi in abstracto hoc conficere quod est
 de hoc quod est. per in eam via Vestimenta ornamenta hō
 rum entium ut palliatum phariseorum Ino et in anima
 torum ut auratum agnitione delectatione sed huc via in ab
 tracto ex quibus sub collige primo substantiam quoniam
 realiter distinguere relationem et cetera inter se non realiter
 distinguere distinguuntur eam. dicitur modo. predicandi quod
 ad distinctionem quod a. amentori. Dicitur ens dicitur in
 quod ergo ens ut dicitur. ergo sunt dicitur ens ita ut ergo rea
 lis dicitur. R. in quod dicitur in reale non tam via me
 bra dicitur in reali. sunt dicitur huc dicitur huc quod
 sit distinctio realis logica non logica sui cuius dicitur
 sunt in reale membra dicitur realia non realiter dicitur

DE REBUS

An concreta an vero abstracta Realiter abstractio
 ab hoc et alio predicam. ponatur in predicamentis huius
 abstracta substantiam non ponitur. c. humanitas animalis
 quod concipiuntur quod motum partem sine complemento sui quod
 e. supponit realitas. Porro abstracta accidentium ponitur generant
 vera genera et species ut albescentia. Porro genera accidentium
 ut caridam album et si concipiuntur ut composita quod accidentium
 quod ens significat formam accidentium talium sibi eorum.
 Substantiale non ponitur in predicam. quod nulla compositum
 ut s. pro. potest ut in ens quod ut si compositum quod ut tan. sig
 nificat pro. dicitur. quod habet ad rem. nam antecedentiam ut quod
 et quod extrinsecus sibi eorum suam generat quod abstractum per
 se vulgaris partem loquendi modo quam philoso. huius modo dicitur
 album et speciem abstractam ergo non apparet ut dicitur dicitur
 et huius artificia respiciunt quod ut quod dicitur in quod
 non pro sola sig. ut in dicitur pro in ipso substantia dicitur huc de pre.
 dicamentis

CAP. VI. DE POSITIVIS DE MODIS QUORUM
MEDIIS

Id. Pos. agit de oppositis de modis quibus
Expositio de modis similitudinis de speciebus magis et habere
quod ei que vero de oppositis quorum fuerat pres. mutue
in categorijs

CAP. VII
DE OPPOSITIS

Priori parte capituli posteriorum oppositorum sps recenset et parat
at, posteriori agit de contrarijs. Opposita quatuor modis etia; relati
ve. Ideo privativis 3 contraria, gradativa. Relativa vix attingit
quia ante de illis egerat, de contrarijs sicut primo, non esse relati
va quia non dicuntur aliorum esse non n album nigri dir album
esse negro contrarium. Ideo contrariorum alia habere median
alia non habere et quod median non habent eorum alterutrum
necessario inesse proprio subiecto i. d. cui convenit 3. quidam
median esse certum generatum positum et nominatum, et foris
inter album et nigrum interdu; solam utriusq; negativam ex
tremi dari de habitu et privatione hec tradit ipsa esse circa sedem
Ideo dici privatum aliquid cum non habet aut habet aut habere a
nara debet 3 privatum esse et privationem non esse idem + habitum
et privationem non esse relata quia n dicuntur ad coexistentiam. Si
esse contraria quia nec immedata nec medata, non immedata quia sic
dixisset alterutrum inesse subiecto quod factum e. catulis n ante diem

non enim nec cecus est nec videns neque etiam sunt contraria mediata
 quia haec sine discrimine vicinim ponuntur in eodem subiecto habitis aut
 et privatio minime contraria se mutuo expellunt, et privatio habitus
 quidem expellit non contra bonum sunt affirmatio et negatio non
 verum vel falsum esse ponunt cum sine imperfectione dicantur Altera
 verum et alteram falsum, bono tam et contra malo, aut adversari ali
 quem bonum aliquem malum quia non mala sunt per excessum et
 defectum habent contrariam mediantem a bono et in altero
 extremo malitiam v.g. avaritiam contraria est liberalitas in medio
 existens quae est bona et prodigalitas quae est mala Successus est si
 unum contrariorum contrarium sit et alterum ipse est contraria sunt
 sub eodem genere

DE
 OPPOSITIS
 QUAESTIO III

ASSE Quid sit oppositio
 oppositio est relatio inter duo extrema sim
 pliciter quae in eadem re singulari simul et secundum eandem partem
 et respectu eisdem et non ponuntur Dicitur Relatio quia est species
 quaedam distinctionis rerum certa lege inter se repugnantium Exem
 pla simpliciter excluduntur oppositio omnium ex quibus in lib. per se
 minias et ut bene adduxit Scotus etiam equivoca excluduntur a quo
 haec non nullo modo simpliciter sunt Dicitur in re singulari in com muni
 cum subiecto ut hominem videlicet accepto multa sunt repugnantia inter

Eodem tempore eadem parte licet non respectu eisdem quod unum
potest in ea v.g. Latentia et Sibiatio respectu Sibiati utraque similis
sunt et communis Sibiati utriusque definitio Oppositio est repugnantia
duorum terminum qui de eadem re affirmari non possunt

SECRETUS

Oppositio non est res aliqua ad unum rebis oppositio quia ca
lor et frigus calor est quod frigus seipsum repugnant non per aliud
additum SECRETUS Hinc sequitur via opposita est relativa
et tamen unam speciem oppositorum RESISTENTIA via opposita esse quidem
relativa est sed non relative opposita illa non habet tam relative
opponuntur Inter quae sola relatio et nulla alia repugnantia
qua vero propter alias causas relationem habent utro modo quoniam
alij nimirum appellatur SECRETUS

SECRETUS

Quum est oppositio inter opposita realiter existentia et affirmata
tunc vel inter albedinem et nigredinem tunc coloris et caliditatis et
similitudinibus utro modo quae vera cum vero oppositio est inter opposita
partim affirmata partim negantia ut inter habundantiam et privationem
inter esse et non esse et relatio tam eandem

DE DIVISIONE OPPOSITI

SECRETUS Diversa alia vocantur proprie opposita quae certa si lege
dividentur alia si separata quae quomodocumque sunt diversa proprie oppo

Sit autem sunt quatuor quædam numeri sic colliguntur: Oppositio vel
 inter duo reales utringue vel inter extrema, quorum unum reale est alte-
 rum non ut inter ens et non ens v.g. accit as visus, si inter reals et
 ratione relativa oppositio vel contraria si inter res vel negationes
 vel si inter formam simplicem vel et eius negationem vel inter formam
 aptam esse in aliquo subiecto et eiusdem negationem ex proximis
 fit oppositio contradictoria ex posteriori privativa

Etiam inter non entia sunt oppositio RESPON. impropria
 nam non ens per se tamen tollit ens cui opponitur non tam alienis
 entis negationem **ET ALIAS** quæ sit harum oppositio maxima RESPON.
 contradictoria quia si ad rationem adhibeantur nec simul vera
 nec simul falsa esse possunt. Sed contradictoria nella veritate falsa
 simul esse possunt nec unum inter ipsa medium dari possunt quod
 non est vel est album vel non album reliquorum enim oppositorum dicitur
 est ratio relativa non opposita eorum diversis respectibus esse possunt in
 uno subiecto ut enim contraria in eodem subiecto sunt in gradibus remi-
 sissis privativa medicinæ habent non participationis quidem sed pure
 negationis

Oppositio contradictoria invenitur in ceteris oppositis et præter
 illam alia oppositio singularis peculiaris ergo alia magis inter se pugnet
 quam contradictoria quædam prob. quæ continet totam oppositioem v.g. præ-
 ariam et aliam ratione erg. plus habet autem proba. quod ex alijs oppositio-
 nibus infallibiliter semper inferre contradictoria si non est nigra

ergo e non album ergo in illis contradietoria continetur. RESPOND.
Sae part e ordi opposita paria uidentur quia includunt gradus contrari
Oppositivem secundum particulares modos Nam reliqua oppositioes magis
opponuntur quia eodem modo requirunt aliquid in quo conveniant v. g.
genera ut sunt in eodem genere nihil tale requirunt contradietoria

DE CONTRADICTIONE

Quis dicitur album et non album quam album et nigrum
Ergo minus opponuntur prob. assp hoc flavum est non album minus
dicitur ab albo quam nigrum ergo hoc non album minus dicitur ab albo
quam nigrum RESPOND nego amicum et distinguo propositionem
Sane hoc non album minus dicitur ab albo quam nigrum nam si accipias
hoc non album sub conceptu flavo vera est si accipias non album
sub conceptu pure negationis in nullo convenit cum albo ut hic dicitur
accipi falsa est nam hoc non album sub conceptu pure negationis in
nullo convenit cum albo nigro autem in genere coloris utitur
an opposita conveniant univere in oppositione qua opponitur RESPOND
Opposita materialiter sumpta per se non opponitur aliqua generatim
inter se univere ut albedo et nigrudo alia analogice ut huius et nihil
alia equivocaliter ut privativus et negativus cum rebus vere RESPOND plerumque
oppositives inter res existentes et reales et univere RESPOND 3 Dis
parata et contraria in oppositione convenire univere nam si separata
vere et proprie opponuntur licet sine certa lege in quo cetera differunt
quod certum modum oppositionis habeant RESPOND 4 oppo. formales respectus

quasdam univocis convenire et contraria quasdam aquivocas quia
In alijs sunt reales in alijs rationis **Q. III. RES.** quid hic nomine dicitur
intelligatur cum dicitur dicitur est eius privatio **RESPON.** non
intelligi speciem primam qualitatis sed extendi ad secundam tertiam
quartam adeoque ad ipsam substantiam est ergo oppositio privativa
relativa in formam aptam et in subiecto et eius privationem sic ille
forma sui substantialis sive accidentalis **Q. III. RES.** An privatio
et contradictio continent duas species oppositionis eandem dubitandi
est quia contradictio est oppositio Inter eius formam et eius negationem
simpliciter sumptam privationem autem inter formam et eius cum
eius sumptam ad aptitudinem inveniendi subiecto ergo contradictio
dicitur quasi genus et species privationis **RESPON.** Das oppositio
inter se distinguitur nec privationem sub contradictione contineri licet
vincatur sub negatione non tamen sub eadem negatione quae est contradictio
quia negatio in contradictione sumitur ut praedicte non includit substantiam
aptam quae conditio addenda facit ut privatio sub ea non continetur
Atque ergo duas diversitas oppositorum species **Q. III. RES.** An
una res opponatur uni tantum an pluribus **RESPON.** unam eandemque rem
versis oppositorum generationibus posse opponi nam sententia relativa opponi
tribi privationem ignorare et pure negativam contraria errori seu igno-
rancia positiva est quaedam non sententia gradus ut oritur **RESPON.** una res habet
unum adaequatum oppositum in uno genere oppositionis ut sententia et ignorantia
et sic intelligatur Aristot. 1. Met. 6. cap. cum ait unam tantum opponi subintelligit

eodem genere oppositio et ad aequa v. g. avaritia oppositio liberali
 tati et prodigalitati et liberalitas utriusq; extremum neutri tam ad aequa
 et nam liberalitas eodem rectam eandem conservat moderatam in dando
 accipiendo retinendo et hoc videtur in se continet avaritiam autem illi oppo
 nitur non quodam deficit in accipiendo vel retinendo sed quia in dando
 prodigalitas autem excedit in dando et deficit in accipiendo vel retinendo
 ergo utriusq; extremum oppositio liberalitati non eodem totam essentiam
 eius sed eodem unam formalitatem dico illa vitia junctim ad aequa op
 portet unam liberalitatem. **DE CONTRARIIS** quoniam sint contraria **ARISTOTELIS**
 illa in Metaphysicorum cap. 6 sic definitur Contraria sunt quae sub eodem
 genere maxime distant et ab eodem subiecto se mutuo expellunt ut albedo
 et nigredo sub genere coloris maxime distant nulli n. colores inter se magis
 sunt diversi. loco generis ponendum est Copponia: cum dicitur sub eodem
 genere intellige vere genus proximam dupliciter aliqua maxime distant
 ponunt primo positive cum videtur sub eodem genere alia n. sunt quae vel plus
 distant vel aequaliter distant ut albedo et nigredo. **Secundo** Negative cum videtur
 alia plus distant, licet aequaliter distant ut sub qualitate elementum
 sunt prima contraria calor et frigus aequaliter tam distant sub eodem
 genere siccatas et humiditas sibi excluduntur contradictoria qualiter
 magis distant n. tam sub eodem genere. **DE CONTRARIIS** contra mutua pugna
 se pellant a subiecto. Nota contra n. dici contraria nisi eodem subiecto
 in quo se expellunt dicitur ergo subiectum utriusque in se ut aq. calor qui e
 in igne per se proprii non expellit frigus quod e in aqua sed produciendo
 alium calorem sui similem in aqua quia calor productus formaliter expellit
 frigus calor vero in igne existens aliter expellere non potest frigus nisi ignis

inimicem calorem N. & hanc ex pulchro a philosophis non vocari generalem
 sed formalem calorem in aqua productus non agit aliq. in frigus sed tantum
 in se communicando impediendo subiecto et illud informando producit
 effectum suum formalem sed calidum cui requiritur effectus formalis fri-
 goris et frigidum. **Utrum** a contrariis nullo modo possint in eadem
 dem subiecto **RES RESPONDET** contra quae magis et minus conueniunt eadem
 subiecto nec possunt in gradibus remitti quae non recipiant magis et
 minus simul in eis non possunt ut scientia et error si non est verus uentus
 iudicamus u. g. uentus colere in se uidi uentus potest in se error si falsus
 nulla ueritas a uero contraria eadem subiecto in se possunt in gradibus re-
 mitti si in alijs summus calor et summum frigus sub his disputabimus
 quaedam per contrariam potentiam possunt quaedam non possunt ob peculiarem
 causam graduum.

INVESTIGATIO DECIMA

Modis prioris posterioris similitatis
 habendi speciebus. **Modus**

DE PRIORI ET POSTERIORE

Qui modis prioris et posterioris
 utriusque modis aliquid altero est prius tempore ut Adam Salomon
 et cum non conueniunt essendi consequentia, idem cum posterioris uel
 dicitur de minori ex priori non contra quo patet species prius et generis
 et unum duobus si dicitur inel generis uel dicitur inel prius et uel dicitur
 et dignitatem uel uel ad unum uel naturam uel uel comparationem ad bonam uel ex
 horum ex uel maiore uel auctorem argento si cum alterum est alteri, ea esset
 si si deo uel uno talis est quia res talis est conueniunt uel uel uel
 Tempore natura prius ordine die et bonae
 Causam causati dicimus esse prius

DIFFERENTIAS SECUNDA

122

DE Modis Similitudinis

Quatuor aliquid simul tribus modis i Tempore ut Gemelli & ut mater recipiatur & alium existendi consequentiam utrumque. Item formaliter accipiuntur ut causa alterius quo pacto relata dicuntur simul 3 species vel membra dicuntur ad unum genus quod simul sunt prout potentia continentur in genere.

DIFFERENTIAS SECUNDA

DE Speciebus Motus

Numerat tres hic sex species motus Generatio & Corruptio & Secretio & Alteratio & Locatio. Verumtamen quae haec physica sunt quid rationis si ei omittamus.

DIFFERENTIAS TERTIA

DE Modis Habendi

Pariter aliquid habere dicimus i qualitatem aliquam ut frigus, virtutem & Magnitudinem seu quantitatem & ea quae supra corpus sunt ut uicem unicam qui modus ad praedicam habere spectant & habere partes, sic totum habet partes. Sic aliquid gentium, ut vas aquam & herbona in agrum i Possidere ut mulierem accipere uerbo Affectum quantum ueludic vel uanum. Membr. gentium possessio sui Mulierem

vii

IN PRIMUM LIBRUM
DE
INTERPRETATIONE
P. R. E. M. I. S. M.

Inscribitur Hiis libris PER HERMENIAS ab Aristote
quod alij Interpretationem alij Enunciativam vertunt idque
recte est n. certam Hermeniam In explanativam sed propriam sine
enunciativam ac narrativam signare quod idem sentit Sanctus
Thomas. Sola autem oratio enunciativa in qua verum vel falsum in-
venitur interpretatio vocatur Latini duos libros genuerunt quos
ita dividunt Tribus primis capitulis libri primi acut Aristoteles
agere de principijs enunciativis reliquos de eius Divinis Et de
intrinsicis modalibus. Sed autem quoniam convenit pro germanis
fieri agnoscunt Imo B. Galdus teste communij sermone fere vult
patum In hoc potissimum libro. Aristoteles calamum in mente finisse
Solum Aristoteles. Rhetorica negavit boni librum esse. Aristoteles. Sicut
lexi duos grecos que prima capitulo parit ait Aristoteles regiam
de conceptibus id autem nunquam fecit ut ille sentit sed fallitur cum
primo de caris et alibi de his copiose agit Aristoteles. Quod ut obiectum ho-
rum librorum operatio nostra mentis de aliarum dicitur
harum a explicatio ut ad logicum spectat et hiis libris tractat ut

ne obstat quoniam de signis sui Aristoteles agit id fit occasionem
liter id est per auidens et

IN LIBRO PRIMO ARISTOTELIS

¶

Quatuor hoc cap. notat voces sicut et signa non affectibus
animi scripta uocis, conceptus rerum et conceptus non sunt propria
signa sed similia rerum sed similitudines. Ratio quid animi concepti
ones quas de rebus humanis quia sunt ad ipsa natura non sunt ex
arbitrio sed naturaliter indita sicut non rerum quas potentia generari
vel generari eadem potentia imaginem exprimit hinc sequitur ut
aliud determinatum inter conceptus et signa, uocis non et litera non sunt
eadem apud deos generari affectus et πατορατα et νοηρατα
sicut conceptus potentiarum generantium apud deos sunt idem et conceptus
aliquorum in animo est simplex sine ueritate et falsitate ut cum dicitur
itaque scribitur v.c. homo nil veri saltem dicit aliquorum et pro
sicut conceptus ut opus si id rerum uel falsum ut si additur est animi.

DE SIGNIS ET CONCEPTIBUS ET DIFFERENTIAS Quid sit Signum

Signum est quod facit aliquid generari aliquid potest inducere
hac definitio sicut signorum signa generant nam ista uulgaria signa

signum est quod seipsum sensui et prater se ali quid animo ostendit
n̄ est ad aequatum sed tam sensibilem, intellectualem et species exel
udat quia hoc sensui non sed percipiuntur sed tam quomodo verum
ut alibi disputabitur. **SSSESSSE**

Multiplicia signa dividuntur formalia, instrumentalia, ha
a realia ex intuitu, signa signorum, signa verum signa theoreti
ca, signa practica, memorativa, Apodictica, prognostica mani
festiva et suppositiva, simul, manifestiva tam formalia non
loquor ex opinione vulgi quae genera ducunt in rei significati gra
tiam ut species visibiles, non visae (sedum opinivem antiquorum)
Ducunt in gnitivem coloris &c. Haec vero signa alia sunt in se
sibus alia intellectu vocantur autem formalia quia sunt forma
inherentes potentijs et emanant ad subiecti cognitivem. Instru
mentalia quae cognita in obiectu cognitivem ducunt tale est vestig
ium fere Anni &c. quorum ex vestigijs hinc ostendit illam
transire similitud. nōis et vras. Naturalia quae e rerum natu
raturis v̄ et apud eos eadem sunt ut greges fumi, ignis, gemis
Ex Inventionis quae ex arbitrio homini talia sunt ut haec era
vini vendibilis Signa verum sunt quia tam res esse possunt ut greg
v̄ Signa signorum quae etiam et rei signum indicant ut nōis
signum est gregis rei gregis Theoretica quae veram gnitivem vident
Practica • quae gnitivem instruunt et ali quid agunt quaelia sunt

Ergo signa formata et res non sunt idem

OBIECTIO

Omne signum est ex arbitrio imponens ergo nunciam e
natale ut fumus ab igne sed hoc totum est ex arbitrio Dei Ergo
tota ratio signi est ex arbitrio Dei nam rerum generatae po
terat namque efficere Deus ut ignis dependeret a fumo quia contra
RESOLV. Neg. antea et ad prob. Quod omne rem ut actualiter existen
tem habet a Deo ut signum ut concedo Quod omne rem spectatam cum
essentiam ut si in tali ordine rerum habet ex arbitrio Dei libero
neg. est in hoc rei, ut a naturale, ut implicet gradum non esse
et deus meus fieri potest ut, si de celo non sit talis sed in terra
fieri non potest ut similitud. Solis impropria se sui ponit et tali
similitud. non habeat relationem transcendens ad se solum hoc ergo
maxe si rerum essentia conderemur alia necessario sunt signa aliorum

OBIECTIO

Nillum signum est ex instanti proba res ois invariata
permanens nisi sit signum si ante sig. non erat quando deus
signa ex instanti sine variatio est non signis fuerit signa ergo
talia nulla esse possunt nisi pro (factis hab) latum in y norant
signum non est scienti signum est absque sua materiae sui idem aut
manens sequitur deum ergo si prius non signabat non signat postea RES.

SIGNA

REGIONA

Hæc signa a signis uel militat uel nunc signa esse nunc signa non signa non esse propter diuersitatem potentiarum et dispositionem eorum quæ signa recipiunt idem namque manens idem efficit idem si eodem modo constructum maneat præstanti si ueritatem uariata si uel idem manens in cerâ et luto non efficit idem quia substantiæ diuersimode sunt dispositæ

BBECSSE

Hæc distinctio inter signa naturalia et ex instructo non est uera quia conuenit eisdem rei esse signum naturale et ex instructo ut uis signum naturale & plurius et ex instructo potest dici de non inueniendis diuersis catechismo. RES POK idem potest esse signum naturale et ex instructo respectu diuersorum rei sui requisitorum materialis & formalis distinctio

ASSERSE

Diuisio signorum in formalia et instrumentalia uidetur sufficiens quia præter uia signa formalia signorum quæ non inueniuntur in cognitionem alterius uel tanquam aliquid signum et esse signum instrumentale uel tanquam aliquid in cognitionem et esse formale

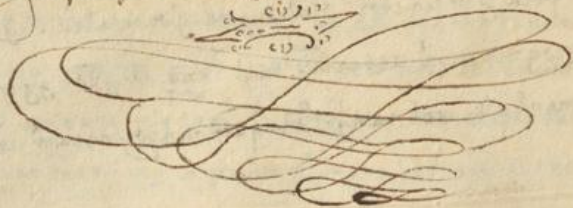
OBSECTO

Quaedam signa formalia nullam rem signatam repraesentant, ut gratia species expressa pro quod cognoscitur eius rationis, ut hinc ceruicem non ex similitudine obicere cogit non dicitur dicitur signum formale. RESPONDEO

Nego autem eadem haec enim intellectus et res negatio numerus et etiam ratio sunt vera signa formalium non verarum quaedam sed concepta quasi vera essentia

OBSECTO

Imago fumi concipitur ab intellectu haec autem non est signum ignis et tamen per bene cognoscitur ignis ergo non est signum formale et sic in cognoscitur rei ignis. RESPONDEO speciem fumi ab intellectu receptam esse signum formale fumi illum fimum immediate et proxime representare ipsum autem fimum representatum esse propterea signum ignis.

DIFFICULTAS

Quod voces et scripta significant.
 Iam ^{tertia} vox significat re ipsam quae habet vocat voces notas
 rerum, do ubi in paradiso sunt imposita nota dicit aut
 impositio tan. fact. e ad significandas res ip. Ergo voces
 significat re ipsam voces etiam significat. Ratio audi
 ta n. voce u. e. asini non tan. intelligit rem voce signi
 ficatam asinum videlicet sed etiam loque ita intelligere

Do voces impositi sunt presty ceptu et si ceptu signa
 no exant voces nullo est mentem ut non e aliud
 quam contra mentem loqui cum scilicet signum exter
 gnarium e in verbo. Obsec. saepe loquentes nullu
 quep forq erg saltem illa verba n. sunt signa ceptu

Do saepe voci nullu respond quep ut cum loquimur de
 rebz diuisi dicit n. saneto August. de ceptu n. quominis
 Bormien. loq. sine ceptu erg n. oia verba significat
 quep. ESTIM. DO cum quis loq. absq. cogitatio seu bo
 miens n. e. propria locutio sed tantum sonus articulay
 quales etia sunt voces et verba quorum quis n. n. fiat
 sine imagi. n. tam habent quep respondentes vociq. cui
 vero loquit de rebz diuisi quep raram imperfectos
 formamus. Et sanet. Thom. docet rda rda quast. 1000 art
 1. 10

OBSECTO

Mentis n. habet ceptum voci respondente ergo
 sig n. e. signum ceptu nam cum dixit para n. rinit quep
 n. erat in mente iq sed contradictory to pydi erg. n. fuit p
 illum ceptum in mente fuit q. verbi ptotalit ne m. d. e. p. te

An uoces immediate significant res ipsas

an uero conceptus

Vide Smigler. logica parte 2da qua. 2. in disp. duodecima
 1. 2. uoces etiam non significant res nisi interueniente conceptu,
 a tam. immed. significant quod sed rem. 2. dupliciter intelli-
 guntur uoces mediant e conceptu signif. res eo ut prius significant
 conceptus et mediant signi significant res. et hoc ueni negari
 mediante conceptu significari quia n. prius sig. quod. et res
 sed prius res deinde ex significatone rei conceptus inuenit
 Potest hoc illigi ut ^{2o} non necesse sit interuenire conceptum
 ad significatorem rerum et hoc ueni uerum mediante concep-
 tu. ut debet n. interuenire conceptus primo ad imponenda
 significatorem; non potest n. illi conceptus imponere rei significare
 nisi illam conceptus ^{2o} Dicitur Ari. aut uoces et uoces quod.
 luum et passionem animi ergo uoces immediate significant
 conceptus. Res. bene uerum erg. sig. conceptus sed male uerum erg.
 immediate signi. conceptus Dicitur ito uox data e. hoi. et mediant
 illa uerum conceptum apperiat ergo immediate uox ad mani-
 festandum conceptum e. in uerba. Res. finis uocum. significare ei
 conceptus quidem sed mediante significatorem rerum Dicitur. qui
 nil conceptus nil significat ut patet in obiectis quibus n. cogitibus
 dicitur format uoces in ore hominibus ipse ueribus nil significant
 quia nil conceptus non minus quam scriptura uerba uoces
 exprimat nil tam. signi. dicitur quia nil conceptus nisi qui loquitur
 hebraica quia n. intelligit nil significat quia nil conceptus nihil in angelis
 ideo n. e. uerum uocum quia illi uoces conceptus immediate sine ueribus
 possunt

n a nifestare R. S. qui profert uoces quā signi fca ignorat
profert uoces qui sunt Ex se significante reā et conceptū
de facto nil signi quā n adhibent ad significandū unquē
nō indigent uocib; ad significandas res nam suis quibus
immoderate exhibent uis. uis atq; eo ipso res qā gaperunt
ostendunt; I 85

An uoces significant a nara in

N a nara signi. dicit aliq; ^{ex impositiōe} ppter connexionē uaralē
uel ob similit. dicit in cognitōem alterius si fmg uaralē
signif. ign. ex impositōem horū signi qd n b uaralē proprie
ex horū impositōem signi ut hāc dera appensa uenālem uis
Ardo putarunt aliqui qlibet rem suam non propriū habere
quē uaraliter signi et qd n quis uis ex proprii uocis rem
ipsam cognosceret v. g. littera qdā sunt uellement uis pūis
et pronuntiatōis dicitur n difficilē murrare quam legere
atq; his uocum propriētib; pūaba rerum prop uaralē pūe
illigē uicariū huius opinōis hōc uidet uis ab Adamo n talia
nōia ualib; imposita sunt qib; additis illorū nara illigēnt
A. S. uoces qib; de facto hōc ut uel non significant i nara
sed ad placitū et ex impositōem hōim R. S. nam nō uis
dēsa uocis eidem rei apud varias gentes impositas ce uisem
ad dēpe etiam eandem uocem res toto colobieras significare ut
grabato ualio significat pulerum polonis qybbosum non uisē
aut em possibile reperit uocis uaralē significantes res tales n' pr
pri. uerb. n' sunt sufficientes ad exprimendas res naturalē nūq;
hāc propriē uis uocum qd multae sunt quare neq; uocis ab a
mo impositae eximodi fuerunt ut nara uis uis uis hā n' uocis

etiam nunc ex hac in lingua sancta. et tam nullus unquam potest
 naturaliter nisi edocuitur. Quare si sine signo possit aliquid
 doceri. Rege non videtur tam qui alterum docet aliquid ei significat
 hoc autem sine signo non potest scire id uere sive gestu sive
 cunctis fiat. Dicitur si rogem deus mihi sit ambulandum sal, citan-
 te mihi duas ambules salutes utbari res nunquid doceret sine signo
 hac e sufficiencia signa. Quare an ergo uere. A proprie-
 per signa aliquid dicitur. Sed hoc uerum. nos signis et uerbis nil
 diuinitate sed tan admodum ut dicitur in ueris autem de u-
 ritate nobis in habitant e ceu naturali lumine doceri ratio
 reddi eum mihi signa. Sed uel nesciente inuenit uel scia
 si nescientem ergo nil docet quia signa ignota sunt in glo n ali
 docet quod aures tan. barbaro sonu eorum sonant si uerit.
 ergo non docet sed tan. reficit memor. si n suis quid uerb.
 significat et rem suo quam uerbum significat. At deus ergo,
 diximus. per signa ut p occasione aliquid a naturali lumi. ut
 a uero principio. **§§§**

Quid sit vox

Omnia p dicitur uox e sonus ex ore animalis cum imagine
 quod significandi procedens gra deficit etiam quoniam uocibus
 irrationalium. Inni colligi n dicitur animalium et uocem sed
 eorum tantum quae pulmonem habent et annexam ei arere
 na insecta quidem eorum sonent n tam. uocem habent. ideo n
 de sonum ex animalis ore procedentem et uocem et ronchus n n
 procedit eum imaginat uel significandi sed tan. est sonus e uocis
 et erram bruta aliquem interuam affectu significat ut uti tunc
 uis.

in ceteris dialibz uocē nara in hoem dāte et narale
 et ex inoto nam uocē interrūpta signa narala nra uel sonu
 uiri fortis tenera teneri articularam et qd scribi pōnt
 propriam eē hōi ergo autem officiū ē ut nra instrumentū
 dicendū

¶ APVT Secundum

Definit hoc cap NOMEN uocē ē uocē signi. ex inoto sine
 tempore cuius nulla significat separata reijciunt uocē pplexa
 illa et brutorum illa qd habeant partes significantes separarim
 Hac quod nara significat addit sub fin cap. nec uocabula infra
 nec casus eē adminat infinita quod interterminata significas
 sine casus qd coniuncta uerba n efficiant orationē ueram
 est falsam.

¶ HEC. nomen ē uox et uox ē nomen. ergo idem definitur p
 uocem. Res p. cum dicimus nomen ē uox accipimus in suppo
 sitioe form. uox materiāli idē rem significatā quā de sibi
 uocibz si eēt nō pro hac dicitur

¶ Vnde recte reijciat aristel nomen infinitum. Nota dicitur
 inter (non) negans, et infinitans. Negans n̄ afficit propositionē
 totam et copulam cui praepōnitur negat cum autem infinitans
 quingetur uni termi. seu pradi. subiecti et cum eo propo.
 totam autem nō afficit quia nec ex affirmatiua facit negatiua
 nec contra q. n̄ Arist. lem hac nōia infinitans nec reijciunt
 admittunt sed tan affirm. non eē nra absolutē et esse aduista
 siue terminatiua quāsi aliqūd minus habet quā finia
 Dicitur causam cur hac reijciat Aristel ipse tradit quā hac
 de entibz quā n̄ entibz dicendū uide n̄. quid de entibz et
 ent. dicitur et nra. Schis dicunt imaginabile et n̄. arguitur
 nam et hac latius patent quā n̄ hōi v. q. ha. quidem nra

egz latius vel late patere non tam. Definitorum defini
prehendit quia habent modum signifi n' negatum q' u
quirunt ad verum finem hoc qua' cou

^{huc} **Def** a docet arilles continent
propositio affirmatiua de subiecto non supponente idi
non existens e rem posse q' copular Designat ut si Iuan
ante existit e' quia subiect. n' existit q' uerb. designat
e' falsum

Def. ex e' s' ad iacens e bona e consequ ad e' secunda adia
cens. Verbum e' edo adiacens dicitur cum soli subiecto oppo
nitur t' t' adiacens cum praeter e' aliud loco praedicti
admittitur ut **Deus** e' verax t' uni n' quidam d' in locum qu'
per e' autem hac bona consequentia **Deo** e' alby ergo est.

Axiomata hac licet in contingentibus aliquando uniuera
in propositionibus per se e' falsa nam Vera e' ad e' et in nulli
existat et falsa e' conse q' hoc e' ad e' ergo e'.

Val **Deus** cur parte h'is n' significans separatum **Deus** signi
ficatio nois, et uerbi, e' quati' totalis forma et heterogenia
Dicitio n' h'is non una parte significat partem h'is et altera
ita ut partes domg non sunt domg qd si in g'posito habeat
ratio utriusq' partis significans erunt duo g'cepty et oratio
non dicitur aut Verbum ut si q' cathipiam intelliga h'is h'is
h'entem quileram equum non dicitur simplici g'ceptu h'is h'is aut

Deus agricola habet g'latam significati totius ex signifi partiu
et utrumq' in hoc h'is significat si n' ager aliud signifi carer quam
significat etiam agricola significaret aliquo idem uti cola aliud
significat quam agricola quia utis aliud e' quam ager. Respondo

agricola n̄ signi. q̄d iam significat prop. partialis significat
 partium ex quibz componit quam q̄ hac compositione q̄m facta
 signi. partium signi. uelut lapis ē dicitur quia lapis pedem n̄ h̄t
 tam significat ut uidetur ex his partialibus n̄ pendet probe
 si hoi latine agnorantem ostendas rusticum dicitur huius
 agricola si illi ueniat quā sit ager totalem tam signifi-
 catū illiget sicut oēs qui norant quid sit cyclophanta
 nec tam. quid sit cyclos et phantas apprenses licet prius in-
 tuitus non fuerit ob has res uagis plane q̄ uidentis ē ad cog-
 nitio. tunc non auferre cognoscere partiales significatōes. De fi-
 explicatōem ^{uolunt} ne opus sit scribere loq̄ q̄d uoluerant. CAP. V. DE VERB.

Verbum. q̄d uerbum ad significat Verbum et ē ratio dabitur
 ga quare cogitō significat tan. non enim temporis non tempus
 Verbum duro moror non ad significat sed formalis ē significat
 tempus. Res. nōm̄c temporis illigi h̄t dem duratōem non
 tantum. Sui exitum que quare post part. ad etiam in duratōem
 que ē uisibilis. Res. h̄c uerba duro moror; sigficare
 rem q̄ modum actōis. d̄formas autem temporis. Consignificat
 cum autem dicunt Philosophi uerba significare actōem et quare
 non illigunt h̄c p̄be sed h̄c pro qualibet materia Verbum
 propriē nullam significat actōem. Tertio tempus connotat
 a uerbo uerbum n̄ actōem tribz modis signi. primo egressū
 ab agente. Do degressum tertio egressum que uerba formales r̄des
 significandi et illis mutatis etiam significatio temporis mutat
 Verbum. ex uo eodemq̄ effect. et act. et tempus apprensam
 Jura cum n̄ dico nauigat quip̄o et actōem et eam uenifiri
 Juro quare sed modificato et q̄p̄rens tempus d̄terminato

Q. Vnde. quid significant quae de alio dicuntur esse? Verbu
significat verbum
sive hoc predicatum essentiale sive aliud sive proq. sive p.
ponatur verbum n. semper predicatum e.

Q. Vnde. an verbum e. sit tantum copula an pars enuntiationis
quatio e. De. Et tertio ad ratione quod aliqui dicunt verbum
alij uolunt habere rem uerbi et rationem aliam quam predicari
quatio ergo e. cum dicimus e. hoc e. aial an verbum e. predicat
et cum tempore significat. Res. uerbu e. cum fungit uerbo
copula uerbi et uerbum. Et ratio quia e. vox significatiua cu
tempore et e. nota eius quod predicat licet n. n. sit uerbum
predicatum quasi dicitur hoc e. e. tam ratio cur aial predicat
et ipsum. (C) cum aiali conueniat e. quasi totum qd. predi
catur.

De. Res. e. hic non significat existens. ni. essentiam ergo. non
habet rem significatam sive subiectam. Et nego antecedens non
licet non significat existentiam significat tam. essent. ni. extrinse
q. hoc aial idem e. dicere hoc habet entitatem qua dicitur
aial.

De. Res. hoc e. aial e. hic nullam prim. temp. differentia signifi
cat quae propositio necessaria ampliat. Sed de tempore. Q. uerbu e.
hic designat uerbam different. temporis quia hoc e. aial est
non significat eandem temporis differentiam. Edo uerba ueritatis
non in p. u. propositioe qd. minus. Verbum adsignat temp. nam in
hae propositioe. cur e. mouet uerbum quod necessario predicat
necessario significat cum tempore itaq. In hae propositioe. Verbu e. aial

note & notat quædam temp. scilicet ut vane hinc et ad hinc
tan unum hoc extrema tan pro hoc sed pro si non si tua signifi-
catis sed propter certam orationem in quædam

DE ENUNCIATIONE

Primo. Definitio. Oratio est definitio est oratio est
vox cuius pars aliqua significat separata significatione
alia non enuncians enuncians est affirmatio vel negatio utraque vel plures vel
plures semper addit enuncians commune proprii enuncians

O. Oratio materialiter est multa scilicet voces et forma
licet multa significatio ergo male dicitur oratio esse. Multa
sunt voces eadem non spectata: sunt etiam vox eadem oratio. copula
et hinc grammaticali. Dicitur quædam orationum parte vel
extra significant ergo falsa est Differentia. Sed quædam parte vel
significare separatim per se videtur nil quod significatio alterius
quædam modifier nego monet in Aristotele oratio hoc est verbi gratia
to omnis non universaliter sed universaliter significat id est mori-
ficiat et nec enim subiectum ad orationem separatim nil signifi-
cat circa vel in numero nullam quidem speciem significat aliquid
nonis quædam earum significationem auget.

O. cum dicimus hæc propositio est falsa vel est vera vel est falsa
si est falsa ergo est vera quia dicitur et quod est si vera est ergo est falsa
quia dicitur et quod non est ergo. Definitio enuncians includit contradi-
ctionem. Sed hæc et similia. propositio designare alias propositio-
num hæc signa sunt non autem designare se ipsas cum non dicitur
propositio est falsa designanda est alia propositio quæ si falsa est hinc
vera est.

late tam loquor n̄ e' absurdum quodere falsitatem in g'nerali
 in prima opera. Q. V. A. R. quid ergo e' falsitas et in qua re
 e' falsitas proprie n̄ e' in rebus quia verum e' transcendens
 quod oib' rebus quoniam ergo falsitas n̄ e' in rebus
 qui oia videt ut sunt nego errant ad illorum creaturam
 quia ois res idonca e' ad veram efficiendum quatenus
 quod si interdum non fit ad n̄ procedunt ab interna eius
 - falsitate sed vel ab ai tunc ergo in beatitudine vel carnis
 alijs d' unde si res d' conuenit quia falso quipiam ergo
 in Deo erit falsitas quia e' pleopdemia Q. V. D. in rebus
 dicuntur e' falsitas metaphorice quia sunt similes quibus
 dan rebus veris ut aurorum aurum falsum d'lo quia res
 sunt obiectum

Tertio res non sunt g'formes
 arti a qua facta sunt Q. V. E. C. error scilicet falsum iudicium;
 e' aliqua res existens etiam essentialiter falsum est
 ergo in aliquibus rebus e' falsitas realis res error d'ur
 g'neris unum ut si d'ur quodam mens et qualitas d'ur

primo modo e' vera res d'ur modo habet falsitatem d'lang
 aliquo ex parte in barcus se confor Q. V. A. R. S. an ergo veritas
 sit proprie in specie intelligibile an in qui illicite an in term.
 eius qui dicitur verbum entis Q. V. P. propriissime e' in verbo mentis
 hoc n̄ e' terminus et g'f'ca g'f'itas ad quam oia p'cedentia
 tenduntur Q. V. A. E. an enunciatio de extremo coniuncto ponit
 e' ne verum n̄ est illa quae e' de subiecto g'neris ut d'ur albus
 e' animal Q. V. V. verum e' sententia sancti Thoma affirmantis d'atio
 ga aial e' unq' de rati d'ois sicut si n̄ albus sicut d'ur

DE ut proponi. si vera necesse est quibuscumque ens est verum
 id est ponit habere verum et obiectivum et non repugnans
 ergo ut sit necessaria necesse est subiectum ens et necessarium
 et non ubique quia ratio DE. Distinguo autem. ut proponitur
 vera si opus est subiectum et verum id est ponit habere
 verum obiectivum et non repugnans hoc sensu vera est
 si autem opus est ut vere existat hoc autem false predi-
 cat hoc proponi hoc verum. est ad id quod potest ab aliis contingi
 eodem modo proponitur aliter distinguendum consequens
 proponi si necessaria opus est necesse est copulam predicabile
 significatum et necessarium in se non autem rem ipsam
 in se DE si hoc proponitur petrus albus est hoc et hoc
 Petrus albus est albus est necessaria ergo requiritur hanc et
 necesse est hoc est albus cum sit DE exponitur et
 necessario tan necessario DE DE exponitur in terminis in
 terminis habere quia nisi una singulari DE DE
 hac quali cumque proponitur DE DE DE an hoc
 proponi. rosa est flos si vera in byeme nam non videtur
 quia et simpliciter dicitur et accidit rosa vero in byeme non
 habet esse potentate DE DE rosa in byeme non est rosa ergo non
 flos DE DE vera est quod ampliatum non vera si ne ampliatum
 hoc sine ut alij respondent distingo verbum est potest in hyeme
 vel existenti reali vel existenti rationi vel connectivo
 essentiali quod modo proponi est falsum quia rosa in hyeme
 non contrarietate et realiter flos modo vera est quia predicatum
DE DE DE DE DE DE

134
includit in quibus subiecti **DE VERITATE** in quo
consistat enuntiatio **St. Arist.** enunciatio
est oratio verum aut falsum significans de re
ut vere sit nam si dicitur enuntiatio ut quodam
dicitur inter preteritum ut est in Syllogismo proponi ut ex alio
inferat dicitur exigentia. Ut ad disputandum proponit
quodam ut offertur contra opinionem ad verum dicitur
instaurata magis cum Veritas et falsitas non sint de
enunciatio (potest non eadem manens enuntiatio
solum mutato subiecto ex vera fieri falsa nunc quorundam
quo existat ratio formalis enuntiatio annu. proponi. connexion
extremorum. Nota duplex propositio quodam erari potest
in enuntiatio prima in obiecto quod cognoscitur
et propositum est obiectiva compositio altera in illius
qua est propositio de re quodam subiectiva. **ASSERERE**
raro enim existit in propositio predicti an subiecto ex
qua compositio sequitur Veritas et falsitas. Itaque
dicendum est nunciatio et actum non formaliter propositum
sed proponentem ut propositio sit inter preteritum et subiectum
mediante copula autem autem proponentis in se sit simplex
DE primo si iudicium compositivum est simplex ergo
tale est quale in angelis. In angelis quidem et iudicium
simplex sed non propositum quia angeli uno simplici actu cognoscunt
ex ut preteritum et subiectum et eodem actu formant iudicium de ut
in nobis autem licet iudicium sit simplex tam simul est propositio
verum dicitur quodam quodam dicitur non scriptis quodam
sub. et pro.

134. 135
qua non possunt simul vera esse sed tam falsa et
veruntur ad contrarios **D**ices si haec falsa est
omnis est veritas et haec etiam veritates non est veritas ergo etiam
haec est falsa aliquis homo non est veritas ex singulari non
colligitur particularis ergo contradictories sunt simul
falsa **R** nego utrumque consequiam non sequitur ex falsitate
singularis falsitas particularis nec ex veritate sequitur
veritas quia falsitas illa negativa omnia negat et nihil
ponit vera autem affirmativa aliquid ponit

DE VI DICT

Regulas oppositorum tradit tres assignat quatuor
possunt simul esse vera una subcon. non simul esse falsa quia
dictoria altera semper est vera altera semper falsa

EXPLICIT

Explicit quae sit negatio vel affirmatio res plana et
vera **R**es quae regulae oppositorum sunt recte assignatae
procedit de quibus probat Aristoteles 4. Metaphysicae de quibuslibet non est
vera affirmatio vel negatio de quibus probat quia si ponuntur simul
vera contradictoria etiam possunt esse simul vera ex veritate
non deducuntur particularia de subcon. probat si subcon.
possunt esse simul falsa ut aliquis homo est veritas aliquis homo non est
etiam possunt contradictoria quia ex falsitate particulari
colligitur falsitas veritatis si ergo haec aliquis homo est veritas
falsa est etiam haec omnis homo est veritas falsa est. **O**bs. haec
dictoria sunt simul falsa omnis homo veritatis est autem
aliquis homo veritas non est autem ergo contradictoria sunt simul
falsa **R** nego autem est particularis non ut recte Scotus notat

vera è nam ad veritatem negativam propositionis non è quæ abstracto
possibili

O B J E C T I O
ALTE. ET BENE. HANNO. TAN. DA

2
S. utrague harum è falsa si ambulans non movetur
ponit quod non aliquis ambulans non movetur. R. nego ant. utd. est nam vera
ambulet
his vera est etiam cum nemo moveretur aut ambularet
cum extrema necessario que et altera similis è hæc oppo-
sitiõ ois dicit dormit aliquis hoc non dormit si dicat
eo tempore quò solus dicit adam erat et in somnum incidit
utrague falsa est nam primo uni versalis falsa è ois hoc existit
dormiens cum non existerent tunc omnes dicit parti cularis
et iam falsa è aliquis hoc non dormit id è aliquis hoc existit
non dormiens adum ois hoc existens erat dormiens
ergo contradictories simul sunt falsa nego ante hæc utrad.
si n. arsala signum accipiatur g. plene id è qui è quitatary
falsa è hæc et vera altera si autem signum restringatur
ad idè existens vera è hæc falsa altera. O B J E C T I O.
Hæc sunt gradus omnia ois ap. d. sunt duode. quædam
sunt d. d. ois planeta sunt 7. quædam non sunt septem
R. nego ant. ead. ens prima è proposit. sing. non uni versalis
cum illud omnis accipiatur collectione non distributive
id è signi et multitudine hæc singularem g. p. tam ex dicitur
O B J E C T I O. Hæc duo sunt simul vera nulla navis et aliqua
è necessaria ad navigandum atq. hæc sunt contradictoria
probat veritas ut gura nec illa nec illa nec illa Invenitur
si n. licet si dicitur vera è prob. veritas r. d. q. vel hæc
vel illa vel illa vel illa. R. distinguo majori. veritate casu

Supponit dicit gradus oras illi mitata dicit n° 136
nam Vrealis venus & hui nulla navis determinata
& ne curia cum alia ponti e commoda Stragzoyo
explianda e vel disjunctum vel disjunctum

DE OCTO
Hec sua sunt gradus ut ori a et simul vera disjunctio
altera mang e dextra cuiusdam altera non e dextra
R.S. n^o e gradus oras sed particularem utrangnam
particula oris non facit propositionem veralem sed altera
particularem quia omnis afficit tan. partem subiecti
suis scilicet

DE OCTO
Quia dixerat Aristes contradietoriam alteram vera
alteram falsam e inquirat hoc capite utrum in iudicibus
locum habeat et maxime in futuris contingentiis
ut eras pluet eras non pluet quatuor autem in
non de iudicibus futuris contingentiis sed tan. de singu-
laribus haec n^o proprie sunt contingentiis sed genera futura
contingentiis veralia ordinari falsa sunt ut oris hoc erit
in iudicibus particularia ut plurimum vera sunt ut aliter
erit iudicibus singularia in diffinita geludit ergo arithmetice
singularibus proponi de futuro contingentiis n^o e determi-
nata veritas aut falsitas id e neutra pars e determi-
nata vera aut falsa **R.A.T.S.** arithmetice si esset de futuris
contingentiis determinata veritas ora euenirent necessario
hoc autem e absurdum ergo si determinate verum dicit
qui dicit

#

Si determinate verum dicit qui dicit cras pluet
 ergo false dicit qui dicit cras non pluet ergo cras necessario
 pluet alias si non verum non dicit. R. A. S. S. de 40
 gentium tria sunt genera primum eorum quae raro gignunt
 ut Jodum in theraum invenire. Nam quae saepe
 facta pluet mens maius de eorum quae sunt de universis
 id est quorum gradus usorum esse frequenter evenit atque
 primum sed si determinata est veritas defuturis gignit
 hoc dicitur locum non habet ora non necessario et determi-
 nate eveniant si nunc determinate verum est cras pluet
 ergo qui heri dicit cras plueturum determinate verum
 dicit ergo cras potest non plueri neque refert motione
 ante dixerit nihilominus sequitur effectus si verum est
 rem verita. contingentem futuram et determinatam
 ergo evenit de rebus generalis si non verum est hoc
 futurum quod quod in contrarium quod movet tam
 evenit contingit non deo rem evenit veram quia pro-
 positio probata sit non in dependet a cognitione de
 denunciat hoc sed contra deo enim vera est vel falsa
 facta res est aut non est eventura; Subiungit etiam
 necessitatem absolutam et hypotheticam Doctus de danti
 et necessario et hoc duo quanta cras pluet aut non pluet
 necessario vera et regula autem non A. r. n. id determinatam
 tam

Veritatem notari illam quae dicta est et actualis distincta quidem non
 est aliquam certam significet nec termini sint aequivoici hoc si canis
 latrat distincta non est et audientis animam suspendit donec ad unum
 determinetur actualis autem dicitur quae significatum actualem rep
 resentat non quod iam actu existat sed quod significet ut vera cau
 sas tempore quod per copulam verbi significatur nam in hoc modo ac
 tuale significat in intelligentibus in necessariis quidem de futuro et gen
 gentur determinata veritas

Nota in quo duplicem contingentiam radicem ostendi prima libera
 causa vel causa libera quae positis sibi ad agendum requisitis potest
 non agere quae libera est in Deo et creaturis intellectuales intelligit
 requiritur altera est in actionibus causarum rationum quae propter mini
 ma impedimenta ab actionibus ponitur impediri licet vni in se habeat

DE VERIS CONTINGENTIBUS

DIFFERENTIAS

§. Res cum sit necessaria
 §. Res non tenet in se quem Nominales sequuntur quia ad
 tenens potest etiam ad eam agat in differentem esse ad agendum
 cum veritate necessaria agere dicitur autem Theologi et Philo
 sopherum. dum agit libere agere

§. Res quae ex natura sua indeterminata est ad agendum vel non agendum
 vel ad hoc aut illud agendum etiam cum agit contingenter agit et si libera
 si libere nam si determinata est ad unum positum sibi necessariis ad agendum
 censet agere necessaria et ignis apponit stappa non potest non agere simpliciter

tam quia multa videntur contingere etiam hac vobis dicit
 contingens ratio quod est in actu contrarius non amittit potentiam ad
 ad actum contrarium ergo potest non recipere illam actum quem reci-
 pit ergo dum recipit contingenter recipit ut cum aqua calefit etiam
 in sua calefactione retinet potentiam ad frigus ut potest frige-
 re ut enim sit potentia ad contraria ad indifferentem sufficit ut quod
 cum tempore sit calefactio cessare potest et in dicitur frige-
 factio et quod hoc fieri potest si tempore habet potentiam ad oppositum ut ostendit
 hoc in potentia libera ad ommodato argumento Theorici si aliter ma-
 neat integra libertas ad peccandum per integram diem et extrema hora
 libertas notabit eodem tempore ille peccat non erit culpa obnoxius
 dicitur quia ipso momento actus elicitus non erat voluntas indifferens
 nec libera et totus actus ille rationem peccati non habet hinc sequitur
 si actus ut peccatum potentia hic elicitus eo ipso momento debeat ei
 libera.

**DE PROPOSITIONIBUS DE PRÆTERITO ET FUTURO PRÆSENTI, SIVE
 DETERMINATÆ VERA AUT FALSA**

DE PRÆTERITO tam de præterito quam præsentis sunt determinatæ
 vera, aut falsa, quia vel enunciant res ut existentis extra causas vel
 ut hi extiterunt utrumque autem horum determinatæ: falsum est ergo
 propositio enuncians factum esse aut non determinatæ est vera vel falsa
 cum determinatæ hoc vel illud significat:

**DE PROPOSITIONIBUS DE PRÆTERITO ET FUTURO PRÆSENTI, SIVE
 DETERMINATÆ VERA AUT FALSA**

prædicatum contingens non dicitur vere de subiecto, nisi actu in
 actu illi dicitur significatum propositionis, de præterito non habet veritas
 subiecto actu in actu, ergo de eo dici non potest. R. S. d. in quomodo

predicatum si subiecto inhaeret non actu existens, sed eo tempore
 inhaeret, quod per copulam congnificatur, idque satis est ad veritatem pro
 positionis:

D S C C S

Nulla propositio vera est in praeterito, nisi aliquando fuerit.
 vera in praesenti, sed cum dicimus: Machabaeum vixit nongentis qua-
 ginta annis novem, nunquam verum fuit, cum vivere tot annis, sed
 vivebat, RESPOND. id quod de praeterito verum est, de praesenti verum
 esse dupliciter, ut totum praeteritum simul fuerit in praesenti, id
 per partes, ut oes partes praeteriti fuerint in praesenti, hoc in ro-
 modo in praesenti aliquando verum fuit haec propositio, unum enim
 cum nunc idem haec, generalis ratio est vixit suaveris, licet non dixerit tot
 hunc ora vixit duravit hora nunquam in praesenti non simul sed dicit
 ut nunc haec, nunc illa pars praeteriti:

D S S S C C S S S

de futuris contingentibus de vi determinata
 rationis scilicet huius est veritas
 horum, de futuro contingenti altera sit determinata vera, altera determi-
 falsa, nonnulli sectari quastiois huius difficultatem evadere, im-
 enu magis, quam imperite humanam libertatem e medio sublevarit.

D S S S propositio de futuro contingenti non determinatae verae aut
 falsa, est opinio bonorum Philosophorum et Theologorum sancti Thomae
 reliquos vide apud Suarez Disput. 19 secunda et Thomae primo Vasquez
 ratio per Aristotelis hoc est propositio universales de futuro contingenti
 concludit determinate veras vel falsas esse ut plurimum ergo falsas etiam
 possunt

100.
possunt singulares consequentia probat, quia tam contingens est, com
idem ee verum, uel inuicem Deus ex duobus contradictorijs petrus
peccabit, petrus non peccabit, determinate edixit, utra sit vera vel
falsa, antecedens patet quia nouit conformitatem, vel difformi
tatem, quam habet hoc propositio, cum re ipsa hanc esse conformem
hanc ergo determinate nouit hanc esse veram, vel non esse vera
confirmat ut ex uerbis profectijs, p[ro]phetijs, et cum diuini
anno uertente nascet et u[er]bi Filij, hoc certe contingens est
et tamen determinate a Deo praedicitur, hoc enim dictum
est, inter nostram cognitioem, et ~~Dei~~ ~~quod~~ nostra
sit confusa, scimus enim tantum aut pluituram, aut non plu
ituram, in confuso. De u[er]o autem distinguere scimus, et
quando sit futurum, si nihilis nostra cognitio est in praes
entibus, nescit si deo an amore an odio dignus sit licet sciat uultu
dignum esse, Deus autem determinate nouit huius amore illi
odio dignus est, Ratio quia futura non sunt minus fera nota quam
praesentia. Ratio quinta propositio qua datur confirmis respici
tate est determinate vera, haec propositiones autem conformis uini
ergo sunt determinate vera, quia actum conformis non est necessit
ut uerba, habeat actum existentem, sed tanquam sit aliquando futurum, aliis
neq[ue] propositio de futuro necessaria erat, actum yformis quia obie
ctum necesse actum existit, ut si dicas sequenti anno Iulianam eclipsuram

*

Iniqui sequitur ora cœntora, necessario, ut argu. Arilles
 Soleant ut deliberationis, subvertentia libertas omnium agentium,
 Quam San. Patribus nego sequelam qd. pra. sua. Sui verum
 futurarum contingere n. solit nego. caralibus aut libertate
 reari, agendi, quia non ideo peccavit Adam qd. hoc oris
 non erat futurum, sed Deus nonit et pra. suavit qd. ab omni
 ra noluit. erat, peccaverit. Deus pra. suavit ora cœntora, ideo
 modo quo sunt cœntora, qua necessaria, ut futura necessario,
 qua contingere contingere, qua libera libere, unum quodq.
 idem naturam: 3. optime explicat S. Aug. 300 hoc pra. suavit
 et determinata veritas, n. efficiant necessitate qd. pra. suavit
 ta n. pot. e. currere quom. cursura pra. suavit et tam si tu pra. suavit
 currere, pra. suavit. sicut tua memoria n. cogitavit et facta quic
 pra. suavit. si Deus n. pra. suavit cogit. forenda, qua futura
 ta videt currente contingere, tam currere et tamen n. pot.
 currere, pot. tam videt currentem, si non videret facta, et ta
 libere curreret, et minobit cum videret si etiam De. De. suavit
 dam, e. ripu. ab aeterno vidit quic at oram, hac hora et tamen
 libere peccat uram, Iniqui soluitur hoc arg. frequens si veru
 e. peccat. peccat. uram, erg. propo. quo ante ann. id. affirmabat
 vera erat determinate, et Deus hoc pra. suavit ab aeterno
 quod ante ab aeterno. veru. erat n. pot. e. n. e. n. propo. at. ne
 verit. erg. necessaria. P. ab aeterno verum factum eum. erg. n.
 ferit e. aeterno. veru. ull. de usaria negatur. consequentia, quia q. d.
 propositionis aeterna Veritatis vocant. qd. ab aeterno fuerit. facta
 ut pra. suavit enanti

negat et
 non potest
 non ergo nec
 non peccabit
 by potest pe
 absolute nego
 in sua gposito
 In sensu diuiso
 Definitio
 ubi necessario
 in statu gpositio
 sed consequenti
 e

data sine gpositio q̄ta enunciat in com modo enunciat
 in fat et presenti nego incipient e, nego un quam desinent
 RES: rdo hoc argum: com modo solari ḡnis hac distinctio (v.c)
 Byg prae sit Petrus quatuordecim ergo si pot e non quare ergo
 peccabit ne cessario RES in statu gposito e vera, e falsa in di
 uiso sed ex hypotheni e vera, et absolute falsa, in diuiso vel
 necessario quia ubi ne unitate consequentia non consequentis
 ne unitate consequentia dicitur necessario, quod in illationis
 ex altero sequitur ut si vides Iovem sed ex te ergo nec, nec
 tate consequentis e necessar e, quod ex natura sua et iter fieri non
 potest ut solem illuminari **OB PET 7 80**

Posito possibili in actu, nullum sequitur impossibile, quoniam
 ergo Drem suri cras pluiturum, pluit ergo cras, sed tam possibile
 e si pluit, hoc autem quod possibile e ponamus ee nil ergo sequit
 impossibile, et si hac duo ponantur simul debent suri cras pluitura,
 non tam pluit, sequit Drem falli, quod e impossibile. **Q. a ratione**
 distinguem, posito possibili absolute, nec facta suppositio, nullu
 sequitur impossibile, si tam si aliqua hypothenis sit facta, si ergo
 prima hypo. ponat, rda e si p̄cedit ut hoc possibile e posse
 saluari, facta tam hypotheni quod in diu. odio sit mortuus
 si pot e saluari, **OB 80 ET 80.**

Quis veritas conueniat iuris, vel e causa appas obiecti, vel causa ob ipi
 obiecto. sed veritas propositionum de futuro ḡnerari nec causat obiectum
 nec ab illo causatur ergo in illis non e veritas, nisi probat nil
 si causari pot e a se causi, RES: veritas in conueniat iuris pendere a
 veritate rei si obiecto, quod habet aliquam rationem causalitatis
 nec tam. op̄ ut inuicem, nam etiam finis cum non em e, reule
 si causi

variari enuntiativum ad dicitur. De tract. negatione id est siue
 praedi. siue subiecto siue etiam copula ad iungatur
 et de his agit cap. primo modo additioe categoriamatis
 ut si dicam Socrates est homo videtur tertio additioe modi
 ut possibile est contingens impossibile necessarium Verum
 honestum: obiter inq. cum liberorum Logicorum huius
 libellus est cum et rarum harum propositionum quorundam
 et quibus difficile cognoscitur tum quia quia dicitur
 etiam tenebras videtur quas sine ipsis maxime non
 erra expedimus et capi. primum quidem explicat varias
 enuntiationes de verbo est modo, et tertio adiacente, etc.
 Credit de alijs verbis Deinde agit de harum propositionum
 oppositioe enuntiationem simplicem appellat quae sunt de uno
 enuntiat Plato est habitus et illud unum vel est non videtur
 vel ignominatum id est infinitum variatur aut enuntia
 ex nomine et verbo subiecto est, et modo si hoc est et hoc
 a non est. hoc non a est; hoc non a non est; sunt hi quae
 Variarunt in unum calibus etiam tot inveniuntur si idem
 fiat in praeterito et futuro colliguntur auctores Aristoteli
 in propositione vero de est modo adiacente aut propositiones
 duplicari ut a est, praeterea tradit leges generationis id est
 ex affirmativa finita colligitur ^{infinita} negativa ut est modo homo
 ergo non est non videtur homo; non tam contra negum sequitur
 non est non videtur homo ergo est videtur homo nam saltem non est non videtur
 homo

DE SECUNDA ex affirmativa infirma infertur 140 191
 negans finita e non indy hoo ergo non est indy hoo
 tam gra n a sequit n e indy hoo erg e non indy hoo
 nam salpa non e indy homo TERTIO ab affirmativa
 ad negatiu priuatam bona e gregia ad e indy homo
 ergo n e indy hoo n tam gra nam salpa n e indy
 hoo n tam e indy hoo Eadem ratio dicit seruanda in
 talibz De a qui potest uti aut em ad e dialic de triu
 maxime s phorica quarum Doctrina hoc uerit gtiuerit

Bra contradi. post contra pra postqz sub altero
 Capi. Do docet qua multiplex sit enunciat io ca scilicet
 cum multa de uno uel unum De multis enunciat
 satis ante e si significatio sit multa esse uere sit una
 Do queri an liceat argumentari a diuisis adiuncta
 et respondet (qa sequit maxime obicere) et. p. pone ut a
 ha ca e bona consequentia Socrates e arid et e bipis
 erg e arid fipes Do uidet etiam n e uera hoc argu
 mentatio est ueri bono et e tipicent erg. e bono tipia
 p. erg. nunc Arist. cum duo aliqua in uno aliquo gtant
 accidentaliter n e bona arg. a coniuncta ad diuisa Et
 tam alterum quoni at ex naturaliter e bona ut apparet in
 priori exemplo p. Do cum unum alterius significatiuem
 immutat et facit impropriam non e bona non asequit
 e hoo mortuus erg. e hoo qd dicitio mortuy altera trans
 fert a propria signi. De meta phoricam p. s n e bona cum

in unius generis videtur alterius generis per se est hoc per se est substa
 erg. est hoc substantia ad quod falsa sed in eptant. S. q. a quibus
 ad divina non est bonam frequenteriam cum signi. unig. argoremati
 significat ut alteri generis fa est generatio quae ex se fuerit non a
 sequitur chymera ens in agibile erg. est ens quia addit
 imaginab. Aut ut ens latig pateat qua gani loquendi modo
 soleat addi Arist. etia hoc exemp. non sequitur hoeris est Iusta
 erg. est quae hae argumentatio est ab e tertio ad id certum ad
 secundum ad id ens

Dico

Temp. a Divinis ad genera est vera argumentatio quia
 si duae formae de Socrate quod duas propos. divinum enu
 ciantur cui non genera enim possunt enuunciari ut si de can. Socrate
 est albi et est Philo. erg. est albi philo. est scriba et bono erg. est
 bono scriba R. S. sententia aristelis et saepe non tam simpliciter
 quibus a Divinis ad genera est argumentari

Cap. tertio agit de oratione proposita ex simplici enunna
 tione et modo ut Socratem esse videtur est possibile simplex illa
 oratio vocatur dicentem modum autem predicandi sine predi
 catum modi sunt quatuor possibile contingens impossibile. necessarium
 opponitur possibile non possibile. contingens non contingens. impossibile non
 impossibile. necessarium non necessarium prima parte capituli hanc
 oppositionem propositionem ubi parte capituli aequi potentia
 Pradi et genera neceres disputat quatuor autem unde accipiendi
 proponi modum ariam ex cono. quod in di. co sit affirmatiouel
 negatio quae scilicet ubi sit in absolutis ut hoc est hoc non est

172
175.
In negative quia aliis gradibus ponent simul a veritate
possibile est solutem esse videtur possibile solutem non
esse videtur est ergo sumenda oppositio modalium ex affir
et negativi copula principali quae videlicet coniungit

modum cum dicto quod si probat ex quo nemitur ve
ritas et falsitas propositionum ex eo oppositio haec ex
modo sumitur ergo oppositio mai. par. oppositio nem
ciarioris quae nant idem Veritatem et falsi. probantur
ad verita. modalium n. sufficit ut rem se habere ut
enunciatio q. copul. sed ita debet esse vera ut enunciatio

quod unum hinc falsum est haec neque est per se idem est
decat. De a qui potestatis harum enunciationum videtur
sponte cum cap. q. docet enunciationes duas quarum altera

formam affirmat & c. subiecto altera eandem negat ma
gis quae nant quam duas affirmantes gratias de eodem
subiecto haec ergo magis quae nant Socrates est bonus Socrates
non est bonus quam haec Socrates est bonus Socrates est malus.

Ratio formalis quae nant priores cum n. bonum formale
deducit bonum malum quae consecutio ad illi de proposi
tionis enunciatione coniuncta est quae coniunctio architecto
quod fit tripliciter vel n. habet nunc quae nant
de hinc est dicitur est vel tan. copulata sententias ut a est b
aut dicitur ut a est aut b est ad hanc autem veritatem

ois vocari solent gunctivae hypoteticae proprie tam
 hoc nōe queni pūg idā copulativa de dicitur
 apperantur gtem, formaliter nō habent veri valit habeat.
 Haec si hōc ē anal ē hanc omnis hōc ē anal. gūctivāly
 ē qua gūat pluribz enūciatōibz gūctivāly ali gūctivāly nūc
 ut si a ē b ē ad hanc autē verita. nō ē opū veritas unig
 simplicis significatōis ad has revocant racionales ut ē crypē
 ad quarū verita. necesse ē ut ant ead. ut verum rdo causalit
 ut qā sol lū cot dies nī quibz quā verita ant ead. entis etā
 opū ē ut hae sit causa frequentiō: copulativa ē cuius partes
 necessarii gūctivae copulativa necessaria nūc cum ois partes
 sunt necessaria ut Socrates ē hōc et Socrates ē anal gūctivāly
 cum ois part. vel una tantum ē gūctivāly ut Socrates ē hōc et
 Socrates ē rōibz im possibilis sicut unā pars im possibilis
 vel plures oppūgnantes ut Socrates ē hōc et ē lapis divinus
 Divina ē cuius part. particula divinitiva (vel aut simili
 copulativa necessaria nūc qā gūctivāly partibz gūctivāly
 vel gūctivāly ut aut Socrates ē rōibz aut nō ē rōibz

LIBRUS ARISTOTELIS Prioris

Sive de priori analysi, seu resolutione
 quod dicitur in horum librorum et earum notant.
 Hegelius romanus obicit putat argumentum, conicipiamus
 Syllogismum simplicem ad demonstrandum nonnulli consequentia de sententia
 nō sunt improbabilis si loquamur de obiecto primario adonit
 rucato. Si loquamur de obiecto primario absente et Syllogismus simplex
 vel argumentum cuius pars nobilissima demonstratio Aristoteli

J. S. S. E. R. T. I. S. S.
 P. R. S. M. A.

hijus librorum et posteriorum item topicorum et elenchorum
 e tertia operatio intellectus quae proprie vocatur ratiocinatio
 seu consequentia quia omnes his libris docetur quomodo unum
 ex aliis sed uandem ut quid necessario quid probabiliter
 sequatur

ASSERTIO DE QUADA

Quobis libris priorum agit Aristoteles de rerum operum mentis
 in genere non grabendo ad hanc uel illam materiam duobus
 posteriorum agit in materia necessaria quae uocantur demonstratio
 in topicis de eadem in materia formae alii in elenchis etiam
 det quae opera habeant similitudinem demonstratiui uel dialectici
 necessitates sunt

DIFFICULTAS

Cuius analytici: Variis causa^{ta} redduntur id quae docet syllogismos
 in minimas particulas resolvere in proprios terminos figuras
 et modos ratio quia docet syllogismos compositos in simpliciter resol-
 uere et quia docet in perfectos ad imperfectos reducere quae est res
 latio quae docet syllogismos resolvere in principia et causas

ASSERTIO PRIMA

Causae allatae non sunt sufficientes praeterquam uocantur
 tactici et spontaneos et causa ergo uocantur reductio
 e ratio et modo de etandi de rerum operum illece ad quod nota
 multa uerba alij genera fieri uocantur artificibus interduca
 peculiarium ut si uide dialectice et geometris hi et analytici
 geometriae sibi uocantur eo quod proprie ut geometriae geom-
 etriae demonstratiui redduntur similitudine ergo haec dicitur

Hypothese at ostendit et quaedam analogas ostendere et
 ea certo geometrico ordine progredi quod nullus fecerat. ⁷ Iste
 iteris vult. Sed quoniam geometria definitas proponi redi-
 cunt ad quaedam principia parva nota sic Aristoteles
 in duos libros in quibus addit ad usum ad usum generaliter primum in
 hi libri vocantur priora analytica quia hinc ostendit ^{vero} necesse
 solis geometriae ratione materiae seculata in ceteris tractata
 de geometria ut est in certa materia hinc unitatem est apud auctores
 resolutio res dicitur in eam quae est geometriae conceptus resolutio
 consequens est cum ostenditur eis veritas ratione affirm. et negan-
 tium universalium vel particularium resolutio esse quae est cum
 ostendit conclusioem recte deduci quia propositiones quae
 praecedunt habent subiecti et praedicati habitudinem
 quae in se continent veritatem geometriae. ⁷ Iste liber non agit de
 syllogismo dicitur de lib. 2. syllogismi proprietate et effectibus ostendit.
 Lib. 3. habet 3 partes in quibus docet syllogismos governare, et dicitur
 de invenientis modis sex quoniam et minorum tertium dicitur
 de syllogismorum.

CAPITULUM PRIMUM

Principio dicitur quod sibi ea agere de demonstratione et veritate
 quae per demonstrationem agitur primo tam. Definientur omnia quae pro-
 positionis, terminus, syllogismus, dicitur de si, et dicitur de nullo. ⁷ Definitio id
 propositio est dicitur quod est aliquod affirm. vel neg. oratio ⁷ ~~affirm.~~
 prim. differat ne propositio ab enunciativa dicitur. ⁷ ~~ratione~~ ⁷ ~~ratione~~
 et propositio quatenus habet relationem ad syllogismum quod dicitur

Sed mo, licet nō colligat evidenter, colligit tam neces-
 sario, quod ad prius pra Sylmorum spectat, Hora rha ē
 gēnūpli etiā in materiā et proprii, et termini rdo
 Formali figura et modi, pertinentia, redutio,
 et expositio, quarto regulatiua, et ab aristotele usata
 dicitur de dicitur dicitur de nullo, sunt nō dūa norma quibus
 Sylmi diriguntur, unde Diale et rham p.

DE SYLMI DE

quibusdam essentialibus

Sff. qualis est dicitur Sylmi illogice propositioni, et
 monstra rham, Diale et rham, et sophis rham, et pseudographā?
 Hæc hæc prop. nō se essentialiter, et specie differunt
 si loquamur de iudiciis mentis qua in his propositionibus
 præcipue spectamus, rari est manifesta actus dicitur et opi-
 nionis et erroris inter se distinguunt, ratiō: et specie nō
 et habent eodem modo distinguuntur, cum autem dicitur
 dicitur habent, alijs autem prædicantur, et rami ipsi actus
 inter se distinguuntur debent, probatur rdo ubi ē ratiō
 formalis ubi est diversa, et rami ē diversa species actus
 sed ubi ut unum dicitur et opinionis et erroris habent formales
 rames diversas, ergo et actus in illam tendentes ratiō
 dicitur dicitur ratiōes diversarum specierum sub una
 ratiōe et in eodem speciei prædicantur ratiōe vera probabile

144.
175
Averam necessario intellectui unius speciei possunt app[er]ere
Dn una ratio formalis veri RES. nego sequantur etri enim
sit una ratio formalis generis, sunt tamen diversa specificia
nam verum ut obiectum scilicet, non potest nisi per mediam
necessario et evidenter quatenus gnoscat, ut dicitur in
obiectum opinionis per medium probabile et multo
magis diversitas est in errore.

DE PROBABILITY
Judicium probabile fieri potest necessario ergo
hac duo sunt eiusdem speciei ant. prob. sequitur quod
aut probabiliter secat calumnia est utendum potest
is postea per demonstrative gnosere tum ex probabili
fieri necessario RES. nego ante. licet enim id est
unum numero ad unum est tam. et numero et specie dicta

DE SYLLOGIS
Syllogismus oratio et propositio
et iam. ut oratio est cum duobus syllogismis
partium inter se sicut via membra unius syllogismi

DE SYLLOGIS
An in syllogismo ponit et propositio singularis
RES veritas est sententia asserentiam ratione Aristoteles dicit
inductivam ad syllogismum. id est inductio habet propositio
singularem et etiam mutata in syllogismum eam retinet ergo
RES syllogismi qui dicitur ut principis dicitur de or et nullo
sunt boni sed consonantes singulari tales sunt ergo de gravi

148
146
Aristoteles sunt idem dicitur respondere et bene veni
inductioem semper colligere ut syllogismi haec n
inductio ignis aer terra aqua sunt corruptibilia
ergo elementum glaciem certam n colligit nisi
si huius propositionis haec quatuor sunt elementum qd
si addatur nam erit syllogismus

DE SYLLOGISMO 44

De natura syllogismi

Syllogismus est quaedam discursus ita vocat similiter
motus arduum a termino aquo ad terminum ad quem est namq
hinc cognitio unius ad aliam exiens deuenit aut
hoc propter mentis imbecillitatem cum omnia simul
apprehendere nequeant praemissa sunt uia et dispositio quae
recipiens in intellectu ad iudicium allatum conclusionis
peruenit hinc syllogismus duobus modis apud Aristotelem accipitur
scilicet pro solis praemissis apta in se et pro colligenda conclusione
collocatis interdum pro tota argumentatione quae ex praemissis
et conuenit ASSERTIO

Discursus dicitur bene diuiditur in eum qui est rationis successus
et in eum qui est causalitatis discursus secundum successum temporis
est ordo plurium cognitionum sine mutua dependentia tibi
mutua successione ut cum quis in cogitatione unam deinde
maie tertio animum per culpa. Haec cognitio discursum tempore
requirit et totam habet relationem prioris et posterioris discursus
causalitatis est eum una discursus ex alia elicitur cum dependentia

ut mater est ergo oritur filium, solent alij tripli
 Triplex dicendum facere ius dicitur oritur post aliud qui
 dicitur est memoriae rdy ex alio qui fit qd copiam eadem su
 in alio dicendum vident ut cum beati videntes su
 facie ad in faciem in eo simul vident creaturas quaz
 in specula

ASSECTUS

in digna
 uo ad iudicium

Dicitur causa libertatis etiam potest unico instanti
 fieri ut s. Thomas quia proprietas causa non respicit
 temporis antecedentiam sed tantum natura est in sole et
 luce patet rdy experientia constat cum argumentandi
 et aliqua propositio negatiue unico instanti ante semis
 ordinem nos apprehendere totum discursum mo vere primo
 gelutio et sape audia sola maiore quipimus hunc syllogism
 denique non repugnare intellectui eodem tempore plura iud
 cia formare inter os constat DEUS de eadem mo
 ta successio dicitur sus e motus ergo successio ergo una
 prope sequitur alteram et e pot alteram q. dicitur n e motus
 proprie dicitur sed tan transit de cuius essentia n e successio

Cognitio
 pte in formam
 gelutio
 quipit

Cognitio e premiarum dependet velat a causa dispositiva
 pte in formam cum cognitio premiarum informat intellectum is apl
 gelutio quipit efficiunt ut statim colligat gelutio

ASSECTUS

Syllogismus cum sit praedicti et subiecti cum medio ter
 mi aiendo vel negando coordinatio continet duas operationes
 rdy vere inter se distinctas nam saepe una e negans alia uero
 si enim ha sint

si a ha sint. praemissa Dag e immensy non est in ^{46.} 147
mentum ergo non est Dag nemo potest dicere e unum
sibi. sequa una praemissarum e vera altera falsa
verum et fals. n^o possunt e unum et adon Judicium.

ASSERTIO.
Si syllogis accipiatur pro tota argumentationi quor
iudicium includit maiorem se veram, et quoniam tunc etiam
3. etiam gelusio q gelusiois veritatem ex veris ac praemissam
e de dicitur quod iudicium indicat per nega ad argumen
tatione sufficit iudicare 3. illas enunciat. se veras sed gelu
sioe se veram cum dependentia ad praemissas hoc autem iudi
cium a philosophis vocari solet iudicium allativum et in syllo
gismis principalis dicitur. an iudicium allativum si iudicia
gestis arguatur dicitur. quatuor et sicut se habet (1) ad secundum
operativum et se habet ergo ad tertium dicitur. quinta

**DE SEQUENTIA ORATIONIS DE ESSENTIA
SYLLOGISMI**

Multis hoc quaestio tractari solet sed quia in tota fere se nix
nos breviter respondeo. dicitur. si syllogis accipiamus ut iudicium
hincendi quo veritatem inferre ad inferendum gelusioe gelusioe
de eius essentia sed tunc praemissas debito ordine gelusioe
ratio syllogis. officium e inferre gelusio. ergo gelusioe e de eius essentia
nisi e debet se ipsum inferre nos gelusioe e effectus de dicitur dicitur
Aristoteles. ergo n^o e de demonstrationi quia vis pars. In ostensionem
etiam e pars syllogis

sicut omnis pars boni est pars alicuius

ASSERTIO SECVNDA

Considerat illud ut est argum. perfecta gl'ia
essentialiter conclusionem rari ad soluta essentialit'
p'inent ut aliquid agit aliud ex necessitate aut dat eo qd' p'ocant
ut ergo illatio est syllog. essentialis ergo et gelatio
hinc qua illatio est non potest esse Ari. res p'prie sit
gelationem se habere ut form. p'missas ut materiam
qua quidem verba de illigenda n' sunt de mat. et p'prie
proprie de op'is non utram gelatio est pars materialis
et forma sui m' ex modo d'fig. sed quia gelatio facit
ut illatio sui fiat tertia operatio et p'positio vob'
quasi d'iff. adit ut d'iff. a r'eda opera. hinc solutio
aliorum referari potest dunt n' conclusionem esse form.
quidem syllog. n' aut em interna hoc factu est quia vivere
hanc form. constituit operatio d'icta operatio debet fieri
p'form. exter. non interi. et q'at ex d'ictis in qua
dicitur aliquid aliud accidere praeter p'missas
ergo gelatio in syllog. d'ictis ponit nam reliqua r'ia
in d'ictis syllog. ad id am operi spectant et sunt quasi
hoc generis hae v'etima p'arecula quasi d'iff.
p'erea si r'ia d'ictis g'nderemy magna apparatus d'icti
- hinc

Equifina
essentialit'
Syllog.

Vnde
Syllog.
forma
materia

Vnde
p'missas
gelatio
necessaria
p'prie

tunc eam quae aliquando simpliciter vera aut falsa 147
 est videtur et eam quae ex nota ad cognitionem ignota 148
 provenit constat ex philosophia naturali ex eiusque principis
 huius proportionem aliter transiatis terminis noster ad motus
 essentiam pertinet ut frigus ad essentiam frige motus dicitur
 ex nota ad ignotam ergo ex eius essentia etiam ista conclusio ante
 negz videtur ulla est ratio cur ad iudicium illatum minus pertinere
 pertingat conclusio quam premissam

CAPUT SECVNDVM

Hoc capi agit de propositioni et earum conversione et
 dividit propositiones in eas quae sunt de in effect modales
 tradit idem conversiones propositionum ratione fundam de his absolutis
 vide Dialecticam continentur in versibus.

Feci simpliciter convertit ad a paxi

Caetera q. hoc o per contra sic fit conversio tota

in eisdem genibus Prima est conversio propositionum est
 argumentat ut non sint tam quae iam quae id est oratio
 in quibus aliud ex alio colligitur dividit in mai et min illa sunt
 quae rari materiae tan valet ut fit in gaer ubi liby utis
 hoc est risibile de risibile est hoc de eque in qua eum materia
 valent id ut iuris sit legitima nota po probi catu in gerno
 Integre est sumendum hinc nullum nisi est in qua ergo nullaque
 in rari non nancipit integritas pars ergo cum verbum est gteru
 existentiā nificat ut pars iudicium et pro inde in gvert esse erat
 simul transferendam in locum ubi dendum ergo natura existens in qua
 ex huius obvera dicitur agnoscant in verbis ad uti in si
 substan
 tuo est

Quae agit
 de his

absolutus ja
 i conversio
 argumentat
 in quibus
 colligitur
 dividit in
 mai et min
 illa sunt
 quae rari
 materiae
 tan valet
 ut fit in
 gaer ubi
 liby utis
 hoc est
 risibile
 de risibile
 est hoc de
 eque in
 qua eum
 materia
 valent id
 ut iuris
 sit legitima
 nota po
 probi catu
 in gerno
 Integre est
 sumendum
 hinc nullum
 nisi est in
 qua ergo
 nullaque
 in rari non
 nancipit
 integritas
 pars ergo
 cum verbum
 est gteru
 existentiā
 nificat ut
 pars iudicium
 et pro inde
 in gvert esse
 erat
 simul
 transferendam
 in locum
 ubi dendum
 ergo natura
 existens in
 qua
 ex huius
 obvera dicitur
 agnoscant
 in verbis
 ad uti in si
 substan
 tuo est

quatenus existens significat multum in quibus erroris audent
 ut in dicitur orat. Seruum. Dicitur orat. videtur ^{non valet} quia dicitur et facit
 integram prae dicitur sed aliquid in verbo orat. includit ^{quod est per se prae dicitur}
 In confis. ergo aliquid orans dicitur et videtur ad. servando a capite
 servando eadem in supponi. unde non valet non est hoc ergo hoc est non est
 propositio videndum quod sit prae dicitur et subiectum id est non est aliquid quod
 in oratione habeat se sententiam quam ut non est animam
 et videndum cum id sit prae dicitur quod alteri tribuit
 unde hoc ad evitandum requiritur equus ergo equus
 requiritur ob evitandum et requiritur ad evitan
 cogitatio. Iamda opera cum termino ponant intelligi
 nec id est quod videtur sensus prae dicitur et resoluendum
 quod rectos ut in ver. videtur et casum ergo aliquid videtur et casum
 et eorum eadem ampliat et videtur retinenda et restrictive
 unde non valet hoc est mortuus ergo mortuus est hoc muta
 ad o ampliat et videtur non numerat subiecto pro eo qui fuit quare
 et in convertendo supponi debet ut dicat ergo mortuus
 qui fuit hoc si hoc est quod ergo aliquid quod fuit
 hoc aliquid existens est ex coactis ergo aliquid ex coactis fuit
 videtur dicitur se animal currens est dicitur et propositio
 eterna veritatis ergo vera est nulla dicitur existat.
 et est quod videtur aliquid dicitur est dicitur currens non est nulla
 videtur ergo hoc non est formalis quod dicitur. conversionem
 videtur et quod videtur dicitur supponi termino dicitur non in quod

accipitur pro eo aucti, et iam possibili pro solo eadem ²⁷⁸ 179
in generaliter magis dubium est de hac conversione
existens actu est, ergo aliquid est hoc est actu existens.

huc conversio nullo modo videtur formalis quia potest aliquid
destruere quod est. Sed p. arithmetice egit de propositionibus
quod est autem extremi simplicibus non autem generat.

DEUS.

Haec quoque falsa sunt nullus perit fuit senex et ab nullus
senex fuit quia et hoc similiter. nigrum erit album
et album erit nigrum Sed. arith. tan. loquid de propo-
sitionibus quarum copula presentis temporis p. pro. has
veritatis est in parte. quod temp. nullus fuit quiescit
nullus perit fuit quiescit senex. pro ea si verum est nullus
quiescit et necesse est quod altera propo. sic verum quod fuit
est album est nigrum.

DEUS TER.

igitur de conversione modalium mira varietas et labor
est circa regulas Arist. de modalium conversione nam primo
quod vult modales de necessariis ratione dicit non aliter converti
de eorum simpliciter videtur ut falsum non nisi valet hoc conversio
necesse est grammaticae. Ite hoc ergo necesse est hoc et grammaticae

Secundo quod ad arsalet negat necesse de contingenti
proprie sumpto non converti et hoc falsum est bene si
sequitur contingens est nullum hunc et album est. contingens
est nullum album de hunc et simpliciter enunciationis

§ 8. dicitur quod in lares negativas de contingenti
veriti posse simpliciter in negativis nec hoc verum
bitur neq n sequitur contingens e aliquem hoem non
e gratum ergo contingit e aliquem gratum non e hoem
veritatis a falsa i

§ 9. dicitur de contingenti debere veriti dicitur quod
dantur simplici e enunciativis neq hoc prob. quia non
videt verum esse hominem musicum contingens e non tam
contingens est verum vel aliquem mortuum esse hominem
propter hoc et similia Argumenta valde multi antequam
regulas rejiciant quia plerisque peripatetici moribus
teneant prima e explicita. alexij qui auerit propter
necessariam e dupli' pr simpliciter qd necessaria est
ex parte subiecti et predicati id e qd sub. necessa
rius contingit cu' predi. redi quod qd est necessaria ratio
unius partis fieri rati' pot e' et una e' ab alia necessario
q' dicit a quo vicissim altera non pendet sic o' gram
matica necessario e' hoc non tam ois hoc est necessari
gramma. ratio dicitur propositi. in eam qua est simpliciter
contingens et com' subiecti om' et predicatum alteru' a p'one

§ 10. dicitur
de Prop.
in analogia
ita

149. 150

qd gtingens e' m'is cum ee r'ufum et m' eam qu' r'edem quid e' gtingens m' qua' unq' termi. gtingit' g'ardem p'endet ab alt. alt' tam. n' gtingentur ed m' affario q'end' a' d'illo h'is q'ontis s'c' ari h' reg'ib' int'elligas ee de gtingentibus et necessarij simplici' n' autem e'adem g'it'

CAPUT QUINTUM

Agitur hoc cap. formati' p'ri'ncip' syllogism' d'cl'ud'it primo quando minor extremam realiter et affirmative subijciunt medio mediu' aut em maiori extremo realiter subijciunt sine affir. sine negative id' fiat tunc bonu' e' syllogism' prima figura h'ac d'cl'ud'it ad Barbara et Celarent trahitur r'ed' quando maiori realiter aut q'el negat mi. aut em parti' e'claris e' agilis bonu' e' syllog' m' prima figura h'ac confut' Dari et Ferio aut' p'roter quatuor illos modos Barb. e'lar. Dar' Ferio n'eka alia r'ati' valet ex sed e'com' modis q'ui' sicut m' alijs r'ati' m' h'ac figura' effingi p'omunt Praesto si q'ny p'roblem' atum cui' r'at' g'it'at'is et g'it'is m' h'ac p' figura' d'ri' ee g'cl'ud'it p'omunt

CAPUT SEXTUM

Agitur q'uid ee r'ati' q'uid ee mediu' extre. d'cl'ud'it r'ed' mod' os r'at'iles ab r'at'it'ib' d'inerunt qu' g'it'at' ee d'cl'ud'it

CAVTV SECVTVS

Qui affert ea dicitur de certa fig. qua in dia
lectica passim videntur

CAVTV S

Colligit regulas generales dicitur syllogis quoniam
agitur de reductive tunc generalia tunc quoniam possibile
regula quoniam singulis figuris his versibus circumferuntur

Prima negativam refugit directa minore
Hori maiori non quam particularis erit
Maiore ponit generare schema videtur
Altera est protesis clausula hinc ipsa negans

Tertia firmante vult esse figuram minorem
Clausula per se particularis erit
Communes sunt Nil sequitur quoniam particularibus
in qua dicitur negativis nil bene significatur

Si specialis abest nil hinc generaliter
Si praemissa negans inveniendae negans
Conditio medium nunquam in generalibus ponitur

Completum medium dicitur hinc videtur
Denique dicitur hinc nulla generalis forma
quam protesis vult dicitur hinc videtur

CAVTV

Quoniam figurarum modi sunt formales quoniam
affirmat id est hinc colligitur generaliter ut non quod est
inveniens verum et quoniam falsum Dicitur hinc
syllogis

Huius syllogismi est bonum et tam habet ant. verum et consy. falsum
 est autem in Darii dis. gradus utrius altera pars est vera
 altera falsa sed falsum est altera pars utrius utrius
 ergo falsum est verum Res. aliqui in obliquo hoc
 consy. non valere falluntur tam quia utriusque
 termini sunt in obliquo altera tam est in recto utriusque
 syllogismi gradus exrectis. In. in mutari supponitur utriusque
 pars in maiori aut priori significationem vel hoc vel illa
 pars sicut in minori pro arte et determinata
 Huius etiam falso quod dicitur via dualia vel rationalia
 vel gra. duo et petrus equus sunt dualia erg. vel
 rationalia vel irrat. Res. non est falsum si eorum
 intelligatur ut sicut unum est rationale alterum
 irrat. maiori. intelligenda non est unum quod
 sed dicitur. In. quodam syllogismo qui gradus altera
 pro. negat utraque inferunt quod dicitur ergo opus
 est dualis. ante. prob. si nullo hoc est sensibilis nullo
 est dualis et omni hoc est sensibilis ergo si hoc est dualis serva
 ta hac forma semper bene quod dicitur Res. maiori. est affir
 mativam quia si unum non negat ratio quod dicitur sepi
 in huius affirmativam propositionis quam maiori supponit
 et dualis est sensibilis. In. huius syllogismi male dicitur
 in barbara et dualis rationale est substantia dis. et only

hoc est ad id rari. ergo omni Absoly hoc est substantia
Res. exclusivam non est addendum fuit n. verum
n. distributivum in actu. Distribuat in suspensum

Si syllogismus materia bene conclusit nec tamen
ad ullam figuram pertinet

De n. vivens est n. ad id

Nully lapis est vivens

Ergo nully lapis est ad id

Ibi non tantum mihi est negativa extra leges primae
figura sed sunt quatuor imo quinque termini et
tam de forma servata nunquam datur actu. verum
est quod falsum Res. plerumque quod est proportio
habens terminis infinitis et sunt affirmati et in
syllogismo haberi pro negativis quod autem habent
terminis infinitis sunt quod negativae in syllogismo haberi
pro affirmativae. namque ergo proportio vera est hanc
solventi multae captivae solventi

Si in qua sententia majori negativa est verus syllogismus
concludit puris negativis negaverit in forma Aristotelica
quoniam modum nec sic syllogismus

Nully n. vivens est hoc

Nully lapis est vivens

Ergo nully lapis est hoc

Res. Hos syllogismos necessitate scriptae solvere non debent
proportio

affirmativa Nam de n̄ uiuens ē non aīd sup^{Ist} 132
pōit hanc de aīd ē uiuens Et hoc nullum non
uiuens ē hoc supponit hanc dīctōē ē uiuens p̄uī
ergo s̄lym̄ uim habet gēd̄ enī in cōsare uel
Camesures

§§§§§

An p̄ced̄ tres figurās Aristotelis
plures admittend̄

varietur hoc p̄pter fig. galeni in quā mediū
non uō in prima figurā maiori extremo de p̄d̄
dicato gēd̄ uōi subijcitur et de minori p̄cedunt
sed gōrariō modo dī ē mediū in maiori p̄cedunt
et in mīr. subijcitur habet modis duos aliter affi
cātrām negantem ut dīctō hōc ē aīd

De aīd ē corp̄s

Ergo aliquod corp̄s ē hōc

vel
Nullus hōc ē lapis
dīctō lapis ē corp̄s

Ergo aliquod corp̄s non ē hōc

Figurā galeni gēd̄ ^{§§§§§} naturalis dīctō n̄
inter figurās reuocanda non naturalis gēd̄ dīctō
gōd̄ non p̄dicat̄ qd̄ in. p̄cedunt p̄dicat̄ n̄c h̄lym̄
quod in illis subijcitur nam si dīctō dīctō hōc ē h̄lym̄
dīctō loquens ē hōc ergo dīctō loquens ē substantiā uel
naturalis gēd̄ quā in ea p̄dicat̄ substantiā
etiam

majori gradu subijcit dicitur. qui etiam in minoribus
subijcitur si autem conclusio ergo aliqua subiecta
et logicus non erit gelius naturalis ut patet ex dictis
Nota Aristot. naturalitatem syllogismorum potissimum peruenit
a dicto de di et de nullo in quibus sunt fundam. mani
feste oes modi prime figure implicati aut modis
derarum figura. hoc autem dicta sunt principia
quodam naturali lumine nota ut est dicitur

Oris hoc est subiecta

Naturalitatem: notum ergo est huiusmodi. Dico ergo quam
figuram non esse naturalem modo nunc explicato quod
scilicet in praedicato in praemissis quod subijcitur
includit negationem etiam ad Aristot. tam habet finem
et hanc intelligentiam naturam non videtur esse

Figura galeni potest ad eandem figuram reuocari quod
in ea medium predicatur et subijcitur quod ueni
t in galenica. maneat ergo res eandem esse figuram quod
si demonstrat Aristot. vel medium subijcitur et praedicatur
vel subijcitur. tan. vel predicatur tan. Dicitur de praedicato
dicitur de praedicato quod non tam naturaliter videtur sequi
quod aliquod aliud quibusdam positum non tam naturaliter
minuta enim est gratia natura et argumentandi modo non
tam de eo plane negandum est deo hinc modis dicitur ut dicitur

Fig. reuocari

D. J. F. G. V. L. T. O. S.
In syllogismis illatiis vel probonius
ab Aristotele definitur

DISPOSITIO CIVITAS SECVNDA.

An syllogismus illatus rursus an verus probativus sit definitus ab Aristotele esse sit definitus Syllogismus iudicium tan. vocant enim per se nec mat. probabilem nec necessari. habet sed formam exercet materia perspicue falsa quales sunt syllogismi abstrit. q. elementa dispositi Probativum vocant qui non tan. quoniam an fert se etiam effectus ut a contrariis consequenti quia subicit fit in materia probabili vel necessaria.

ASSERTIO

Grægo primo dicit mentem Aristoteli fuisse tradere syllogismos probativos esse proprie definitos raris quia illos definire voluit an quibus ponitis sive quibus quibus inferri raris tunc quia in terra quibus est quantum quibus habere quod non fit nisi in syllogismo probativo.

ASSERTIO

Aristoteles vult maxime illatum syllogismum tradere proprie quia ostendit rationem disputandi in materia. Sed in syllogismis illatus etiam est verum iudicium de conclusionibus sed tan. hypotheticum eam scilicet recte ex premissis colligi verum quod fore si premissa vera vera videtur Aristoteles vult ut possit de syllogismo hypothetico esse duplicem partem habet conditionalem utramque si quis est veritas est si veritas est non faceret ergo si quis est non faceret alius modo habet hypotheticam minorem categoricam ut si quis est veritas est sed prius est ergo veritas est. Invidetur hi syllogismi an conditionalem copulativum disjunctivum conditionalis in duas membra definitur eam.

pro nō uti antecedens ut ponatur consequens rdo (ut tollitur
 consequens ut tollatur antecedens utrumq; membrum junct
 quōi modō qō cum rā propositionis habet antecē. Non sequens
 affirmativum ut si videtur ē dicit alteram partem secundo eam
 utrumq; habet negativum si non dicit alteram partem nō ē vidē
 3 cum antecē. affirmativum et sequens negativum ut si vidē nō dicit
 inviditum iudic qō cum antecē. negativum et consequens affirmativum
 ut si non dicit inviditum videtur ē copulativus semper debet ē
 negativus ut non ē dies ē et nox ē sed nox ē ergo dies non ē vā
 de propositione ponitur ut altera tollatur nam si vā tollas ut
 alteram ponas ut vā feceris non enim sequitur nō et flat et
 sorbet sed nox sorbet ergo flat pōt ē nō fore exere ut negat utraque
 infundat dicitur recte tam sequitur flat ergo nō sorbet dicitur ut
 cum ponitur altera pars ut altera tollatur vel altera tollitur
 ut altera ponatur ut autem dies ē aut nox ē sed dies ē ergo nox
 nox ē.

DE PVS NONVM

Decimum undecimum

Hic sequentijs capi. De syllogis modis alijs adverte id si major
 sit de necessario et minor de mixto gloriose debere ē de necessario
 ut ē necesse audentem ad Deum credere christianis audent ad Deum
 ergo necesse ē Christianis credere majori vero se melius et minore
 de necessario gloriose erit de me. Nota eto in secunda figura dicitur
 salis affirmativa ut de me negativa dicitur de necessario gloriose
 erit de necessario ut necesse nullum peccatum Deo ē pratum dicitur

Deo gratia ergo necesse est nullam virtutem esse peccatum si gra¹⁵³
 riam auctori gelosio erit de in e verbis carum necesse est omni fidem
 saluantem esse vivam nulla fides sine caritate est viva ergo nulla
 fides sine caritate est salvans No. 3. si in dardari altera premi
 ssarum est in necessario conclusio erit in necessario et omni animam
 superioribus subditam esse necesse est omni anima est liberi aliter ergo
 aliquid liberi arbitrii superioribus subditum esse necesse est in Delap
 si negans sit de necessario conclusio etiam erit alias non nisi nullum
 demonem salvari necesse est quidam demones credant ergo aliquem
 audentem non salvari necesse est in Boardo si negans sit de ne
 cessario conclusio non erit ut quendam articulum fidei non est in
 scriptura expressum necesse est omni articulis fidei est a Deo revelatus
 ergo quoddam a Deo revelatum non est in sacris scripturis expressum
 hinc collige in di. forma et modo semper alteram premissarum debe
 re conclusioni in e conformem nisi gelosio alterius sit modi:

DISCERS

Conclusio semper debiliorem partem antecedentis sequitur ergo
 si pars una antecedentis est de necessario altera de in e nunquam
 conclusio poterit esse de necessario. Si conclusio nos non est
 simpliciter necessaria sed ex hypothesis sed in hoc differre a necessa
 te premissarum premissa enim sui nature est semper currentem moveri
 simpliciter est necessaria conclusio autem, ergo necesse est semper hunc
 moveri in se spectata contingens est supposita tamen necesse est hoc currere
 necessario est hypothetica atque nulla gelosio maiorem habent veri
 tatem quam simpliciter de in e summa capitulum a Dudo. vsquod 24

hiscapitib' agit de gtingentib' nota io in Barbara celaren
 Sary Ferris baralipron ex maiore et minore gtingenti in ferri
 gelasioem gtingentem ut gtingens e' om' currentem labi gtri
 gees e' om' h'om' e' prudentem ergo gtingens e' om' hominem labi
 deinde in id' figura ex parib' gtingentib' nil sequitur ut gtinges
 e' nullum h'om' iustum ergo gtingens e' nullu' angelum e' iustum
 in iusta

IPPVRA.

Ex parib' gtingentib' fit syllog' modo maius extremum in
 minore continetur id est hic salus gtingens e' se ad' moveri gtri
 gons e' do' aial' currere ergo gtingens e' aliquod currenti moveri. Ne
 si mar' e' de gtingente miri. De in este conclusio sequitur de gtingenti
 ut gtingens e' de' aial' agrotare si' hoc e' aial' ergo gtingens e' de
 h'om' a grotare obscura si' contrario ponant' modo premi' ut si' urale
 negant' ut gtingens e' miri de' affirmativa' in este in secunda figura
 Natus fit syllog' in 3. fig. si' una propo. sit de gtingenti altera de
 vice erit gelasio de gtingente

C. H. 25.

Q'is syllog' g'at extr'by terminis et duab'by propo. si' syllog'
 dictus plurib' g'at' possit caput 25' proponit q' tu pronunciatu
 g'at' e' tale quoda' quastioe' difficultate id' e' in paucis orib' figuris
 et modis includant' quoda' facile v. c. a' difficultate geladii e' diffi
 i' facile ofacillime e' 27 quinq's sequen' capitib' rati' e' m' d'
 inveniendi p'ra' d'rib' e' id' em' hoc et a' qu' e' cap' figentim. Delano
 dat generalia p'cepta et docet proporta' quastioe' in vestigand'
 e' ea qua' cum terminis illis' quert' antur ut sunt quae nota bene

Definitio est proprie anteced. qua sunt minus communia quos
 ipsi subijciuntur ut sunt species et individua denique consequia
 id est magis communia quae de ipsi terminis predicantur ut ge
 nera infra generis addi possunt his Imo debent repugnanti
 nota aut ex sponsea Dialectica Volenti argumentari libro 6
 cap 27 ponenda sunt ob oculos predicamenta cum rerum qua
 sunt in quatuor Definitio enim proprietate denique generis anteced
 repugnanti consequentia de rebus quarum sunt consequentia univ
 se affirmantur seu necessaria. Ut color de albedine antecedenti
 de quibus affirmantur res quarum illa dicuntur antecedenti
 siue haec oia necessario fiant siue veritatem ut iustitia resp
 virtutis repugnanti denique quae de rebus aut raro aut nullomodo
 affirmari possunt

Art. VII. 28. et notum

Provisali affirmante concludenda sumendum est medium quod
 dicitur antecedens predicari et consequens subijci. Ut si probare
 velis rem hanc esse corpus accipe aial quod est antecedens resp. corpus
 et consequens resp. hanc quae regula etiam valet pro colligendo
 in baralig. Deditis medium sit consequ. predicari et antecedens subijci
 in 3 fig. vero ad probandam affirmantem debet medium esse antecedens
 et predicari et subijci. quae et sequentia facilius memoria retinebitur
 Si in hunc usum sequentia carmina intelligantur et memoria retine.

Tecana cageri Dafenes Hobaru Godaco

Globali stant sed non stant. Febas Hecias et H. Das.

Harum dictionum tribus ultimis exceptis quolibet tribus syllabis
 constat quarum ultima iuxta suam ad aliam gelationis quae erigitur

non nisi veram caput 5. 6. 7. dicit de facilitate circulariter et merito
 gerendi quando videlicet ex conclusio et quertone alterius promissa
 ram inferit pro conclusio altera promissa quod facile fit inferri qui
 pro eis caput octavum. 9. 10. explicat quod est statum ratiocinandi quertone quod
 fit cum ex gradus utique gradationis cum altera promissa colligitur alterius
 promissa gradus utique c. 11. 12. 13. ex clamat statum facilitate quod est deducere
 ad impossibile unde dialect. c. 14. dicitur quod in dicitur quod propositio a rebus ut
 dicitur quod in dicitur sicut utraque promissa si vera in illa semper in altera
 falsa c. 15. 16. 17. prescribit dicitur facilitate conclusio ex oppositis
 que fit cum in dicitur gradus utique sicut gradus enuncie gradus enuncie
 ut in qua dicitur de re ipsa negatione c. 18. ut utriusque hoc est autem nullus hoc est nihil
 ergo nihil hoc est hoc c. 18. 19. ad a parte dicitur de de f. c. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Intra logicos libros Aristotelis, nil his duobus vel magis necessarium vel de-
 rationis vel practiarum expedit unde optimi cuique in repretis digni-
 simos eos tenuerunt in quibus explicandis eorum verbatim in ista
 inuidentur posteriores analytici eo quod ut e duplex analytis altera
 ad form. alt. ad materiam pertinens priorem tradidit prioribus posteriore
 his libris reuertitur docet igitur Aristoteles his libris resolvere
 syllogismum in materiam praestantissimam qualis e necessaria et demon-
 strativa

Quod sit

Quod sit horum librorum obiectum
 Res. in primis non e definitio ratio quia Ari. ait expressè de tractatu
 de demonstratiue de definitione autem non agit nisi in ordine ad
 Demonstrationem et prout e medium potissimum demonstrationis
 Sicut subiectum horum librorum e tertiamentis operatio qua dicitur
 tria e aliam in materia necessaria et per media scientifica qua
 operatiuem plerique recte demonstratiuem appellat de ord. in horis
 librorum non ses gentiunt de qua gero versa vti qui priores
 ratio autem conclusionis est qua p se et primario de syllogismo reuer-
 Pratiu agit ratio arithis tractandi e consueta textu ille valde
 obscurus et concisus quod debita opera fecisse Ari. testis est Clemens
 sed refertur hunc defectum accurate S. Thomas Zabarella et collegij
 commentarij

De his

Digniores sunt hi libri priorum ratio quid agit de forma hui
 autem de materia syllogismi at vero in oi genere forma materia
 e praestantior Se in his non tan agit de materia sed etiam de
 forma syllogistica ut dicitur forma in genere ante trad. ita exacer

quod probatur ex Aristotele qui hoc libris vocat de demon-
stratio. Demonstratio autem suo includit formam syllogisticam
perfectam et materiam necessariam precipuam tam Aristoteli
quodum est hoc loco resolvere demonstratio in principia ten-
perfectionem etiam etiam materiam aliam et causas gelusidum in
quodum recte ergo appellantur et hi libri vestibulum quosdam
dum scientiam quod sublata demonstratio corrigi necessitas
cum etiam dicitur a celebri quoddam pronunciatum dicitur
disce disciplina intellectiva ex praesistente cogniti fit per
doctrinam et disciplinam ut multi existimant non in velle fit
diversa dicitur enim dicitur alia quod proficitur a dicitur
materiam quod recipitur a dicitur licet etiam probabilis est
illorum interpretatio qui per disciplinam intelligunt scientiam
acquistam per viam dicitur dicitur intellectiva nam scientiam cogniti
aliam non requirit ratio prima disciplina mathematica si probatur et
cetera etiam artes ergo omnes assumptum tanquam certum supponit ma-
thematica non initio antequam conclusiones dicitur definitis axiomatica
et principia communia praeparant sine quibus nihil scientia intelligi potest
ratio dicitur quod dicitur dicitur dicitur vel indicat ergo ex praesenti
dicitur cognitione quod non tanquam retrogradum ad gelusidum in rebus
necessariis et etiam probabilibus nam dicitur cum in dicitur vel entyma
materiam ut dicitur ex praesistente cognitione dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
quod ponit habere rationem dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
oportet praeparare quoddam dicitur modo cogniti quod dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
pendens

ignoratui continuo tam sumpta minore conclusio simul ista ¹⁵⁷
Cognoscitur obiecta tertio hinc soluitur illa dubitatio platonis
in menone qua conabarit ostendere nullam noscientiam sensus
acquirere sed nostrum sapere e remanere atqz retractare quod olim
in alterius vita statim noverit si n. suis ait Plato veni di alitatem
e parem ergo et hanc de ultam scias e parem sed nescias hanc
esse dualitatem ex ergo negz perem respondit platonis scire sen
dualitatem esse parem eam scilicet quam scivissent e dualitatem
non autem aliam dualitatem refutat illos Ari. primo quia generaliter
de di dualitate quidam recte affirmari nec abri solet illa exceptio
quam scire e dualitatem rdo defini. et propositionis mathematicae
simpliciter et generaliter de obis loquentur ut cum dicunt Ariany.
num habere tres angulos duobz rectis aequales non aivnt eam qui aivnt
e Ariany system sed veni respondendam ergo ait Aristoteles partim
notam partim ignitam illam conclusionem fuisse notam in confesso sed
contradictorie ut in generali gentam ignitam aut distincta elpiciati

DE VITIS. IX.
CAPUT DE VITIS. DE VITIS.

Prima

An vis Doctrina et Disciplina ex praecedente
Cognitione fiat
Istam hanc Philosophi de viti varijs generis disputant quos
sequenti conclusionibus quilibet observato hoc sermonem e aristotele
de cognitione definitiva aut in electiva abstrahit. illa cognitio qua
ad viti nomine fit et simplici rei apprehensione fit ex aliqua praecedente
cognitione sensus videlicet quod e extra generalem abstrahit ita ipso quoque
definitio ut notum e enunciatio v. gr. animal rationale fit ex aliqua
praecedente cognitione praeter illam qua e sensum partium videlicet

Supremi cognitio principiorum e' suprema cognitio in fima creatura intellectus
 humana scilicet ergo debet attingere infima' supremam creaturam intellectus
 angelica scilicet a autem attingere nisi esset sine divisione prope que appetitur
 illas n' esset ultimus ergo negz qd principia habeat alia prima quorum veritate
 vitantur si n' e' aliq' ratio cur illis assentiamur Ergo non sunt prima ratio Ma si
 principiorum cognitio a Deo infunderetur n' est differentia sed statim
 ex ipis terminis appropis revoltaret ergo etiam cum sit circula' fuit
 non vere quereit de fuisse tam patet experientia si n' quare cur tota tot
 magis sua parte nemo causa dat ex parte ubi quia hoc sibi: tota sit maior alio
 sui parte DEES ari. e' huius libri ari dicitur: quia sola termini non
 appropis cognosci ergo n' opus e' colla' in viciis. refuto Ari. e' cap. tan' culbere
 cognitioem qua' habet qd demonstratiem n' autem qua' qd. videtur qua' capite
 ultimo libro r' requiritur quod sit quaedam dispositio ad intellectus facile et sine formid.
 assentia' intelligendum dicitur e' hoc fieri in prima cognitioe qua' quini' cognoscibilis
 qua' ob sine vlla etiam in viciis dalem assentia' statim formam' Obiect' experientia
 fallax principia autem non sunt fallacia' ergo in viciis nihil q' est et facili' facili'
 principis assentiamur q' experientia' minimum in his e' fallacia' stipulatus ari
 de pronunciatum agit de experientia' mediocritate qua' ob veram corpora' plexia
 dicitur Obiect' TPO. Conclusio Sylogismi Sophistici et pseudographi q' dicitur
 cognitio siue iudicium sit falsum sive verum ita e' autem ex parte
 sententiae cognitioe non fit nam ill' forma sylogistica e' vitiosa et si
 nullo modo sequitur conclusionem cognitioe ex praemissarum cognitione
 vel aliq' praemissarum e' falsa et si ab ea non dependet veritas
 conclusionis verum enim a falso non dependet verum respondet
 a varijs alijs negant tui esse differentia' quia verum a falso vni
 habere non potest et multo magis verum a falso dicitur enim Ari

Arsilem

actis acquiratam sed ab ortu menti in quosdam rerum regid
 quom si enim per actus nunc acquirunt et e' lom' en illerui
 genitum nullam habemus rai dem cr' id a pot ent. illectiva
 Distingvamus Nota idos habitus sui natus non quod nobis
 cognati sed quia n'per discursum fiunt. **ASSECTE** **PRINCIP**
 Probabilis e' dicitur principiorum etiam primorum aros
 habi. per actus pot entie illectiva m' primi rai actus horum
 principiorum sequis repetiti necessario aliquid in aro efficiunt
 et addunt int elle et om' pro mptorem hoc aut em non fit nisi
 Probabilis confir maveri ex Ar. 6. ab' eorum 3. Ab 6. ep et 200
 posteriorum ultimo ubi manifeste noinat habitus princip
 et quidem ad libri rai posteriorum horum n' e' diffi cilis responso
 Aristotelem scilicet ubi non agere de q'ri neq'is generalit' sed de
 principijs certarum scientiarum q'ae interdum q' illa prin
 cipia demonstrari possunt in a' thicis de generalissimis agi
 quorum cognitio opponitur sua rai in illectis habet q'dam
 indiffer entiam ut magis vel minus ad assent iend om' moveatur
 quia magis vel minus apprehendit terminos principioru generaliu
 erg aliunde pot e' habere experimentum ut faci h'g essentia
 etiam saepe prop' illectis m' beilli. veritas principioru latet
 licet q'fate penetratis termi. videtur n' posse latere resp'ent
 alig'ri nullo modo posse latere veritatem si termi. apprehendat

quod si autem parum in una sit ^{ita} apto simile etiam fore iudi-
cari tam opus est labore acie habitum verum ex habitu corpore
quod aliquos etiam minus intente apprehendant facile tam ^{esse} certum
aliquibus esse habere habitum et ratio est vel nulla sine principii
cognitio inveniit animo habitum vel aliquos in tam neutrum
dici potest ergo si enim principiorum cognitio potest genera-
re habitum primo dici non potest nullorum principiorum
cognitio in generare aliquos modo ratio quia haec principia
si ab aequalibus demas aequalia manent aequalia sua recte linea
spacium non apprehendunt item si quod unum est totius duplum et ablatum
ablati erit et redum tendit in duplum hanc in gram et similia
principii simul cognitio relinquunt habitum in animo quo facile
illis uterum essentiam et modo quaedam quae videntur esse gelinos
et a mathematicis quae externa demonstrant eadem rem sunt vera
principia ut quamlibet linea bifariam resari. Res etiam ista
sunt ut auctores quae hanc unum cognitio habitus fieri quod vult. hanc negat
fieri habitus per se principiorum generalissimorum et si est vel
non est si dicam aliquos principiorum atque habitus generare aliquos res
de his quando erunt certa principia quorum unum nobis possunt esse habitus
dinde et ratio danda cur illi acies habitum generare non possunt et hanc
nulla dari potest esse non hanc quia principia illa non habent aliquam
rationem ob quam vera sunt haec ratio etiam eorum habet in non generant
principios cognitio proportionis hanc non est rationalis unde illis nulli
habitum generare potest.

potest. Haec autem homo est risibilis generari potest ratio prioris
 est quae non potest reddi ulla causa cum sit propositio prioris et immedi-
 ata ex utraque tamen habitum gigni nos experimur et probatur
 actus sui cognitionis agunt naturali necessitate et sapienter repetiti
 animi reddunt aptiorem ad eandem actum ergo ita faciunt actus quibus
 principia cognoscimus. Quare an sicut quodam vari talem talem hab-
 ita etiam sit necessarius ad facile operandum. Ista propter
 periculum erroris intelletus et vis. quia habitus ponitur in potentibus
 in differentibus talis non est illud ergo. Res. illud est curia princi-
 paliter plene habet indifferentia id ad verum assensum et cur-
 niam licet enim errare non possit curia quaedam verissima curia
 illa tam non repugnat errori. Deinde licet non possit errare ha-
 bet tam indifferentia libertatis et dependentia voluntate quoniam
 ad exercitium actus indiget ergo is ad facile operandum talis
 actus indifferentia non reperitur in sensibus. Obiecta. Quia princi-
 cipia sunt varia et generalitatis terminis illis necessario assensum
 ergo actus natura promissus est ad assensum et non omnes aperti et speciem
 formam necessario videtur non potest non videre si actus appetitus
 termini primorum principia naturaliter et necessario illis assensum erunt
 quod habitus ad hunc assensum elicendum si ad eum opus non est habitus
 ergo erit. Res. nego consequentiam et si non hoc facilius sit in potest-
 tia illud et assensum recessitas habitus tamen ad iunctum erit
 Iuxta quod hanc faciliorem aliquid augere potest maxime si illud
 obiter tam appetit et ut videmus gratia sponte defendere

nec anara egeri adscriptio si tam commoda illis figura gnosti
imprimatur multo severius delectent eodem modo habitus revere
ponunt natura habitus facilitatem addit habitus et si illius habeat
diffi. postquam habet tam negativam id est pendeat a sensibus gravioribus
hoc est de facilitate maioris minoris

Q. B. 3. C. 7. 2. 2.
In intellectu practico non opus est aliquo habitu adiuncto et recte de ipso
cognoscitur sed sufficit lumen naturale quod ratio dicit apostolus gentiles non
littere illa facere quae sunt legis nam generaliter unusquisque videt malum
fugendum bonum esse appetendum in voluntate id est ratio apparet hoc non est
ad actus virtutum et vitiorum elicendos habitus indiget ad appetendum
bonum commune et reijciendum malum in communi nullo habitu
indiget nemo non potest nolle esse veritas sicut autem hoc se habent in pra-
ctico non se habent in theoretico ad illa sunt sine habitu ergo
ad hoc R. S. naturale lumen ad hoc principia practica sufficere probabitur
lex tamen esse generalem sententiam Theologo generum in his etiam principia
actus frequentatos gigni habitum quod ipsa experientia videtur et non
probare si quis non deorsum et frequenter elicit hunc actum synderesis
nolo malum agere volo bonum et promptior efficiet ad similes actus
elicendos non tan generaliter sed etiam particulariter ergo saltem vo-
luntas per hos actus acquirit habitum eadem ratio est in intellectu et
iudicio **Q. 1. 2.** An habitus principiorum sit unus speciei atomi vel unius
generis id est an sit unus habitus pro omnibus actionibus sicut una potentia
visiva pro omnibus visibilibus **R. S.** est unum speciei nam sicut visibilia omnia
veniunt in ratione visibili ita omnia per habitus principiorum generum
immediati hinc deorsum in ratione intellectus ad eodem modo generum

plura materialia obiecta sub eadem formalitate sine diffinitione
 si habent principia plura materialiter ista sub una ratione
 intelligit unde Librium qui contra venit contra obicit eodem modo
 dicam des scientias eorum quod et inter se nullas distinas gria
 sicut una ratio formalis facit unam fidem licet sint obiecta ma
 terialiter distincta ita des scientias licet sint eorum obiecta
 sunt eadem sub attentione propter eandem rationem formalem
 sicut ut videtur propter ista scientia propter eandem rationem deinde
 non diversitas in eadem auctoritas dicens est medium extrinsecum
 ad media dem operationis sunt med. intrinsecum ipsorum rerum itaq
 sicut res distincta sunt ita etiam distincta sunt rationes forma
 les agentendi ex quibus notatur ^{ill. hinc} de unitat. atoma in specie habitus
 et intellectuales sunt quasi radij quidam hinc ab intellectu hinc
 ordine quodam derivati ita ut quo proximius derivantur
 eo sint effectiores et perfectiores quo fit ut intellectus principium
 qui sine medio procedit universalitatis sita vers ab eo tam
 procedentes magis a primo homine elongantur velut radij magis
 distantes unde minoris extensionis sunt ad illustranda obiecta
 et habitus ipse tractus ita ut non valeat itaq ad oia subtilia
 se extendere quod dicitur sibi habitus requirant diversi habitus
 si una substantia obiecta sua diversarum potentiarum ^{per} percipi
 que partia in s. sensis sunt distincta

†
auctoritas
dicenti

In assensu principiorum vel premisarum
 efficienter gaurat ad productionem conclusionis

ASSER Iudicium quo principiis assentitur non est causa vera
efficientis illius assensu quo indiam ut conclusio sequi ratio hanc ut
intellectus naturalis animal & lapis vis homo est animal non habet vim
efficientem hanc activam nullus vis est lapis ergo promissa non gerit
sunt efficienter ad conclusionem proba antecedentem si efficiunt ergo
aliqua actione efficiunt sed nulla actio fingi potest ubi non intellectus
est. simplex apprehensio terminorum et apprehensio complexa non pro
venit efficienter iudicium licet ab ipso iudicium dependeat ergo nec illa
iudicium producit alteram quae sepe gelatio est vera promissa falsa falsum
autem efficienter non producit verum cum sanctus Thomas contra nos citat
quod promissa efficienter producant gelationem nihil sequitur ad idem
quodammodo

DE GE ET JE
Electus est verum privum effectivum gelationis sed in illo efficiente
inheret iudicium principiorum ut in subiecto est ratio assenti
non gelationem. ergo etiam effectivum gerit ad eam efficiendam et plane
se habet ut calor respectu ignis licet non est principium producenti ignem
qui effectivum gerit ut instrumentum ad producentem ignem
iudicium quidem promissarum informari poterit utrumque nec dicitur
posse esse assensum gelationis non tam ad gerere effectivum licet
intellectum disponat ut ipse gelationem producat ut animalis hinc
vivat ut ignem comburat ut non tam ad gerere effectivum gerit
DE GE ET JE supra dictum est gelationem esse de essentia ignis ergo
promissa non possunt esse dispositio ad id quod est essentia
DE GE ET JE gelatio non est de essentia promissarum ut contra dicitur

assentimur ergo. et maiori de quo diff. e. dicitur debet gnosci quia me
dium ungit subiecto ergo. et maiori quia medium ungit & dicitur
ratio paritatis mediam huius cognoscitur ut e. vincula subiecti et p. d.
que in gelatio. unguentur ergo medium debet cognosci et e. gnoscitur
cum utroque est ratio non autem est e. gnoscitur tan. cum minore sicut
si med. hoc modo cognoscitur etiam gnoscitur maiori sicut et miri nam
p. d. c. gnoscitur vinculum duorum et vinculum e. debet e. gnoscitur
cum utroque cognosci. N. q. d. huius assensu verbi ca. existit ergo homo e.
risibilis ne assensu etiam existunt assensu premissarum et in ha.
assensu includuntur n. quod assensu gelationis sicut formaliter assensu
premissarum sed quia indirecte etiam p. tendit in pra. miras quod
sicut explicat ergo. hoc e. risibilis quia e. rationalis et ratio. e. risi.
bile. N. p. d. etiam aliquam eodem assensu ferri in obiectu et rat.
ionem formalem obiecti ut videtur e. sicut huius assensu. Sicut
e. huius ferri intellectus p. habitum fidei in hoc iudicium
et in rationem e. formal. aut autem. In una sicut etiam
hanc ex parte n. explicat eodem modo actus voluntatis dum
proposito fine eligit medium. Non enim ad finem eodem actu
fertur in medium ut medium et in finem qui e. ratio med.
appetendi similis ratio e. in assensu gelationis aliter n. g. d.
in conclusionem ferri pot. est in premissis n. ut quod dicitur
quo sunt n. ratio formalis assensu in conclusionem ratio sicut
propositio. calum e. circulare vel sphericum si demonstratur in d. q.
demonstratione necessaria quia movetur in orbem et sphericum

celi sunt contigere et diversi modo partes tam se mutuo non
 penetrant hoc autem opus est si rotundum non esset ergo est circa
 hanc hanc proponi si demonstrata habet cognitivam diversam
 speciei ab illa qua cognoscerem calum esse circulari em quid ita
 docerent philosophi hanc non videtur de eodem obiecto distri-
 quere specie non autem est alia ratio distinguendi nisi in ordine
 ad premissas ergo hic ordo habet eorum ad premissas et rationibus distri-
 ctibus cum autem in hoc actu intellectus includatur centraliter
 ordo ad premissas ergo etiam ad obiectum premissarum ergo
 etiam debet in generali generi illorum obiectum. ratio quare
 si eodem momento quo est assensu conclusionis non existit assensu
 premissarum ergo conclusio non habetur per discursum propter gratia
 illa si existit est per discursum quia cum est actualiter pendet
 ab aliis sed conclusio si non in claudit assensum premissarum non
 pendet actualiter a premissis ergo neque est per discursum de
 quibus priores fecerit fieri ut iam existit assensu conclusionis etiam
 permaneat et continuatur assensu premissarum aut si insequitur
 et repetatur sed hoc dicitur non esse necessarium sed satis est ut
 intellectus recordetur Verum hoc pro nobis facit si non ergo est ut
 intellectus recordetur ergo non tantum requirit assensu premissarum
 iam actualiter existens sed et alio actu adiungitur scilicet autem
 id iudicium hoc iudicium quod fecisse se nemit ut illud vel
 approbat vel damnat vel hancat si approbat ergo manet assensu
 premissarum si repro. vel hancat non potest sequi conclusio

OBSECTO
Haec iudicia uno momento eligenda requireretur nimia
attentio quam non esse saltem ordinari e experientia docet
RES. nego exp. in act. ibi n. hoc modo inter se quatuor mura
non e. posse varios assensu e. eodem momento quod demonstrat
Faletra in ia. part. s. Thoma OBSECTO

Ad iudicandum glusivem satis e. habere memori. pmissam
an. contuso non autem necesse est singularum definita recorda
tio nam ut aliquis frimiter assensu. Hic diameter non
e. gmenurabilis lapidi in quadrato satis e. si meminerit se
ante hoc demonstrare etiam demon. si oblit. RES. DIX. tale quatuor
scientiam propriissime dicitur non e. sed pot. g. assensum similia
Fidei qua quis sibi ipse credit nam ut si scientia proprie
dicta oportet esse de. valem cognitivam medij.

OBSECTO
Sonamus int. e. etiam nostra. s. diversos assensu. simul habere
posse nam cert. e. infinitis. habere non pot. e. cum sit potentia
limitata illi autem assensu. ita sunt. disponi. aut. vng. h. m. m.
alij. m. alij. demonstratiois. cum. vel. pot. e. licere. con. cl. n. e. vel.
non. pot. e. si. pot. est. falsa. fuit. suppositio. illectum. eodem. mome.
to. non. posse. glus. res. assensu. habere. quam. duodecim. h. non. possit.
sequitur. alia. imposibile. vid. eliget. gnta. m. m. et. m. e. l. b. n. i.
tate. consequentia. e. vid. e. ut. ille. etiam. n. eligere. assensu. glusivem.

RESPONDEO facta hypothese illa illud non dicitur posse
 affirmari conclusionis aut si eli erat verum tamen non est idem esse
 veritatum

OBSECTO.

Ergo medium ingrediar con clu. huiusmodi ut concluditur in
 legibus in clausis sed. necq. medij cum maiore et mi. recte in q.
 in con clu. ERGO. R. medium duplex aliud e. simpla
 tering qui in maiore aut mi. subijctur aut predicatur hoc non
 ingrediar gelusioem seu ratio asserendi conclusionem sili cet tota
 minor ut homo e. animal rationale hoc pot e. ingredi conclusionem
 Inq. licet autem hoc fieri pot est primo ut medium sit id
 cui in conclusionem asseritur. et habeat se ut quod seu ut unum
 asserit et hoc modo non ingrediar. Sed medium ingrediar ut
 et quo se ut e. ratio asserendi ut tamen ut n. exprimat
 in conclusionem ergo cognitio premissarum n. recte dicitur
 presupponi cognitioni gelusiois in eptam cognitionis gelusioem
 includit. R. nego q. nam cognitio premiss. presupponit cognitio
 gelusiois nam ut tempore obiecti

OBSECTO.

Itaq. premiss. et gelusiois distinguunt ergo unq. n. includit
 aliud. R. unq. aliud n. includit ut pte. essentiale quod e.
 unq. aliud n. includit eo modo ut cum fit etia. potentia non
 cognoscit n. feratur in pot. obiectu alterij nego. OB. vix his
 opponit experientia hac n. gelusioe illata ergo vis hoc e. si
 si bilis n. experimur alia cognitionem quam eam qua ore pterit

Re-nego conu. et si non semp in actu reflexo ad cogitantis
tam in actu exercito ois illi a uenit fieri

De eis

Si ex falsis praemissis inferat vera gelatio qd tunc uerum
anony includit anony praemissarum. Et anony gelatio n. includit
ere falsitatem praemissarum. Sed praemissas tan. esse dispositas
ut sequatur anony cum hypo. hoc gelatio vera e. n. p. mis. vera

Si quis habeat habitum diuturni erroris. Sed. Sicut in qd
uicium Demon. v. e. putauit hanc esse terra maris. Inde
intelligit hanc demonstrationem quia umbra terra

ergo sol e. mar terra n. gignit tollit hanc
error etiam pontis gelatione ergo n. pot. statim gelatio legi
neg. concludere illas praemissas habebit in alias duo media gra
tia de ead. em. re. Et illum errorem gignit una demonst. tolli
de ead. in amio radicat us propt. ead. entiam. scientia.

Ad. rca. anony duarum praemiss. conu. et gelatio n. rca.
e. uny. utq. formaliter sed. plures. rca. idem a se ipso non
dependet sed in sylmo. alia ab alijs dependent. Ad. actus
actu. et gignens actus scientia et fidei. tam. hum. tam.
diuina. inter se necessario specie. distinquunt. ergo in ony. simpli.
a. actum. formalit. n. conu. uent. Ad. h. di. uer. actus. possumt
in uno sylmo. ut si mar. ut. nec. mar. gignens.

Obse. et se

Propositio. conditionalis. e. generalit. sylmo. sed. hanc. habet. tan. uny.
actu. maris. prob. qd. ad. gignit. naly. propositio. nos. re. format.

N. 2. In actu quoad specificatorem n̄ eī diffi. intellectu namq̄
 premissis clare cognitis et bonitate consequentia n̄ potest
 differre in gelusiois elicere sed tan. avens. et ita liberi n̄ est
 quoad specifica. 2do cognoscat impossibile eī concludere
 fallere ergo n̄ potest iudicari eī falsam licet ore id pronun-
 ciare possit et mentiri.

§§§§§

Quibus his positis manet intellectu liber quoad exerci. actus.
 ut possit et non possit elicere assensum conclusionis actualem
 id eī ut possit elicere et possit non elicere ita s̄ Thom. in 2da
 quest. 17 articulo 6. ubi ait res actus ratiōis quoad exercitium
 posse imperari a voluntate. si autem potest imperari ergo liber est
 actus etiam ratiōis quoad specifica. aut parti imperari posse
 partim n̄ in probabiliibus posse in necessariis non posse ita sicut
 in 2da. quest. 7 arti. 1o Ratio in voluntas movet intellectum
 ad exercitium actus ad veram intelligendum sed vera eī aliquod
 bonum particulare ergo voluntas potest intellectum ab corrigendo
 quaerere. quod tam n̄ potest in summo bono deorsum. clare viso
 Ratio 2da Volun. proposito tibi ultimo sine se eī bono in goni
 potest abstinere ab eis appetitibus ergo. et intell. proposito cavere
 vero potest cohibere assensum saltem indirecte vel q̄ ad aliud vehent
 se applicat vel q̄ ad aliud cogitandum a voluntate impellitur
 §§§§§
 Primarie tam. premissis et consequ. eius est cognitio intellectu
 quod elicit assensum conclusionis nam intellectu eī caus. naturalis
 vix remota vix impeditur et positi requiritur ad agendum.

naturaliter agit **ASSERTIO**

Cum conclusio est probabilis et in ea appareat alius falsus
si potest in intellectum voluntas suo imperio cogere si iudicat
ita esse falsam Ratio quia hoc in claris apprehenditur ut
sed verum ut verum si potest esse obiectum. Si ergo cogit non
potest in intellectum. Nam iudicare falsam potest tam voluntas
indirecte officere ut intellectus iudicet probabiliter esse falsam
sibi imponendo ei ut varias rationes cur falsum sit utat in
quibus inuentis potest probabiliter iudicare ita esse falsam

ASSERTIO
Voluntas potest in intellectu impedire ab exercitio clari endogelatio
posita praemissarum et consequenter erit extra non iudicate rationem
sed etiam directe quod falsum generari potest ut fieri potest
indirecte et concedunt quod licet alteri cogitationi intellectus applicando
plurimi tam negant id fieri potest directe sibi fundando autem
necesse ut clari ex d. 15. nolunt habere hoc imperium in potestate
a se deforant datus quod habet in suis propriis actibus ut suis actibus
potest impedire directe nolendo aut volendo ergo etiam alii potentiam
a se dependentem dicit d. 15. aut si actus intellectus intellectus a volente
impediri potest ergo et in hiis veri quia cognitio potentia est impedi
re actum ut fiat et prohibere ne fiat et proponit eligens propriam
noluntatem potest cohibere intellectum ne hoc iudicet ergo ut volens in gelatione
consequitur quod quia priusquam hoc clarum est generari autem. probatur quod
intellectus ex vera sua est presentia indifferens quod ex. actus ergo falsum
apprehensio potest si sit veri ne iudicet eam per. probatur ex natura alii
restat illi

habita prius sola non potest ad actum suum indifferens cu potest 167
haberi non autem ea quae naturali necessitate agunt

Ratio 3 cum intel. alicui rei assenti potest voluntas simpliciter
atque istis rationibus non impeditur volendo ut amplius assensum

ergo etiam in principio potest cum sit per rationem

Ratio 4 cum in rebus practis est iudicium ab intellectu latum est
hoc autem ita esse faciendum adhuc electio libera uti manet libera
ut vellet aut non vellet ergo eadem ratio cum proponitur sibi est intellectus
manet eadem voluntas libera ut permittat assensum aut non

OBSERVATIO

Vis potentia naturalis obiecto sufficienti applicata et suppletis imp-
necessario agit nec a voluntate dependet ergo etiam intellectus
aut proba ex oibz potentis ita a potentia nutritiva et viviva
habet quod firmat voluntas non potest effici ut oibz apertis in fortis
speciebus et ceteris potentis non videtur similis ut apparet progressi
re formidabili non timet et non electio abili non generatur ergo nec ut
intellectus evidente voluntate non videtur Ratio. disquis aut potentia
non naturalis est duplex alia naturalis in eo dicitur quod naturalem meli
naturam ad suum obiectum et actum ut potentia intelligendi vi
dendi volenti alia dicitur naturalis non facta quia habet hanc natura
in inclinationem sed etiam quia habet determinationem ad suum actum
nec naturam indifferentiam ut potentia videndi nutriendi esset
Sane autem determinat non intellectus et voluntas non habet
et deo potentis oibz ad agendum requisitis potest non agere

volun. quid e' obliher formalit' inherente' in effecty obli.
 voluntatis d' qua' aliquo modo dependet habet quid e' et hanc
 indifferen. appetitus sensitivus verum obnoxio' corrigi potest
 n' e' perfecte in potestate voluntatis qd' felicitas illi appetit
 spirituum sanguinis humorum commutatio tu quae qd' n' obnoxio'
 voluntatis Mechy auto cum sit spiritualis neg' his instra. ut
 pot' obedire voluntati quoad exercitium obnoxio'
 Mechy formalit' n' e' liber ergo. cohereri n' pot' d' d.
 hoc fund. e' contraria d' ut extra sed negat consequentia satis
 n' e' si pendeat ab aliena libertate.

OBSTACULUM
 Causa aliqua d' nobis mod. in sua actioe impedire qd'
 subtrahendo concurrunt sine quo effectum d' ere nequit
 no' ponendo in pedire ex parte obiecti sed nostro modo
 pot' illa impedire voluntas n' in qd' volun. n' habet
 necessariam concursum cum intellectu ad assensum et dissentium
 quia hoc modo impedimenta poni n' pot' nisi vel subiecta subtra-
 hendo vel intellectum averteas quod e' indirec'to impedire d' d.
 Nego mar. 3 enim membrum addi potest in potentia liberis
 cum una ab altera pendente privi non agente aut agere solum potest
 agere non potest illu' pro exemp. si quis in pyra g'ic' hab.
 calidus ienti pot' est d' by positus ex parte obiecti et potest
 si non pot' h' beat ne em' v'is nihil agat potentia motiva
 Au' 7

et tam magna e' cas. excedi multo det. mar in intellectu ^{168.} 169
 e' ratio cum n' sit potentia naturalis ex se magis e' indifferens
 et obediatur voluntati quoad exercitium ut recte docet
 Arist. y. Metaphysicorum. Caietanus in ea parte quast octuagi
 sima rdo. articulo q' imo S. Th. eodem loco qui intellectus cu
 potentia motiva parat et dicitur multi ob sympathy A
 r' dicitur in eadem aia illect. et volun: habere
 hanc conspirationem

An conclusio semp' sequatur debiliorem
 partem.

N. celebre e' axioma conclusio sequitur debiliorem partem
 quod si d' egte et g'rae intelligas est indubitatum id e' si
 una ni particularis ex praemissis aut negativa talis
 erit generalis sed quoad. huius de alij quast. certitud. evidentia
 et necess. ratio d' ubi d' ^{telio} ex veram ex impossibili necessario
 g' d' cry. concla. sequit' d' debiliorem. N. praemissa n' tan' imq'
 fact. sed etia' perfectiorem communicant conclusivem licet
 n' tan' sit cau. dispositiva habent tam etia' simili causa
 formali N. conclusivem sequi quidem debiliore partem
 n' tam d' debere e' g' debilem atq' praemissa debilis cau'
 ista debilis praemissa n' sit ipsius cau. adaeq'

An obij. p' se nunq' pot' est et praemissis p'fectiori sed tantum
 quoad. ratio i' non pot' e' e' m' ar' effectus quia causa ratio r' d'
 p'ri n' ille effectus ab alia cau. nobiliori fieri si tam in sole
 ponatur auge' splendorem qui p'fectior e' x. ratio solis sed
 cau' d' d'

ASSER. 599

Si altera praemissura sit debilis talis erit etiam geloni
ratio defectu causa redundat in effectum @

Non e necesse ut sit ^{ASSER. 598} egua debilis potu n ab altera causa
perfici in ^{ASSER. 599}

Conclusio semp sequi debiliorem part. hoc sciam in quo
deficit aliqua praemissa d efi cit etia causa deficiente i
causa aliqua pfective d efi cit etia effectus nam g'unctio
utriusq' eam remi ex medio e causa suo modo extra more in
g'unctioe si vry. hanc g'unctioe fuerit pfecta tunc ex parte vry
extremi n potest favee per facta conclusio. ex parte vry
tunc apparet cur n sequat' conel part pfecta. quia pfecta
pars n e' cau' aduq' conclusiois cont. ita praemissa debilis
n e' cau' adu' qua conclusiois d'is. ita praemissa debilis e' causa
adeguata d'obilitatis D' d'is experientia quod et hui' fortuna
repugnare nam monstrum non e' simile sua' causa d'is. ite hui' n
e' talis casualitas qua' effectum causa simpli' aut ei' animalis ad d'is
fuerit tunc deinde conclusio e' talis effectus qui d'isponit' causam
animalis potest quam effectiva cau' oriat' ex g'unctioe praemissura
deco nec f' est d'efectum' conuentionis in causa similem quod e' in
conclusioe cum hui' int'ueniat agens tertia' illius qui in eferenda
consequenti ad praemissas se accommodat.

D' d'is g'unctioe

Si quori pot est vel de talis aliter signi vel de si quori d'is g'lectio
qua

Debeant ante cognosci & utriusq; intelligendū v̄ i Aristoteles ¹⁶⁹ 170
Ido an haec praecognitioes debeant esse ante ipsam demonstrativam
an ante conclusionem. N. r. praecognitioem & praecognitioem differt
quod praecognitioem sit res illa de qua e praecognitio praecognitio
autem e ea notitia qua de praecognitio habetur

ASSERTIO
Tria sunt praecognita subiectum; passio; principia; ratio
Sunt ex analogia ad motum physicum in motu n̄ necessariū
& primo subiectum mobile, r̄o terminū a quo, tertio terminū
quem; subiectum gela s̄ois se habet ut subiectum mobile, principia
p̄ia et terminū a quo, passio s̄cū praedicatum et quod demonstrat
de subiecto et terminū ad quem.

Praecognitioes tan̄ sunt duae, an e, et quid e, nulla n̄ alia addi
potest, nam cognitio qualis e, et similes, in demonstratiōe praecognitio
dant sed in conclusionē sunt s̄cū demonstrant. Praecognitio n̄ e opus praecognitio
cognoscere in demonstratiōe quodis sit res.

ASSERTIO
Nara rei spectata vocatur praecognitio quid nobis huc e quid
noen significet si n̄ queras an sit s̄cū ad quod si audias e e genū p̄ra
poteris tandem demonstrativam aliquam invenire sit autē ignovis quod
huc noen significat nulla poterit de illo haberi scientia hui etiam sequit
quod hanc praecognitivam comit̄ et rami illi quae e yfosa rei n̄
aliquomodo o res cognoscatur significatio nobis sciri n̄ potit.

ASSERTIO
Haec tria praecognita debent ante ipsam demonstrativam sive nara huc
tempore et hoc modo intelligendū v̄ i Aristoteles. si n̄ loquit de illis
qua s̄cū debent ante concludi sive extra huc in ea placit̄ r̄o
praecognita

ASSERITIO

Si altera promissura sit debili tali cui etiam geloni
ratio defectus causa redundat in effectum

Non e necesse ut sit egue debili parti n ab altera causa
partici

ASSERITIO

Conclusio semp sequi debiliorem part. hoc sensu in quo
deficit aliqua promissa dicitur etia conclusio deficiente
causa aliqua pfective dicitur etia effectus nam gignit
utriusq. ut remi ex medio e causa suo modo extra more in
gignitio si vry. hoc gignitio fuerit pfecta tunc ex parte vry
extremi n potest favore per fecta conclusio. ex parte vry
tunc apparet cur n sequat. conel part pfectit. quia pfectior
pars n e causa aduq. conclusiois conel. ita promissa debilis
n e causa qua conclusiois dicit. ita promissa debilis e causa

adeguata debilitatis dicitur experientia qd et hinc fortius
repugnare nam monstrum non e simile sua causa dicit deo hinc
e talis causalitas qua effectum causa simpliciter et assimilat ad effi
ficere nam deinde conclusio e talis effectus qui dispositio causa
assimulat potest quam effectiva causa oriat ex gignitioe promissura
deco nec se est defectum coniunctionis in causa similem quoy e in
conclusioe cum hinc intreniat agens tertia allecty qui in informanda
consequencia ad promissuras se accommodat.

ASSERITIO

Si queri quod est vel de talibus signi vel de singulis soloyismu
qua

nā nō sunt res quā quod glōs de ind. rātibz fallum ē falsum est.
Sot esse genera materialia quōō forma.

Etiam concludi ē ma ore praecognitis ergo sunt plura praecognita
conclusionem quidem aliquo modo praecogniti sed realitē confos et per
partes suos potitō **ASSERTIO**

In aliquid praecognoscere oportet.

Praecognita et praecognoscenda se consentiunt de modo qui praecognos-
cendum est dicitur part quidam nō existimant necessar. praecognoscendū
se subiecta conclusionis existere ut Sominus Albertus qui hoc minimū
requirit ut sub. temp. a vera constitutio existat idē praecognoscatur
alij aut em in q̄s san. Thomas satis ē ut praecognoscat subre cogni-
bile

ASSERTIO

Necessarium ē praecognoscere subiectum non esse impossibile
tatio impossibili nulla p̄no quā ē convenire armis sui de passioe
ut ē aliquid ex natura rei possibile de quo proprie haberi dicitur

ASSERTIO

Rem aliquam actu existere nō potest demonstrari proprie dicitur
demonstrat idē sive demonstrat ut propt quōd et p̄ propriam causam
de quo id demonstrari nequit quā nihil potest haberi quōd prius
et et si causa dicitur de creaturis quā creaturas existere est
plane gtingens pendens a libera voluntate alij dicitur gtingentia autē si
talia non est demonstratio **ASSERTIO**

ASSERTIO

Subiectum esse possibile demonstrari potest demonstrari quia idē
que ē ad effectum deinde a priori per causam sufficientem efficiat em
implere neq̄ in dicitur tot ali. vel partiali opōt **ASSERTIO**

non sicuti subiectum existere sine ut Tabarella essentia ut autem est
extra suas causas satis autem est cognoscere essentiam aliam quam habere
Ratio Demonstrativa propria quod terminis necessariis aut essentialibus
sed hac non requirunt realem existentiam ergo nec demonstratio
principii proprie propositionis definitivae generaliter vera intelliguntur
et est nullum subiectum existens de si ante mundum conditum est
cuiusmodi videtur deus cognoscere diuinum rerum creaturam potius
sicut ille veritas demonstrativa efficiere et tamen res nulla existit
deinde multa demonstrantur in futuro ut motus et cursus colorum
quod forte inter multas annorum myriadas ad effectum non de
est Ergo.

OBSECTE 12.

Arrius lib. 9. ait scientias esse de ente addes circa generationem
vari ergo sicut de re qua actus existit ars autem de ea quae a
bis fit deus. Arrius intelligit quod de eo est quod vel habet vel ha
bere potest rationem entis aut essentiam aut valorem sive illud est a nobis
fieri potest sive non sicut tam non veritas in circulo id est in
sed ut res est quaedam ars autem circa res ut analogis efficiuntur

OBSECTE 13.

Arrius ait quod re ars quod est non habentes quod est nihil est
quarere cum ergo fieri non potest quod res sit nisi si autem quod
sit et quod sit et demonstratio fieri non potest nisi si autem quod
sit ergo demonstratio fieri non potest nisi si autem quod sit
eodem modo intelligendum est de ente possibile simili est solutio
tertia obiectivis veritas propositionis fundatur in esse rei existens
et non in veritate fundatur in esse essentia et non existentia

OBSECTE 14.

Scientia nostra habet in se experimenta sed experientia non potest nisi subiectum actu existat ergo. **ASSERTIO** Si igitur qua nititur in se venturam propria propter modum nostram illam acquirendi, requirere aliquid subiectum existens aut simile aut saltem tale ex quo alia sed non ad vitam act. qua Doctri acquiruntur non indigere quia si scientia non dependet ab existentia subiecti cum eo per exate manere possit **Demonstratio**

ASSERTIO

In de subiecto praecognoscendum quod
 Indubitatum apud ^{scilicet} est praecognoscendum quid non significat
 nota pro verba est de cognitione quiddam atque an scilicet praecog
 noscere oportet definitivam essentialem quod Caietanus Scotus et quidam
 alij existimant an vero satis sit definitivam non seu conceptum signifi
 cum praecognoscere quae est opinio aliquorum recentiorum

ASSERTIO

In Demonstratibz quia non opus est praecognoscere definitivam
 essentialem subiecti hanc demonstrat quia pro medio utique effecti vel
 causa remota sed de. neg effecti subiecti neg. caus. remota est definitio
 subiecti ergo. in hac demonstrat non ponit definitio subiecti ergo
 etiam illa non cognita demonstratio procedit

ASSERTIO

In Demonstrat. etiam si quae causam finem si non sint effectivam
 non est opus sure definitio essentiali subiecti et fere huiusmodi
 sunt res propria demonstrat. uti cum multis alijs conuenienter
 et

Demonstrant eclipse de luna n̄ tam. por. eij defit sed per unip
 sitioem terra inter lunam et solem et tam. An: hanc demon. affert
 pro vera et propria RES. non e propriam primo quia ceclypsi
 luna n̄ e aliqua propria et realis passio ad e us nara promanans sed
 ab extrinsecio adveniens. Quid etiā demon. p̄cedit p̄ caus. extrinsec
 rad. p̄ solis in veni extem. Quid an prius temp. hoc talis est defitio
 cognoscatur quam demon. RES. n̄ e neesse. Ci cet plura y ita fiat
 nara tam prius cognosci debet cum n̄ hoc sit medium quo unum
 ad cognoscere prius e illo cognoscere quam uti cognito

DE DEFINITIONIBUS

Quid sit praecognoscendum de religiois

De principiis cognoscendum quod verum sit constat non quod
 de comminimis sit rem p̄ act. realis cogitio in illa feratur sufficiat n̄ acti
 ma mirabilis et illa principia videntur in oibz demonstratibus
 et multis demonstratibus fieri ex praef. de goni. Inimis
 nunquam cogitant p̄ opt. bene quod am aint in principalia et
 aliter sed implicite et mixte. **DE DEFINITIONIBUS** prima

foralis

Princ. illi n̄ tam. praecognosci debent vera esse sed vera e
 infallibiliter raro nam si fallerent non esset demonstratio
 Definitio veri praedicat om̄i gēneri non praerequirit dupli pra
 cognoscendum satis n̄ e veri quia non oij sign. est n̄ ante praecog
 noscere quod sit act. gēneris essentialis definitio quod sit proba
 in conc. dam ostendit gēneri subiecto. Definitio veri autem
 eius praefari n̄ e neesse quia illius sig. non e an demonstratio
 huc quoz nota sunt in genere e gōdem passioem n̄ tam. e huius

Cognoscere prin ali quod ce verum nisi pra cognoscas quid significet
 Veritas an sufficiat nosse peculiaritatem seu propria demora eorum
 principia an vero oporteat etiam generalissima sciri scilicet
 principia uti pra cognoscere RES PRA n' e' necesse formalit'
 et explicitate prin generalissima pra gnoscere sed satis e' quod
 virtute et implicitate eo modo quo in principijs proprijs g'ent'
 pra cognoscantur Quod est quo pacto prin. pra cognoscant
 ce vera an per gnoscem Discursivam an alia quadam ratione?

Pr. Synonyma principia necessario gnoscuntur experimento et indrem
 sed n' placet Docuimus n' quadam sola terminorum apprehensione
 principia gnoscuntur RES PRA licet plura principia ex cognitione ter
 minorum gnoscantur Sunt tam et alia non nulla n' g'ia eadem
 tria qua v'ed per Discursum atq' aliam Demonstrativam probari
 possunt ut videt Sylmo

De admiratione e' risibile

Dis homo est admirativus

Ubi
 Ergo dis homo e' risibilis
 de admirat e' risi. probari pot est p' aliam
 demon de adm' rati e' risibile de admirativum e' adm' rati
 Ergo de admirat. e' risibile

CA IV SECUNDA

De capi' 10' definit scire seu scientia v'ed ostendi quas g'it
 res habere debent pra mi'ca Demonstrativis 3. dicitur de definitio prin
 cipia. Scire autem unam quam g' rem e' cum ea ob qua res e' et illi
 causam ut ei fieri non posse ut alit' se habeat gnoscimus Aristoteles
 S. Thomas dicit actum sciendi vel actum sciendi idcirco definire
 quia sit finis demonstrationis SECUNDA autem Aristoteles et dicitur

Debet autem et notoria et tant cognitione quod est ad etiam quod
 et Doct pratered aliquid esse notis dupliciter potest quod pars
 notoria sunt magis Universalia sunt et magis abstracta secundo dicit
 aliqui notis quod nos quomodo notoria sunt Universalia magis
 et singularia probat in fine capitis premissas et conclusionem
 notoria hoc axiomatice quod per quod unum quod est tale illud est magis tale
 conclusio est nota propter premissas ergo premissa sunt notoria
 conclusio de quo postea dicitur ex prioribus per priores non solum
 prioribus cognitionis, sed etiam essendi intelligenda est denique
 causa conclusionis quod quod ita res fere alias in se continet, oportet
 ut enim esse causas eodem modo quo in prima definitio dicitur
 ut videlicet sciamus ipsius causam esse non est tantum modo quo
 explicare dicitur Ita premissas debere esse causam conclusionis
 ut sciamus fieri non posse ab alia causa quodidem illam videri
 Ratio quia plerumque effectus est causis etis vixis scimus ex alijs
 causis saltem ab eis immediate fieri posse re dicitur ergo Thomas
 Arist. tan subterdare voluisse scientiam et rerum necessarium
 qua dicitur se habere nequeunt non autem eorum que ab alia
 causa et non possunt quam sunt Tertia parte definit principia
 principium est propositio immediata. immediata propositio
 est qua nata est prior principiorum vero alia est propositio thetis seu
 propositio propositio sibi. in demum Aristotelis quam non ne esse est
 enim scire quod scientiam acquirit et res angeli recti sunt aequalis

aliud e' axioma quod uolent em dicere antequam
 necesse est Dignitates alla sunt primo generalissima
 principia omne est vel non e' Secundo illa qua seculi
 nota sunt. ut motum e' Tertio qua plerumq' scientijs
 proponi solent ut si ab a qualibus d' amas a quibus reme
 qua in nulla Scientia probari solent Sed ut vera supponi
 causa Discriminis inter theses et axioma ^{hac e' g' d'}
 dignitates per se manifeste sunt et q'vis is non essentiali
 nullo modo uideatur ad sciendos idoneis propositionibus
 postquam sunt propositione nondum tam demonstrata adhi
 possunt falsa uideri Discipulis q'ria tam dicent em credere
 speret assentire illis magis fide humana quam scientia
 et ideo u' caneri postulata postulat n' sape demonstratis
 sibi aliquid concedi post ea probantur ut Phisicis se g'ntu
 diuidi posse in infinitum res autem demonstrat uis vel
 debent ea ex clarissimis illis principijs uel ab ea seculi sunt
 ergo aliqua demonstratiue simpliciter ex immediatis et
 primis alia ex immediatis ex suppositiue q'ria premissa
 ex is sunt Sed u' d' diuidi u' u' r' do principia bifanda
 hoc modo alia sunt prima simpliciter generalissima alia
 ueris incerta quod am scientia

D S F G E V E S A S E S J X
 Hoc caput Prima An Detinitio
 sit propria causa passionis

Definitio non alio modo secundum rem est causa passionis quam definitum ratio quia secundum rem definitio a definitio non differt ut animal enim rationale est causa risibilitatis. Sic contrarium homo.

DE DOCTRINA
 Ergo quodcumque sit demonstratio per definitionem ut medium periturum principium ut cum dicitur homo risibilis quia animal rationale est risibile. Respondeo. S. B. negando consequentiam quia ut non sit periturum principium satis est unam eandem rem diversimode concipi. Definitio autem cum gerat distinctam cognitionem hanc etiam induat distincte causam proprietatis quam homo ut si quis dicitur gignit in confuso.

DE VERITATE

Merito queritur de veri et verioris ex veritate enim certitudo et evidentia oriuntur. Nota unam propositionem alia magis aut minus veram notantur ex duobus modis illij potest id proprie si est calidum calido magis aut minus calidum dicitur quia plures aut pauciores habet caloris gradus. Idem proprie ut scilicet illi propositio dicitur magis vera et nota quia maiorem habet perfectiorem specificam veritatis et cognitionis qua ratio angel dicitur magis spiritus valis qua anima humana quod habeat plures spiritus valitatis gradus cum non sit sui generis aut minus sed quia est perfectioris speciei qua anima humana.

N. evidentiam alicuius propo. et ratiōe priorē
certitudine ex hac enim veritate certitudo ē autem
evidentiā veritatis claritas homini intellectu maxime
proprie unita et illi quasi vicini spina ut n̄ quo maxime
lumen hoc oculi cernunt acutius sic etiam quo maxime

Hoc melius intellectu percipit Veritas enim neque ex opera
tra cuius evidentia obtundit intellectu sicut nimia
lux offuscatur oculos certitudo autē ē firmis illis quā
evidentiā inbaret **ASSERENDUM** 1^a

Prop. una n̄ ē prior altera si accipiamus gformitas
rei cum intellectu seu adaequatōem intellcty ad rem ratiō
Sic veritas existit in indivisibili ut si vel parvulum
aliud intellectu quam res se habeat videtur ratio sit veritas
si n̄ dicitur ē ratiōnabilis et intellectu ita videtur ē perfecta
gformitas ne maxime valeat si autem intellectu videtur ratiō
ratiōnabilem ē perfecta et gfirmas differentias quā hanc
veritas si se habeat ut in ratiōe aequalitas quā quāvis
ratiōe mutata omnino tollitur

ASSERENDUM 2^a
Ratiōe causarum una propo. alia vera et potest gria
una habet cas. ne casario gungent em praedicatōem in subie
alia gungent em contingenter Sicut autem n̄ ē intelli
sio veritatis praecise sumpta sed potius ratiō praedicantē
ga casario quōd ex parte si verum ē potest esse et sic
altero

Veritas **ASSERTIO 3ia** 176 177

Una propo. alia dicitur veri ex parte non
veritatis sed etiam ut elle eius quia unius assensio
est stabilis sine forma alteri vs aut em d ubi vs com ti
more rdo intell et vs assensio vi unius proprie et aliam
3 una propo. est evidenter vera quam alia

ASSERTIO 4ta

Una propo. altera veri est ratio entitatis id est
Dignitatis com tanta Dignitatis si veritatis gra
entitatis verum enim et ens quent int in unam rem
res altera Digniori est ut probat

ASSERTIO 5ta

Ha propo. veritas est alia ratio infallibilitatis
et certitudinis et proinde simpliciter notum ratio
gelusio est ignotum est incertum promissio ergo rdo
evidentia promissarum talis est sic appropensa statim
aliter sit apud ad assensio videtur gelusio vero talis
n est sed int elle et vs eget alio ad minus vs. et certitudo
ergo mi. est evidenter gelusiois praeterue cognitio
promissarum et gelusiois qua tales differtur nam certio
gelusiois essent rale habet rdo. ad promissas et talem ordi
promissa praeterue gderata n habent ergo sunt inaequali

perfectioris pendere n̄ ab alio et non pendere p̄versam ^{practice}
perfectiorem indicat cum dixerim nemo dicat quod tunc gelosio n̄ est
necessario sequi ut minus se p̄stant ut hinc Philoſophi
solent deducere cum una propositio eſt deſide. altera
naturalis. ḡclusivem ratiōem iſtig. diſcurſy ne a certiti
erit quae eſt in fide ne etiam evidentia naturalis Ratio
conclatio ex his duabus praemis. n̄ pot eſt eſſe fidei ſervit
Cum quia eſt certiori altera propositio quae habet certiti
dicam naturalem neq̄ pot eſt naturaliter a certiti quae una
propositio eſt obſcura et si conclatio eam n̄ peraret evidentia
tuo etiam cum ḡtione aliqua eſt deſide n̄ tam habet
certi. fidei ut deducit ex praemissis sed minus si vera
sive utraque praemissa sunt deſide. ratiō eſt si quid em altera
praemissarum tamen de fide quae ḡtione pendet ab utraque
praemissa coniuncta ut formali ratiōe. Inveniendi utraque
coniuncta minorem habent certitudinem. quā si fidei
ḡtione n̄ pot eſt deſide si autem utraque de fide
etiam ḡtione ratiōe diſcurſy n̄ eſt deſide quae ſibi
essentially. includit bonam conſequentia quae naturalis
eſt et minus certa quam res fidei q̄c. ubi eum sunt due
naturae ille certales ubi due voluntat eſt in christo sunt due
naturae. quae voluntat mori et ḡtione sunt de fide major eſt
naturaliter certiti vitam huius diſcurſy ḡtione certiti
ane

si habet 2do Ecclesia caput e visibile cele. mili 178
4am i Ecclesia erg. eius caput e visibile res propo-
sunt de fide n. e. tam. gchusio ut ex his sequitur
e de fide licet aliis ut de fide

OBSECTIO

Magna series propri et atom confici potest quarum
una ex alia nascitur quod si erg. per singulas fiat Demon-
sequenti et in singulis Demon. minueri certitudo gchusio
erg. tand. in aliqua Demon. gchusio erit plane incertam
corq. pot erit certitudo minui et desinat nihilominus
erit vera. Demon. tra. quod erit q. red veri ad sui principia
R. S. in eo progressu certitudo semper minuendam esse
nam omnino tollendam eodemq. modo obsequi
De divisione simile e. De divisione gchusio in infinitum
semper n. partes q. d. d. divid. vnt. manent quanta
ratio est. huius certitudo ordinis et evidentie Ego certitudo.
si decima gchusio v. d. d. vnt. in se evidens et certa
e. hoc solo a precedentibus differt quod indiget tot
Demon. tra. ut talis appareat intellectui

ASSERIO

Ad perfectam rei cognitionem
si sicut causarum interna perfectam cognitionem
i. sicut causarum internarum perfecta cognitio huius
sufficit

Ratio Defini. pot. et genere et diff. vel ma. A forma
illa n. sunt sola interna causas aut em gmsi habet
cognitio perfecta **ASSER. 30**

Perfectissima qua pot. est esse Demonstratio requirit gntive
oium causarum
etiam externarum quales sunt finis efficiens exempla ratio
perfectissima gntio fertur in rem ut est et res cas. propter
quod est ergo requirit gntivem suam causarum res autem
e. propter causas externas etiam probat experientiam
rebus n. naturalibus etiam mat. et form. investigatis sed
saep. causam efficientem et finalem.

Ad perfectam defini. n. videtur sufficere gntio causarum
externarum nam Ari. 7. meta. cap. primo ait evidens sine
substantia non pot. defini. ergo neq. suri sine substantia
ergo haec gntio requirit propter cas. internas evidentes
aliquo alio et similis e. ratio an. relativis qua se hinc
debent ad terminum. Haec n. e. eo modo interna definitio
quasi sint ei extranea sed ideo tan. quia definitio explicari
n. pot. est nisi per ord. ad illa qui videntur tan. finis quam
defini. gntio **ASSER. 30**

Perfecta cognitio aliqua scientia requirit tantum gntio
causarum ad eam scientiam pertinentium v. si medicus
perfecte causam sanitatis sciat e. gntio gntio videri
cum temperari v. calidi humidi frigidi succi quae quae
Generatio

qua phar maca sanitatem faciunt causas autem ad superiores
 scientias pertinentes non attingit licet si sua demonstrare
 ab ijs auxiliium petere debeat Itaq medicus n̄ quiderat an h̄
 consistat partibus divisibilibus et indivisibilibus habeat ne
 materiam cum ceteris eandem an diversam hanc et similia
 qua ad Physiicam spectant eodem modo satis illi ē gnoscere
 ad vera rationa difficilius curari causam dat Physiicus aut
 geometria quia extrema maxime distant

ASSERTIO 38

Cognitio. omnium perfectissima quam Philosophi apprehensiva
 vocant qua res tantum cognoscitur quantum cognoscibilis
 ē non modo omnium causarum perfectissimam scientiam requirit
 sed etiam omnium eorum modorum effectum quos ea res edere potest
 et omnium potentialium perfectorum potentia rei generarie
 nisi n̄ sit cognoscantur ut grossissimas ad huc aliquando latet eas
 res non gnoscuntur quantum gnoscibilis

DISPOSITIO 38

Propter quod unumquodque ē tale illud magis
 plurima instantia ē tale
 contra hoc pronunciatum proferri so
 lent ad quas P. varias adhibendo limitatibz quare veniat
 rei p se et primo alijs autem ista prima derivatis do ut y
 ueniat si by unius sit illud unum sit plena et ad sequentibus
 est alijs conveniat quare res ses sunt in eodem ordine vi. us causa
 sint efficientes vel finales

§§§§§§§§

Si xromatis sensus fere hic est tunc debet unum quod est
 ee magis tale quam aliud cum unum ex natura sua propria est
 tale alterum ex priori influxu et participatiue e tale
 et quidem ita restringendum ut et si aliunde possit ee tale sit
 tam minus tale quatenus ex alterius participatiue e tale
 servatis conditionibus antedictis ex his argumenta obiecta
 eile solvantur ut si hie e ebrius propter vinum ergo vinu e magis
 ebriam quia vinum ex natura sua n e tale ut possit ee ebriam hinc
 explicatorem Aristoteli invenire libet quia promissa sunt certa
 promissarum et conclusionis certius convenit unum de
 promissa sunt plena et ad equam ratio et conclusio si vera
 non si conclusio aliunde e notum tunc n cognoscitur ut in
 abusio harum promissarum

§§§§§§§§

Singularia n tan ab intellectu cognoscantur cognoscunt
 sed etiam primo gnosunt ita concipi in capite in phisicum
 sensus cognoscit singularia ergo intellectus quia materialis gnosuit
 a sensu affirmat intellectus abstracti et hie a singulari et unum
 velut relata cognoscit ergo si reale gnosuit etiam singulare
 Ratio ita quod quod inferior potentia potest gnosere potentiam
 superiorem modo quia hoc e subordinatio facta nature in se
 sed potest ex sensitiva gnosuit singula ergo et intellectus Tertio

potest esse naturalis non impeditur formati conceptum perfecti
 rei is autem est rei singularis quod experientia clara
 docet cum non aliquid singulare videmus vel intelligimus eius
 rei peculiariter conceptum formamus obijciunt si quoddam
 generalia materialia non possunt per speciem intelligibilem re-
 presentari ergo neque cognosci nisi tan. virtute et in virtuali
 Item de cognitivum Debet esse simile cognitivum ad res singu-
 lares cum sit sine materialis non potest effici similis illi
 spirituali **RESPON.** de cognitivum Debet esse simile generati-
 vum quod aliquam impresam vel expressam qua cognoscens in-
 fertur si vero intelligas debere esse similia quoad substantiam
 plane falsa est cum multa similia potentia intellectiva percipi-
 unt reliqua argum. quae fundantur in materiali obijciunt si
 spirituale potentia siquidem efficiantur idem de Deo Changelis
 non cluderent quod singularia cognoscere certum est

~~RESPON.~~ **RESPON.**
 Singulare quod in menti occurrat eadem est generati-
 va non autem propria liquor de cognitivum sicut prima non autem qua ha-
 bere potest multos actus v. c. cum quis nivem videt non quod intellectiva
 occurrat est corpus album non ipsa nisi ratio hoc non intellectus recipit
 quod a sensu accipit et in eo speciem generat sed hoc est accidens,
 ergo non ad intellectum percipit accidens clara res est in sensu tactus
 soepe non rem nudam aut frigidam tangimus et tunc cognitivum naturale

vel frig. dicimus sive substa aerea ferrea lignea hinc etiam
 colligimus in realibus primo illigi ab int. electu specie infinita
 in concreto ut prius albi in specie quam nivem in specie
 nec statat quod plerumq. obijciunt substa. et prius accidentibus
 dicitur prius generi sine n. n. sequitur substa. prius illigi d.
 quous in ell. quomodocumq. agente sed tan. aptam et utroq.
 notari ab int. electu sive humano sive angelico sive ali.

DES
 prius autem elligit mens quod sibi e vicinior sed su
 bsta. e vicinior ergo DES ad mar. id prius generi quod dicitur
 nig. e vel praesens obijciunt non autem realiter.

DES
 quod sit propositio per se nota
 et an recta dicitur de eam que e notanda
 Uin eam sua qua ratione nostri Nota est
 Evidet hinc inter STB. et deo. controvertitur Nota e
 multas proponi necessarias dicit per se notas. Sicut multas pro
 sententia generis n. n. et nix e alba De his notis sermo n. e sed de
 illis qua med. rem n. habent et si n. sententia nota sit nix e alba
 e tam causa huius albedinis distincta realit. a nix et albed.
 sicut temperatua primarum qualitatum qua eam e effectrix.
 albedinis N. ex STB. libro 10 post. l. c. 36 propositio
 per se nota e cuius predicatorem includitur in n. n. n. n.

rari subiecti sicut si Defini propri per se nota est
 qua ex proprijs terminis evidencem veritatem habet
 Und certe itaq; propo. & ut. requirere so ut sit nota ex
 proprijs terminis ut si quodis id est n̄ gnoscat q̄ mediu
 nec habeat evidenciam ex alio quem sensum sequit̄ sicut
 Not. 3 ut propo. per se not. dicat̄ quod res modis n̄ sufficiat
 ut careat omni medio sed inuicem requirunt ut terminis
 q̄li sint not. et eorum connexio hinc illa proponi. Deus
 ē trinus et unus n̄ ē nota a se (ii)

Nota 4. p̄ud. nichil ut v̄ in raise subiecti dicit̄ ut
 cum ponitur in eius Defini. ut albedo ē color albidus
 indirecte cum se habet ē intrinseca ei quod directe ē
 tale subiecto ut totum ē magis sua parte (iii)

Nota 5. proponi per se nota dicitur si plures ex inter
 pretatiōe. 3. s̄ omnia per se nota simpliciter sive ex natura sua
 ut Deus ē ens independens Deus ē trinus et unus et per se nota
 quod nos ut se totum ē magis sua parte quod ē per se nota
 quia saltem dicit̄ aliquis intellectus qui talem propositionem
 cognoscit ut si n̄ sit potest̄ dici per se nota quod
 nos qui ante eum non habet̄ ambigui facili per ceptis
 minis illi assentit̄

1637
 1635
 JS SER 5 80

Facilius sequitur ex dictis proponi per se notam dici ex
nara sua quae non habet aliam priorem per qua demonstre
per quia idem est per se notum quod non notum per aliud argu
ois proponi immediata est per se nota nara sua

ASSERITIO

Quaedam tamen proponi per se nota nara sua requirunt
aliquam terminorum definitivam ut fiant utram notae
per se quoad nos quatenus ex notabili quinto

DISCERNITIO

Ad huc sequitur proponi talem non esse notam per se
quia nota est per aliud et non nota per definitivam quae est
aliud a definito. R. S. Definitiva et definitum distinguitur
tamen non autem ex nara rerum. Sed proponi per se nota non
probatum per aliud quod sit realiter diversum

APERTIO

Inter veteres errores refertur hoc caput: ut tollentur
dem hinciam quales fuerunt suprius ad idem principia
vna etiam se sentiam. Haec non putabant posse demonstrari
saltem per eorum argom. ~~non~~ eorum est siquid situr
ergo via principia a quibus dependant tunc debent esse
via prin. gaudi nequeunt ergo nil situr probatur minus
quod ad procedunt in infini prob. mai. quae quibus debet

esse certa et evidens ergo per Demonstra. ergo per alia atq
 alia media ⁱⁿ infirmum hoc solvit Aristoteles negando pri
 cipiorum et sciam propriam dictam e' n' illorum illeus
 id est naturali lumine auditu terminis illi gunt Deinde hoc
 contra secundum errorem Demonstrationi critica n' posse via
 scribari si si praemissa per conclusivem quae a praemissi
 pender demonstrentur ergo conclusio prior et notior e' pra
 missis quod e' absurdum rdo sequet e' liquid e' causa suip
 sive Ratio quod e' causa alicuius causari etiam e' causa
 effectus a causato procedentis ut qui e' causa solis e' causa
 luminis et caloris id praemissa sunt causae conclusivae et
 contra ergo praemissa sunt causa praemissarum

D I S S E R T A T I O

In re Demonstrationi admitti possit circuly
 Latissime de hac re inter ceteros Eubarilla peculiari libro
 de regressu et hoc loco Aristotelis interpretes non difficilis atq
 Sicut Arist. qui hoc loco circulum regunt et rdo pby. et ita ne
 cevarium autumat cum docet cas. ce sibi mutuo causas in diverso
 genere causandi et li. 2 pby. etiam circulum admittit in
 causis eiusdem generis aut verbi causa posse Demonstrari
 pluvia ex abundantia vaporum et rursus abundantia vaporu ex
 pluvia sic rdo de celo demonstrat stellas e' in mobile

quæ sphaerica nara Sed et sphaerica quæ sicut innotuit

Nota circularis Demonstr. in qua regredimur ad probandum
promissam a conclusione per quam promissam conclusio probatur
demonstratur autem circularis quædam ex analogia ad motum circu-
larem qui n. in orbem vertit sepe uno e abierat reverit eodem
si probem. hoc e. innotuit quia rationalis et iterum hoc e. rationalis
quia e. innotuit hic redigit in orbem

Nota: circuli alij formalis cum ab eodem ad idem et per eandem
viam fit regressus materialis cum per diversam viam fit regressus

ASSERPTIO PRIMA
Circulus form. ut dicitur accipitur recte non cum si a conclusio nara
sua posterior e. et effectus promissarum certe e. pot. e. causa eius
causa e. effectus ergo si ex illa regrediamur ad probandas promissas
procedemus ab ignotiori ad nota. extra si succurrit forma et dicitur
virtus in eodem discernendi generis e. manifesta probatur etiam in di-
verso genere causæ nara. Demonstratur causam finalem q. effici. causam
et nara notum promissam in quibus ponit causa efficiens et medium
notum erant gelantur ergo si e. conclusio procedens velum proba-
re promissas et nara causa pro medio e. nara. erit vera. Sed quia
in dicitur ad Demonstr. ponitur erant ignotiori gelantur ponitur n. etiam
finalis tantum per effici. erant e. quædam

ASSERPTIO SECUNDA
Circulus materialis sine ut alij vocant Demon. circularis e. virtus
fit aut. has Demon. dicitur per experientia causa Demonstratur nara
causa quia nara non nara effectus itaq. in demonstratio innotuit

erit quia altera propter quod edo simili quadam cause
 etiam fieri cuiuslibet in diversa ratiōe causandi ut si quis
 probet gladium debere esse ferreum quia illo feriendus sit
 dicitur ex causa finali probat materiam et contra ferreus
 ē ergo idoneus ad feriendum florem aut erdum incipimus
 a causā et demonstramus effectum Deinde ab effectu percurri-
 mus ad causam huius autem regressus a reversa circulo idō differt
 quia illi utramque demonstrarē ut putabant et a priori atque ita
 per eandem viam procedebant ad id enim nostri autem regressus fit
 per aliam viam et diversam demonstratōnem ratiōe p. Arist. 2° lib. 2°
 libris philosophiæ naturalis abstrahit et capio dicitur libri docet
 nos ex effectis causas gignere et rursus ex illis demonstrare
 effectus aliquis notus nobis ē potest in contactu et ignoriari causa
 eius cum necessario opus erit vera demonstratio nequa ex effectu
 cognoscimus causam quā erit quia deinde alia quā ex causa cog-
 nita cognoscimus effectum exempli gratia ignoras causam tonitruū effectus
 tam. sensu notus et causam paulatim investigas et invenis tandem
 et calidam vel sicam exhalatorem quā dicitur esse rubei prematorem
 nequeat magis tondat latera nubis et tonitruū excitat cognita ergo
 causa facile demonstrat magis illam oviri debere pro quo corpora et
 rebus enter et celeriter collidunt vult magis sensus huius se vult
 habet ergo dicitur sensus huius ē peripateticorum sed obicitur pro quo illi
 regressus fingatur fieri ab effectu ad causam et potest esse certior causa

quam sit effectus cum ergo conversione per causam cognitam
ex effectu demonstratur ipse effectus tempore petitor prior effectus
enim non potest dare nobis hanc cognitiōem quam habet itaq
Haec demonstratio habet praesens minus evidens quam prior

Nota: scientiam effectus aliam quosam esse quam tanquam effectum
et quod autem sit et quae eius causa ignoramus aliam vero dicitur
quam et extrinsecam effectus et eius causam clare percipimus eadem causam
dista causa cognitio est quae etiam eo et quod nihil cuius rei causam percipimus
hoc posito non declaro exemplo si hac propositi nubes nubes apparet
tonare propriam etatem cognoscimus sensum effectus dicitur (origini) et
aliquid corpus quod celeri et vehementer motu aliquid aliquid ad nubes
sed quid hoc sit tantum percipimus deinde considerationem quaedam
adhibemus hoc corpus quod tunc dicitur latera nubes non potest esse solutum
et lapis vel quod simile aliquod delaberetur ergo est leve et videtur
ter inter capita teris nubes continetur videtur interampere
quae rationatio est confirmatur quia si dicitur hoc corpus in chasam
nubes latera videtur ergo si autem est et gratia quandoquidem in unio mo
mento flammam percipit ergo est exhalatio calida et sic quia a nubibus
motu et attritu magis auonditur his cognitis tunc dicitur vera dicitur
cognitio. distans effectus viciniam sunt corpora quae vehementer et celeriter aliquid
possunt potest esse sonus exhalatio et nubes sunt alia ergo exhalatio dicitur
distans habemus ignem tonitruum est sonus ex hoc nubes et exhalatio
ex quo patet responsio ad obiectum unum aliunde nota cogitatio cadit demonstratur
quod videtur quod ad eundem modum non ostendit colligere per unum quodam autem dicitur
cognitio extrinsecam ergo distinctio cognoscitur differt ergo utrumque cognitio nec potest

ut utriusque prioris tangat formalis sed tantum velut suavit huc quare
fuit si enim contra unq audirentis nunq potuissent tam vehementem
conclu. inter nitem et exhalatorem et potuissent deinde eorum parvis
decepo negotium cum exactioni propria causam per effectum grosso
aut novam eundem rei comparo gratiam aut si nulli nova sine facta
pud as ex sola notitia quam ex effecti ad demon habes credis ad eandem
etiam circularem si vero prop. notitiam per effectum gratia nova acquirimus
causa gratiam q tam novam aliam novam licet dequiret @

PROPOSITIONUM QUARUM

De capit s propositionibus absolutis qui b g explicat
propositiones in quatuor modis dicendi per se prima propo.
sicut e de rebus necessariis quia de mutabilibus sicut non
haberi possunt 2da propo. propositio de omni dicitur qd
quod de subiecto et dicitur eius partibus subiectivis et sep
dicitur et hac dicitur propositio de omni posterioris
3 propo. quatuor modis res aliqua De alijs dicit q se

quod genera
predicari
specie se
e in prim
modi dicit
per se
in edo qd
subiectu
in defini
predicari

Primo cum predicatum e in definitioe subiecti sicut
De homine rdo cum subiecto om e in defini. predicati sicut
visibile dicitur se huc visibile enim Definitioe hoo quic
apud ad videndum itaq 2da propo. in quibus propria passio
predicari vult in rdo modo dicendi per se tertio cum res
aliquid ut affecta e per se ut de nullo alio ordinari predicari
dicatur quomodo sola substantia prima per se sunt quarto dicit
per se effectus alicuius causa si fulgaris causa e dicitur Bro
pon. quarta propositione ea sub. et predicatis quae in et rdo modo
per se quae sunt non fieri a nunt et quidem eo modo si plerumq

ves prop
si i se su
in rdo dicit
modo in q
by propo
parto pred
3.
Qua dicitur
eius predi
et huc e
per se
dicitur esse
aliqui dicit
in fulgari
attributi

opponi que id est
dummodo generantur p[er]
se necessarii

inductio
causa
si non
si non
si non
si non

si de si
si si
si si
si si
si si
si si
si si
si si

Si unum non conveniat conveniat opponi t[er]m[in]i Propo. sicut
predicatum universaliter generare si ut ut quod generat si per
se et quod t[er]m[in]o ipsum t[er]m[in]e fit ut propositio in qua veritas
quod posteriori veritate predicatur dicitur propositio quod est
ipsum t[er]m[in]e propositio t[er]m[in]o quod ipsum dicitur

No. Dicit de si accipitur et prioritate et posterioritate
primo ut in libris priorum quod videlicet dicitur de subiecto
dicitur de quolibet sub illo generato ut si vera est haec homo est
lapis lapis dicitur de si contento sub hoc. Posterioritate
est per se convenire si tempore et necessario. Itaque vis h[uius]
vigilat generis verum est est propositio de si prioritate
quia illud praedi. non dicitur de subiecto pro se tempore
Dicit autem de omni posterioritate. utamque univ[er]sam requirit
ut h[uius] est contrarius de omni non existens et omni tempore dicitur

CPVT QVBN

Ita apponitur in superioris capituli in qua ostenditur
errores qui committi solent cum quis putat se demon-
strare per posterioritatem. Primum cum tan- tum unum speciei autem
individuo videtur convenire et de eo demonstrari quod tam
generis vel totae speciei vel toti generi ut si quis dixerit
ob r[ati]o[n]em ponitorem terra vult et lunam et solem. Invenit hanc
lunam pati eclipsim non erit facta demonstratio veritatis
quia luna patit eclipsim non quia haec luna est sed quia luna

in hoc capi-
tulo erro-
res committuntur
in tanta
specie
ut videtur
necesse est
et quod y
est non
et res vel
generis

Eodem modo ut si quis demonstrat de honeste vel habere
 angelos tres a quibus duobus rectis quia non venit illi qua
 societas sed qua tria angulum alter error contingit iam praedi
 catam aliquam multis speciebus convenit ac proinde de vobis
 generaliter sui de eodem genere demonstrat ut si quis probe
 re demonstrat de carali uterque sibi suis speciebus convenit
 et convenire quatenus aial e irratit quia hoc non venit qua
 tenus e aial sed secundum aliquod ignominatam quod in
 quibusdam aialibus e et dubium e an sit in vobis Tertio
 cum quod primum venit alieni generi aut speciei abribui
 mus e cum restrictio ad certam aliquam sub genere vel spe
 cie collocatum ut si quis putet lineis paralelis seu cy dicitur
 rectis primis et vobis convenire non convenire fallit quia hoc
 eodem convenit sibi lineis paralelis raro vero eum non convenit
 non e quia recte sunt sed quia aequaliter unum ex se distant vobis
 reliqua vobis e apud conu pri ex no

Aliter
 error
 in praedi
 catam mi
 speciebus
 ut ad
 by genre
 demap

Tertio
 quod in
 ni ali
 genit ad
 speciei ab
 bringit
 rectis
 ad certu
 quod sub
 vel speci
 uera

ASSERTIO

Quod quidem ab hoc capi. sexto usque ad vigesimum septim
 et ultimum huius libri et tractat libri. quae nobis partim
 in tractatu de vita de habitu et sequenti quaestio de
 demonstrat. disputanda sunt omnia horum capi. synopsis vide
 apud Tolletum et conu pri ex no

De proprieta demonstrandi **ASSERTIO**

AN. Demo: quid & quid sint eodem

Nota causam et proximum aliam remotam veram vel
ad aequam vel inad aequam ad aequam e aqua sola et se per
pro ad it effectus si aial rationale e causa dicitur plura ca
paci inad aequa a qua non semper nec sola procedit effectus
hoc iterum duplex e inad aequata superior et inferior
superior a qua sola pro ad it effectus sed non ab it illi si
aial e inad aequa causa pot entia videndi hoc n procedit
ab aiali licet a ab si talpa n non vid et inad aequa inferior
a qua procedit effectus ita tam. et ab alia etiam procedat
pomi si ignis e inad aequa causa caloris nam hic quoy
procedit a sole et motu

Demonstratio dicitur noe et ratio de uni voce de De
monstra: quia et propri et quid ratio Demon: propri quod et
quid sunt verba intellectus et quid em necessaria erg: quoniam
in aliquo genere salt em ut talia verba consequia proba: vis
opera: unius pot entia: quoniam in aliquo genere
si visioles dicitur es volitudo Demonstratives vero sunt
operatives unius pot entia: illative erg: quoniam in uno
aliquo genere i tan: qua sunt entia sed etia qua Demon
stratives

Similius e' Demon propter quod et quod differre specie
 rati Demonstratio propter quod nititur principijs naturali
 lumine notis quia autem potius experientia sed quod
 formalit' includens in rati assensu principiam naturalit'
 cognitum et experientiam diversa e' ergo deinde una for
 maliter nititur causa altera effectum huc autem videtur
 sufficere ad quod videtur quod nititur specie distinctas ergo

§§§§§

Per causas et effectus adequatos pot' fieri demoni
 quod et quod huc n' demon sola quod sine maius
 commutante quando videlicet medius terminus fit ex
 eodem

§§§§§

Per caus. et effectus inad'quatos proximis superioribus
 fieri pot' e' demonstra quia non propter quod v. c. quod
 quod videtur pot' est e' ad al' vis huc videtur pot' ergo n' enim
 huc valet conversio maius se ad al' videtur pot' pot' pot' pot'
 autem ad al' e' proximam causam potentia v. n. v.

§§§§§

Per caus. inad'quatos prox. inferiorum non fieri po
 tet propter quod n' quia ut ve ad al' e' del' utabile vis
 huc e' ad al' ergo 3 electabilis

§§§§§

OBSECTIO

186.

Demonstratio quid sit Una species in aliam mutari non potest sed quid mutari in propriam formam et contra ergo non distinguuntur specie. Res. nego nisi non una in aliam mutari ad unam ex alia vult vel una est secundo alterius

OBSECTIO

Materia Demonstratio non specie vel genere Diversa ergo etiam ipsa operatio inter se specie vel genere differunt. Dem quid sit res Dem propter formam specie vel genere distinguuntur prob. conseq. operationes quae intra sunt speciem ab actibus sed obiecta diversam habent speciem ergo et operationes Res. actus sumunt quidem speciem ab obiecto non tam. Ita rursus si habeant eam diversitatem quam habent obiecta nam modo modum et modo colorem quae praedictamento distinguuntur et tam actus videntur genere non distinguuntur

OBSECTIO

Dem quid nunquam dicitur simpliciter Demonstratio sed semper cum adiuncto per effectum ergo non venit univocum tum propter formam Res. nego ante et conseq. quid certam signat suavitatem et eadem ratione musca et elephas non convenirent univocum in dicto

OBSECTIO

re nuda. sed Dem a. caus. remitt. ad effectum. remitt. in ista etiam cum ipse caus. ab effectum. ad caus. rem. qualis erat ergo. Demonstratio Res. si tali dicitur C et de quae nata respondet. De alij Demonstratio vultur quae abhi

quae ab his duabus speciebus r. referri debere ad Demonstratio
quia vel si proprius accedat ad Dem. propter quod videtur varie tam eorum
Dem. contingentes sunt et ides incerta et si n. visus fano certo gignit
et ignem n. tam causam remotam per hunc effectum colligitur quod
accenderit illum

D. S. S. S. C. V. S. S. C. S.

Dem. autem ut sit quia vel propter quod S. S. n. Dem. sed gignit

D. S. S. S. C. V. S. S. C. S.

Ratio dubitandi Dem. debet dari per causam ad quam datur
per effectum S. S. E. R. ubi ratio et explicatio causa vel duplex ut
causa efficiendi cognoscendi vis autem Demonstratio quia debet causa
saltem gnoscendi in re et figurata et modo tunc patet ratio ad ob
iectum S. S. praedictis res n.

D. S. C. E. S. vis Dem. debet esse ex notioribus quae datur perfectio
n. e. talis S. S. tan. proprius quod debet esse ex notioribus natura vel sim
pli. quod ergo etiam ex notioribus quae manifeste clare

D. S. C. E. S. Dignitas Dem. propter quod videtur quod quoniam Demonstratio
atque quia S. S. P. O. X. nego aut. verum est primo vis Dem. debet gigni
ex veris et est ut non tan. ut forma et etiam mater. sequitur yelationem
ut for. etiam ex falso significat verum
constare debet ex immediatis hoc proprie n. gigni Demonstratio

quia 3. Ex universalibus et necessariis quod quoniam 4 ex necessariis
quod modo suomodo etiam dixerunt quia sto ex causis gelonius
causis scilicet vel exendi vel quoniam exendi ut dixerunt.

187

D I S P U T A T I O
De Dem. prop' quid et Dem. potissima sit
Distincta

A potim: Dem. dicitur quae exactissime habet sed geditus demonstrationi
possibiles **ASSER** 30 n' disting' nisi accedent. ut magis et minus
perfectum nam si Dem. quid sit quid em facta per causam etiam de
ficial in aliqua perfectio non erit potissima potissima arg' requi
rit propo. in q' modo dicendi per se sylma in Barbara medium ut causa
exendi et cetera. **D I C T O**

ergo in celar ent aut alio modo simili non fiet Demonstr. potim
RESPON idem fristot elem non fiet con' sit impertecta arg' om'is
ex negatiuis imp' inquam respectue satis n' notum e' modus in fig'
directos perfectus esse **D I S P U T A T I O**

D I S P U T A T I O
De Dem. debeat con' strate universalibus se
idum quod ipsum affirmatiuis immediatis

A **ASSER** si potissima e' debet con' strate universalibus sin minus
sub iudice his e' **ASSER** quod media etiam debeant esse in modis per
se primo constat ex superioribus debent enim ee perfecta causa subiecti
ASSER debet g'are praedicatis et propo. idam quod ipse d' e' quae
conueniant subiecto qua tale dicit n' praedicatum id quod quoniam rei

Ad unum quod aliis est **ASSER.** debet probare affirmativis quia neg
ative sunt imperfecta. (respectu vero) cum ex quibus negativis nil
sequatur **ASSER.** satis est si sint immediate ut ut ut nisi sermo ut de
potissima.) aut si debere esse ex his quae saltim ex primis sed em
deperunt duo puncta ad tales sunt sed **RES.** sed quod est pendens
ex principiis et primis saepe tam valde remote

D. 3. C. 5.
ut ut **Dem.** se se componi ex propositionibus singularibus quia se be
solu luna plura **Demonstramus** a priori et cum demonstramus
eclipsis **RES.** quod ad **Dem.** attinet alia est ratio quam de coveris
singularibus **Dem.** si per immutabilis est singularia covera ex natura
variabilitatis subiacent quare de his si extra proprie dicta habere
quod vero ad solem et lunam attinet non demonstrat ut eclipsis de haec
quod de hac luna sed de superficie solis vel luna nara potest non alios soles et
lunas proinde in quibus eisdem eclipsis **Demonstra.** quodammodo quod
vero **Dem.** rationat de hac luna sui et noni est per accidens

D. 3. C. 5.
Hac est bona demonstratio: quod si coniungatur interponitur terra inter solem et
lunam **Dem.** etiam hinc sequitur eclipsis sed cum sol et luna ad certa
partem se veniunt hoc fit ergo sequitur eclipsis **Dem.** propter non
sed quia **RES.** tribus modis aliquid dicitur necessarium primo **Dem.**
ita necesse est sed ut ut ut per se ut ut ut ad hanc causam **Dem.**
si plures cum naves per solentur et recurren simpli propter causam
terras vel ventum necesse est **RES.** ergo ad arg. et **Dem.** ad necessarium

proa misuram sufficere x certitatem ubi y eam si scribi: ut nimirum
 prae di. praed ad pbynic necessarii om. etc. ut si. et. g. r. y. g. r. s.
 OB 385530

Si Dem. g. r. a. prop. immediata virtute tan. ram nullat
 Demon. que non constaret ex immediatis. RES. hui. solen.
 Sui proprii. virtute immediatam quando is qui utitur Dem. ut
 introitus. Et ut eam a priori demonstrari possit quod si Dem. g.
 a. is id non possit tam respectu eius n. erit prop. immediata virtuti
 adeoq. nec erit opposita ut ingrediat in Demon.

OB 385530
 N. debeat Demon. constare propositionibus
 De vi

N. dici de vi definit. Ari. hoc modo e' predicari de vrbz sub
 subiect. g. r. entis pro quolibet tempore. N. quod dicitur p. quolibet
 tempore debet intelligi vel pro quolibet temp. simpliciter vel certe
 pro quolibet temp. per casu g. r. atq. sic. Itac prop. luna eclipsa
 b. i. v. g. o. fuerit opposta soli e' prop. de vi etiam pot. eri. v. r. t. i. s.
 g. r. a. eclipsari et n. g. r. v. n. t. h. a. n. o. i. temp. ab ut ut. tam. g. r. u. v. i.
 temp. quo luna est soli opposta ad eog. g. r. v. n. t. illi. de temp. per ca. s.
 r. i. f. i. c. a. t. a. m.

OB 385530

Si Dem. debeat g. r. a. ex prop. de vi vel debet constare p. d. i. t. o
 vero prop. de vi. n. e. u. n. a. r. i. a. e' de vi. debet g. r. a. n. e. u. n. a. r. i. s. e. r. g. o. d. e. o. m. n. i.
 D. H. S. h. a. c. e. t. n. i. m. i. l. e. s. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. e' a. t. e. r. n. e. s. e' i. m. m. u. t. a. b. i. l. e. s.
 v. n. t. i. n. g. r. e. d. i. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. u. m. e. t. t. a. m. n. o. n. s. o. n. t. d. e. v. i. q. d.

quæ prædicatam n° dicitur et vi contento sub rebus cũ
Dicitur singularis non ponunt dari plura sub hoc subiecto gēna
RES. cum dicitur præd. de vi debere gēnere sibi sub ubi esto ita
intelligendum ut nullum detur gēni omi sub obiecto de quo non
dicatur

LIBER DE QUÆSTIONIBUS

JOHANNIS

Libro octavo tractat de: De inventioni medij demonstrativi et prius
capitulis aut de Defini. reliquis de ceteris causarum generibus quæ ad
Demonstra. adhiberi possunt P. A. P. V. S. P. R. S. M. V. M.

Quædam partem docet et quæst. quæ de rebus inveni potest et an
res sit eadē gēni sit tert. qualis sit quarta cui sit talis CAP. I. V. S.
probat dem quæstionem versari circa mediom et qd quodam in dicitur
nam quære an res sit e quære mediom quod est end ad rem. exphera
et ita res se habet in ceteris quæst. quæ in di quæstione quæritur cas.
Sed causa. et mediom se idem sunt licet differant ratiōe ad in omni gēni
Sed in dicitur cas. erg. in di quæstione quæritur mediom CAP. I. V. S.
Extrat quatuor quæstiones de Defini. prima e an definitio de suo definitio
to Demonstrari potest eadē gēni sit. in. gēni sit. gēni sit. gēni sit. gēni sit.
cum rerum de re Definitio deinde respondet hinc potest quæstione
Sibi gēni sit. prima e non se demonstrabile e definiibile e uer gēni
Definitio gēni sit. semper per se habet gēni sit. gēni sit. gēni sit. gēni sit.
sed Dem non semper gēni sit. hinc rerum in. gēni sit. gēni sit. gēni sit.

conclusionibus non definitibile de e demonstrabile raro Definitio
 e principium primum Demons praecepta autem n' sunt demon
 strabilia nisi per se ipsi in se ipsi admittas conclusionem per se nulli
 definitibilis absolute e loquendo propria datur Demonstratio quia de
 finitio e suba et subiecti Demons aut. e passionis De subiecto

Docet Definitivem non posse Demonstrari De suo definito inter
 minis convertibilibus vel sylmo proprio ex pluribus Definitivibus
 quarum una per alteram de deficio demonstrat' cas. e nam licet
 Demonstrari possit licet e aut rationale a posteriori tam demon
 strari non pot' aut rationale e essentialem huius Definitivem

Docet Definitivem non posse Demonstrari de ultimo sylmo per divi
 facti primo quia Divisio non e consequentia formatio ita
 forma conclusivem inferat sed Demonstratio inferit generice
 necessario ergo non pot' esse Definitio De suo sylmo Divinivo demonstrari
 v. c. si inquiras genus huius praecepti hanc Divisivem huius vel e aut
 vos vel in aliis etiam concedat responsio n' ad hoc necessitas in
 fertur sed n' esse e ut porro petas tibi concedi licet esse rationem
 ut inde ad genus huius investigandi vni proceeds.

Docet primo Definitivem nihil probari quia nec ully utrius quod
 probat ut patet nec per in d' ut. aut sensum com' Definitio si vult
 vult et sensus singularium vno probat ea nec demonstrare an si qua

in rei non perit: ad rei essentia ergo nec ad Defini: quia definitio
tantum complectitur essentia rei. Cap. 9. tradit modum quo definitio
gignitur nempe si p. essentia rei et n. per accidens alia p. dicitur cap. 10.
offert unam descriptivam et duas divi. ^{termini} descriptivas definitio est ratio
ipsius generis est explicativa prior divi. hanc est alia est definitio non
alia rei et hanc iterum duplex alia est formalis qua essentia rei essentia ex
plicat alia causalis quae et essentiam et causam eius p. se invicem pote
rior. Definitio Defini: alia sunt media alia immediata Cap. 11. ostendi
per quovis generis causa demonstrativam fieri posse cap. 12. cum causalibus
causa sunt hinc temporis affirmative generis colligitur ex pot. erit
prior et si dicitur est calor ergo est ignis negative contra colligitur posterius
ex prioris sic n. est ignis ergo nec est calor cap. 13. in q. dicitur quod arca
latititer gignitur parum referre unde univ. hinc sic si terra melle
ergo vapores erunt si vapores ergo nubes si nubes ergo pluvia si pluvia ergo
melle est terra cap. 14. tradit rationem inveniendae definitioe intimae speciei per
divi. si dem hinc modo inquiratur rei definitioe praedicati et in eo generis hinc
dividatur p. diff. in interiora ergo sumi definitioe ad de p. om. hinc enim se totus pra
dicata essentia dicitur fieri ut in nullam aliam rem generis possit cap. 15.
probat singula ratio est minus versatilis facilius de finiri quam magis versatili
to cum versatilia plura g. teneant magis sunt acquiescat uti ubi dicitur cap. 16.
4. dicitur rationem inveniendi modum de quo nos supra cap. 17. libro tres quovis
ita est utram potius effectum potest ut causa responderet magis se hinc effectus et
causa gignitur ubi utrum unius effectus potest se plus causa dicitur et

et immediate respondet et unam in quolibet genere causa sed de mi
 ra phica da qua sit principalior Dem an illa que habet med iom
 vicinos maiori extremo an illa que minori extremo Sed posterioru
 re principaliorum: Capis tres ut em qua st: ponit an eadem sit
 princi et qelutionis cognitio respondet non rda sione De unisy
 propria scientia respondet non conclusionis n cognitio e sitia
 proprie dicta cognitio vero principiorum e int allectus sed
 habitus principioru da an habitus principioru sit a natura sp n
 gura per actus acquirit

De Definitione et Divisione praertim vide Dialecticam
 solumca yis n qua ibi tractantur suppositio sui difficultas
 prima sit ne Definitio innum entium sciendi nota non Definitio
 dupliciter accipi primo pro sola ratione qua definiti essentia
 explicat et de illo gver sim dicere Eto pro tota enim creatura
 in qua praeter Defi priori modo euaptam quatenus locum pra
 dicari ponitur ipsum definitum loco subiecti ut hoc e dual rati
 nale qua acceptioe Definitionis vere ut ems uti Nota Eto acci
 dentia qua per istum definitum per causam solum sicut et
 substantias defini per formam et materiam adorta caosa a
 qua intrinsece pendent. hoc em dicitur an e quod in Definitioe sub
 stantia genus habet locum materia differentia locum forma in
 definitioe vero accidens genus accidens ponitur loco forme
 materia vero sci subiectum illius vel differentia patenda
 definitioe ut y pni e privatio hominis an hanc nam privatio

luminis. e' genus et forma quoad am figuram hanc vero i
civis tibi.

ASSERTIO

Definitio e' instrumentum sciendi parit n' scientia Defini
tiva non minus quam dem. dem onstrativam colli get' veri
bus illis locis quibus aristot. dicit per Definitivam nos quod dicit
agnoscere

ASSERTIO

Definitio non dicitur instrumentum sciendi quia effectus
constat illam cognitivam constat enim Definitivam e' ipsa for
malem cognitivam quod dicitur sed dicitur instrumentum sciendi quia
es ipso quod illam habet constituitur scientia cum dicitur e'
instrumentum sciendi formaliter Dicitur instrumentum et effectus
debent e' distincta ergo definitio ut instrumentum habet di
stincta cognitivam pro effectus Dicitur sine instrumenti
accipias utam' id quod effectum a se producit dicitur sicut
habetur si e' instrumentum scribendi tunc non debet acci
pi actualis definitio si autem non instrumentum etiam illud
quod quomodo dicitur facti cognitivam clarum e' definitivam e' instru
mentum e' n' haec communis formula loquendi

DEFINITIONE
Adquam mentis operativam spectat
Definitio

Notae partes Definitivae dupliciter considerari videntur scilicet
n' sunt in Definitivo e' partes eius res ut sunt in illo et ipse
illius essentiam et quod dicitur cognitivam e' h' luminis h' h'

ASSERESIO.

Definitio est rei operatio intellectus patet et ex Aristotele
 per hunc modum ubi ait definitio nemini nisi includere verbo dicendi
 cum per primam operam. dicitur et apprehendimus genus et
 differentiam rei nihil affirmantes aut negantes habemus per
 factam unitivam quod dicitur rei ergo et Definitivam

DEEST

Definitio est unitivam pariter proest ille sunt conivente in
 toto ut ad ipsum additum definitivum cadat supra illam
 conivente et unitivam ergo non fit Definitio sine re operatio in di
 cendi Respondeo aliud est indicare aliquid in se alteri aliud est app
 rehendere se in se aliquid in alterum prius spectat ad ream per
 erios ad ream mentis operatio nem quod etiam per speciem est in
 angelis quod sine ulla unitivam per se simplicem
 apprehensivam et in se unitivam ea cognoscunt quae sunt in re defi
 nienda

DIFFERENTIALITAS

An Definitio formaliter possit
 demonstrari

Scilicet an in conclusione inferri possit totam et per consequens
 Definitio per medium demonstratum. Respondeo. Definitio posse con
 clusivam inferri dupliciter videtur scilicet in conclusione totam affir
 mative definitivam de defectu sicut de eodem quod dicitur aliud pra
 dicatum essentiale affirmativum non autem affirmativum quod dicitur illi
 essentialiter et hoc modo dicitur inferri Definitio de Defectu materialiter

tam
 rei de
 finitivam

Idcirco et in clausula non affirmat totum Def. de Defecto id est
etiam affirmat quod sit eius definitio quod est in terra definitio
De Defecto formaliter scilicet in actu signato Nota ratio tota hinc
ficutas in eo est quod sicut res plures habeat causas a quibus in
suo esse dependet ita etiam videtur habere plures definitioes quae vi-
dentur ita posse demonstrari ut una definitio possit demonstrari
per alteram sed hic falsum subponitur nam sicut una est cuiuslibet
rei generalitas licet a pluribus causis dependens ita una tantum
est cuiuslibet rei generalitas perfecta definitio ea videlicet quae
totam eius generalitatem ^{universi} explicat quod fit ut una causa non possit
eam totam constituere in se sine alijs ita definitio quae unum tan-
genus continet non potest dici perfecta et generalitas ipsa defi-
nitio cum non explicet totum id quod perfecta definitio expli-
care debet.

ASSERTIO
Nullius rei generalitas demonstrari potest de ea re cuius est quod
dicitur sicut quod idem est nullius rei definitio indicat et perfecta
demonstrari potest de ea re cuius est definitio probat hoc Aristoteles
in superioribus obiectam definitionis est ipsa rei generalitas quod
idem est cum re cuius est generalitas negat in ipsam generalitatem ut
rem mediat illa causa a qua intrinsece pendet sed demon. est eorum
quae alteri inveniuntur ut inter illa quae et ratio vel causa generationis
Una definitio imperfecta subuenit perfecta materialiter supra
potest aliqua ratio ostendi de deficiente per aliam definitivam non vocatam
definitio est demonstrabilis quia pars demonstrat uti ad aptum ad hoc

192

triviam e' rationale homo est tale adal ergo e' rationalis rōo gūo
 una tan e' unius rei definitio praeterea unius modi si unius non
 probantur definitioem gremire definitio ement id hūc sed solum
 simpli e' iter illi convenire yromoto cony conveniat hoc aut em non
 Demonstrari Definitioem. De definitioe for maliter

F S S E R T A T I O

Definitio accidentium etiam non demonstratur in ipsa tamen Dem-
 onstratione cuius ratio est quia in Demonstratioe qua pars Demon-
 stratur De subiecto continetur subiectum quod habet locum diffin-
 gendi passionis et causam eiusdem qua' ratiō integrā et perfectā
 passionis Definitioem constituent quare qui habet ratiōem dī Demon-
 strationis cognoscit etiam Definitioem passionis eam tam De definitioe
 n' probat n' n' probat v. c. eclypsin et privationem luminis in luna ob
 terra interpositam sed factum probat in luna et privationem luminis

A S S E R T A T I O

In yis rebus qui intrinsece ordinantur ad alium tanq' ad finem
 a quo accipiunt determinationem earum partium essentialium ut
 sunt res artificiosae et instrumenta Definitio assignata p' unū genū
 causa pot' e' per aliam demonstrari aliquo modo n' tam propria Demon-
 stratione prima pars probatur quia Definitio data per genus causa for-
 malis ul' materialis pot' est demonstrari per finalem v. c. somnū obere
 gūare ex tali materia et forma demonstrat per finem quia e' instituta
 ad talem finem cum n' tota ratio huiusmodi rerum seminat ex fine p'
 fixam etiam de illis demonstratur quod n' tali materia et forma consistit
 rōo pars probatur definitiois illa assignata p' genus causa formalis et materi-

alio cum non contineat causam finalem a qua intrinsece derivat
esse sicut etiam in cognitione huiusmodi rei dependeat n^o p^ote
explicare quod illa res sint quare licet demonstrum talem mat.
et formam esse partes essentielles domus non tam demonstrum p^ote
et totam definitum: **DIFFICULTAS**

Quarum rerum sit definitio

Arist. negat quaedam definiiri proprie ut singularia summa ge
nera accidentia entia per accidens **ASSERTIO** singularia proprie n^o
definiuntur quia n^o habent aliam essentiam quam solius speciei
et generis dicitur et de singularibus ut n^o de h^o etiam

ASSERTIO
Genera summa et Diffia et quae congrua incompleta sunt in aliis quod
genera non definiuntur proprie sed describuntur ratio quia definitio
essentialis vel datae per materiam et formam vel generis et Diffia quod
in talibus non reperitur **ASSERTIO**

Accidentia ponunt aliquomodo definiiri quae realem habent essen
tiam et ut et a physica sunt simpliciter omnia et habent proprie
gera et Diffia Arist. quando negat accidentia definiiri haec tan
tunt accid. ut analogica sunt entia ita etiam habere essentiam
se proinde imperfecte definiiri quae imperfectio quae sit in eo primo
quod generis et Diffia accidentalis in latitudine eius valde impleta
sunt ita in eo quod accidentia non possunt definiiri nisi ponendi
in definitione eorum aliqui aditum ut ordinem ad utrum talis esset
et si declararetur **ASS.** ens p^ote n^o dicitur n^o e^o omni ens sed multa

Quia cum bonorum naturalium praestantia est scientia de ea
 agit Metaph. in genere quatenus est pars entis de eadem physicos
 qua scitur est deus virtutis aut habitus intellectum perficiens de eadem
 etiam qua ad felicitatem exercitatem idemque virtutem refertur de
 eadem logica qua effectus est Demonstrationis quam tradit illam
 obijctis communem unum tractatum hunc in quatuor sectiones divi
 demus 1. de virtute, quod dicitur etiam quod continetur ratio qua scientia non
 sententia aliter referunt ad obiectum nec sine illo explicari potest cum
 species et divisiones ab eo sortitur obiecta etiam scientiarum explicanda
 erunt. 2. illius generis et inferentiam inveniuntur quod principia propo
 sitionum et subalternationem continentur

DE QUOD DITATE SCIENTIAE
 DE DIFFERENTIIS

Quia nunc scientia intelligatur et quomodo generi
 Notandum est scientia varie accipitur ^{dividitur} ^{pro ea ratione}
 primo posteriorum dicitur est cognitio rei per causam propriam ratione
 et in modo significet quamcumque et qualemcumque illius nostri gnitione hinc
 simplicem sive directivam sive naturalem sive supernat. verum etiam senti
 tivam etiam sive directivam qua audimus videmus senti. 3. in eodem modo accipitur
 ut sit idem quod cognitio intellectus certa et evidens per se sive in acqui
 sita si logicam moria et dicitur **DE DIFFERENTIIS**
 Scientia alia naturalis vel infusa alia naturalis et acquisita infusa vocatur quae
 naturalis in genere virtutibus aut studio acquiritur sed solo dei dono et gratia gaudet
 ut utroque beatificia haec utrumque est intuitiva id est quae nunquam nostra industria

haberi potest vel per accidens imbuta qualis e' quod humana quod est
verum parari potest infunditur tam liber a letat e' legis et homo si forte
cognitio rerum nat. Homo infuso aut notitia gratia lingua beato
rakom naralem notano que nara' uiribos haberi pot est et hoc vel ex ipso
terminum penetrati sine diuersi haberi ut sit in gnitiue principi
orum vel cum diuersi qualis e' scientia Dem on n ratiua vel alia que
Dem in duas parte diuidi alia e' scient. ratiua que ex se habi. per Dem quia
alia simpliciter et proprie que habetur per Dem. proprie quod

Scientia alia e' habitua^l alia actualis^l per C. quia impossibile
semper agere e' promperando quodam mentis relicta ex actu frequen
tate que mens inclinatur ad obiecto. facilius gnoscedum enim potest
e' ipse cognitiois actus uel scientie.

Diuiditur s. scientia in part. et tota dicitur parti alia uel tota circa parte alia
obiecti totalis et e' unus habitus simplex tota alia uel tota circa totale utroque
dicere et n' e' simplex habitus sed coarctatio motuum parti aliam simpli
cum gnerentium habuna ratiua formali propri. obiect. ad quatum formale unum

Alia est abstractiua alia in quodam uel in intuitiua intuitiua e' que
de actu existenti re et presenti e' vel in se ipsa uel in alio in quod
beat perfectius e' gromodo beati res creatas in Deo intuenti abstractiua
e' que non e' de representante uel actu existenti e' talis e' gnotio calipni dicitur
alia specularia alia pr actiua

An homo aliterius scientiam rei consequi possit

Hanc inuentionem sumpti noua academia quam illustriore fecere brece
habet carneades Pyro et plures alij quoru sentia fuit nihil unum sciri
posse imo nec hoc quod em sciri quod nihil sciri possit sciri opinari

dictorū cetero in extrema senectute forte iam cum delirans ut in quā
 strionibus Academicis ē e narā Deorum De Divinatione apparet Dicit
 sunt hi philosophi sceptici a consideratione quod multis sancto latu
 et praesertim Sicut Augustini 19 de civitate Dei cap 18 et alibi refellit

S. S. S. S. S.

Haec opinio est a ratione prorsus aliena quod si probat S. Augustini
 primo potest ali quod ex illorum sententia ut beatus narali beatitudine
 sapientem amem illi beatum dicebant sed potest non esse miser ergo
 potest non errare error non miserum facit si beatus est perfectus est si perfectus
 est maxime ergo ea parte quae est maximum bonum rarum habet
 si non eadem rationem miser est simpliciter est miser similis est altera ratio
 recentiorum ex libro ethicorum cap 7 unum quod agens pervenire
 potest ad illam perfectiorem ad quam ex natura sua diriguntur intellectus
 a natura sua diriguntur ad scientiam tam ergo ad eam pervenire potest
 Et hoc beatus non est sola inquirere veri sed contra scepticos miser est
 qui semper quaerit nec tam invenit imo stultum est quaerere quod sciri
 inveniri non potest si nihil sciri potest ergo nec quidem hoc sciri nihil
 sciri potest *RESPON.* na esse contra ergo saltem dubitant et quaerunt
 an sciant se dubitare *RESPON.* necesse se an verum sit se dubitare scire
 tam esse verisimile contra infert S. Augustinus ergo scire aliquid
 esse verisimile Quarto saltem in omnibus divisionibus necessariis assensum
 in hoc quod habet vel est vel non est advertunt se de spectare inquirere
 ambulare ergo saltem hoc certi habent se esse appetitum naturalem sicut
 horum a natura videtur non potest in omnibus simpliciter frustrari sed omnibus

è iudicium naturalis sciendi appetitus nemo n̄ eligit errare. sed certo
scire ergo non è frustra erit ergo frustra si nulla vna veritas inveniri
potest denique deestabilis est hac sententia si n̄ oia sunt tan probabi
lia et nihil certum sequetur eum qui ad vitium commisit quod homi
iudicium è excusari posse forte non fecit. forte malum non est

OBJECTIO

Id non potest sciri cuius signa tam p̄sona è signa falsi quam
signa veri sed oia quae dicuntur certo sciri posse talia sunt ergo
nihil certo sciri potest maiori constat axiomate communi et ali quid
infallibili hinc sciatum opus è ut tale sit argom. veritatis quale non
potest et falsitatis minus probatur nostra ḡntio a nostra via sensuum
est quae saepe falsa pro veris enunciat ut in viride et collo col vmbre ve
ros et colores, navim stare hinc moveri rhenum in aqua reflexum in
aerum atqz camurum esse r̄do probat hinc late et cetera cum ostendit nullo
fere scientiam in qua v̄s Philosophi conveniunt cum ergo in illis
sape falsis internum egi scire ut è sensibus nil v̄no dare possunt
quod habeat ea signa veri quibus similia falsi esse non possunt RE
SPON. nego mi. ad eius probatorem Quis sensus n̄ semper errare
circa proprium sensibile ablati impedimentis esse parte potest
distonit et in egi sensus non errant at illo frequentissime errant
non tamen sequitur etiam v̄di cum v̄s ille errare n̄ enim pendet
hinc iudicium precise a v̄s sensuum sed saepe sensuum cuius autem
corrigit deinde ex hoc ipso quod sensus vera percipit ut erit intelligi
mura v̄denter sed v̄s ad sensum esse sensum errare possit

Scientia debet esse **D I C T A** rerum invariabilitatem et constantiam
 sed in mundo fluxa sunt **R E S T A** falsum esse via in mundo cor-
 ruptibilia et angeli non sunt incorrupti et ex aliquorum sententia calidior
 scientia est corruptibilis non realium quatenus praedicta quae
 oblativa in ea obiectiva de ipsis sunt invariabilia

D I C T A

In animo scientia De novo fiat
 Commentum Socratis fuit et Platonis scientiam qualemcumque
 fuisse in initio ab anima separata inservitorem tam privativam et ex-
 perientia fieri reminentiam priorum non novam scientiam cogi-
 tabant ergo scientiam esse reversionem eadem sententia Pythagoras
 et veteres alij Philosophi cum origine et quibusdam Hæreticis et
 quibus Plinius et Sanctus Augustinus

D I C T A

Scientia naturalis rari repugnat et fidei Christiana na-
 et a patribus nostris a primo concilio Traganensi damnata est
 rari reminentiam ex sent. Platoni eorum est tant. rerum sing-
 larium scientia universalium ergo utriusque opera obiecta dif-
 ferunt ergo operationes non sunt eodem modo si omnium rerum qua-
 rum scientiam habemus eorum recordatissimum eorum recordantur tant
 ergo eorum potest recordari nos illas aliquando scripsisse et ne-
 mos suspens huius meminit confirmat ex eo quod quod peritiam
 eorum senes recordantur

Si sciens est tan. reminentia ergo ad eam sufficit memoria
aliquis sensuum operationibus memoria n. iam specibus informata
n. dependet a sensibus et si vis scientia quam nunc acquirimus e
nobis indet a natura et nunc tandem reviviscit ergo non q. error
et potest quia error a natura nemini nichil est Sto. g. v. n. i.
anima et corporis natura est ergo ex se. n. sufficit ut hinc ad sci
tiam a. a. tractam perpetuo sequat sed potest saltem aliqua re
manere et per acutem priorem cerebrum ita redire qua. prius
fuerat. Ceteris aut. r. v. m. Platonius ab aeterno non fuit ergo
cum separatim a corpore existit multa potest experiri remiscere
et novam scientiam acquirere pari ratione nunc cum corpore est unum
multa experiri ante sibi ignota ergo in via aet. rerum q. v. o.
de novo acquirat si a. v. natura sua apta e. acquirere gnitionem rerum
singul. per experientiam ergo eodem modo poterit ut saltem

D. C. E. S.

Sufficere videntur habitus primis. prius. ut non videntur velle
construere de scientia. RESPOND. nego ant. nam prius n. p. p. a. v. n. i.
sine melius g. v. n. i. v. i. s. i. e. n. t. i. f. i. c. i. s. per medicum. OB. I. D. C. E. S. S. o. l. a. e.
g. v. i. p. r. e. u. m. in m. e. v. i. o. n. i. adducens ut error quidam primo communis
s. i. n. d. e. p. r. e. c. e. d. e. n. s. e. s. m. o. d. o. p. a. r. t. u. m. d. i. c. e. b. a. t. u. t. a. d. d. i. f. f. i. c. i. l. l. i. m. a. s. g. e. o.
m. e. t. r. i. c. a. s. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e. t. n. i. l. d. o. c. e. n. d. o. s. e. d. t. a. n. c. i. n. t. e. r. r. o. r. a. n. d. o. p. r. e. r. e. r. g. o.
h. a. c. v. i. d. e. a. n. t. e. s. c. i. v. i. t. e. t. t. a. n. m. o. n. i. t. u. s. i. n. t. e. r. a. s. y. d. e. i. m. a. g. i. s. t. r. i. c. i. v. i. t.

236

o abas v[er]o g[ra]m interrogat[ur] Magistri nullam speciem pot[er]o in
prim[us] nec dabit v[er]um intelligenti RESPON. illam interrogat[ur]
fuisse doctrinam quam p[ro]ter de novo acquir[er]ebat. Sum[us] n[on] dicitur
prop[er]t[ur] erat quae et v[er]um p[ro]ter cognitis termi[n]is app[re]h[en]debat et assen
t[ur]i[er]e d[ic]it[ur] v[er]o v[er]um in d[ic]to d[ic]it[ur] erat

DE SENSIBUS

Id est. anim[us] corpori advenire extrinsecus ergo anim[us] p[ro]t[ur]
an[im]e corpus sed non f[er]it s[ic] p[ro]t[ur] ergo habet[ur] scientiam h[ab]ere
v[er]o p[ro]t[ur] v[er]um corpori non p[er]it[ur] ergo etiam non manet
RESPON. s[ic] enim arist[ot]el[is] e[st] anim[us] advenire extrinsecus corpori
g[ra]m n[on] f[er]it efficaciam n[on] d[ic]it[ur] p[ro]t[ur] a d[ic]to creat[ur] v[er]
et h[ab]et[ur] non t[ame]n v[er]o arist[ot]el[is] sed et Galeni sententia qui v[er]um v[er]o
organizationem aut indigere aliqua v[er]o maiore

DE SENSIBUS

Id est homo naturaliter desideret scire
Et alio h[oc] s[ententia arist[ot]el[is] com[un]i quatuor v[er]o quomodo sit in
telligenti appetitus duplex e[st] v[er]o v[er]o et elicitus v[er]o v[er]o e[st] pro
pensio quaedam in rem certam n[on] d[ic]it[ur] g[ra]m h[ab]ere a p[ro]t[ur]
gravitatis v[er]o v[er]o in lapide per gravitatem et ascenden
di v[er]o v[er]o per levitatem v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o materia
prima habet v[er]o v[er]o ad formam h[ab]ere aut appetitus
a re p[ro]t[ur] n[on] d[ic]it[ur] nisi r[ati]o tant[um] appetitus v[er]o v[er]o
e[st] g[ra]m desiderat v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o

volō sciētiā accipitōrē autē appetitōrē vel propter entia
appetens e ill pro autē hō post eritē modo hui sumitōrē
Nōō narale int erd vni dici quod ut cont rariū vni entō rō
quod qua con gē rariōe consent an eum ē narvā 3 quod contrariū ē
Super narale + quod d nara inditum ē 3 quod narām sequit ut
fames et sitis o: quod non ē liberū

§ 33
Ois homo appetitū innato naturaliter scire desiderat
Ois natura in se fertur quod sua natura maxima ē consent anem
nara ill ut vbi maxime consent anem ē gntis certa et si ne vni
re sicut gravitati ignari dēctam ergo in hanc narali pō
dere fertur rō ill ut vbi ex nara sua ē im perfectus et veluti
in tabula rasa ergo naraliter inclinatur ad perfectum sibi
debitum 3 ill ut vbi appetitū illicitō sciētiā desiderat ergo
etiam ignato modo in sequentibus probabitur consequen liquet
nam int ill ut vbi recte dispositō naraliter nō dicit autē sibi
nō consent anem nec voluntas naraliter nec ut vbi nisi de bono
sibi convenientē **§ 34**

Molti morant et negligunt sciētiā ergo non appetunt illis labo
rum fugere aut alijs rebus distrahi aut cupiditātibz serviri vni
rei signa fert ar. hoc quā q̄ qui nec volunt nec possunt assq̄ri in
alijs tam aut mirantur aut horrent aut invident ergo nō parvi
estimant rō cum ut eris vni vacent volunt aliquōd dēctam
pluri q̄ nihil ferunt gravius quam rō rōtatis vel rōpōtis dēctam

Hinc qui dicit ingenio adere raritas erit

C.B.B.E.C. 580

Appetitus in plerisque frustratur ergo non est naturalis nam pro
fecto pauci sunt qui scient. amque in re. appetitus qui rariore
ipsius speciei frustratur non est naturalis si videlicet natura specificare
talis non est datum. nec habere non potest si autem rariore aliorum
individui per accidens contingat quemadmodum contingit non dicitur
a naturalis ut si haberi sit ingenio si careat doctore si medico

C.B.B.E.C. 580

Vel appetitus est ad acquirenda res extrinsecas simpliciter vel ad
aliquas tantum si ad. Ergo appetitus est rei impossibilis et quidem
naturalis nemo enim vis contraria acquirere potest nisi ad aliquam naturam
est cor adhas et non ad alias immo falsum est aliquam scientiam quam
non appetamus. appetitum ferri ad acquirenda res nec hinc
scitum conari debet impossibile est enim nemo potest simul acquirere
etiam longissima etate res scientias collective potest tam acquirere
singulas brevissimam quousque satis est ut appetitus non sit frustratur et naturalis

A.S.S.E.L.T. 32

Non tantum appetitum innaturum sed etiam elicitum vis homo scientiam
desiderat simpliciter et absolute loquendo quatenus scientia est ergo
In hoc modo naturale vel vult alii rationali ut eam si queptam rejicere non potest
aut incertitiam aut errorem desiderare quia talia sunt prob. Aristot.
visum res maxime diligimus est quod catervis sensibus certum sit et
Dicit ad scientiam res incertitiam et sit non potest appetitum rationi multum
In hoc rariore rejicere non potest

DE DIFFERENTIIS

¶ Homo Naturaliter via potest fieri

ASSEN^{da} via sui ratione, quae sunt, et quae ei possunt etiam possunt fieri, quia de eis quae tale est verum est, ut autem, verum est ubi est, aliter de eis autem, ubi est, non intelligitur cognosci potest ergo de eis quos quatenus

ASSEN^{da} 30 PR 30

Nemo naturaliter via fieri potest quia si per entia naturalia attingere possit via mysteria supernaturalia non esset scientia supernaturalis. Sed nostra cognitio naturalis habet originem a sensibus, sed supra naturalia nullam habent cognitionem cum sensibus, imo illis sepe repugnat. Hinc etiam naturaliter de supernaturalibus fieri potest quod non repugnat talia mysteria et possibilia, et argumenta, in quibus allata evidenter solvere.

ASSEN^{da} 30

Homo ut dicitur rei naturalis scientiam acquirat non videtur esse in mundo et specie Dei auxiliio sed sufficit genus Dei naturalis ut quia est in imperio naturalium rerum scientiam acquirat, non deus per entia cum auxiliio Dei ordinario et generali potest etiam ubi est, hinc etiam per se actu dicitur aliqua naturalis scientia, deus non magis potest in unis sensibus, in inanimatis, sicut et aliter potest in calore ignis.

ASSEN^{da} 30

Homo ut dicitur rei naturalis in particulari scientiam acquirat via tamquam naturalium collectivam scientiam suis sensibus acquirere non potest, quia vita brevis et experientia fallax, sed in rebus cognoscendis progressus occupatio curia alia multi plex remore impediuntur, sed data

obis non potest ad omnem scientiam homo pertinere debet

OBSECTE

Homo non tantum super naturalia sed etiam multa corporalia discere
 non potest et non percipiat eorum accidentia eadem quae pluri-
 mum rerum inter se differentia latent ut herbarum aculeum lapidum
 vires licet nesciamus magnetem trahere ferrum ex eo tam plus nescimus
 quae in eo ferrum latere quod sit principium illius effectus quod
 sitat enim autem et ipsam formam. Sic ex eo non gnosimus hominem
 ubi metaph. e. i. naturam aut mentem se habere ad manifestum sicut scilicet
 non est ad solem. OBSECTE. Mercurius quidem est simplex et plures
 platonici gnosuerunt mysterium. S. Timotheus sed non divinos erant nescimus
 impij cum s. lactantio antiquos istos philosophos sicut et Sybilla multati-
 vus spiritus veritas quod mirum non videtur si animum parum loquente
 adivis vero potuerunt has gnosere. In deos qui indagantur esse de
 sophos vero subitaneum cum in sermone et Moyses

OBSECTE

Intellectus docet intellectum nostrum esse ad omnia in potentia habilem ergo
 potest naturaliter omnia scire probatur consequentia esse intellectus ad omnia
 in potentia et posse omnia rebus animalari quaeque species sed non potest
 omnia animalari ergo non omnia intelligere. Intellectus nostrus est in potentia
 non ad omnia simpliciter quocumque intelligenda sed quae ita omnia possunt intelligere
 quolibet modo sed alia naturaliter alia supertotally adivis et in potentia
 ad illa quae sunt sui ordinis. OBSECTE. omnia potentia naturaliter potest percipere
 quid quod se de primis obiectis generat et eius generat sub. obiectis humani ergo
 potest naturaliter de eis intelligere. nec probatur omnia potentia habere naturalem ordinem
 et essentialem ad suum obiectum illud ad omnia generat in eo ut possit obiectum.

Igg.

Quum non habet aliam essent. prout speciei ita nec habet aliam
 Defini. Deinde (quod nota bene) tractio speciei ad individuum
 & quoniam materii alii rari talis entitat is et ideo quod indivi. abest
 Altera speciem non tam Definitivi proprie quam applicativi Defini
 essentialis ad hanc partem colorem entitatem explicabat proprie igit
 Defini. species in proprie summ. genera et individua ad cetera Res

De singulis non e. de contrariis quae contingunt sunt et non
 habita si qua alia y. g. veniunt ne cessario quodammodo improprie
 dictam de y. e. de essent. e. **DESS**

Urgo Petrus et Paulus differunt essent. Res. essent. materii
 alia n. forma esse habent Distinctas entitates n. tam his
 convenientes contrariis: **SSER**

De fortuitis de entibus per accidens non e. scientia ut sit scia
 e. De necessariis Hac rati non sunt cry. deinde ens per accidens
 non e. ens unum sed entia ergo non cadit sub una scia. Sicut de fortu
 ut si quid e. de his que fieri ut plerimum potest et scia. et similia
 circa et imperf. ut de pluvia alijs q. melioris que contingant ut quod
 rari. Subiecti necessaria tam rari causa ut defectus. Unde ad quos
 melius intelligenda nota. Nam dicitur de entib. p. accid. et similibus
 n. dicitur scia duplex e. sensus ut in illi q. pot. est de predicato
 quod in nec fortuito et in conclusio. inferri ut cry. homo facit
 barbam aut habet caput. Del. que illi de subiecto quod ut fortuita
 sit vel ens p. accid. de illo ut subiecto aliquid quod non generat generat
 priori modo fortuito etiam n. e. scientia poteri modo aliquid

de fort ut is potest v. c. casu e per accidens. fort uti per
ut int ens rem accidere alij hinc modo. aliud est de ente p accid n
quod rem subiectam hinc. Dico mo aliud e de ipsa cause formali
entis per accid. prius di ad ee per accid. in act u exercito de quo
ut si non potest ee scientia post erit in actu signato dicitur
ens p accid. de quo potest ee scientia nam cause formalis cuius quod
potest scientia ee gnd erari per modum unius per ee quod huius habet
propri. idem modus distinguenti accommodari potest individui que
definit log rorum rorem formalem

§ 3025

Thyria agit de casu et fort una meta de ente per accid. egypt. dicitur
dat. utia. RESOLV. agit de illis n in actu exercito hinc signato D.

U. ens p accidens e quod gnd ex ens ibis dicitur. p accidens
sed quod e ali e n potest una defini. sciri. RESOLV. tale ens licet ni
cas p accid. absolute si tam gnd erit n subali qua cause per ee una
in ordine ad aliquos effectus vel proprietates potest esse casus subiecti
maxime subalternatam

§ 3026

Quid de generationis dicendum. RESOLV. egypt. po de generationis p
tribus simul sumptis passivem nullam demonstrari posse raro quia
non potest dari talis passio quod egypt. n utriusq. veniat v. c. corpori
quod album e et albedini cum altera ut qditas alteram. hinc
si tam de una parte formalit. gndans aliam quod demonstrari
de connot. potest dari sententia quomodo de albo sciri potest quod
disgregat artem qua passio formalit. albedini connotat corpus
est. secundum artem ut si ne quo n disgregaret vinum

DE SSERIBI

Quia multa sunt scientia pro aliis quae pro obiecto habeat extra rationem
 vel negationes et non entia potest tam deus certa esse generis quae ratio
 ad scientias reales spectat ratio prioris quid logica et Metaphysica
 et illas maxime scientias extra rationis referuntur non habent ea pro ob-
 iecto et aliis ratio posterioris quae et extra rationis essent suam habere
 aut eliguntur et esse species et genera ita aut eligi possunt etiam habere
 passiones quae deus ostendantur an vero hanc generis sciri debeat scita
 propria dicta his est de nomine

DE CONDITIOIBUS SCIENTIAE EX PARTE
 DE SSERIBI

Nota quae ex rationis omnino excludunt ut in genere statuunt ea
 parte obiecti ut si ens reale eo quod ens reale sit obiectum intellectus
 nostri aliisque potentiae omnes veritates circa extra realia ens rationis
 autem non nisi a quibus sit ens conditio si intelligatur de de scientia
 Est ali vera est si de participari vel ratio sine explicanda e modo
 de conditio est ut minimum sint analogam non aut. equivocum quia equi-
 vocum ut simpliciter est multa non conveniens in una aliqua ratione ita
 ut unam passionem habes nec uno modo demonstrari potest quod vero suffi-
 ciat analogam in antecedenti in hunc modum et patet ex eo quod Me-
 taphysica curat obiectum ex ens si ens quod analogum et ibidem se vo-
 lente ostendimus Tercia conditio est non sit ens per accidens non forte verum sed
 necessariam vult in verum quibilibet quarta ut obiectum habeat principia passio-
 nel partes ut Aristoteles primo posteriorum sciri vel partes vel passio-
 nel partes

Dicit philosophus obiectum scientiae debere habere et primum et partem
et partem nam metaphysica considerat Deum in quo multa sunt passiones
vel partes vel item ens ut ens quod reales et proprie di et as passiones non
habet per primum quibus intelligi non principia ut si rem opposita est
mat etiam et formam cuius modi in Deo non sunt sed principia complexa
sive universales propositiones satis ergo est ad obiectum scientiae quod sit
vnum significet analogice ratio ut habeat principia complexa recte
habeat in complexa actus vel virtute quibus ut habeat passiones actuales
et virtuales quinto ut supponat quod sit et quod igni fusi quodam
solum an probari possit in aliqua sententia subiectum esse **RESOLV** istam
posse ostendere quod rei de subiecto suo parte tali quod contra exempto
Aristoteles in posterum capitulo 1° demonstrationis definitioem habet
anima definitioem investigantes **RESOLV** potest etiam istam ostendere et
declinare quod obiectum subiecti sui totalis a posteriori definitioem non
quod rei subiecti totalis non est praeter unum ergo potest et quantum deinde
erit potest ut ipsum quod sit non sit obiectum et clare generum quibus
etiam nos ostendi et declarari **RESOLV** et subiectum parte tali potest
monstrari a posteriori et etiam nos sic demonstrari quod de actu probat igni
et quae tam. et subiectum parte tali quibus **RESOLV** obiectum totalis
non potest probari et in illa scientia cuius est obiectum si quia et subiectum
totalis et Deum expressa cognitiis necessariis et obiectum probat
existencia subiecti totalis ergo actu erit scientia et tam subiectum
de obiecti existentiia non erit scientia antequam **RESOLV**
partia obiecta simul sumpta sunt ipse totalis partia generat

Demonstari videtur et tot alia. ~~De~~ ~~sub~~ ~~jecto~~ ~~quod~~ ~~est~~ ~~idem~~ ~~et~~ ~~quod~~
 Sciencia non supponat subiectum et tot alia et quod enim si tenet
 comprehendit subiecta partialia et tantum in gl'oso progreditur
 Dari aliquid subiecto et alia partialia omni generis hinc fit ut
 existentia subiecti tot alia gl'ose sumpta sit. X. et dubitari potest
 de existentia partialis quomodo qui videt imaginem gl'ose scilicet
 existent. non dubitaret an aut. hoc et illa pars in illa existat ulterius
 inquirere potest. Notandum dicitur ex parte subiecti et intellectus
 nam fundamentum veritatis aut certitudinis et existentia natu-
 ralis est obiectum vnde dicitur scilicet veritatem cognitionis fonsan-
 tem dicitur a circulis formalis id est primo et per se generare
 actu per verb. entis vel quodvis in specie intelligibili et in prin-
 cipio in voce vel scriptura vel signo seu simili hunc modo adven-
 dentiam et certitudinem admittit potest et in quadam obiecti
 sententia que est clara connectio predicati cum subiecto, ubi
 dissentire non potest de qua evidentia hunc utitur est ita ut ex par-
 te sua quasi oculis perspicui potest et quadam etiam intell-
 ectus evidentia que est penetratio rei qua assensus ubi hinc
 immobiliter redditur ut dissentire non potest de qua evidentia
 hinc est. Aristoteles. quod dicitur per se et in voce mente tam
 ar. non potest simili modo certitudo una est ex parte subiecti quod.

quæ nihil aliud est quam quædam necessitas et omnino abilitas
conclusionis prædictæ cum subiecto a parte rei quæ necessitas
quæ magis minor ve in diversis reperitur hinc alia alij certis
ra et dicimus alia est certitudo intellectus quæ est infallibilis
quædam ad se sui et firmus assensus intellectus vultu certis hinc
illa formidine re ut esse et non aliter. **§§** prima scientia
necessario requirit veritatem ratio veri est rem per causam gnosce
re sed rem per causam gnosce est rem vere cognoscere **§§** veritas
scientia et evidentiæ illa certitudo quæ videtur aliquid clare vi
demus sed intellectiva mediata est non duplex certitudo intellecti
va propriè immediata quæ explicatis terminis statim præsentis
assentimur ut sit in principiorum cognitioni potest mediata
quæ dicitur præsentis mediata ratio dicitur aliter assentimur
quomodo conclusio est evidens mediata hinc evidentiæ pro se non in
vultu a quibus est quædam non ratio ita sunt evidentes et non tan
gelosidem ostendunt non se habere ut dicitur sed si motus oppositæ
conclusioni ostendunt esse impossibile hinc ratio evidenter inveni
tibus **§§** Demonstratio mathematica alia vero et si gelosidem evi
denter ostendant ita ut intellectus debeat illi assentiri non tamen
ostendant conclusionis oppositum et impossibile quo pacto evidenti
videntur rationes philosophicæ quæ non sunt intellectus ex aliqua experientia

collecta Omnia ad Mariam Trigoria

202

qua coll. indoveris naturaliter solit int. ill. reddere immobiliem ut as
sentiamur et si alioquin n. appareat per se impossibile ut res reali
for. habeat in aliquo singulari probator. nunc conclusio scientia
e. gnitis rei per causam et quod haec illius causa sit sed talis
necessario e. evidens quia est clarus in se causa ut causa rati
scientia debet ei. causa sed comes certitudinis e. scientia

DISC.

videntia Dominator scientiam rati magis et minus ergo
non est de ratione illius. RESPON. discrepare videtur e. de rati albedi
nis et tam una magis minus. Invenit atque hoc n. e. abstr. dom
ut rati quoniam gradum albedinis. Denominatur res magis disti
gativam ut est ad perfectum ut certia e. rati contra analogia
e. latia et tam e. obscura ergo n. om. certia e. videtur. RESPON. Ho
non est scientiam. Aristot. elicam quia et si probat esse principis
liber e. tam liberis disponit longe praestantior et certior dicit
certis propter divinam relativam infallibilem cuius principis
sunt ut vnde cum non sit opimo nec fides merito dicitur scientia

DISC.

Subalternata scientia n. e. centralis evidens ergo probat anseu
subalternata n. scient. n. rati principis scientia subalternata
ubi operis rati vel predictis quam demonstratis. RESPON. negant
quia qui habet certia subalternatam habet vni. v. principia

Scientiam autem sicut dicitur ex natura dupliciter accipiuntur primo ut
supponit principia vera ipsa quae quasi creditur si non est scientia
reus ut est contra exim subalternante vide sicut in tract. de d. d. d.
vitiis

§§§§§

Scientia necessario requirit certitudinem ratio certitudo
mandat ex evidentia ex eo in quos quis elere videt ut et remba
bere requirit assensum firmum et certum et certitudo dicitur
intransmissa quae ex re evidenter gnotā nascitur alia est extrinseca
quae auctoritate dicentis nititur

§§§§§
Quomodo differant Scientia opinio
Fides etc.

Nota prim. falsum est scientiam Platonis opinionem in sola
agitatione consistere et non vere in intellectu cum refutat. Ar. 1.3. de
anima. Nota ratio opinionem non est arri ut est intellectus ut est
sapientia scientia ars quia opinioni subest falsum. Nota 2o
opinionem necessario probabilem debere esse respectu intellectus opinionis
et contingenter artem aut ut contingenter appropinquam. Nota 3o
et suspensam hoc inter se differre quod suspensio sit ex medio valde debili
opinio vero firmior. Nota 4o opinionem binariam accipi primo genera-
tim pro quolibet assensu probabili et sic gignit quod est humanam opinionem
proprie dictam et sapientem respectu artem pro assensu probabili qui vel habet
ex certis vel ex mediis probabili. Nota 5o fidem et opinionem et accipi pro
assensu qui opponit subiecti artem ratio et opinionem vellemus nota sic et fidem illis

mentem qui utitur auctore aliter dicitur opinio autem alia mensurata alia
 immediata mediata cum auctore dicitur g. dicitur q. med. probabile s. d.
 cum auctore proprios terminos non proprios ut mater diligit filium
 N. y. si es hec potest duplici sententia inter se etiam unicam tant. scilicet obvia
 rem ex tom et dicitur et praeterea dicitur esse veram et si quis credit
 calos carere mat. et for. q. dicitur h. n. et obvia est hoc ipsum dixit
 et incertum an non erraverit inter am aut certum et evidens est aliquid dixit
 sed ubi est auctore inter. cor. d. sed ubi an dixerit hoc non est evidens
 ut plerumque in articulis f. d. d. certum non est et evidens s. d. et verum
 an hoc vel illud dixerit. N. s. interdum utrumque evidens non evidens in entia
 demoralis ut si quis dicitur romam est quid multi scribunt evidens non est merito
 si dicere alterum in tanto mandato bis h. n. rot. scilicet non possunt
 differre tam haec diffidentia plurimum ab ea que habet sciam hoc non evidens
 etiam h. n. d. d. ut inter se g. n. s. d. ut inter se g. n. s. d. ut inter se g. n. s. d.
 d. e. t. e. q. d. ex natura sua ad h. n. f. alia et potest opinio autem propriis sumpta sci
 dicitur s. d. et auctore h. n. s. d. ad h. n. f. alia et potest opinio autem propriis sumpta sci
 v. n. s. d. f. o. m. ut tam ne succumbat opinio haec duplex d. s. d. et opinio autem propriis
 alia habet realis ut non autem s. d. d. g. n. s. d. h. n. s. d. ut inter se g. n. s. d.
 habet opinio non sunt species differre que ab illa qualis que proprie dicitur habet cum
 ex natura sua sit facile mobilis. N. y. evidens est duplex ut supra aliam ex parte obiecti
 que est claritas aliam quare potest g. n. s. d. ut obiecti ut clare penetrat retine
 quam evidens aliam ex parte g. n. s. d. cum evidens ut h. n. s. d. ut obiecti ut clare penetrat retine
 certis que v. n. s. d. f. a. u. r. e. s. d. n. s. d. ut obiecti cum h. n. s. d. ut obiecti ut clare penetrat retine
 non esse d. a. r. i. s. e. g. n. s. d. cum h. n. s. d. ut obiecti cum h. n. s. d. ut obiecti ut clare penetrat retine
 est. p. t. e. e. c. i. r. c. u. m. o. b. i. e. c. t. i. s. u. t. t. o. p. i. c. a. n. a. m. o. u. l. o. s. p. a. r. e. n. i. s. d. e. i. n. f. i. m. i. s. d. i.
 r. a. t. i. o. n. e. s. c. u. m. g. n. s. d. c. e. r. t. o. u. t. i. n. e. f. o. r. m. d. o. b. i. e. c. t. i. s. u. t. d. e. i. n. d. i. c. a. t. i. n. e. c. e. n. a. r. a.
 i. n. u. a. l. l. i. b. i. l. i. t. a. s. i. n. e. n. o. n. d. u. p. l. i. c. i. t. a. t. i. o. n. e. s. t. o. b. i. e. c. t. i. s. u. t. f. a. c. t. o. n. e. s. t. a. b. o. b. i. e. c. t. i. s.
 q. d. o. b. i. e. c. t. i. s. n. o. n. d. i. s. t. i. n. g. u. n. t. a. b. i. n. c. e. r. t. i. s. g. n. s. d. q. u. a. p. o. t. e. s. t. e. s. t. f. a. l. s. a. e. s. t. i. n. e. c. e. n. a. r. a.
 c. u. m. a. p. r. i. m. o. a. d. h. a. r. e. t. q. u. a. l. i. s. u. n. d. e. n. a. r. a. s. u. a. s. i. t. i. n. i. s. N. y. q. g. n. s. d. i. n. c. e. r. t. i. t. u. d.

intelligere phis. Si fram ponti uam certitudinis non puram negatiuam for-
 mid. scilicet assentiendi quae duplex e prima radicalis quae n e actus dicitur
 aut remendi ne autem suis inna falsum sed in eo gti ut quod mod in cert. si aut
 concaio termi norum aut quod talia in uera approni arbut quae formid. ab inui
 In gregoris differre alia actualis cum uiderunt format et cleri hunc assenti uia
 esse uerum ut possit ed falsig ex quo sed uro solet sequi timori in uoluntate ne
 sequatur error

ASSERTIO

Opio et scia i offer certitud. et euid. raro qd seru e talis gto quae ni pertu
 in uoluntate ut natural. Siminime aequi e fact. Alio sed in collect. hoc fauer.
 nequit sine euidenti. Ergo si scia euidens e. Si S. Thom. und o d educere uia Theoly
 cam proprie dicitur sciam n a qualem scilicet scias d efiniunt quia gclunio
 euid et ueritate sunt et ueritate a teraru scias concludit quia tam ueritate piam
 ni obscuri in uidentis sunt.

ASSERTIO

Notio opio e cum pcedim q arg. probabilia sed et: cum ex necessary ne uaria
 con. hui. collig. s. aliqua pcedim uel conq. n ueritate uide. raro e quia gclunio n
 pote fauer certitudi illuam quam ea fuerit quibz pcedit illa a dno certe n fauer
 Ergo S. Thom. opio. nunc pce gige sciam. raro quia probabili. raro qd dicitur in ueritate proba
 bilitate tany totu formid. Ergo nunc fauer sciam ASSERTIO. fide euidens in attestans
 n habet ad ueritate a formid. et si diuina sit nequit. habet potest. ASSERTIO. fide humana co
 dem modo euidens n e opio nec scia non su quia ueritate formid. non ueritate quia certu euid.
 pote tam dicit hanc fidem habere formid. radicalom. Assertio. n ueritate tale meo. d cui u
 nara uia possit in e. falsum cum ueritate possit mentu ASSERTIO. fide humana in euidens e
 gti ut q cred et opio qd utraq e gto in ueritate et obs. ueritate meo. probabi. opio qd e aliqu
 tant fado auctori. dicitur hinc. tri. i. topior. hoc n dicitur dno auct. dicitur experita cu
 n qd affia. de quod ubi ams nec ueritate habere possit. qui quoniam quilibz dicitur
 ASSERTIO. fides humana in euid. in attestans et opio pcedit dicitur uia S. Thom. quae. wa
 art. i. qd ueritate e dicitur auct. assenti. gclunio qd in opio. raro aliqua ueritate e
 probabili. gclunio ex car uel gclunio uel in ueritate in fide auct. sola auct. sed dicitur quae
 raro a ueritate formales dicitur. et tam in ueritate sed in fide et gclunio Theoly in
 sunt gclunio pcedit dicitur. a tam dicitur euid. et obscuritate ueritate tam e certa ueritate in pcedit

pro illa formalitate essentia dicitur quod non est in se autem in se
 quod in necessariis illa dicitur se esse facta in diversa ratio essentia dicitur quod
 fieri potest in probabiliibus **ASSER.** formalis radicalis est operi essentia
 his nec unquam ab ea separari potest esse vero quod et satis probat ex defectu operi
ASSER. formalis actualis quam alij formalis. Subiecti appellantur potest ad
 operi vel ab eis se ut Thomas in 2o et Scotus. Hae tam auctores non est ad id essentia
 quod potest esse ex natura sua esse talis ut possit habere falsum sic tam affici
 ante illa et non in nullo modo. In hoc et sed videtur necesse si dicitur in alij aut
 quodam opinantur non dubitare sed putare se certo scire ratio tales opinantes
 dicitur in philosophia et sed. De quibus nemo dubitat et tam non sunt demonstrata
 de sepe quod ut quis modo probabili in alij quod existimat necessariam illam
 opinionem habet et tam aut non dubitat quod quicquid demonstrat permissas
 medietas tam et demonstrabilis quod alij si ipse illas demonstrat. In hoc nullo modo
 dubitat nec tam actualis hinc non ad se per se probat et sed esse ratio in
 opinione quam in se humana nemo dubitat Romanus esse sed pariter potest quod
 aut: aliquam tenere certis demon. ut obligat ut tam certo reuertitur de eam
 demon. strasse per se tam sunt qui peccant Francigenam et semper per se
 Cum dubitatur et formalis. alterius generis non afficiunt illi sicut ipse
 ex natura sua apta est afficiere sed natura sua apta est intelligi afficiere fallibilis
 ergo tempore illam afficiere contra naturam ex opposito ut se hoc certis. In
 reuera ad se non si se habet dubitatur ad opinionem certis non aut alij a suo aut
 non potest ergo. nec dubitatur ab opinione aut certa causa dispari ratio est alij nulla
 Hi not. in contrarium dicitur. Specie ari potest ut est potest contra generis in se
 ut est potest. Subiecta aliquo modo voluntati et in motioni pendens ^{proprio} mar. probat
 in medietate antecedentis vera est dicitur in se quod modo. Specie et omnis ratio illa afficiunt
 ut in se specie et tam a placet afficiere hinc nulla obicitur ratio potest non a se afficiere in intellectu
 quod est specificatio aut illa dicitur quod ut alij quod potest a voluntate potest accipi

J. S. S. E. S. S. S.

Negz supernaturaliter fieri posse videtur ut si actus coalescantia
 quia si actus aut electio certus et inustus de eadem re simul et non
 possunt cum simpliciter contradictorem immediatam. *DEUS* utrum
 qd actum et posse in intellectu eodem, sed respectu diversorum scilicet
 respectu medij probabilis actus opinari respectu medij scientifici actus
 scientia. explicari in eodem. hoc potest et summa latitudo et tenuitas
 moerere simul eodem tempore non quod n. Christi in hoc summe
 habuit moerorem respectu mali presentis et futuri et simul latitudo
 respectu boni quod et futuri nam et Deum videtur et tormenta
 pati debuit. *RES* potest dici res et probabilis ratio medij pro
 babilis et vera respectu medij evidens sed non sequitur ergo dici cari po
 tesse simpliciter et evidens et n. cum probabilitas excludat necessitate
 sicut veritas ratio. et similis e ratio in latitudo et tunc vel alio
 actibus voluntatis si n. versantur circa bonum ut bonum autem
 rationibus bonum dicitur ex quo sequitur eum qui tollit unum bonum ratione
 non tollere rem rationi verum autem dicitur uno modo in dicitur
 et qui tollit rem tollit rem verum alius rei et qui necesse est rem necesse
 sine actus voluntatis contra pendere possunt ad unum obiectum posse
 n. castigatio corpori inveniuntur transiunt ut malum corporis per
 vero latitudinem ut bonum animi proprietas esse vel e. g. formis vel

atq; ut si per unum actum ad unum ad actum. in eis illat
ponto in diversis locis quod de uno in loco opinio in alio scilicet
disputabitur cum quaeritur an unum corpus quodam con-
creto in
eodem

J. S. S. R. B.

Unus et idem numero intellectus actus, non potest esse simul scilicet
et opinio. Nota posse unam conclusionem uno momento cognosci per duo
media quorum unum probabile est. necessarium est hoc. quod si est
vera placet medium necessarium est quod umbra terra existit in
probabile quod tam efficacia habet si actus sunt eodem moment
Iohanni eodem generis per duo media propter quam causam
aliqui existimant unum esse unum actum numero continentem essen-
tialiter scientiam et opinionem sed ita non est ratio quod actus
ille cum quod differat ab actu opinionis et scientiae in hac speci-
fica differentia essentialiter in cludit certum et in certum
quod res non minus inter se pugnant quam si duo diversitas essent
eodem tempore ut si sint effectus eodem tempore audire non possunt
eandem rem et necessario veram et posse a falsam quod duo actus
scientiae et opinio ita negat potest audire uno simplici actu
tuo actus ille necesse medium scientifico est certum et evidens
est. ad eum non habet medium probabile. non attingit potest actum
scientiae ut si formalis ratio ad sensus scientifici. *W. A. W.*

QVÆRÆS
Quid ergo Medium probabile?

206 207

Non facit utrum scientiam sed intellectum solum
ad actus capiendas Demonstrativos

Habitus sciens et opinionis in eodem intellectu de eadem re
eodem tempore simul esse possunt ratio si quis non movetur argumentis
probabilibus acquirat alicuius rei opinio acquirat verum habitum
Sicut autem additatur veritas illius certam Demonstrationem habitus
ille scientificus non expellit habitum opinionis

Habitus opi. et sci. inclinante ad actus diversos Ergo simul esse non
possunt consequenter probabile habitus sciens inclinatur ad unum ut sit proprius
certis et evidenter avertitur habitus opi. ut sit proprius debet autem ad
veritatem promptitudine eodem tempore intellectus habere non posse
ergo REFLEXIO. utrum intellectus promptus ut possit eodem tempore
ad actus sciendum si ut ait melius scientificis et ad dubitandum si ut
melius probabile non tam ad elicendum eodem tempore ut promptus
actum

DISCÆS
Habitus opi. imperf. scientia autem perfectus et habent se ita ut
qualiter ut lumen minus et maius intente ergo habitus imperf. et sciens
ut illi imperfectum velut lumen cum est intente non potest simul
a promissum REFLEXIO. Disparitas eorum in lumine intente non est
Sunt etiam in specie idem utrum nomen lumen opponunt hi autem duo

sunt diversa spec: et ideo uterq; simul ee potest ut imperfectis tolla-
tur. ratio diversitatis e quia habituum oppositio in hac materia
tant. Sumitur ex oppositioe actuum qui eodem tempore dici non
possunt non ex ipsis naturis cum possit manere promptus ad eundem
actum diversis tempore eliciendum. Similis ratio e in potentis que
apta e affirmare et negare et quidem eodem tempore hanc promp-
titudinem habet nisi tam eodem tempore actum dici esse potest.

§ SECTIO
Actus opiniois e potentium habitum scientie ratio quia habitum
in intellectu habet non habet eo ut semper ut actus sed ut sub-
erit potest alio non uti et eo tempore uti alio habitum opiniois non
manens sed probabili.

§ SECTIO
Actus scientie potest e cum habitum opiniois ratio quia multi-
tudo habitum opiniois acquirunt actum sicut et iterum
obliviscunt et retinent tam habitum opiniois ergo actus sicut non
expellit habitum opiniois e.

§ SECTIO
Quidquid tollit obiectum alicuius habitus, etiam ipsum tollit habi-
tum. Actus scientificus qui habet ut medium scientificum vel per
causam tollit obiectum opiniois rem scilicet incertam ergo etiam
ipsum habitum prob. manere qui habitus exens ratio ordinat ad obiectum
ergo illo sublatum manere non potest. **§ SECTIO** distingo manere habitus
scientificus ut modo tollit obiectum ut ne in se sit amplius in certum
quod enba e si autem actus scientificus e quod eor. tantum in certum

tant. solum respectu unius medij relinquit tamen tale VI gpara
 aliorum medijs videri possit incertum neganda est
 QUAESTIO primo an per sensus signati scientia quatuor
 artium e' n' an sensus habet sed an sensuum gnitis significat RES
 ION n' rari quia sensus n' gnoscat causas rerum ergo n' parit luttia
 sensus pote' gnosere causas rerum ut in mathematicis visis de me
 lum proportione aequalitatis inaequalitatis et quaedam similia
 RES ION sensus tant. videt rem existentem et n' possibile est rem
 scientifica n' scit deinde esto verum quod non sit non sit tam
 e' causam ergo n' scit simpliciter. Sicut igitur sensum cognoscere
 posse causam quoad entitatem non quoad formalitatem hinc gnosca
 re existentiam terminum n' autem conueniunt QUAESTIO
 an quod scitur scientifica debeat e' gplexum an non RES ION
 quod scitur materialiter potest e' simplex id e' res subiecta
 de qua passio ostenditur dicitur. Si sciri materialiter dicitur
 quod sit formaliter n' e' de quo gnoscat quod sit vera conueni
 entia inter pra. d. et sibi debet e' gplexum ex quo facile gnosca
 et sibi scitari e' simpl. obiectum e' gplexum licet hoc sape
 gaudant ut ut sibi sumatur pro obiecto QUAESTIO qui gnosca
 et ora' singularia habet scientia sensus non i' gnosere via h
 gal. ergo RES ION sensus n' potest gnosere via hinc. Sed esto gnoscat
 non tam gnoscat pro n' tempore quod opus e' ad scientiam

de re
huiusmodi
et mentis

QUAERES an extra sint de rebus quae sunt in mente an
extra mentem. **R**es. scienti est immediate quae sunt tantum ut in re pre
sentato per id quod est in mente sciri non est in mente. forma
hinc sive extra existat sive non quare obiecta sciri est res non pra
esens sed ut est in mente ratio. omnes res extra sunt intellectum sicut
obiectum et res in intellectu sunt immediate res extra intellectu
est obiectum res in intellectu interius res extra extrinsecus
res in intellectu debet existere res extra non quod est clarissimum
est &

DE REBUS

N res quae sunt intra animam existat

N quod dubie et obscure ^{an extra} multi de hac re philosophi quod
visum est hanc rem paucis exponere est igitur questio cum hinc
notum scire quid sit id quod scimus an sciri a se existens a
parte rei an a se fieri an id quod in nostro intellectu existit
est cognitio hinc terminat immediate ad aliquid in anima ex
istens id est ad similitudinem rei in anima formatam quae est im
mediate obiectum mediante aut similitudine. ad res ipsas quae
sunt in anima talis est intellectus qualiter qualis est
res extra animam realiter unde non negas res extra animam ignori
sed nego immediate cognosci si quidem in alio in anima existens
ignoscitur tunc potest esse sciri nulla re extra anima existente ergo
sciri non est de re immediate existens ratio debet esse aliquis

gunt iis obiect. immediatum sed saepe cognoscitur non
tunc debet aliud. e. immediatum **DS CES**

Illa similit. in ment e n' e' eterna sy satis e' quod obiect
Ultimatum ut aeternum eo modo quo supra in similit. e'

ASSER. rati n' e' opus obiect. sua existere extra int. electionem
Eius q' dicitur g' n' n' n' et non existunt aut **DS CES** quod dicitur
vel e' aliquid vel nihil si aliquid ergo existit si nihil ergo dicitur
I' e' aliquid in a' d' reale extra a' d' e' aliquid possibile aut
p' modum quoniam h' i' intellect. m' **DS CES**

Obiecta sua sunt res extra int. ell. h' e' p' t' sed non ut p' par
te rei sed ut existant per sui expressam similit. d. in mente sua
n' e' rem existere n' p' d' e' m' in se sed in m' similit. d. **DS CES**

ASSER. obiect. sua debet existere obiective id e' p' sui similit.
in a' d' quod. For' dicitur ergo com modo dicitur subiective quod ista
similit. in intellectu existit ut subiecto nam cum nihil possit sciri
sine obiect. et cu' n' sit opus rem existere debet saltem existere

DS CES
Sed aliud e' imago, aliud res ipsa, sicut aliud e' caesar, aliud im
ago eius. **RESPON.** imago dupli. intelligit. no. rati se absol. ut, et non
referatur ad aliud si dormientes g' n' n' n' res quas v' d' e' n' n'
referunt et si quis multa au' d' d' de elephantem quem nunquid
scit si v' d' d' e' eleph. picum putaret illum e' elephantem rati
relative, neq' n' pot' est quis relative g' n' n' e' caesarem in imagine

nisi referat imago caesarem, ad quod opus est, praedecesse generationem
ut id quod videtur et illam imaginem aliunde perceperit quod illi signifi-
cat ex quibus colligitur tantum ens reale veri vel possibile reliqua dantur
sicut sunt similitudinarie entia sic similitudinarie veri.

DE CES

Nunquid deficiat ens raris RESPONDEO ex hoc potest fieri quod sit essentia
imaginaria ut si fingas, quod Avicenna habeat duas, et tamen inde
inferes animas velabris Itaque quaecumque de ente raris demonstrantur
tali hoc potest demonstrantur si ens raris esset verum ens haec illi
venirent Contra tam verum est ens raris et ens raris quod verum
hoc est verus homo. RESPONDEO nisi fiat hoc potest fieri dicitur falsum est
admirari quia non ita venit enti raris, quod illi venit, sicut
venit enti reali quod illi convenit. Hoc non venit illi tunc dicitur
quod ergo hic intelli guntur per ens reale RESPONDEO id quod potest actu
existere non autem praedicatum cuius praedicata non implicatur
nihil est nihil, non implicat et tamen nihil non est aliquid reale

SECTIO SEPTIMA
DE GENERE SESENTIARUM

Sive de habitibus
SECTIO SEPTIMA PRIMA

Haec de habitibus disputatur non tantum logica sed omnino
Scientiarum ornamentum est proprium sapientissimis quibuslibet
multis et tunc disputatur de habitibus ut videtur et apud S. Thomam

hae quatuordecim quattuaginta usque ad quinquaginta. viginti una res
 Joarite Thomo rdo me raphy sico Vasculi in s. Thomam, Hurr uis
 Smigletium et multos alios Nota Habitus E qualitas perma
 nens natura sua in potentia naturali collocata seu actua freq
 uentatione seu bono Dei, per se ordinata ad operat wem non tribu
 prim facultatem agendi sed ei additam et adiutricem n' necessar
 ia ad operandum simpliciter se ad prom ptum, facile, delectabi
 lueri, agendum tant. Sermo Ab. sermo e non de habitu qui sibi
 eorum bene aut male afficit in ord. ad se qualis sancti s. in ord
 ad operat wem qualis est prudentia

H. S. S. E. R. S. S. S.

Habituum alij sunt in potentia gnosc entibus, alij in appetent
 bus, habitus potentia intelluctua ab Aristote. numerantur. Beato
 Ubi uerum cap 3 scientia prudentia sapientia sors In intellectus
 per intelluctum ut habitus 3 intelligit habitum primum prin
 cipiorum de ceteris habitibus partim et h'is partim Beols. part
 Juris perios agit De habitu sua hoc loco logico Aristem definit
 Aristoteles E habitus rerum. Facibilium E habitus cum vera ca
 tione factiuas inercia E habitus cum falsa caione factiuus Inu
 ent. e habitus cum vera caione factiuus seu habitus rerum agibili
 um Academiici artem sic definiunt ars e collectio multarum doct
 re gprehensionum ad finem utalem vita et ars medendi ex multis g
 ubensationibus gista e cum sit animadvertere febri citantes uia
 ri incisione vera et multa collecta comprehensionis et obseruatio

generant hunc actum febriendi minime est e sanguis ex quo
actus habitus qui dicitur ars medicina existit ac cum Philo
naralis et causam inquirentur febriendi minime est ut sanguis
eag: inventa constituit Scientiam Nota Artem non uno modo
accipi apud Aristotel. nam primo accipitur pro si habitus est
artium et scientiarum id magis proprie pro scientiis tantum
practicis Tertio proprie pro eo habitus cuius actus transt in
alteram externam quae hinc describitur hae etiam causa est
varia et inter se pugnantis proprietates arti tribuantur ab
Aristote de Nota Difer. Artis et prudentie prudentia non ver
sa circa singularem rem circa Universalia licet interdum dicat
versa circa particularia cum ratio facturi quae est singularis
cum comparatiua sua quae est circa plura versatur S. Thomae
Diferentiam hanc tradit quod prudentia versatur circa verum
et conducit ad recte iudicandum ars autem tan. circa verum et
spectat bonum artificij sine verum nativum supra quod pru
dentia requirat bonum affectum ars minime unde est quod arti
fox sponte errans non erubescit prudens autem si sponte erret
in actu prudentia multo magis sit culpandus Themistocles
non multo magis peccat si sponte perit at exercitum quam simpliciter
sentens quem discrimen prudentia est praestantiori arte cum
sit vis officij sicut etiam verum sine prudentia nulla vitia
a potest sine arte vis Formale ergo obiectum prudentia est

verum practicum ad mores pertinens unde S. Augustinus
 libro de libero arbitrio cap. 13 prou. sic definitur est rerum ap
 petendarum et fugiendarum scilicet alij sic prudentia e virtus
 vel habitus intellectus quia in quouis negotio particulari no
 timus quod bonum est et quod malum. Sed cum prou
 sit virtus moralis quomodo sit virtus intellectus cum sit
 virtus moralis sit voluntatis. R. cum patre Leno de iure
 et iustitia credendum. prudentia n e virtus elicitivam
 um sed directivam actuum moralium et non e est vo
 luntatis proprium sed actum intellectus sequit aliqua prompti
 tudo voluntatis quae dicitur analog

Prudentia

Prudentia est habitus singularis veritatis est tamen
 non est certa quia qui in moralibus dubitans agit nunquam
 prudens hac tamen certitudo tanta n e quae in se
 sed tanta ut excludat anxietatem et certi palium nam
 ex prud. agunt qui eam moralem cert. habent esse illi viri
 dunt non ut hinc collige certitudo. n e sumenda ex obli
 cto perse sumpto sed preparato ad actus et in eadem re
 alios agat prudenter alios imprudenter quia sub suffici
 entem cautivem adhibet hinc sequitur etiam prudenter nunquam
 falli nisi in opere in praesentem falli videtur qui non
 gaudet certis sufficient. curcum perivem adhibet non
 dunt

Falli et quod quod importune inde sequat e illi actus viri
et utis dicitur quod prudens versari circa prud. quod non gherat
stru aliquis faciend. ut sed quod inde et illo singulari
negotio faciendum sit

§§§§§

Prudentia non tantum verum sed etiam in bonum respicit
hoc tam bonum sub ratione veri potius quam boni nam gherat
qua actus sint vera in honesta qua tales videantur

§§§§§

Prudentia officium est ad se necesse. respicienda inesse
Jurari media ad finem idonea proponere et hoc in omni genere viri
et utum

§§§§§

Partes prudentiae sicut oram virtutum moralium sunt
Triplex subiectiva Integrantes Potentiales Subiectivae
sunt species aut genera substantiae vel quasi species aut genera substantiae
Communi aut haec numerantur Monastica prud. qua privata
haec singularium actus recte diriguntur haec sunt
potentia simpliciter alia e qua aliorum actus diriguntur
Haec duplex Oeconomica et politica de privata agris Artes
et politicorum campu dicitur in prudent. gubernandi servos
vires liberos domesticos politica ab eo em dicitur in pri
cipem et subditam utrag in Monarchia Aristocratia Democ
ratia

§§§§§

Partes integr. illa sunt qua gubernare debent ad actum perfa
tum alioz virtutes partes integrantes numer. s. ad prudent.
agendum prudens opus e gneritose procreatoru id aut fit

vel Disciplina vel experientia atq; memoria requiritur
 opus superius e opus int electa praesentem, ad quod necessa
 ria e docilitas, si ex Doctrina acquiritur, vel Solertia, si pro
 pria inventionem, sicut ad memoriam interdum experientia, Ter
 tium ad actum prudentia necessario convenit ut vult qui dicitur ratio.
 ad rationem aut cum in prud. recte exercetur requiritur ut media
 ordinat ad fine et exigit providentia hinc utrum opus est
 ut circum spectu agat et des circumstant. Gaudet et dicitur cir
 cum spectu Item ut impedimenta vitet, et e cavendis partes
 potentiales aut sunt virtutes alii quo similes principia virtutis
 qua tam non gressum eorum obicit itaq; virtus et virtutis
 e reddens uni eiq; a quali et stricto vult debet omni inveniri
 nona potest aliqua virtus qua aliqua pars virtutis ut simul ex
 alia dicitur qua pars potentialis vult verbi e ut religiose
 dicitur ut Deo stricto vult e debet omni et hae parte similis vult
 non e am potest reddere a quali tanta Mai est ut hinc dicitur
 at a perfecta vult partes potentia. Prudat hac numerant
 eufuerit, Gnomi, Synesis recte iudicat e rebus et consistat
 e vult e consuetis iudicat ex principiis ^{is} communissimorum phi
 losophiae legum etiam tam naturalium quam positivarum et maxime
 ex finibus ipsarum legum Gnomi e habitus reus iudicandi e lege
 ex principiis aliorum contra verba legis contant vult mente legi
 latoris hae vult vult partes potentiales potentia vult quia

Singula eius obiecta aliquo modo attingi non tam ad aq

DE HABITU

Si tantum sunt unum quod habet vs eius electus quo igitur quatuor
fides optimo et cetera & si habitus numerantur tant. quibus
infalibilit' verum attingit optimo aut fidei et ceteris potest sub
esse alium vnde subiectum hoc est

DE HABITU

Sapientia vero huius accipitur & verum est in se sua ergo
gognitiones sunt ut veritate circa res ultimatas ut circa Deum
vel circa virtutibus ut predicamenta generalia in se propria
et similia procedat per causas ultimatas et virtutibus si agit
in rebus materialibus & ut sapientia in rebus et contra met alia
scientiarum obiecta et artium & ut sit generis speculativa sap
ientia ad rem hanc naturalis est Metaphysica de qua in gre

DE HABITU

De subiectis habituum.

Nota querit huius in quibus subiectis habitus in se possit sciri
in auctores qui in voluntate sunt qui in voluntate. intelli memoria tant
sunt qui in his et etiam in appetitu sensu vero tant, sunt qui in ob
iectis de eis prout in prudentis etiam loco moribus et in membris
corporis huius iuxta ac bratorum habitus generantur

DE HABITU

Habitus tantum est potest in se potest in se qua dicuntur actus in
natura est que quod entia in se habent ad se suos efficiendi obiecta

272

elicivire et recipiendi (quales sunt in effectus, utiuntas, app
 et potentia sensitive an vero in his recipi possint postea.) Ratio
 Habitvs nardi quia potentiam inclinatur ad actus prompti
 obediens sed tunc facere non potest nisi potentiam informando
 ergo necessario potentiam habet uti recipiendi actum atqz
 habitum. Secundo e cum habe potentiam inclinatur ad actus etiam
 necessariis sequitur e potentiam activam. Edo habitus in ea
 potentiam manet per quam actus elicivir et in qua recipitur
 actus autem immanens requirit potentiam simul activam et
 passivam ergo etiam habitus.

S S E R T O

Satis aut videtur munifertum e dari habitus dicitur X. potenti
 aliquam duabus rebus indigere ut debito modo circa sum obiect
 versari primo ut gignatur obiecto quod si per species recip
 tas qua simpliciter necessaria sunt ad actus edo ut facie
 operetur circa obiectum quod fit per habitum qui proinde
 ad operatur simpliciter necessario non e ratio e satis firma
 ab experientia quia potest inveniri pluri actuum scilicet
 elicitur uti volente tunc manet facilis ad eum operari actus
 Itac autem facilis ad cum non sit ipse actus sed vera aliqua
 qualitas necessaria est habitus. Secundo multa potentie sunt
 e differentes ut male vel bene circa opus sum opus vero
 ergo sunt e potes habitus ut e determinentur et potius huc qua
 illo modo operentur.

Duo sunt
 in habitu
 Obiect
 et
 facilitas

ASSERIBS

Certum e dari habitum in intellectu quid quid dicitur hunc
do rari quia intellectus difficile dimouet ab aliqua imper
rara quod etiam cum casu firmam non habet ergo e quodam rari
cur id gerit prater habitum autem nulla dari potest ergo casu
e habitus in intellectu in operativis suis magnam saepe difficult
tatem habet cum autem iurari per habitum satis manifestum
est e multo clarior hinc experimur in habitibus practiciis
arte scilicet et prudentia et scientia practica quos cum vehementer
intellectus mutent dicitur in e quibus sunt vera aliqua quibus illi
inherentes et ides dupliciter et ut ad i sententia sine fundamen
to sufficiente ora hinc in clarioris que referuntur

In intellectu natura determinatus est ad intelligendam veritatem
et sufficienter proponitur ergo non indiget habitibus ut oculi dicitur
minatur est ad videndum colorem de satis gratia ex superioribus quod
sui respondendum addo nunc isto intellectu e determinatus ut ad illi
quendam veritatem propriam quoniam nam cum corpore et rerum difficultate
indiget habitum ^{rerum} in intellectu ^{et claris experimur} alit e determinatum
ad veritatem nam quoniam alit autem ad quoniam ergo proprius
intellectus aliquid attulit ASSERIBS

Clarior multo conuincit in voluntate esse habitus experientia

ad omni n quodam ad hoc erat em appetendū promptissimos alioque
 tardi simos rē uoluntas ea nara sua libera ē ad appetendum aut re
 yciendum bona particul cry potest d'eterminari per aliquam qualitate
 Pl facilius unum appetat quam alt erum hoc aut em per multos uicij
 consequit in actibz uoluntas uicij magna E difficulte ut ut bonum
 ē ad unum et graui nara incommo de acquiritur ex quo uehementi uicij
 con sequit ut cum appetit rationali dum p'ad honest. appetit ^{nonnisi} ^{uicij} ^{uicij}
 hinc horret ut arg nara incommo de ut mors em d'oloris quibz ne nec
 imbat appetit rationali uicij d'obes habitibz utq' aser ut non na
 tales tan' se et de per nara ce opit' cat ex h'it' to etiam ^{h'it'} ^{uicij} ^{uicij}

DE HABITU

Habitus etiam sunt in appetitu sensitivo ita s. s. b. pari rati
 onem imaginatiōe seu cogitatio rati quilibet hinc per eorum n' d'ia
 beam ex uicillam d'ifferens nam quam uoluntas et int' illas uicij
 eiusp' d'ice p'olite t'ice tam obediunt uicij et uolenti facilius tam obtem
 perant et ut tunc uicij uicij uicij. Sed uicij aliquid aequali nara
 et q' p' uicij uicij d' uicij p' uicij in eos et oblata aequali occasione
 irra uicij alterius appet. uicij uicij uicij uicij uicij autem mag' uicij
 moueri Ergo potentia illis tributa est aliqua qualitas p' uicij uicij
 si querat uicij d' e potentia uicij imaginandi et simili bz exprese
 docet Artes cum ostendit quod am unum consequi ut sint bene memo
 rari uicij et obis satis g'eat memoriā excutendo uicij

Determinata ser' uno tant modo versant vñ curia obicit
 vel determinantur ab aliqua quant' frigore calore gl'ie
 succid'itate vel ab aliqua pot'entia animi et motiva deter-
 minat' ab intell. a voluntate. ¶ N. ipsa anima non est
 proximum subiectum habituum sed pot'entia aia quia
 actus n' recipiuntur immediate in aia sed mediante poten-
 tia erg. et habitus

Q. B. S. E. S. S. S.
 Facientis non est aia; pot'entia est aia erg. non potest
 recipere aia. ¶ R. S. aia non est aia tanquam
 aia ultimum subiectum sit aia. potest tam unum
 aia in alio recipi ut figura in quantitate cum se habet
 inter se subordinat' contra nos aia nihil facit cum theo-
 logi concedunt gratiam. ¶ Si gradum facientem immediate
 et in aia tanquam in subiecto satis n' quod quod sit

Q. B. S. E. S. S. S.
 Etiam in corpore videtur esse habitus si n' in duobus
 deb' ord' ponantur paria alius tam alio melius pot' erit
 scribere canere pingere ¶ n' aliam ob causam quam quod al-
 terius manus habitum scribenda adiecta est quo al' erit curi
 ¶ R. S. S. S. S. n' paribus etiam erit eadem utrius-
 que scriptura si tam corporis dispositio in utroque sit quoy ratio
 ob hunc modum dispositio et quae spectant eadem cuius rei indi-
 cium esse dicunt si aliqui artificii haenti habitum praevid-
 etur manus diuinitus restitutorum ille nova manu virtutes

atqz Veteres **PHILOSOPHI** an etiam bruti a nomine habere ha-
bitum. Dicitur Thomas ad proprium habitum non esse habitum san-
dliquo modo in eorum quatenus scilicet ab hoc possunt dirigi. Gr-
egorius De ualenti sufficere in brutis inuictum nardem ni-
ne habitum. Socrates Disp. 44 Metaphy. Sextus 3a sino nityat
brutis y venire posse habitum. ratio illis quid nec phantasia
nec appetitus brutorum ad actum suam est indeterminate
ergo habitum in se habere non possunt aut uero probat ut sit ad
appetitus illor sicut obiect. illis proponere si ut fugiendum
fugit si ut prosequendum prosequitur. et si simile brutum
cum ualulat prodeit, currit, aliis qui et uerum quid expe-
rendi hoc ut malum quod currit uitari possit cum autem
postea quidpiam agitur ut eadem phantasia simili brutis in-
geratur coram necessario agitur exempli cau. qui ad tubam
aut cymbalum saltare docuerunt. et factis quauento
in quo erant quod narrantur ueritanti ardoris ergo. pedes leuabat
pica in di loco eodem. treba sono audito redibat memoria
exultans eodem ergo. inuictum sine ullo habitum tant. impleti
memoria que ab sensibilibus leuabant pedes probabilis est
haec sentent. eadem tam. ratio negari tam. posse habitum in ap-
petitu ueritanti et phantasia. **PHILOSOPHI** dicere non possunt phantasia
fieri manuetam inuictam non ita graueri apprehendere quatenus
ptum sui ut agitur est tant. rationem diuersam perquirendi ueritanti

non autem habitus *R. ESSON*. Sicut et in appetitu sensiti-
 vis et appetitu bruti diversam est rationem minus in in-
 tellectu determinatam quam in bruto cum aliquando potest ex imp-
 etis rationis moveri et determinari et tam. adhuc alia difficul-
 tas nam canis exiens apprehendit aliquando sumptum cibum
 praesentis ut malum et fugit sed hoc a natura non habet sed ab
 aliquo quod est natura ad rationem id est. videtur esse ex ha-
 bitu. *S. Thomas* et illi videtur adhucendum non est his
 simpli habitus quia bruta non possunt se habere sibi vel non
 quemadmodum suis habitibus uti potest homo quod ad enca-
 diam habitus proprie dicti. *S. Doctor* ex tunc exhibit
 quod

DE HABITIBUS

R. ESSON. An in potentia motiva sit habitus
 scilicet potentia motiva est indifferens ad varios motus
 efficiendos ergo potest per aliquos qualitates ad rectum
 determinari sed hoc est habitus ergo secundo potentia
 motiva per actum consequitur ut multo facilius move-
 at quam absque actu verbi gratia in sellis scripturae etc. hoc
 autem ars non est in solis potentibus apprehensivis vel ap-
 petitivis ergo est in potentia motiva vel in ipsis mem-
 bris nisi probatur si quis scia teneat praecpta artis
 accuratissime velit ea etiam exercere et iam considerat

agens em non tam sine seque ut ipse etiam opera
ei possit sed opus est proprio saltim a' aut scribendi
aut fides pulsandi exercitio ergo non sufficit arsilla
gra in potentis gnos vel appetentibus sed requirit
in se exercitio at is et actus qui aliquis relinquendo
in ipso corpore vel in potentia motiva prob. nisi qui
habet habitum pulsandi fides etiam sine ulla attentio
attentus aut phantasia id agere potest alia suo gno
do et tam. hoc agit ex habitu ergo habitus non est in
solis pot. gnosentibus sed membris exterioribus ve
rui tam e. Sententia s. Thoma negantis gram sit ex
ponit Suarez quod habitus ille recipitur vel miratur
in potent. vel non quod dici non potest quia potent. moti
ua eu tant. activa non autem receptiva ergo habitum
non recipit et non e' pot. qua heat actives immo anentes
una n' pars corporis aliam movet 3 potent. motiva est
mere instrumentalis et tant. agit ex imperio illarum
habetus indiffer. tant. passivam ut agit vel non agit eo modo
quo iubetur ergo parte determinate est ex naturali subtilitate
ut ex parte obediatur ne in ulla modo rennere possit ergo non
per se determinate sed ab illa sola d' voluntate scilicet

et in brutis in appet. sent. ergo in ea non est opus habitus
 si autem habi. recipiatur non in potent. motiva sed in m
 embriis corporis non est unum princip. ex poten. motiva
 et habitus spontum ad vias operativas vid. r. debet dari
 aliqua potent. quae sit subiectum huius habitus quae fin
 si non pot. est si aut. dicitur quod in corp. non erit habitus sed dis
 positio aliqua ut caloris frigores et cetera. Quia ad
 argumenta contraria veritas potent. motiva vere gerari habet
 sed non in potentia motiva verum in intell. vel phantasia
 Dirigentibus potentiam motivam falsa ergo in ad rationem
 probatorem. Quia des ad haec opera artis non sufficere solum
 speculativam quia habitus debet esse actu in motu ad actu
 in ipso vero exercitio in potentia dirigentibus nascitur
 talis habitus practicus. Evidenter quaedam dispositioque
 multum conducit ad actum in oppositis membris nam et nervi
 et muscoli hoc exercitio disponuntur ut facilius operari
 serviant neque mirum in motu cum idem visus eam in po
 tentia nervi va nulli enim veneno contrarij. ita in
 dato homine ut eius non noceret quod dicitur in creatu
 v. c. cytharandi fieri quae absque intellectu habetur sed
 nonnunc tam parva dicitur ut allectus est phantasia di
 rigant sed in ad vertenter quod ipsum excellentiam habitus
 et scribendum est

D I S S E R T A T I O

AN HABITVS SINT SPECIES

ordinata

Intellectus noster natura sua natus est ut habeat et indetermi-
nate

ad agendum obiecta vero ei sensibilem quandam speciem
mediante phantasia imprimunt quae specie cum sit quasi semen obiecti
nunc ergo quaeritur An ille species in intellectu ponere sint
habitus an vero habitus illi sint quaedam qualitates

Intellectus
eam per
cipiens
suscipit
redditur
ut pareat
actu
telligendi

D I S S E R T A T I O

Habitus intellectualis est distincta qualitas supradicta speciebus
per unum eorum acquiruntur et contra caput eorum et eius sectato-
res sed est Sancti Thomae et peripateticorum sententia

R E S P O N S I O

Species sunt autem actus et habitus. Quia sunt casus partium
his actuum et habituum ergo species non sunt habitus contra
habitus naturales infusi sunt qualitates et non species ut tota
Theologorum schola docet. Ergo etiam habitus naturales intellectuales
praeterea etiam intellectus postquam speciebus instructus est
non tam facile agit ergo praeterea requiritur habitus ad fa-
cilem actionem autem illud probatur intellectus auctoris speciebus
rem apprehendit et facta apprehensione in iudicio sepe errat vel
haec et ergo species tantum ordinata sunt ad apprehensionem non
ad iudicium. habitus autem naturales sunt ut ponunt fieri in
sensibus et remissiores quia experimur in nobis ut promptius

agendi rei et rancoris augmentum sed hanc rari augmenti
 in speciebus n' e' ergo species non sunt habitus nisi probat
 species sunt similitudo rerum que statim ab initio perfectent
 et ubi est perfecte representant nec int' ensidem recipiunt
 ut cernit' in speci by sensuum exterinorum nam corpus color
 producat' it' r' d'um ext' r'um pot' ent' r' et speci quam ual'et
 perfectimam' producit ut' em' q' it' in ext' r'is speci eb'us
 nec di ut' na' r' r'oi species ille perfectiunt' D. J. C. S.

D. J. C. S.

Non u' d' e' ur' possibile ut una simplex qualitas tot' obiecta
 diuersa que sub eadem sentia' gerunt' et ad ea inclinet sed me
 lius ponunt' ur' tot' qualitates quae obiecta speci. sed non satis
 int' elligit' ur' quo modo habitus acquirunt' nisi per modum
 specierum adit' ur' deinde quo modo una et eadem qualitas ad
 noua obiecta terminabitur. R. una et simplex qualitas multa po
 t' est obiecta respicere sub una r' r'oi' obiect' ur' quo pacto n' mul
 torum sed unius obiecti r' r'oi' for' iunt' ur' r' m' augmentum
 satis illigit' nam q' modum specierum aduentum illigit' ur'
 nisi ext' r'io ad noua obiecta illis mediant' r' r'oi' g' r' r' m' d' r'oi'
 aut. in contra' sentia' difficulter intelligitur' eum non tam
 in nobis obiectis g' r' r'oi' quam' in eis' dem perfectis g' r' r'oi'
 secundis' r' d' am' illam sentia' posita' sit g' r' r'oi' aut' una simpli' q' r' r'oi'
 speciebus super ad dita' quam frequens aut' uem' repetitio' r' r'oi'

Et iam circa eadem obiecta ista haec facile explicari videntur quod
pareto infra apparebit

S P P P E V B A S

Ab bene dividatur Habitu in Intellectu
in illas septem species

Habituum intellectuum haec quinque sunt genera haec sunt
sub se alia genera et species. unum propriissime in Divisione generis
in species et congenerum videtur hoc defendi potest si
sapientia et licet haec capiamus nam si de se late loquamur
in eis quae sunt sapientia reliquarum et iam parti
differe sunt essentialia. D. D. Divisi. Si colligat habitus est
positio per se ad optimum quod est in illa est effectus
et his habitus. Sed ut ad optimum status sui qui est proprie
gignere id aut fieri gignendo vel vitali. vel singulari et tunc
vel cum medio vel sine medio. si sine medio generat habitus primi
cipiorum de eis quae in eis sunt si cum medio. vel hoc ad per
causas supremas et est sapi. vel interiores et Scientia in
gola vel circa agibile est prudentia vel circa amabile et
est eum aut. si autem art. versari circa singulare id idem verum
est quod finis artis est res arte facta quae est res singulari et
ipsa factio non nisi in singulari exerceri. quod est

S P P P

D D E E S

Credere hoi de uide digno e virt. illecty et idem dicitur
 dere e uirtum sed ille habi. sub nullo eorum gtrincur ery in ad
 aquata dicitur R. S. Ari. au de gntu ue inballibili ex nara
 sua qualis ex naru sua non e fides et rami qua habetur
 fide digno @

D D E E S

Experientia e singularium et ex certa gntio et rami
 ad nullum horum pertinet R. S. hanc gntioem ee plerumq
 sensuum i hanc gntioem n habere rai dem uirt. illectiua
 cum oibus absqz difficult. gtingat

D D D D E E E E S S S S

Quid Habitus possit
 efficiere

Habit. et actus etsi versentur circa idem obiectum sunt
 tam. specie dista quia actus nara sua immediate tendit
 in obiectum habet non nisi q actum actus aut potent. et ob
 uit giungi vel attrahendo obiectum ad potent. quam vo
 cant giuneri dem representatiua que e in potentis gntio
 tibus vel impellendo pntenti. ad obiect. quam uocant giuneri
 dem impultiuam hanc requiritur in potent. a ppotenti iby

D S S E E S S E S S E

is habitus potent. insarens cum a pta potent. concurrat ad
 actioem et actum producit ut a S. S. omab proba q ex Aristot.
 e ethi. 6. et in M. nono ubi prudentiam et ars uocat habitus

~~Et~~
 Ratio ois habi. n. uat. pot. ent. ad opera. sed hoc fieri
 n. pot. est n. uat. efficiendo operatiu. m. n. pro. n. alio. m. d. uat.
 quam efficiendo. erg. uel tollendo. impedi. uel disponendo
 pot. ent. et obiect. nihil horum dici pot. e. non q. quia sa. pe
 nullum e. imped. ut cum e. ignoran. pri. uatiua. que tollit
 quia imped. imentum. sa. pe nullum est ponendo. forma.
 aliquam. neq. r. d. m. dici pot. e. habitus. n. uel operatiu.
 in obiecto. quod sa. pe est di. uat. erg. alio. non disponit. neq.
 fant. Disponit. pot. ent. quia ois dispositio. alicuius. subiecti
 uel pass. id. e. ponitur. ut forma. recipi. pot. ent. medica. di.
 pot. ent. si requirunt. dispon. in. mat. etia. ut recipere
 pot. ent. form. sub. st. ant. r. d. m. sed habitus. talis. Dispo. n. e. q.
 pot. ent. ex se. ipsa. im. mediate. apta. est. suscipere. act. erg.
 non. mediante. habi. erg. h. b. ad. act. uat. production. gen.
 rit. effectiue.

U B S E C S S O

Nil e. in actu. quod produci. possit. ad. ali. quid. erg. habi. non
 concurrat. ad. prod. uat. uat. actus. prob. non. sub. st. iam. act. uat. nec
 eius. intensionem. nec. facult. nec. e. elect. at. uat. pot. ent. prod. uat.
 ergo. nihil. prod. uat. pro. ant. n. sub. st. iam. quia. sub. st. iam. act. uat. e. pr.
 ex. ant. uat. i. pro. habitus. n. uel. n. pot. ent. dare. quod. n. hab. si. act. uat.
 S. ali. quid. in. actu. quod. sit. nobilitas. quam. habitus. n. uat.

E possibile ut habitus producat actum et potentia per se suff
 icit ad producendam substantiam actus ergo si una adiungitur
 haec sunt fundamenta sicuti non plane facilia variis responsiones
 afferunt optima haec est ignobilitas nunquam quod uere potest
 nobilior tanquam rationale agens verum est tanquam partiale agens
 actum est habitus non et potentia singula sunt agentia parti
 lia et coniunctis viribus produciunt ^{actu} quatuor unum totale
 agens nobilior effectu atque idem actus dependet a potentia
 et habitu et habitus producit totum actum similiter potentia
 habitus tam actum producit dependenter a potentia sine qua
 nihil agere posset haec est ergo se habitus et potentia ut duo trab
 ontes unam nauim quorum singuli totam trabonem deinde
 potest quidem sufficit ut actum producat non ideo protra est
 habitus sui et iam quod trahent nauim sufficienter non tam frux
 ra est quoniam ⁽ⁱⁱ⁾

B G E C S G E
 B G E C S G E

Potentia haec integram agendi vim; ergo quid quoniam productum
 est ab illa productum est ergo si idem productum ut idem bis
 producit sed potentia haec non exercere omnem uoluntatem et sic
 uim quam exi adhibenda si habitum caret et si agens haec
 duo per modum casus tota alia uis agens nullo modo bis produciunt
 et in hac parte quoniam facilitas quam acquirit potentia quod uere
 scilicet minus ei laborandum sit quod est ambigua habitum ⁽ⁱⁱ⁾

S. S. E. S. S. S.

Si ex tunc saepe elicitur actum Intentionem apud habitum
 qui potentia inhaerent ergo tunc saltem nun concurrat habi-
 tus ad actum ponamus n. tenere habitum ut quod quod
 tunc producat ut quibus actum? RESPOND. cum actus elicitur
 intentionem e habitum tunc habitus dicitur ad quod quod
 ad eos gradus intentionem in actu quibus ipse habet parit
 gradus ut ad tunc gradum aug. inuenit habitus actum pote
 sola producat n. tam in se dicitur quod habitus inuenit
 tunc gradum quia g. ferit potentia ut minore conatum ad
 habitus ad t. ergo tunc hac operatio inuenit unum requirit
 quam si habitus n. ad opus quod a dubit et si uter tibi g.
 cendum est quibus dicitur alius te quod dies hoc curru
 uchat et sto cogaris uti quod des quis inquam uti dubit et loqui
 is qui te uoxit plurimum uti s. dicitur promouit

S. S. E. S. S. S.

Nullus habitus efficit alios actus sed tant. sua potentiam
 qua recipitur et ergo habitus intellectus solos actus intellectio-
 nis uoluntatis tantum. uoluntatis Ratio habitus per se nil
 efficit sed inuenit potentia in qua e operari potest ergo tant
 eos actus quos potent. elicare potest potent. a tan potest aliqui
 sibi proprios actus et quam uis ex actibus uenit pote

Sape sequantur actus alterius n̄ tam hoc fit elicitus sed
 per sympathiam quia sunt pot̄ radicata in ead. aia vel in
 per quia una pot. superior actus inferiores inferat rō ha
 bitus tan elicit actus ad quos reddit potent. propriam
 Sed ad actus alterius pot. suam poneret promptiorem
 erg. suos tan elicit

SSERSS

Neg. unus habitus efficit res actus suae potentia
 Sed tant. illis qui sunt similes actibus a quibus generat
 I habitus nisi inter se specie aut alia rōne conveniet
 Habitus habitus dem vim habet ab actibus a quibus generat
 Sed actus ille n̄ generat illi vim ad alios actus erga
 ad sibi similes et proportionatos cuius rei certum
 Signa. quod in una potentia sint habitus innumeris

SSERSS

Habitus intellectus qui generantur ab actibus dic̄ sp
 ciei erant inter se specie different et habitus quo inel
 ligitur h̄m eē admirativum si generatur ē per actum demon
 strant em̄ ab effectu visibile scilicet specie differet ab eo
 habitu qui ap̄us ē eandem conclusivam demonstrare prae
 nale observatam hui nos loqui de duobus v. habitibus ita
 se generatis n̄ autem ut sunt sub uno subiecto alio

certū n̄ ē si tales acty gnd̄ erent ut sub sent s̄cia totali
 rari obiecti formalis centerj eiusdem speciej ut dicemj
 Dixerunt at. S̄cia q̄ri pot est demonstrare ḡclon̄ oem̄ partj
 specie d̄itor supponit habitus specie distinctos nam ob
 iecta formal. horum habituum d̄itor erg. habitus d̄itor sp̄ci
 specificā n̄ d̄itor habituum sumit̄i a for. d̄ito

DICES

na pot̄ent. qūer̄o extendit̄i sape ad diversos actus
 specie ut notunt̄ ad actus virt̄a fort. tempa. erg.
 etiam habitus elici actus Diversa speciei part. con. q̄
 unus habitus extendit̄ ad plures actus eliciendos q̄ pa
 tet in simplici habitu fidei qui ad ord̄ credibilis e
 secut̄ endit̄ R̄s. int̄ ord̄. unus habitus pot̄ ē elicere actus d̄ice
 speciei si scilicet sit ead. rari form. int̄ enim n̄ tam late
 patere pot̄ ē habitus solus quam habitus cum potentia

DICES

Hinc sequit̄ in v̄bis. ḡcl. philosophia et ceterarū sci.
 ē duplicis habitus unum qui promptum reddit̄ int̄lectum
 ut q̄ causam demonstrat p̄m̄ q̄ effectū. S̄. ita esse v̄bis et pl̄
 habitus alius n̄ ē habitus qui q̄ causas internas alij p̄ternas

alius per se motus alius q' effectus & aptus de nouo strare

DISPOSITIO

9. modo Ex actib' generent habitus

Constat ex actibus habitum generari quia potentis actibus
videmus sequi habitum ablati actibus non dari habitum
per se verum est quo gerit causa actus habitum producant
an efficienter an Dispositiue. ASSER. falsa est. Dicitur
sent. actus esse solum dispositiue ad inducendum habitum
in potent. Actus vis dispositiue necessaria ad iam accide
tis in suo subiecto procreatorem et iam necessariam. Et ad
cuius dicitur idem in subiecto si modo ex se et natura sua sit ne
cessaria ad iam inducendum. Ergo si actus S. dispositiue ne
cessaria ad iam Inductorem etiam erit necessaria ad generat
ionem consequens. S. alium cry et anted. manet n. habitus se
sistente actus. RESPON. Durandus negat ma quia causa effi
cients necessaria est ut producat effectus n. tam neces
saria S. ad conseruationem sed refutatur quia cas. efficiens
est extrinseca causa subiecto et accidenti. Dispositiue a hoc
inbare subiecto et S. ratio q' videtur ASSER. Dicitur
glocu qz ceuat cas. vni uia generare et celo producatum

eius vicem explet cap: aequivoa vel in perori Dignitate
 & ex natura sua requirit ut accidens a nisi sibi uto deia
 & de Arles & de Eticorum cap: i sicut ait edificando
 edificatores fiunt ut iuste agendo i vsei evadimus
 Ergo Arles. ipis act. tribuit efficientiam habitum
 & a actus reales qdites sunt nec repugnat ex natura alij
 sicutu produc: a se realit' dicitur nullus a et pot' quo
 habitus

S S E R T I O

Multo minus vera e' sent. Bolitani vel Boridani dicentis
 pot' en' e' princip. actuum produens habitum actum de
 rationem seu viam tantum qua habitus producat' ut ignis
 princip. qum produens calor: calefactio Illa actio qua pro
 ducit' calor in aqua si voluntas e' principium quo producit'
 habitus temp'e' actus a tempera' est via qua habitus producit'
 nulla n' actio distinguit' realit' a termino cuius e' actio
 actus realit' distinguit' a b habitus e' n' e' actio qua fit habitus
 Pro: q' actus e' pot' sine actu et habitus sine actu

S S E R T I O

Hinc sequit' casus de actus effectives habituum Ratio pos
 sibilis causis fiunt habitus neg: sine illis sed actus sunt Dispositiones

+
 requirit

neg tantum g'it'is cry. esse efficientes *RESPON*
 gdo cry productur ab actu cum ante negatum sit habi
 ti terminu. internum *RESPON* habit' prod'ui posse ab actu
 & illig'it'is vel g'it'is crantur ut sunt in fieri vel in fac
 to esse siue aut sunt g'it'is et termini in act'is in fieri
 Habitus autem ab his act'ibus fiunt ut sunt qualitates
 in factis esse n' d' ut sunt act'is seu termini act'is in
 fieri siue solutiur hac obiectis ab actu n' e' act'is act'
 & act'is ergo *RESPON* ab act'is pro'cine q' u' ita ut act'is
 S' n' q' u' ad u' alia act'is ab act'is termino pot' S' pro'cedere
 act'is efficien'ia ergo n' g'it'is act'is in man'endi ut e' act'is
 sed ut e' g'it'is *RESPON*

RESPON
 N. nulla act'is agens et patiens sunt idem (nil n' inu
 agit) si habitus ab act'ibus producentur idem erit agens et
 patiens & habitus prod'ui actum cry actus n' producat
RESPON n' e' h'ic idem age' et pa' nam actum prod'uit
 pot' e' et hab. n'ul' recipit pot' e' tand' arg' vero n' e' in ha
 ut subiecto negz actus producit illum habit' a quo productus
 sed alium numero saltim partialem?

RESPON
 Actus qui efficiunt habitus nara sua nobiliores sunt ipis
 habitibus t'ari actus et habitus sunt diversa species

n^o facultat quatenus ad operandum se res tan dat simp
 li. posse quare an actus super efficiant in quatenus hab
 super naturales uti ut sint dua^o quali. altera q^{ue} se intosa
 altera per aut vs physica acquisita. RES P^o q^{ue} actus sup
 acquirit^{ur} naturalis habitus. nam cum mentis proponunt^{ur} obi
 ecta voluntas ut circa illa se ex erit^{ur} r^{ati}onem quod est poten
 tiat^{is} nam cum catholicis mysterijs fidei assentit^{ur} h^{ab}itu
 vs actus illius naturalis species n^{on} improprie sunt naturales
 et sup^{er}nat. quorum uny^{us} producit^{ur} hab. nat^{is} alter pro affe
 ctu^{us} dicentis meritorie supernaturalem hinc n^{on} dicunt^{ur} actus
 sup^{er}nales efficiunt^{ur} pro^{ut} vere hab. super naturales contra actus
 supernaturales producit^{ur} habitus. sibi proportionate^{us} ergo per
 actum^{us} supernaturalem producit^{ur} aliquid non hab. naturalis
 ergo sup^{er}. RES P^o producit^{ur} naturalis hab. ad ille n^{on} est proporti
 onatus. sicut modo est quid eminenter^{is} g^{er}itur^{is} in habitu
 sup^{er}naturalis cor^{is} q^{ue} n^{on} quod id^{em} q^{ue} actus sup^{er}naturalis pro
 ducit^{ur} efficiunt^{ur} habitum^{us} supernaturalem. RES P^o in^{ter} cor^{is} era
 sequere^{ur} ut q^{ue} actum^{us} supernaturalem acquiri facultatem et eam
 n^{on} colligi p^{er} se quod est inconueniens esse n^{on} in^{ter} actus
 promptis ad eliciendos actus sup^{er}nales hinc quod est absurd
 um

DISPUTATIO 8.

Habitus fieri possunt unicus actus

Sensus Gabriel, Durandus, negant simpliciter S. Thomas
et alij recentiores partim negant partim affirmant sive que-
runt.

ARTICULUS PRIMA

Molti habitus unicus actu possunt gerari etiam perfecti
ut habitus scientia ratio unicus actus demonstrationis adeo debemus
esse potest ut faciat intellectum promptum ad similes actus
perpetuos eliciendos huius rei signum est, quia saepe contingit
ut tota vita revincatur aliquis actus sui ex una demotio
etiam in pueritia facta

ARTICULUS SECUNDA

Habitus opinionis ut plurimum enim gignitur unicus actu
Ita S. Thomas quia argumenta probabilia cum natura sua sunt
sua sunt imbecillia non possunt efficere unum actu ut animus proprie
assentiat ut requiruntur enim ut res qui habitus ut videtur
trahatur unum a arg. probabili non videtur hoc posse efficere

ARTICULUS TERTIA

Simpliciter loquendo habitus potest gigni uno actu mobili

si actus syllogismi dialectici possunt generare habitum opinionis
 ergo etiam unus actus potest eundem facere consequentia patet
 unus actus potest esse tam uehementis et per medium tam probabi-
 le ut aequiualeat pluribus alijs actibus Ergo si possunt plures
 potest etiam unus antecedens prioribus cum semper probabilis
 possit augetur ubi si cuiquam proponatur in sentent. solem esse
 in medio uniuersi mundi ^{terram} autem in celo fixam tanquam
 astrum et tan celeri motu rapi probatur De mundo argumentu
 hoc probabile si terra tanta uelocitate moueretur quanta nul-
 la sagitta et oes hoies considerent et nemo posset contra or-
 dentem v. c. ambulare Hoc argumentum videtur habere
 uim arguendi habitum opinionis

§§§§§ quarta

si potentis appetentibus ordinariis non generantur habitus
 unico actu in eundem tamen fieri posse uix dubitatur ratio
 prioris quia potentis appetentibus plurima contraria occur-
 rare solent propterea in illis difficulter actus signis et pars pars
 una actus tam intensa esse potest ut aequiualeat pluribus signis
 huius rei manifesta sunt quod multi unico actu inens experiant

a quibusdam rebus appetentibus abhorre et uino carosque
currere

§ SECT. 5. § quinta

Habitu in Potentijs sentitur interioribus (nam exterioribus
non sunt capaces habitus.) unico actu generari habitus po-
test ratio sepe unus actus imaginandi tanta uoluntate pra-
teritiam peracti et res memoria infigit ut perpetuo inhaereat
semper constituat promptam potentiam ad similes actus

§ SECT. 5. § sexta

Habituales Corporis quae sunt sumptis de nomine habitus di-
cuntur unico actu fieri possunt ubi tamen observandum est
habituales istas esse duplices sunt, quae ex natura requirunt ut
pluribus actibus generentur quales habituales in pedibus saltandi
in manibus mouendis et similes sunt etiam quae in uis recta quibus
boni humorum et convenienti harmonia est consistunt quales
sunt corporis morbis etc. de potentibus huius sermo est

§ SECT. 5. § septima

Habituales productiuis uel ut permittit actus ut singuli ac-
tus conferant aliquam potentiam non tamen primus est uelimus
ratio si primus actus et reliqui uel ad centesimum nihil produ-
cunt nihil ergo producat centesimus quia illi inuenit potentia

ergo non dispositam ad se ipsam et reliquum si ergo si enim. primi nihil
 produxerunt ergo potentiam non inveniuntur Ergo ad ultimum
 nullam dispositionem fecerunt Res. aliqui primum et sequentes ad
 producere aut si quid producant tamen aliquas dispositiones et
 nullum habitum producere et probant similitudine in materia
 uantis. caput atis lapidem nega si prima nec altera sed ultima caret
 lapidem non ut sed saepe cadendo sed fallunt si quia multi sunt
 habitus qui non habent contrarium nec cum est in intellectu prima ne
 gationis nullus habitus est contrarius sua et opinioni ergo non
 pelli potest sed nec cum est habitus contrarius potest tolli per
 actum nisi inducendo aliquam qualitatem habitum repugnans
 tenet ut si in aliquo est habitus intemperantia si factum
 temperantia non tollitur sed inducendo habitum contrarium
 qui formaliter priorem pelli si si priores illi actus expel
 lunt habitum contrarium ponunt si sibi favore habitum pro
 portio naturam quia hoc potest non est difficile quia prius
 etiam pars probat omnes si actus sunt eius. Species generis ergo
 omnes sunt ergo apti habitum producere et in hac parte differunt
 a genera cauante lapido prius prima si et sequentes gutta diuina

troni
mole faciunt uel putre faciunt donec euentum ut una
aliquam partem molitiam differant

DE HABITU 9.

Augmentum habituum esse duplex Inueniunt et exten
suum intendi dicitur cum potest reddi promptior ad actus ad
quos ante prompta erat per habitum potentia in omnino per se
augeri eo modo quo calor in subiecto Extensio est cum potest
ad alia obiecta aut aliis partibus obiecti reddi promptior
ad quos ante prompta non erat. Ut habitus logica extendit
cum primum potentia in intellectu ad faciendos simplices syllogismos
promptus reddi ad faciendos dialecticos aut sophisticos sum
argumentum dicitur ex parte subiecti alterum ex parte obiecti
Hanc nullus augeri potest nisi tamen per actus intentionis
quam si actus ille per intentionem proportionatus a quo dicitur
extensum potentia generatum est est ergo. Sicut Thomas
dicit

Latius habetis dem vim hui ab actu ergo et dem in ten
 sidem sed actus non potest dare maiorem intensiorem qua
 ipse heat ergo non potest dare alium gradum uti dicitur ut tria
 a quibus potest velle habet et esse respons. aliqui plures actus
 eorum intensio potest generare plures sibi sive aequales et hu
 modo potentia debet promptiorem sed hoc est quod legatur
 quia gradus utrius v. ca. excedit activitatem agentis ut quae
 constat a quod sua activitas sit a proportione maioris in
 aequalitatis nam generiter simile non agit in simile

DE ACTU IMPRIMITO

is actus imprimito potest ergo in ea aliquid effici
 ergo huiusmodi aliquid non effici nequit Res 1^a nego ultimam co
 sequentiam actus non ut actus imprimito glivae quae d. terminus
 huius d. eum inveniunt huiusmodi intensiorem quam ipse efficere
 possit nihil sine agit ut huiusmodi quod vult non aliter ac si quis in
 forma infundat calidam calor a qua non intendit fieri navia

DE ADDITIONE SIMILIUM GRADUUM IN SUBIECTO

Intensio sibi fit dea additione similium graduum in subie
 to v. c. unus gradus in quod vult deinde a ceteri usque ad decem
 ergo si quod actus vel potest efficere aliquid gradum etiam in subiecto

RESOL. pego assumptum nō nō intensio hēt tan dicit
las partes qualitates seu insuper eōmō ordinatas ut poste
riores a prioribus semper pēdant eaq̄ supponant et
semper maiori actiuitatem requirunt &

RESOL. RESOL. RESOL.

Si quis hēt virt. ut q̄ plurimos actus elicitarios
dem intensiois is promptior rediret ad similes actus
ergo hēt vs intensioem accipit q̄ta Hypothesis facta RES
RES. hactum illum ut q̄ duobus modis spectari possit
q̄ ut e rīnus statū et hēt ses ericupst. perfectos mag
nativem memoriam corporis Dispositioem et hoc mod. actū
actū multipli uter non redunt potest et tam prompt
rem & ut habitus gōdem s̄ perfectos reliqua tam il
sunt cum vero crebris actibus per accidens illi deq̄ vni pōt
et memōri imaginativem q̄ per multos actus aduari ut faci
lius eodem hanc operari licet facilius vni docet nō sit

RESOL. RESOL. RESOL.

Act. aliq̄ gōi nara sua et rōum extremum potētia
sua pōt vire pōt esse hactum ut q̄ nō tan semper eō intensio
habet vs efficiere vel q̄ta habitū gōrari vel ar. nō hēt q̄
cūq̄mō hēt vni vni pōt ut q̄ pōt q̄ pōt pōt vni carū

quod dicitur unum hab. quod si quod si equalem grad. licet ut quod
 y impedit potest iam magis Dispositam poterit cu
 dem in ensere atqz atqz ite poterit dicit hoc qd quod esse
 gerim' eoz per actus int ensus vel et iam habet ut nostros au
 geri

SSSSSSSS

Argumentum exentium rigore proprium sit fit
 aliqua ad rationem reali ad priorem se aug. male requirit
 ad rationem realem ex parte aucta et argente si n' par arg
 eni non sit realis est ratio quod nemo dicit lege Harto

Quod si ex quibus collige extensio habitum debere dicit
 eadem potest contra qui n' dicit una ratio habitus Sicut possunt
 e' necesse est ut sit ad quod dicitur si n' inclinatur quomodo

ad obiecta formaliter eadem rationem poterunt argeri
 secundum intensum non extensum

SSSSSSSS

omodo Dominantur et tollantur habitus
 ut uti modo dicitur inter se dicitur dicitur i' cessante ratio seu
 medio s' cundo cessante subiecto Tertio cessante obiecto

Primo cessante ratio seu medio e' cessante subiecto s' cessante

obicitur + inò uera obliuione

NOTA

Propositiōnis huiusmodi quādam dicitur aliter quia obicitur sua
quodā essentiam seu quādam inuentionem inueniri nō potest deinde subie-
tum exigitur quod sentia ē eternum

ASSERPTIO

Habitus nō perit solo defectu causa^{ut} seruantis ratio non
perit ob defectum causa efficiētis cum efficiens ē actus
at habitus nō perit perente actū ne perit in defectu
i casu materialis quia hae ipsa ē potentia intellectus
aut uoluntatis quae sunt inueneri peribiles. Si tamē habitus
sui sunt in potentia sentia uis aut etiam appetitū intē-
riore saepe perit his perentibus nec ex defectu causa
finalis quia a fine exiēte res nō dependet nec ex de-
fectu causa formalis cum habitus sint ipsa forma

ASSERPTIO

Habitus nō perit perire q̄ solam cessatiōem actus ut S. Tho.
et Suarez. Dicitur 44 sentia nō qui tamē quidit per actū eius
cessans ē actū habit. minui aut colligi ratio habitus ē qualitas
permanens absq̄ efficiētia et actuali influxu sui actus a
quo primum producta ē ergo in seruatiōe ab eo nō dependet

228

Sed tantum d' ja cass. consequentia liquet ex oibz rebus
 naturalibus quando unum n' effectus alius in conservatiom n'
 dependet a causa sed proxima eius int' certu' nunq' minui
 t' aut ee desinet. Si corrumpi pot' habz q' solam causam
 actus etiam fieri poterit remissio per solam causam actus
 consequens. Si falsum ergo sequela prob: si n' actus certus
 corrumpit ergo solam cum alio transi' incipit corruptio
 habz n' au' totus perit ergo minor si vero aliquid dicitur
 pot' est durare ut ses concedere debent nec ulla nova corrup
 tionis causa au' ed'it perpetuo potuit durare y natura
 n' n' requirit presentiam actus &

O B S E R V A T I O N E S

S. Bon. concedit per alio remissioe disponi agens ad
 corruptioem habitus ergo multo magis Idem fiet per om
 nimodam cessatiom actus et hoc probat ut ex pericentia
 manifesta quia non agens maxime habitus int' electy
 percutit g'is n' nescit neglectu' memoria res g'ntias elabi
 RESPON. Remissionis S. Bon. sicut et habitus corrupti
 et minui per cessatiom actus n' per se sed per accidens n' directe sed
 a indirecte n' casualit' sed occasionaliter ubi adverte dicitur

Dicitur quod si habitus contrarios exerendo sic fer ha
 bitum tempore formaliter expellitur hab. intemp. & error
 habitus scientia indirecte vero habitus dicitur tolli
 vel minui. Cuius reuera nec minuatui nec tollatur cum per
 severet integritas eius essentia potentiamque inclinet ad actu
 eo quod produci actum non possit propter varia impedimenta
 quae aliunde obiciuntur et hoc patet in habitu memoria
 cum non per species membra in profectas habitus perfectus
 eidem vero diuini et plurimi actus et species generantur
 tres species et habitus quasi obiciuntur quia potentia
 actus maior est et ad se rapit vim potentiae agentis
 apparet in imaginatione quae si alicuius rei valde vehementer
 sit licet varios habitus generat illis tam vix uti potest
 Et dum impedimentum est ex affectu ut si quis habeat iustitiam hab
 perfectum actum tam. intermittat incedat exerceat aliquando
 sus iustitiam non repugnantes ut spes magno studio inquirendo ut red
 dit imbecillior ad exercendos actus iustitiae licet habitus manserit quia
 propter affectum diuersarum appetunt ad actum est imped. hac ergo
 ratione habitus impediri potius dicuntur quam plane tolli
 Ex parte subiecti habitus volunt. et intell. non sunt corrupti

ASSERUNT

-biles sed per accid. impediri tam potunt ut nullo modo uidentur
ad actiones tamen intellectus ordinarie operari non potest nisi
dependenter aphantasia memoria phantasmatis. Haec autem cum
exercentur per organa corporis et corruptis multis modis impediri
possunt ut apparet in amentibus et aegris pro pars dicitur quod de
libris in anima

§. 3. 3. 3. 3. 3

§. 1. Indivisibilis habitus gratiae formalis non tollitur exemplum
ante fuit sed effectiue. Ipse uero habitus indivisibilis alter
tollitur formaliter via Sanctus Thomae et Sorabete gratia actus
habituus non repugnat et cum eo est potest quod maxime patet
in actibus artium qui ex proposito possunt esse contra nor-
mam artis nec tam. ideo tollunt habitum. Sicnd e calor existens
in igne non expellit formalis frigus ex aqua sed calor
in aqua ab igne indivisibilis et talis huius etiam est ratio

§. 3. 3. 3. 3. 3

Si habitus tantum tollit contrarios habitus ergo dicitur
Contrarius habitus quod est in eodem subiecto saltem in gradibus re-
missis ut habitus temperatus ut sex et habitus intemperatus
Duo hoc est falsum est in habitibus super naturalibus in habitibus
et erroris qui in nullo etiam gradu simul est pro Aristotele.

R. utat quaedam proprietates scientiae videlicet de subalt
 ernatione de speculatione de praxi de unitate et dis
 tinctione nam de ceteris ut evidentia veritate certitudine
 quantum satis est supra attingimus porro scientiam una alteri
 subalternaturum nil est aliud quam aliam sub alia poni eo modo quo genera
 geribus subalternantibus subijciunt et subordinantur: Ita
 a subalternatio duobus modis fieri potest quod improprie cum una
 dea sub altera quae eundem rationem ponitur et quod eadem ratione
 sit ars struendi machinas et tormenta bellica subordinatur scilicet
 militari quia habent eundem finem si ferocia factoria equestri
 rdo cum una quidem alteri aliqua ratione subordinatur sed tantum
 speculative si de virtute et utique scilicet subordinatur physice
 quia haec eandem actionis naturalem considerat scilicet curam fine
 beatitudinis ut est quaedam actio practica physica nullam tamen habet
 imperium in seipsum moraliter. Quod ratio principiorum si medius
 na Geometria subalternata est quia medius vulnera circula
 ria vel rotunda difficilius curari probat medio geometrico
 Quod curis vulneris extrema maxime distant difficilius curantur
 sed vulneris rotundi extrema maxime distant ergo 4. cum una

subalt

¶ quatio pars alterius ut scilicet De Dⁿ. pars est eius quae dicitur
De syllo: De his subalternariis n^{on} dicitur non agitur ^{Secundum}
propria subalternatio est quando una sua alteri subalternatur
¶ ab ea pendat essentialiter ex nat. sua, n^{on} est scilicet, si ut fieri
rationem suam non habeat, nisi coniuncta est subalternante

Origo subalternationis ^{¶ S. S. P. S. S.} est proportio obiectum inter se quae
has gradus requirunt ¶ obiectum suum sed alternarum est
sententia est debent est eadem secundo obiectum sua subalternans
nantis seu superioris contrari debet aliquo accidenti n^{on} differe
essentialiter ¶ si ad obiectum sua subalternata 3. hinc sequitur
seriam subalternatam n^{on} est speciem sua subalternantis
tant. illi accidenti alio subiectum ¶ subalternata dependere
a subalternante quia a subalternante principia sua subal
ternata demonstrat ut est unam suam subalternat in alteri
¶ non se totam ¶ hinc dicitur id aliquando ¶ at sed tantum
aliquam partem ubi tamen observatur interdum tant. unam
a altera partem aliam suam alteri subalternari
n^{on} dicunt proprie sua subalternata ¶ ex. exemplo perspective

Geometria musica arithmetica subalterna in quibus quibus
 sed supra dicta reperiuntur musica non et arithmetica non est enim obiectum
 scilicet numerum ad numerum ad musicam tantum. gratia accedens
 et aliquo suble sono ut ut eius obiectum (musicum) ut numerum
 sonus musica utem non est speculativa arithmetica sed illi tantum. audiunt
 aliter subiecta numerum non et sonus tantum accidentibus coniunguntur
 musica proutera sua principia non nisi per arithmetica etiam
 demonstrare quod ad eos ut tere quod sua principia subiecta
 arithmetica. eadem est ratio in perspectiva et Geometria hoc non de
 linea illa de univocali quod si polyvocali de corpore humano
 medicus de corpore humano sanabili speculatur

DE SUBALTERNA

Sua subalterna dicitur ut praesentatur a subalterna
 non hoc rationem suam quod arithmetica. indicare voluit cum dixit sub
 alterna suri. quia subalterna est suri quod hoc est subalter
 nata suri quod est gelu. nam non tam. clare et scientificum quia
 praemissa demonstrabiles sunt et tam mundum demonstrata ergo
 adhuc obscura est illarum ratio donec demonstratur a subalter
 nante ut s. Thomas. ratio principia sui praemissa sui

subalt ernat a² ignorat a subalt ernante uel si uent sola fide
 uel ex perientia si sola fide ergo obscure obyo et conclusio
 obscure si a p caperi. ergo saltem n sunt nota in terminis
 qua noning esse ulterius demonstrabiles ergo mir est illa
 euidens id qua deb eat esse De m potissima v c. con d. pers
 spectue i ois res a longe uia mir apparet si cam probat
 mathematicus quid quid uidetur sub miri angulo ming appa
 ret ad res longe distans uidet sub miri angulo ignorato ergo
 Geometria miri n. p. id euidens nec enim generalis experi simpl
 cit haberi p. cam ergo si probat Geometria ois angulus q
 magis pronahit minor efficitur quod e magis distat magis
 prout ratio ergo quo magis distat mir efficitur ergo quod sub eo
 uidet sub minore Angulo uidetur

De ente per accid. non e sua obiectum huius subalt ernate e p
 per accidens ergo De eo non e sua ptes miri quia sepe hoc obicit
 e pteu ex entibz diuersoru pceduam entoru ut linea uicinali
 se pceduam ent ali dicit De ente p accid. qua tale n e sua quia a
 cidens aliud part eo + quod tam in genere natura e ens per accid. in ord
 ine ad aliquam sua ptes e ens ptes huius e v c. clausis et similia

distinguo
 mar.
 tangunt

arti ficiata *H.* gero nara sunt entia *q* accid in gerd ar
 tificiatorum sunt entia per se nec refert ut a ex entibz
 unig aut si uer uia pradi cam ent uia gponant simili e
 Responsio omni p ricanum componitur *q* accid. r. u. g.
 sicuti itig gtingit n eed uiam gponit tam q accid. u. ex
 eo quodam proprietates nouas resultant pot e e uia u
 Bonus e gpositu per accid De qua demonstari pot e quod
 apta ut defendere a pleura imbre nire *Ab. Dors* si ghu
 lio uia sub altera demonstrat in sub altera *ergo magis*
 ad hanc pertinet quam ad sub altera *RESOL.* nego
Quoq. qd sub. cas. pro d e uia sub altera licet huc uel ig
 per aliam demonstrat *DEUS* ergo qui ha sub alter
 nate facile uent in gntio. sub altera propter nouitatem
 A euidens in crementum demis hoc d fatum e nam airt
 metricus v. e non uia facile fit mouens *RESOL.* De
 nego sequelam quia nemo fore exactissima uis conclusiones
 sub altera ante gnotet do quia non facile ex causis his deduc
 utur effectus quia debet gungi mediu uia sub altera

quia videlicet sunt genera quae autem. Ad idem hoc modum. in
 rigore effectum. Difficili tunc iam non negandum quoniam
 cui possit ut aliquis generans subalternantem parula
 et in idem cat. eos concursivos subalternata. Dicitur
 illud quod generat siam subalternantem ad se alterum
 ta videlicet eventus distinguitur sciam a sua ergo videlicet
 esse essentialis sua subalternata. Si Differentia autem
 essentialis consideratur in sua subalternata tanquam ra
 tio formalis obiectum videlicet iure esset essentialis. Diffra. ob
 iecti quatenus obiectum est et factum subalternata
 differre essentialis a subalternante et quia Diffra. illa
 accidentalis non consideratur ut aliquid formale in
 obiecto sed potius in materia quaedam obiecta idem
 specifica sua nec distinguit illam essentialis ratio
 quia sua ex natura et principis sui obiecti form
 alis demonstrat proprietates. De obiecto atque sua
 subalternata non demonstrat suas proprietates ex natura illa

Diffra accid' essentialis sed potius ex natura sua superioris
 cuius etiam Demonstratio sua ma' applicat et non
 quod erat illam de rationem formalem obiecti quae sola
 res inde magis apparet si illa g' d' itio accidentari et
 obiect. for. sua subalternata ex ipso n' esset iam sub
 alternata quod in illa ratione formalis esset plane indepē
 dens ab altera

O B J E C T I O N E S.

Prima sua subalternata videtur sine d' d' a Demo
 strationibus sua subalternatis tam ratione conclusionis
 quam principiorum prius probat' quia dicitur plane
 gelusum inferunt nam medicus inferit vulnera circū
 larū difficulter sanari quod a geometria cum vulneribus
 posteris probis sua subalternata accipit gelusum sub
 alternatis ad probandam suam conclusionem v. c. ad pro
 bandū vul. circūlar. Difficult' sanari sunt & principio
 quod latera circularis figurā difficile iungant quia a se
 maxime distant quae e' conclusio geometrica P. H. d' d'
 non diffi. for. sed mat. tant: conclusio n' illa v. c. vul. cir.
 difficult' sanantur si accipiat formal' e' gelusio geometrica

nam de uoluntate quatenus uoluntatis est demonstratio illa proprie
quatenus uero in unione tertia consistit est proprietas
metrica solum utay. Haec demonstratio differens mate-
rialibus terminis nam in subalternata sunt applicata
materialia in subalternata abstracta ab omni materia
gu. Ex hoc Haec serie practica subalternatur spe-
culatiuis. Respondeo uideat quod non quatenus est contra
eos qui putant suas practicas ad obiecta speculatiua
addere audent aliquod nempe factibilitatem sed factum
nam illa factibilitas est obiectum serie practica utay est
ut auid. obiecta speculatiua obiecta tam practica non
auid. sed formalis ipsa ratio obiecti. Respondeo in Aristotele qui
affirmat nullas suas speculatiuas subalternari practicas uel
contra ut nauis aetiology nunciam practica speculatiua
gynecicam geometria medicinam physica. Respondeo id affirmat pater
dependentiam harum. Respondeo non iam ab illarum obiectis quae
directio. uel nauis gnoscit tempus navigandi ex aetiology
quae talis siderum iunioris facit tranquillum mare et de.
Respondeo de musica chirurgica medicina reuocari arithmetica

Quidam. ¹ ~~Omnes~~ artes mechanicae subalternantur architectonicae
 Et non raro quidam subalternata debet habere de obiecto
 formale cum subalternantur eandem proprietates eandem
 principia quae his non conveniunt. ~~Quod dicitur~~ ^{Quod dicitur} ~~omnes~~ ^{omnes} ~~sive~~
 speculativa subalternantur meta phys. ~~Et~~ ^{Et} ~~non~~ ^{non} ~~quia~~ ^{quia} ~~obiectis~~
 formalibus et proprietatibus et principiis a metaphy:
 differunt. ~~Quod~~ ^{Quod} ~~princ~~ ^{princ} ~~ipia~~ ^{ipia} ~~aliarum~~ ^{aliarum} ~~suarum~~ ^{suarum} ~~probantur~~ ^{probantur} ~~a~~ ^a ~~mera~~
 physica nam meta physica est probare principia aliarum
 suarum tanquam sive universalissima quod testatur Aristoteles in
 physico textu secundo. ~~Quod~~ ^{Quod} ~~princ~~ ^{princ} ~~ipia~~ ^{ipia} ~~sive~~ ^{sive} ~~subalter~~
 nata probantur ex principiis propriis sive subalter
 nantis concludentes enim subalternantis sunt principia
 subalternata sed probare alienius sive principia demum
 deducendo ad impossibile contra protervas quod est motus
 metaphysica potest probare sicut etiam diversi generis obli
 ecti si metaphysica per illud principium impossibile est aliquid
 Simul et non esse arguit negantes principia aliam
 suam. deducendo illi ad impossibile et contra dictum

Q
An Res si sia subalternans sit in una intell. et sub
alternata in alio an hui sit vera subalternatio futura
ut si dicitur pulvis heat siam subalternata proceptor
subalternante. Res. n. ce quia cum una sia formalit
sub una ratione sub qua e sia n. dependet ab alia neg
principij ut erit ran qua ab alia proceptor et approbat
inde per accid. se horent ista n. ad se invicem necesse
Vera. inter eas subalternatis in ratione sua

De Veritate
De bona divisione sua in specul.

Non tant. sua sed et habit. et pr. actiam
dit in speculativam et pr. actiam quam dicitur
sufficiente et inde colligo quia sit de re gntis vel
versat. curia cum ut e operabilis d. nobis vel non
e operabilis si priori modo e pr. act. n. posteriori d.
speculativa p. h. b. p. n. v. t. d. t. m. u. n. t. q. v. a
d. s. n. o. d. e. d. r. i. g. i. p. e. r. a. c. t. i. o. n. e. q. u. o. d. a. p. a. c. t. i. o. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. s.
c. o. n. t. r. o. v. e. r. s. u. m. e. q. u. i. d. a. p. a. r. t. i. o. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. u. n. t. o. p. e. r. a. t. i. o. n. e.

In superiore seu immanente per factorem exteriori
 seu transeuntem? atqz ita Distinxerunt actiōem
 et factiōem. Aristot. ipse hac in re utitur e philoſophi
 magnū moralium? C. ultimo cytharizatiōem vocat
 actiōem et distinguit a factiōe quā n̄ relinquit op
 posse quā n̄ e mala explicatio n̄ omniy consentaneū
 e philoſophum senta ut intelligamus per actiōem intelligi
 etia moralē per factiōem artificiatō licet etia elyreu
 qd actiōe operi immanente per fact. actiōis pertransiens
 intelligant quōd totū dixerim eā ut in expli. noy fauli
 out ad quamvis sentia verba et responsiōne accommodare

Dicitur practica. *Speculativa* n̄ e demanda ab obi
 citis materialibz ut perperam sentierunt q̄ qui hoc solo
 practica et speculativa distinxerunt ut nra specul ut
 dicitur quā a nobis fieri non potest practica dicitur quā fieri
 potest. *Speculativa* quā etia practica non possit esse nisi dicitur
 quā fieri potest. *Speculativa* tam eadem ratiō non e hoc etenim uerſari potest
 circa rem quā a nobis potest fieri eius qz natura sunt orat
 unū n̄ gare ut si ipis essent ratiō actiōis nostrarū speculativa

nec ullo modo eas ad opus referat.

§. 55. E. R. 55.
Distinctio practica et speculativa nempe est ex fine formali
scilicet ut haec scilicet sit practica cuius obiectum
et finis sit res operabilis et operabilis speculativa
cuius obiectum est quae habet res speculabilis et speculabilis
propterea et explicatum hoc est in prologo meo *§. 55.*
In sua sit pract. tant. an specul. ex intentione dicentis
an vero ex natura sua *§. 55. R. 55.* si sit sita potest esse in inten-
tione dicentis speculativa quia potest per se versari circa
solum contemplationem et tamquam et quae ex natura sua est specu-
lativa versans circa obiectum non operabile et potest esse
practica cum illud obiectum fieri non potest *§. 55. R. 55.* si sita sita
videtur ut pract. quae natura sua apta est ut sit principium essentiae
operandi tunc enim naturam quae versatur circa rem operabilem
quocumque tandem a dicente referat esse appellanda practica
et omnia quae tale obiectum non habent speculativa nimirum
quae in prologo meo *§. 55.* dicitur.

§. 56. E. R. 56.
Aliqua distinctio una et eadem est quae ad habitum potest esse practica
et speculativa v. e. una eademque distinctio inveniatur ad redigendum

prop. pract. et speculatio nis hoc tam quod ad actū n° 236
p^oie pract. et speculatio nis 237

ASSESSOR

Itaque sua rationales an se continent con-
dignos practicos et speculatio nis
quarum hae proplemata multa tradit quorum et in
finis est spūs illa multa docet erodendā eunt raliū ad opy
directā d. Intelect. g. d. i. pract. et speculatio nis n^o quasi de
veris quibusdam qualitatibus officialibus sed quia una et
eadem indivisibilis potest extra simul ad praxem speculatio nis
d. i. quod idem de iudicio dicere oportet et ex his sibi sequit^{ur}
speculatio practica non est essentialis d. i. f. r. i. n. t. e. t. v. o.

ASSESSOR

Ex si sua speculatio naturalis notum est dicitur tertia et quo ma-
giori hoc maiori delectatio imo ad delectationem sua spectat dirigunt
si vero sua speculatio est practica dirigens alicuius potentia
operationem. Per nego consequentia siue speculatio nis seu practica
ad delectationem ordinata est sed eam naturaliter delectatio
comitatur quia dum quis contempletur vivit dū eā parte
qua optima est hōis et exercet actionem maxime naturalem
ad quā consequi notum est maxime delectationem vobis

ethi corū pluri by docet Arist. multo scilicet maiores
 Delectatōis animi quam corporis — — — —
 nō potest autem nisi hae de causa dicitur praeterea mani
 festo probz quia nullas leges Delectatōis illa procri
 bunt. **DEUS** cur unus actus nō potest ē praeterea specul. in
 se cum unus habens potest esse qui habens plures actus
 tant. diuersionem hanc nō potest

DEUS

et vnde nūc hāc unitatem

De his vide Rubium tract. 3. quae. 3. qñ priores in
 proemis phisicae Smigletum Disq. 17. in Logica Soarctz
 in Meta phisicae. Nota celebris haec ē quoniam difficultatē
 ob diuersionem pugnantēs sentias cyrony huius ē quoniam
 quae nūc una nūc si ita quomō. gne clant si nō quomō dicit
 in quānt an ratiō obiecti materialis hae for. an ratiō
 abstractiōnis an ratiō versandi circa obiectum: supponit
 vero quae in prolegomenis hae habitibus et materiā de nūc
 diximus

DEUS

Non ē una nūc de subiectis ē hae et peripatetica dicit
 ratiō adscient. nūc spectant subiectū quod appetant subile
 et ratiō versandi circa unū et abstracte vbi ab illo ratiō panis

ubi ubi uel obiecti naturam conuenientis & principia
 ex quibus demonstratiues fiunt sed haec in uarijs generi
 s ubi ualde diuersa sunt ergo uis inter se distinguunt
 uis satis appert a d. Sed n. corpori naturale, linea, superficies,
 numeros, Deus, angeli, homines, res, sunt ad modum diuersa. Sed
 n. hanc et partem et proprietates diuersas. Sed n. etiam pri
 cipia diuersa, quod haec res diuersa sunt nemo negat quod
 hanc proprie. diuersas facile patet. nam linea numerus
 propriet. hanc quae sub sensum n. cadunt: cor. p. naturale, hanc
 materiam, hanc modum, quantitate, et similes sensibiles pro
 prietas separata a aet. spirituales subita, proprie hanc uera
 spirituales, quod a etiam uis principia diuisa uide patet,
 principium mathematicum e. v. c. sup. oca recta lineam
 triangulum posse aequilaterum g. it. uis hanc quantum distat
 a physico se corpus naturale quod mat. et forma. quae distat
 a motu se e. uel non e. et. Sed in ubi ubi particularis
 una e. ratio tendendi in obiectum ergo e. una omnia uis sua
 probat. ante ad. se tendunt in obiectum cu. certitudine. et. uis.
 uis et obiecta materialia sunt diuisa Res. e. mod. generalis

è mod. sive sicutam, speculatis à in certis: nam ubi tam
diverse res, diversa primum, et passim, atque abstractio in rati
ut non patet ibi dicere fient semper atque habitus diversi
Quoniam quæ sit illa de qua loquimur abstractio. Primum
triplex est et celebris abstractionum diversitas alia est ab
abstractio à mater sensibili, singulari, signata, et talis est
abstractio phisicæ quæ quod erat res sensibilis sed à singula
ritate abstractio alia est abstractio à mater intelligibili
qualis est à quantitate quæ ideo dicitur mater intelligibilis quia
quod erat ut non est in subiecto, et separatum, sub quâ forma
litate non potest sentire sed tantum intelligi nemo non sine se
paratam lineam mathematicam ab à mater abstracta sensu
inquam intelligit à dicitur à hac abstractio à res sensibilis
tunc sed rati dicitur per rationem fit ut res illa non sit sensi
bilis ideoque dicitur materia intelligibilis Denique alia est ab
abstractio à mater sensibili et intelligibili simul. Quod est æreby
quæ necque sensibilis sunt necque intelligibilis (intelligibilis
inquam) eodem quo intelligibile accipitur in rati abstractio
rati abstractio tribuntur phisicæ, rati mathematicæ, et metaphisicæ

De triplici abstractivitate

Per hanc triplicem abstractivem triplices sunt datae scilicet
 physica, Mathematica, metaphysica, quae tam n. ita distinguuntur &
 abstractivae ita ut obiecti nulla nisi hinc ratio ratio neut. possit
 sicut pota per invisibile audibile id est per diversam generatorem dicitur
 gauntur, ita etiam scia nam sicut in operibus pota requiritur
 obiectum materiale natus v. c. visus et formale visibile
 ita in sua obiectum materiale est res sensibilis res intelligibilis
 res ab utroque abstractivis formale (quod) res quae de hoc obiecto
 materiali demonstrat et formale sub qua id est ratio sub qua
 obiectum illud formale qua considerat. Ita in physica dicitur
 materiale obiectum est corpus formale quae est corpus naturale
 rationale sub qua ut naturale est quae scia sufficienter ad sua dicitur
 quaedam quae ratio distinctionis sensibilis appellari potest

De triplici

Quomodo dicitur abstractivae a materi metaphysicae et a ratione com
 tracta substantia et alia summa generis inhi quae multa sunt ten

id facti non ut tot ut sunt dicitur eorum rationem per accidens
 ut generaliter alijs sciendis obicitur Ex. 11. Ex physica math. me
 taphy. sine una specie atomi sua RES. 11. ita videtur nam Geome
 et perspective verbi causa sunt habitus solum partiales Ex. 12.
 mathematica sicut Ex. 13. habitus partialibus diximus in Logica
Ex. 14. Ex. 15. ergo non potest dici illa tres sua genere dicitur Ex. 16.
 proprie tantum cum non habeant sub se specie stricte loquendo Contra
 quod Logica dicitur e specie a metaphysica RES. 17. non videtur dicitur
 potest habitus partialis metaphysica quia abstractio Logica abstr
 actioni metaphysica simillima Ex. 18. Ex. 19. Ex. 20.

Scia qualibet quae sunt unius speciei sunt unius vero habitus
 una numero entitas una qualitas ratio quia sui modis praeter alijs
 alijs videtur facit alijs vix intelligibilis Ex. 21. Ex. 22. Ex. 23. non
 in quolibet sua particulari dicitur specie dicitur partiales habitus
 talis praeter unum et specie eorum quomodo ex rebus specie dicitur potest
 generari una specie sua RES. 24. dant tales hab. ad dicitur hinc au

ro entali namini habet. dua (one) spe. dista se si gnd erend
 separatiim extra log: a dua gch niois extra qby ncam Jent
 Speie euentali dista raios obiecti ni a et sub jant uni
 rari formali eisdem are ita tant. Si for. speie audenti
 ad eum mod. quo eos philosophant' de part' ibi heterogenis eia
 part. hucis nam caro et os ve. quatenus ab ead. are informi
 distingunt' Spe. auct' entali se peratiim a dista spe. uentali
Verdes. Ex ergo: et quomodo rati habetis uniani vs fiat
 una entatis. Res. P. M. explicari hoc res videt' ni possit proble
 e quod respondes: q' eos rati sunt unum ordine ad id e obiect. for
 le. id e in exc scribitis. e. in ratiob' entis eia coalescent et uniu
 per indivisi bilia? Ita ut quod dicit' a demonstrares fides (positis
 ponendis) dages habitum? Extra saepe talis actus e indivisibilis et
 habitus quomodo ergo unum e indivisibile? Sp. et si quibusdam videtur
 hoc absurdum nullis donec ratiom' afferant abivitatatis ni videt' hinc
 absurdus videtur et quod V. aucte nra rda Thomo i dist' 18

v. c. Habi. alicuius sua e productus per meros acty evidentesq
 uond. pote ille in di nare ad actus probabiles tan RES. hoc n'e abro
 curd'ens e enim quod is qui hoc habitum tem pera acquintum
 per rei unum ex eod. hanti potest elicere actus temperanter edendi
 causa au. nuius rei videtur saltem aliqualis potest Nobilius qua
 cum actu et habitu g'currit Etiam RES erg. concedendum quod
 actus abta fiamus prompti ad comedendum. temperate RES sed
 etiam actus abtinentia tollunt impedimenta qua ante erant RES
 trariam propens. debuitant RES actus non pote dare qd n'het
RES potest dare per accidens cum plura alia adruant na actus et
 tu habitum non het et tam. dat. RES quomd. e' possib. ut tam
 diuersa obiecta uiarum particularium matematicarum v. c. faciat
 unum habitum RES id non e' absurdum sunt n' minimo analogice

RES
 Quomd. sua diuidantur

RES generales diuisiones sunt in sp. et practicam RES realem
 moralem, naturalem RES physicam RES Mathe. RES alia e' diuio
 siarum in eam de ente spiritali qua agit et proprie e' RES Metaphi

In ceteris cuius primarium obiect. spiritus miratur et de
varium creatis huius obiecto propter difficultatem sunt quibus
a aliis. Scientiarum Altera est physica qua agit de ente mat
eriali contra et multis practicas et specul. nomine entis ma
terialis intelligimus non tant. corpora sed etia accidentia etiam
corporum et quocumq. sunt in d. aliquo ad corpora ut autem ra
tionalis intellectus et utunt. humana quia huius est forma corporis
alibi a sunt proprietates illius forma physica si sumpta dividit
in physicam prae accepta cuius obiect. est corpus natum quam parte
huius. Libris huius explicat et mater. qua generat quantit. quam par
ticularis explicat Physica rerum duplex est vel non agit de corrupti
bili vel de corpore proprio ex simplicibus isto exemplo. si de simplicibus
vel corruptibili vel incorruptibili si de incorruptibili est de corruptibili est de corruptibili est de corruptibili
quas partes sunt. Libris de caliditate
plicat huius de caliditate de qua physica agit Differt ab astronomia
qua mathematica est propria quia physica generat caliditate duntaxat

quod erat. eorum qd mater et formam astronomia d' pro
 portiones qd et magnitudines ex proprijs principijs
 materia sua d' de corpori mixto e' quid int' cele
 ra pra' elementum. In toto universo reperit alia ta'd
 e' de mixtis imperfectis alia de perfectis Imperfecta
 sic dicta quod habeant unum Elementum ta' pronomi
 natis ut aliorum mixtis. unde quid em' appareat talia sunt mixta qd
 et cat' quae in meteoris Ari. exponit reliqua parte
 ea quae hont perfectam temperiem elementorum ex
 quibus componuntur mixta' perfecta alia animata alia
 inani: scia' porro quae ex De animatis uel e' de sensi
 bilibus uel insensib: hae posteriori triplex est alborum
 Fruticaria herbacia radicalia n' his tribus generis e' d'
 quibus Aristot. de plantis sensibilia d' triplex e' species
 cum a' hoo sit quasi parvus mundus unde et mors
 cosmos dicitur de eo plures sunt uel et quasi species
 antropologicae si enim ut qui species uel quod erat

eius materia et partes et e species sua De aia
vel generat corpus ut sanabile et e nebalternate
priori medicina sibi: qua dividunt in activa et
grem platinaam et Contemp. rury in vinologia que
reum naras inquit ut carum vrbibz ad sanitatem
at et enologia que investigat causas sicut morboru
et symptomatum sicut que agit De animo Hic dicitur
noctua e triplex prima que actus anime naras
et tales sunt explicat hanc vocari sicut Animatic
Huius sunt quasi nebalternate que sporatice in
relectus dirigunt ut era logica altera que diri
git opera voluntatis ad bonum dicitur et bica.
Delecta gra: Sicut que tractat De quante alia e deq
vante ut una sicut g rina alia De glibz qua difere
ta quida nominant et hanc sicut uno noce appellari
sicut geom etia dividit dupliciter alia dicit

Solincis et sup. et prop. hoc n. huiusmodi generale nō
 geometria ubi reuertat alia agit De corpore solido
 dicitur huiusmodi geometria. H. e. solida corpora mensurans
 alii adhuc geometriam diuidunt in eam qua de q̄
 ut p̄ se existit di spūat et ḡinet rari dicitur ff. et
 in eam quā quante ut coniuncta ē cū mater. sensib.
 aliq̄nd erat huius a parte p̄cipua Atronomia dicitur
 mat. impura quā n. agit de ḡt. ubi t̄nē ḡnd erata
 quā r̄r̄y in Astrolog. p̄spicit uā Geometriam Mecha
 nica: Astrolo. dicitur de moribz mundanis magnde
 figura. Illuminative dicitur celestium corporum cis
 partes sunt tres gnomonica meteorologica Diotri
 ca qua positione gnomonis uel styli Tempus metivide.
 Teorosopia qua elevationū differēd. ceterazqz Teoremata
 speculatur. Topotrica qua lometarum distantias q̄m
 instrumentis Geometricis gnomi Perpetua illa ē quā ra
 dii uicinis linearum unitat utitur et angulis ex his

ex his lineis constitutis hae utrumque duplex e prima apperentia
que casu redit apperentia quae aliter quam nobis apperent red
dent uel propter distantiam uel propter nitum uel
propter medium: Et specularia quae uersat circa uarios
refractivos Sed huiusmodi quae ex umbrarum de
signatione et ratione reddit variarum apperentiarum
ex umbris geobena e huiusmodi quae res materiales ut
aeros aeris quates uires lineis visibilibus me
tit. Hoc si de terra Geographia si de mari Hydro
graphia si de regione Chorographia si de uno aliquo
loco aut ciuitate: Photographia huiusmodi: Mechanica
varias artes quae huiusmodi partes sunt huius
testonia quae e edificiorum exentandorum pars or
ganopocna variarum instrumentorum et machina
rum conuincitrix et armatopocnae quae spiritibus poi
deribus quibus miris quaedam efficiunt huiusmodi mouent
magiam naturalis quae nullis quidem praestigiis ma
gicis utitur sed propter praegnantiam quae uerum effectus

tales est quae videntur naturaliter fieri non posse
 Archimedes quod fecerit curia gravitatem quae
 vocant Diurram; vel potius gravitas versat ut
 Diatmetria cui subalternae musicae quam subdi
 videntur in metricam Harmonicam triplicem sive
 ritmicam plura vide apud auctores

LIBRI TOPICORUM
 Libri Topici sunt octo, quorum obiect. e syllog. dicit
 Si cuncti d. Topici, quia maxima eorum pars in locis
 explicandis consumitur CAP. P. R. S. M. M.

Si ut dicit Aristot. syllog. in Demonstrat. dicitur. ut Topi
 cum Sophisticum et Pseudograph: Demon: qui quae exis
 veris s. Dialect. qui ex probabili. quae vide apud Aristot.
 Ca. dicit. explicat verbi. horum libri valent non ad exercend
 a ingenia in gymnasiis Disputat. valent quae
 familiaris amicitia valent denique ad Philosophias s.

pli. CAPVS: SECVS.

Docet materiam propinquā Sylmi. Demon. ē proble
ma. remota vero praeiudicat Dialecticā

CAPVS 457

Definit Denumerata praeiudicat docet qđ oia pra
iudicata reuocant ad definitiōem. Et definit propo
sitivam Dialecticam. Hoc mō. proponit. dialecticā ē
interrogatio probabilis ā oibz aōi plurimis assapi
entibz et p̄i vel oibz vel plurimis vel celebrioribz
rōi diuisit eandē mō. quā ē per se probabilis et
incam quā ē per auct. sicut q̄ alia probabilis. Cap
mō. definit problema in hunc mō. ē speculatio an
tes ad fugam vel ad verit. et gntiōem aut p̄i aut
admirulans ad aliquid aliud salūm de quo neutro
operant. unde problema dicunt in res quasi spū
nā quādam dicunt moralia quā ad res practicas
gntiōem quādam Theoretica quādam logica. Theor

Sunt quae ad mnemonicam vocat Stri. quia oribus
 quasi seipsi inferunt debet d. problema ita e
 ambiguum et quasi in neutram partem singulari
 propendens Cap. 10. Idem adfert argumenta utroque
 huiusmodi ad quaelibet quae seipsum probant. vel refu-
 tandam uti possunt inductivam et syllogismum sub inductivam
 exempli sub syllogismo entymema quae dicitur Cap. 11
 12 14: quae tunc explicat generalia instrumenta quibus
 copia proponi. Dialecticarum primum parare primum
 e. subtrahit sub medio inveniunt e. multiplex distinctio
 e. investigatio differentiarum + notitia similitudinum.
 RESSERUS TULLIUS.

Sex proximis libris assignat loca ad inveniendam
 argumenta. prae praedicatis Dialecticis hoc ord. dicitur
 assignat loca accidentis + loca generis. 1. D. dea propin-
 6. Definitio D. annexa definitio e. 2. instruit interrogat
 et respondente utriusque officium explicat. quae satis au-

gva satis apud Forue:

IBRS ERM CH.
Duo sunt priore doceri rai om̄ gpon endi sylm̄
sophist: posteriori tradit rai eos solve n̄di

IBRS. P. 13.

Capud. 4.
Probat dari sophisti: quia ut avru aliud veru aliud
falsu ita sylm̄: Cap. 2. docet offi. sophista esse it
sapiens videatur efficere Cap. 3. gavitur fines,
sophistarum redargutio, aperte falsu paradoxu
obocimum negativu deinde dividit fallacia in
cas que in ind utroq̄ gunt et in cas que in reby
a phis sunt sita prioris generis sunt equivoatio am
phi. gontis. Diverso aucto figura dictionis q̄
terioris sunt falsa cu audentis eius quod n̄ implia
et em̄ qui dci ignorant. elenchi fallacia q̄

quentis petris principij n̄ carna ut can plu
 res in terra. unius uide Font. c. libri. 8 in instituti
 onū. Cap. 4. 5. 6. 7. priores fallae explicat. Ca.
 docet ocs illas ad fallaciam ignorationis elenchi
 reuocare. C. 9. docet cas. decept. et errorū de ignora
 tione diuinquendi multiplici ad et equiuocad ca. 10
 docet sophisticas in argumentand. pere omittere ali
 qua p̄uocō ad verū elenchi necessaria cap. 11. ut in
 qualibet scia fieri posse rod argutis sophisticas equi.
 reprehendit eos qui dicit fallacis vel in uere vel in
 iat elenchi esse voluerunt. Cap. 12. dicit sophisticū et
 tentatiuū s̄mū eundē ee ac uia ratiōe distingui d̄p
 intentiōe. C. 13. 14. 15. aperat m̄d. occurrēdi sophisticas et
 apine suo adducētū. **LIBRVS SECVNDVS**

Triplīce proponit. huius Doctrina et h̄. ra ē quia
 caret ne deceptiam a sophisticis ratiōe ne nos ipsos

248

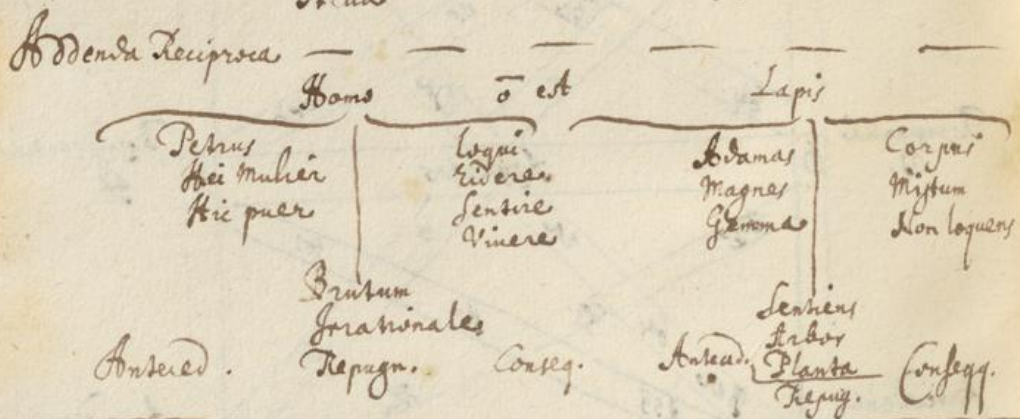
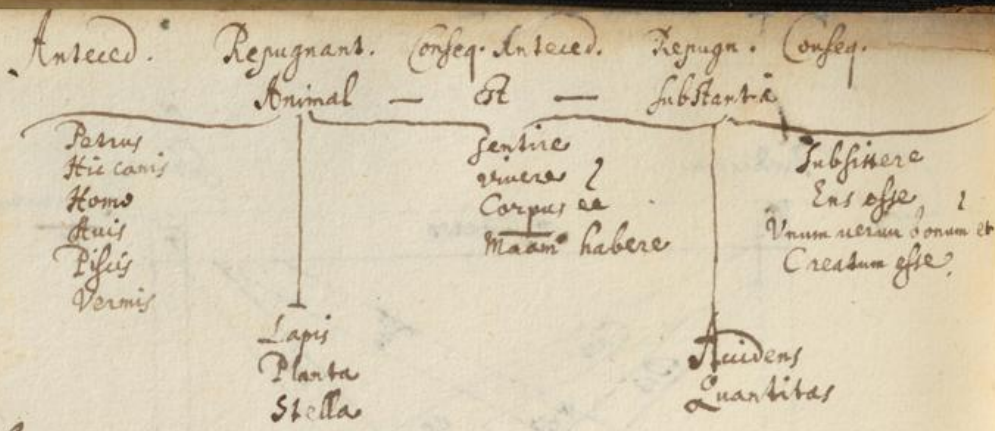

Antecedentia s. Individua et species
 Consequentia s. Genera et Differentia generum
 Repugnantia s. Disparata et opposita
 Sed Propria est Differentia positiva et Antecedentia et Conseq. fieri.

H. E. Casare Canesque Darij. Difamij.
 CASNAE. hinc CESREI RESCEP. hinc CSNEP. NISCIP
 NISNIP hinc OSROE NOSROE et ROSCOLO iungas
 Daraptia Darij Feris a Docando Festis, Feifor. Baros

Vocales hic notans Conclusionem et qdem
 A. Universalis Aff.
 E. Universalis Negat.
 I. Particulare Affirm.
 O. Particulare Negat.

syfona p. uel Initialy sillabe ut C. N. uel Finaly ut S. P.

Finaly notant S. Subiectum

P. Inadriatum

250

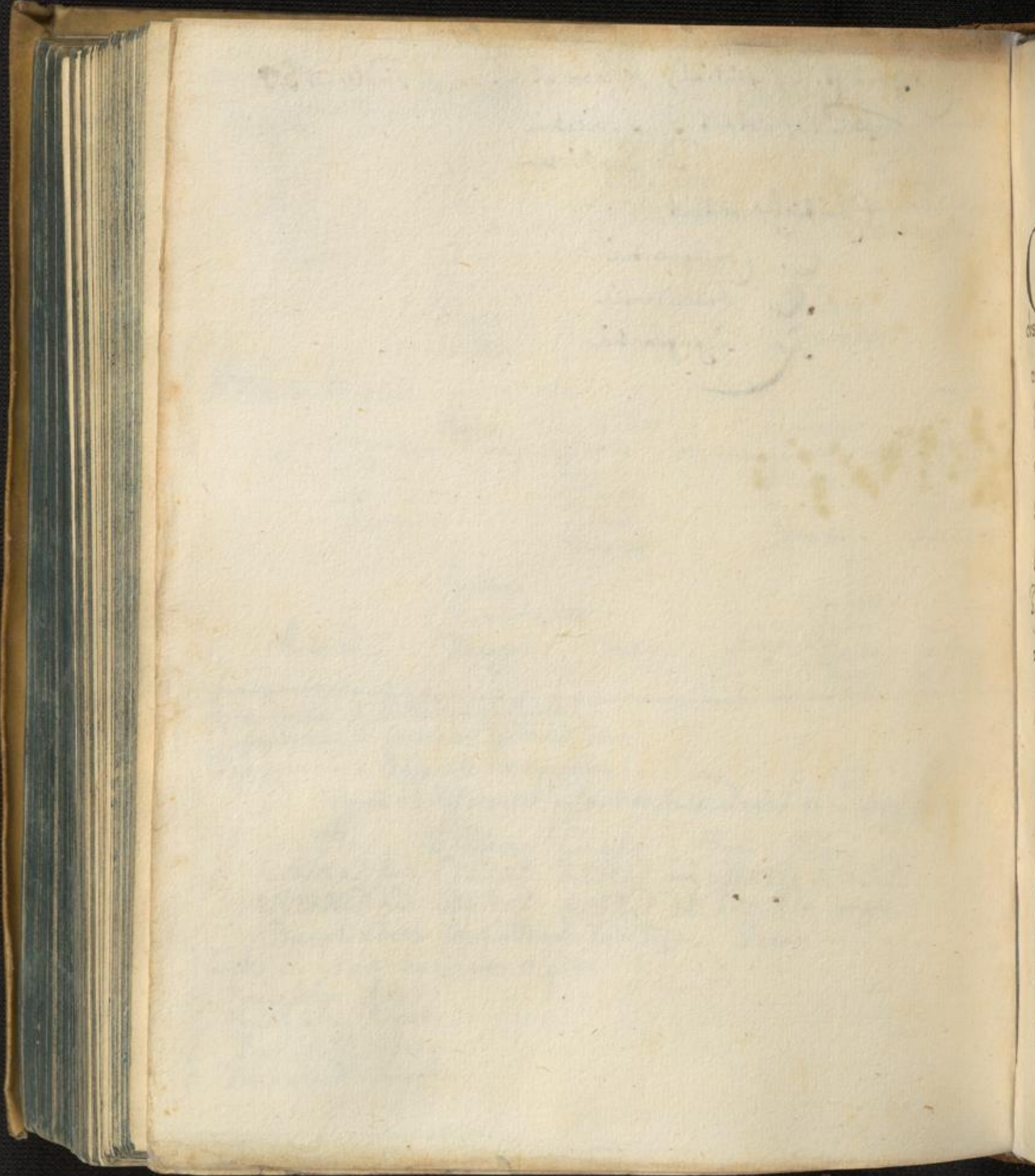
Initialy notant

C. Consequentiā

N. Antecedentiā

R. Repugnantia

COMPENDI

I

Cum verum sit illud etiam brevis esse laboro
 obscurus fio, necesse est compendia quae sunt brevi
 ora, tanto esse obscuriora. Itaque haec servient
 illi qui fontes ex quibus haec hausta sunt antequam
 erit, intellexerit et memoria mandaverit. Finis enim
 huius Synopsis est, uno quasi intuitu totius Logicae
 latis sinum campum aspiceret, et memoria consilere.
 Hoc unum moneo, unica nonnunquam dictione aut ter
 mino bene longas Difficultates comprehendendi. Ideo nil
 omittendum parva.

PROEMIALIA

Paragraphus I. Logicae definitur habitus re
 ctus operationum intellectus nostri directivus et
 duplex est, Docens et Vrens. Docens est ille ipse ha
 bitus doctrinalis qui praescribit quod sit ratio
 praecepta logicae discernendum. Vrens a est actual
 is ille discernens rationem praeceptorum usus in
 quacumque materia. Sillogismus pot

Duplex Logica
 habitus.
 . Docens et.
 . Vrens.
 Vrens vocatur
 quomodo sit di
 scernendum.
 Aliter in actuale
 discernendum dicitur

COMPENDI

potest enim in materia physica factus, et actus
elicivus a physica, directivus a logica: neque est ab
surdum ad eundem actum plures governare habitus
vs. logica, physica, primorum principiorum, quod
vorum habitum unus sit elicivus, alij dirigant

*Posunt ad eundem
actum plures
governare habitus
quorum unus
sit elicivus alij
dirigant:*

*Habitus unus et
directivus sunt unus
modo quod a diversis
officijs distat bene
minutis utitur
sunt*

*Qui elicitur actus
specie distinctus spe-
cies distincti generis
formali negator*

*Ignis est vis
quod in contrariis
venerunt una
obicitur quod
quodam modo sunt
in illis et quodam*

Para: 2: Suntne habitus ducentis ex ventis unus
et sunt unus, a distinctis officijs distinctas denomi-
nationes sortitur **C**ontra nunquid elicivus actus spe-
cie distinctus? **R**es. tant. specie materiali distinc-
tos, non autem formali, nam in se rei sunt quidem di-
stincti, non vero in esse scibili, id est in ordine ad id
em obiectum eodem modo attendendum

Para: 3: Estne logica scientia? **R**es. in a priori scien-
tificae versatur circa obiectum **C**ontra etiam **A**betu-
rica quaedam demonstrat **R**es. tales demonstratives
sunt actus logicae mentis. **A**t idem dicam de physici
demonstratio. **R**es. alia est ratio, nam physica syllogis-
mos facit tantum dirigis ad normam logicam, et pro-
cedit per causas, id est ex indivisibilibus partibus autem omni-

aliquando demonstrationes faciunt, id est illis per
 accidens: **Q**uæres estne logica vrens scia. **R**es. spe
 cificatiue, non reduplicatiue. **C**ontra logica vrens
 versatur tantum circa singularia. **R**es. Cuius specifica
 tiue, sed reduplicatiue. **D**einde, vrens mediate id
 est, per actus versatur circa singularia, licet talis sit
 habitus, qui inclinatur ad actus in communi, quod gignit
 omnibus habitibus, et si non possit exire in adum illam
 inclinationis, nisi per actum particularem. **D**e his
 logica vrens non habet certum obiectum. **R**es. neque
 habet enim tres operationes intellectus. **A**d
 vrens non demonstrat proprietatem de eis. **R**es
 ideo vrens non est sciencia.

²
 Logica vrens
 est vrens specifi
 cative non vrens
 reduplicatiue
 Quod vrens in
 gularia versatur
 hoc facit speci
 ficatiue non
 reduplicatiue
 Logica vrens
 habet certum
 obiectum in
 operationes in
 tellectus.

Par. 4 estne logica ars. est ars late sumendo
 stricte non est nam ars sua non demonstrat ex
 insuito ei per se, sed tantum per accidens.
 quod non facit logica, ars praterca vere vi
 tur causa exterior ad probandum. **Q**uæres quo
 modo res, uniuersalia, obiecta, sint æterna. **R**es
 formaliter non sunt æterna, id est ratio intentio

Logica est ars
 late sumendo
 non xri de qd
 ars sua non
 demonstrat per
 se et ex insuito
 sed tantum per
 accidens

Res vera
obiecta non sunt
eterna formaliter
sed materialiter
non secundum
essentiam tamen
sed secundum
accidens

De not

Heret. Beating
laribus sciam
ut de hoc hoc
sola n. e non
qua talia sunt
sed ut substant
naris specificis
parca e. v. v.
nec cum prin
cipaliter spectat
obst. ut di. for
stra hoc fieret
gubernat quod
habitus partialis
specularis ad
moralia in n. oblat

naliter accepta sed materialiter, non secundum
existentiam tamen, sed secundum essentiam. **Q**ue
res quomodo res sint obiecta scientiarum in
uniuersali RES. ut uniuersalia non logica, sed
metaphysica, id est ut naturae abstractae sine
differentiis indiuiduantibus concipiuntur
ita sunt obiecta scientiarum. **D**ES nunquid

habeo de hoc homine et solo scientiam, quod
lucet? RES. habes non ut hic sol est sed ut sub
stantia naturae specificae: **Q**uaeres an logica sit
practica RES ita quia principaliter spectat
apud **A**t dantur in ea habitus partiales spe
culariui RES. id non obstat potest enim scien
tia aliqua esse practica et speculativa simul
secundum partes quando praesertim illa ad
se se ordinantur

Para: s. obiectum proximum logica non sunt
res omnes neque uoces quae tractantur per accidens
NOTA quaedam sunt perfectiones operationum
intellectus. v. g. ut res cognoscantur distincte

ut uere, ut ordinate, quibus perfectionibus
 uitatur confusio, falsitas ignorantia. **Quæres** Obiectum
 quod formale obiectum Logicæ. **RES** tres opera- formale Logicæ
sunt tres opera-
tiones intellectus
ut aliarum qd
nuntius
 tiones intellectus ut aliarum genitricis. **RES**
DE quia præ alijs scientijs hæc est apertior
 et in re dubia certior. **DE** **RES** duæ primæ ope-
 rationes referuntur ad tertiam, ergo tertia
 sola est Obiectum. **RES** refertur non ex
 natura sua sed ex intentione operantis.
 Etenim tertia impossibilis posset ad huc
 tertia considerati secunda. **NOTA** directi-
 vitas duplex est una physica, et naturalis
 quam habent operationes ex natura sua ut
 sint directiue aliarum; altera artificialis scilicet
 logica quam accipiunt per præcepta logicæ
 sunt enim quadam artificialia in operationibus
 ut coniunctio talis propositionis cum tali facit
 consequentiam talem: quadam mere physica
 quod secunda operatio uere aliquid enunciat

Directiuitas
 duplex e una
 Physica et nat
 alia quam ope-
 rationes ex natura
 sua optinent
 Altera arti-
 ficialis scilicet
 logica quam
 per præcepta
 logica acci-
 piunt

DE operationes sunt natura sua directae et
 directrices ergo non diripiuntur a logica Res
 sunt directae in uniuersali non in partu. Contra
 quod conuenit rei uniuersali etiam particulari
 quod conuenit rei uniuersali in suppositione sim
 plici id est pro natura communi neque quod con
 uenit in suppositione personali id etiam conuenit
 particulari concedo

*Ad uerba opera:
 In rebus autem non
 in uisibili non
 in particulari
 sunt directae*

*Nota quod quod
 rei uniuersali id
 uenit etiam per
 particulari. In
 in suppositione simp
 negatiua. In sup
 positioe perso
 nali conceditur*

*Ex his ratio
 quod rei tantum
 obiectiue esse
 in intellectu*

*Quia ad ea
 fieri causam
 habere
 In effectibus
 autem similitudin
 rariis*

Pars 6: circueus rationis Nota primo defie
 hic quod tantum habet obiectiue esse in intellectu
 secundo cum dicitur esse fieri causam habere
 intellige similitudinariis. d. admittere potest hanc
 locutionem rationis intelligitur nil aliud signifi
 catur quam intellectus notus potest uersari circa
 ea id quod non est uere sed tan. similitudin
 arie 4. non potest dari conceptus uniuocus et
 et enti rationis cum non sit ratio substantiae gn
 is utriusque. **DE** an intellectus fallat faciundo

ens rationis et rem falso apprehendendo RES
 non, est enim tantum materialis error cum sit
 sine iudicio hoc non ens, esse ens. s. ens rationis
 non potest predicari de vero ente predica
 tione propria, potest tamen impropria qd
 notatiua, cum scilicet connotatur absentia
 entis per modum forma accepta. itaqz non
 ens simpliciter non potest his terminis de
 vero ente predicari quia significat enti
 atem simpliciter, non ens autem certum,
 potest predicari, quia significat entia
 rem rdum quid vnde hoc petrus e n ens
 falsa e, petrus est cecus vera: significat
 enim petrum esse eam rem qua carcat for
 ma uisuitatis **Q. IIII.** An esse pred. et
 subiectum sit esse entia rationis RES. inten
 tionaliter non sunt rdo intentionaliter qd de
 rata sunt entia rationis ex quo patet ens

f.
 Neg. intellectus
 fallit rem
 aliter apprehe
 dendo quam est
 cum tantum
 sit materialis
 error
 Ens rationis pos
 set predicari de
 vero ente predi
 catione impropria
 notatiua.

Non ens simpli
 citer n potest
 cari de vero ente
 qd significat non
 entitatem simpl
 citer

Non ens certu
 est d determinat
 predicari pot
 de vero ente qu
 significat entia
 rem rdum quid

Esse dicitur
 et subiectum
 sunt entia rationis
 qd crata rdo
 intentionaliter

Subiecta est pro
dicata quod est
intentionaliter
presentia in
logica hoc est
tantum deatio
naturaliter attribui
turb

Et in casu
Logica fit per
reflexionem ali
non

Nb.
Illa que rebus
conueniunt que
conditio conue
niunt

rationis non esse obiectum logica quia subiec
et predicata ex natura sua habent proprie
tatem quam considerat logica et dicitur intentio
naliter autem spectat Considerantur etia
a logica sed tantum occasionaliter Quare
an ens rationem fiat per reflexionem. Res
ens rationis logicum fit per reflexionem ali
a non, nam que rebus conueniunt, uel considera
tur ut illis conueniunt ex propria natura ut
esse animalis. q. uel ex modo concipiendi tant
ut esse genus subiectum predicatum: que i
modo concipiuntur spectantur ad primas
intentiones quas et modo ad etas et sunt
entia rationis logica id est fitur cum aliquo
fundamento et ideo proprie non dicuntur
pure ficta sicut chymera et similia que non
sunt entia rationis logica. entia autem rationis
logica triplicia sunt, priuationes, negationes

relationes rationis quas tamen omnia tunc tandem
dicuntur entia rationis cum per modum positivi
entis concipiuntur. verum quo spectat ebymeras
verbi causa RES. ad entia rationis logica non spec-
tat **UTRUM** sit esse directivum in operationibus
intellectus sui aliquid distinctum ab illis an vero
sit ens rationis RES. est aliquid a ratione distinctum
non tamen est ens rationis non enim necesse est
ut passio re distinguatur a subiecto ut patet
in ente eiusque passionibus in Deo eiusque attributi

omnia entia
logica tripli-
cia sunt
Privativa
Negativa
Positiva
quod modum posi-
tivi entis gra-
viter

UNIVERSALIA

IN GENERE

PARA. obiectum Isagoges est uniuersale por-
tius quam predicabile quia etsi fere idem
sint tamen significatiuus dicitur uniuersale
OBES ergo uel uniuersale materialiter uel
formaliter est obiectum, non materialiter quia

Obiectum
Isagoges est uni-
uersale potius
quam predica-
bile cup signi-
ficatiuus dicitur

quia sic est individua non formaliter quia sic
 est ens rationis. **RES** sicut postea definitur sic
 hic est obiectum, definitur autem natura **RES** ut
 ut substans rebus inuentibus, quomodo nec est re
 universale formaliter nec materialiter sed nat
 ura precise considerata, ut conuenit illi edant
 tentio. **UT RES** an in definitione uniuersalis de
 finiat ut relatiuum, an absolutum. **RES** ut
 relatiuum, quia est essentialiter relatiuum, defini
 nitur autem uniuersale id quod aptum est pred
 icari de multis, hic suble uniuoce ~~et~~ ~~excludatur~~ ~~vox~~
~~propria~~ ~~Joannis~~, non in dicitur de pluribus uniuoce
 diuisim, excludere communia ut populus, quod non
 predicatur de singulis De pluribus aut multis id
 est simul sumptis, ut excludatur **RES** quia tres
 personae simul non sunt tres sed debent in resales.
 natura esse multiplicabiles in naturas singulares.

Est autem
 natura precise
 considerata
 ut conuenit
 illi secunda
 tenentis ubi
 (C. eadem m.)

Verale enim
 ab hoc est de
 latium de
 finitur quod
 quod aptum
 predicari de
 multis uniuoce
 a diuisim
 uniuoce
 ut excludatur
 vox propria
 Joannis in dicitur
 de pluribus
 uniuoce
 diuisim ut ex
 cludatur quia
 velut populus quod
 non predicatur de
 singulis

inter se distinctas. vide Dialoqui tractatv. j. parte
 1^a capite primo **Q**UÆRES An datur res aliqua
 uniuersalis. **R**ESPON. hac propositio ambigua est
 si sensus est an datur aliqua res existens quæ
 sit uniuersalis, non datur res uniuersalis si in-
 telligatur natura concepta quæ sit, non sit me-
 ta. **S**icuti scilicet habeat indiuidua aut habere
 possit in quibus existat, datur res uniuersalis
 mediato existens, Contra si quomodocumque det
 res uniuersalis illa loco et tempore definitur
RES. via scilicet per sua indiuidua, seu media-
 te

Paraly: **R**edus: datur ne ante operationem
 intellectus **R**ES. non. alioquin una natura in
 multis existeret, separata à singulis **R**ES
 ergo uniuersale est tantum conceptus in mento

Quomodocumque
 datur res uniuersalis
 illa loco et tempore
 definitur
 per sua indiuidua
 seu mediato

Inter op. intellectus
 non datur uniuersale
 alioquin una natura
 in multis existeret
 res separata à
 singulis

factus, IES non, sed est natura conceptual sine
 Differentiis indiuiduantibus, addita vniversa-
 litate seu rebus intentione, IES ergo natura
 non potest fieri vniversalis a IES. a parte rei
 concedo per intellectum non potest nego. id est
 non potest concipi nego IES natura ante in-
 tellectum e definibilis ergo vniversalis: est de-
 finibilis remoto tantum; seu radicaliter, seu
 fundamenta liter, non formaliter et proxime.
 IES natura contracta et abstracta eade
 est, ergo si natura concreta est ante intellectum
 ergo est abstracta IES. argumentatio haec non
 est bona quia est aro ad modum eadem sed
 non eodem modo, scilicet cum vniversalitate
 seu abstractione IES intellectus addit
 natura unitatem et apud diuina, quorum

Veritas est quod
 conceptus in mente
 formati sed
 e natura concepta
 sine differentiis
 indiuiduantibus
 addita vniversa-
 litate

Natura a parte
 rei in opinio
 non potest fieri
 vniversalis sed
 intellectus com-
 mode potest
 potest a gigni
 Natura ante
 intellectum
 e definibilis
 remoto tan-
 tum sed a proxi-
 me.
 haec fraudem
 ostendunt

neutrum est positivum, RES. satis est quod utrumque in obliquo inferat formam est enim sensus natura est res, *car* est tali visione aut tali *re* pugnancia, D. C. S. natura ex se non est singularis, ergo universalis, RES. natura ex se *ut* existens est *ut* singularis, natura vero absolute spectata ex se, nec universalis, nec particularis, siue singularis, sed indifferens ad utrumque, contra inter contradictoria non datur medium, ergo nec inter universale et particulare, RES. inter contradictoria absolute sumpta concedo, cum reduplicative sumpta nego, Homo enim vel est albus vel non albus, Homo vero ex se, nec est albus nec non albus, D. C. S. singularitas est accidens naturae, ergo natura est prior illa, RES. est acci-

Natura (ut existens est) est singularis
 Absolutè vero spectata nec est universalis nec particularis sed indifferens ad utrumque.

Inter gradus boni absolute sumpta datur medium cum reduplicative sumpta non datur.

Singularis
e' accidens
natura non con
tracta sed ab
tracta

¶ Homo sit
Species n' rufi
est petrum
et paulum
existere nec
ne cogitante
deesse n' hie
vobis et ab
causis

Cum dico
est h' h' h'
predicatur
quidem v' r' u'
se, sed non
relativ'

Obiect' q' ter
minative spe
cificat poten
tiam q' debet
e' p' r' u' acti
potentia sed
q' d' e' f' u' r' u'

lens natura ergo natura est prior illa Res
non contracta sed abstracta Contra ergo
abstractio est prior Res ratione concedo
RES ut homo sit species satis est petrum et
paulum existere nomine cogitante RES nego
assumptum hic n' deesse unitas et abstrac
tio DEES cum dico petrus est homo si pred
icatur universale ergo petrus est universi
alissi singulare ergo est predicatio nomi
nica RES predicatur universale non tamen
uniuersaliter, ut a non sit identica sufficit
distinctio rationis DEES in obiectum debe
t esse prius potentia actione, quia obiectum
specificat potentiam RES obiectum quod
terminative specificat debet hancquam ee

prius, sed quod effectivius **DES** si ergo tot v
 niversalia quod intellectus sic quilibet intel
 lectus facit unum **DES** non sequitur neqz omni
 tot sunt visibilia quod visiones **DES** nun
 quid petrus et paulus ante operationem habi
 ent unam naturam **RES** similem tantum. At eti
 am habent unam ^{R.} essentiam non habent unam
 abstractam communem utriqz sed tantum sim
 ilem unus alteri. Contra ante operationem
 petrus et paulus vel habent unam essentia
 vel differunt essentialiter hic non datur
 medium **RES** neqz assumptum neqz omni
 vnum sunt essentialiter ut hic sumitur et
 unitur essentia scilicet pro essentia ab
 stracta neqz differunt essentialiter hoc
 modo.

8.

Non sunt tot
 verba quod
 in universis neqz
 eorum sequitur
 si non tot sunt
 visibilia quod
 visibilia

Petrus et Paulus
 ante oper. n.
 haent unam
 naturam sed si
 similem tantum
 post ratio etiam
 erit de essentia

Petrus et Paulus
 si sunt una esse
 n. aliter neqz ita
 differunt
 haent essentia
 maiori hinc
 penitente n.
 miles

sed habent essentias materiales pro entita
te similes sicut non sequitur angelus est indi
uisus quantitatively ergo est vnus quantitati
ue quia non est capax quantitatis ita non
sequitur natura ex se est singularis ergo
aut vniuersalis quia ex se neutrum illi
conuenit

Para: et dicitur qualis vnitas requiritur ad
vniuersalem? RES. imprimis indiuidualis et
transcendentalis non sufficit quia hae etiam
indiuiduis conuenit sicut et formalis requi
ritur ergo vniuersalis siue abstractionis quae
est in diuisio rei aut naturae in plures naturas
similes sub eodem nomine et definitione e
habentis aptitud: ut diuidi possit. **Q**uia
an vnitas formalis conueniat rebus ante oper

intellectus RES. via quia unitas formalis
 comitatur omni ens suo uniuersale suo partic
 ulare Contra ens non conuenit natura abstrac
 ta RES. nilominus conuenit illi per rationem
 qua responsio supponit indiuiduum supra natu
 ram communem auctore aliquid reale rat
 ione distinctum.

Para. 4. qualis aptitudo conuenit uniuers
 ali RES. aptitudo illa est non respon
 soria natura abstracta, ut dicatur de
 multis, tanquam una, non est itaq; realis ali
 qua proprietas, natura inherens, eius funda
 mentum est quia inferiora ita sunt limitata, natura
 ut secum compati possint plures naturas simi
 les Contra natura etiam ante operationem ha
 bet aptitudinem illam RES habet remote non prox.

Quare cum illa aptitudo sui potentia
quis sit eius actus RES. actus eius est non
inexistentia, sed identitas, tunc autem
existentiam superiora inferioribus idon-
tificantur. **SICUT** plerumque universali-
a non sunt inferioribus per identitatem
sed per informativum, neque enim albedo
et Socrates identificantur, sed quod
predicantur, sed potius hic sensus est
albedo est forma in Socrate existens
SICUT etsi universale sapor non contineat totam
naturam inferiorem, quod in genere, differens
proprio accidente, cernitur nam Genus pr-
edicatur incomplete Differentia partem
dicit accidens et proprium formam dicunt

sola species totam naturam iam tamen à Phil
 osophis sumitur ut connotando totum importet
 id eoq; predicatioes exercentur in concreto
 ut sensus sit petrus est albus, id est petrus est
 idem quod hoc album, licet in abstracto falsum
 sit petrus est albedo. ¶

Parag: s. qua abstractione fiat universale. ¶
 Et Comparatiua. **NOTA** offerri se canis de
 lo, oculus elicit uisionem. ¶ **Oculo ad sensum**
 communem, per neruum opticum, fertur species
 canem representans hinc exceditur alia spec
 ad phantasiam, cum qua **Intellectus ag**
 ens facit aliam similitud. uel speciem atq; ita
 intellectus patiens recipit speciem differentis
 sine indiuiduanibus ita fit abstractio. ¶ **INTERES**

*Nota qua
 ratione fiat
 Abstractio
 Universalis*

Estne iam perfectum vniuersale RES. non o^{per}
 est enim operatione reflexa ad sua inferiora
 qua posita iam est vniuersale logicum anto erat
 metaphysicum, ex quo colligit vniuersale parti
 ci intoll^{er} patione. **Q**UAE RES nunquid ante op
 natura est apta predicari: respondeo re
 mote tantum. **Q**UAE RES una cum vniuersa
 litate predicatur vniuersalitas RES. **Q**UAE
 Et cum predicatur vniuersale predicatur
 natura secundum se, abstrahendo a modo
 quo inest, vniuersalia autem est conditio
 sine qua non, sicut ipsa non predicatur
QUAE RES. **Q**UAE RES. ego vniuersale tria. **Q**UAE ope
 ratione intellectus RES. non sed prima, nam
 cum dicitur vniuersale absolui cognitione q̄
 paratiua, intellectus ḡnoscit vniuersale in re

Nota apta
 e predicari
 ante opera
 rionem ad
 remote tria.

dinc ad multa, nil interim affirmando;

II.

Parag. 6. in quo sita est essentia universa-
lis RES. in predicabilitate, ita ut acva-
lis predicatio, sive proprietas, ratio pro-
prietas debet advenire essentia constan-
tia, sed predicabilitas non advenit uni-
versali neque potest concipi universaliter
obijcunt natura prius inest quam sit pred-
icabilis RES. prius inest, sed non ut una
sive universaliter. itaque inesse universa-
liter, et predicabile esse, proximo sunt id-
em. obijcunt observatio quando universaliter
venire dicuntur quia omnibus realibus quod per-
tinet, ut existere, esse corporum intellige-
dum, mediante per individua, et materiali-
tatem sumptis, non formaliter, sed ratione

Essentia
universalis
ita est in p-
dicabilitate

obijcunt

Resolutio

DE GENERE

Paras: vs. quid definitio. Definitione gen
Nota in omni praedicatione tria sunt observ
anda, Natura quae de alio affirmatur id est caus
a et fundamentum praedicationis, quae e
identitas praedicti et subiecti, 3 formatio
ratio, id est praedicabilitas. Nota Et. quando
audens definitio in concreto, non desinit
natura idem se, sed ut subest illi audienti,
ut dicitur cum Genes, et cetera universalis in
audientia concreta, quae ut dicitur illa etiam
si definitio. Respondeo definitio generis
et ceterarum universalium, definitio natura
non idem se, sed ut substrata e secunda intentio
seu Natura ut quod, id est intentio ut quod e

Quæritur An ergo Desinitio sit essentialis?

RESPON. late sumpto nomine essentialis, prout
 etiam continet genus analogum. Quæritur
 quale prædicabile seu universalis non sunt
 Contra Desinitioem, q̄ desinitioem n̄ est unum,
 est enim præpositio ex secunda intentione et
 natura, RESPON. est sufficiens unitas, quia
 natura se habet in materia, secundam naturam
 forma, aliter non consideratur sed tanquam
 aggregatum, sed tanquam includens unum
 in ordine ad aliud, quæ autem hoc modo præ
 dicantur non censentur aggregata, alioquin
 Homo esset aggregatum. Desinitioem prædicabile præ
 dicatur de substantia, genere, genere, relative, ergo de Di
 ferentijs generum, sive genere RESPON. autem
 aliter, non vero in genere, nam substantia est generis,

est predicatio accidentalis, quia genus huius acci-
piuntur secundo intentione uoluntate, & natura secundum
se conuenit predicari, ergo natura secundum se
conuenit Definitio RESPOND. non conuenit natura
secundum se natura ut substantia, etc. intentione uoluntate
QUESTIO etiam secunda intentione ut definit
RESPOND. tantum ut EVO

Parag. 2. dicitur. Genus in genere complete predicatur
Nota genus consideratur ut totum aut ualeat id est
ut constat ex genere et diffra constat ut ualeat uel ut
totum potentiale id est ut potentia continet se
et diffra inferiores ad quas contrahitur Nota
id est huius dicitur totum completum id quod est totum
actuale id est quod habet partes essentiales actu totum
a potentiale quod dicitur quod est tota euentia sed
secundum quod actu idem quod potentia ita
actuale dicitur quidem totum huius sed idem quod dicitur

ē autē secundum quod rationalis ē potentia
 Hinc totum actuale est quod completum totum
 potentiale est quod incompletum Nunc RESPO:
 genus predicari ut totum potentiale et conseq:
 uenter incompletum unde soluitur illa obiectio pars
 non predicatur de toto inrecto distingo pars me:
 ta physica quae ē totum potentiale nego pars
 physica concedo non ē autem ad mittendum quod
 vrgent aliqui genus predicari ut partem cum ne:
 quidem predicatur ut pars potentialis cum nō dicit
 Homo est animal non est leuiss homo est pars animalis
 Sed hic homo est id quod hoc animal NOTA in
 definitiōe intelligi potest genus de speciebus pra:
 dicari immediate nam de indiuiduis predicatur
 mediante specie QUARE cum oīa predicabilia
 dicant totam naturam cum inrecto predicatur
 et omnia dicant naturam explicitē totam naturam et
 consequenter explete dicant RESPO: SED nō oīa co

Dem modo utam Naturam significant. nam Species
utam significat explicitè Proprium quidem et
accidens utam Naturam quidem sed implicitè
Subiectum si animal genus explicitè significat
naturam implicitè rationale contrarium est
rationali hoc n̄ significat explicitè rationale
implicitè ad id sola utaq; species complete pre
dicatur D S C E S etiam Species non dicit utam
naturam, cum non dicat Difrā individuantem,
illa Difrā non est essentialis speciei sed indivi
duo, Quae si non desumitur à gradu exendi sed
tantum ab entitate existente, estq; tant. materialis
utq; duo individua differunt essentialiter, idē
materialiter, siue quod idem ē, duā sunt entitates
D S C E S Genus predicatur de Difrā sub essen
tiali, ergo eam continet PERSONA vel Difrā

accipitur formaliter pro gradu tant differenti
ali, id est rationalitate, et tunc per accidens et im
proprie predicatur. De ea genus, vel accipitur
pro rationali in concreto, et sic convenit cum specie
et sic continet GENUS

DE SPECIE

Parag: ipsa Definitio nota ex dialectica GENUS
qua sint species specialissima RES species subijci
bilis tantum dicitur qua respectu superiorum est species
respectu inferiorum genus ut dicitur predicabilis
tantum ut rationale, quod respectu huius et illius est spe
ciem respectu superioris species subijcibilis et predi
cabilis simul dicitur species intima qua est inter sum
mum genus collocantur et spe. infimam vocantur
ita et species altera species infima species speci
alissima GENUS species subijcibilis et ve
sale RES ita an etiam qua subijcibilis est dicitur

RESPONDEO Non quia si non est predicabilis
SPECIES subijcibilis predicatur de hac et
alia subijcibili RESPON non ut subijcibilis SPECIES
species ut subijcibilis non est universale ergo non pot
est dicatur RESPON est universale Metaphysicum
IURE RESPON ~~genus~~ ~~quod~~ ~~relativum~~ referat
ad speciem et individuum RESPON una et eadem ~~quod~~
quod termini sunt subordinari non ut pater ad filium
Natura que species et genus denominantur quod
conservari in uno inferiori quia natura universalis
non differt re ab individuo sedum relativis nec genus
nec species in uno inferiori conservari possunt quia
quod natura universalis non differt re ab individuo sed
dum relativis nec genus nec species in uno individuo
conservari possunt quia sunt relativis quia habent quod
correlativum plura et universalis logica naturam
requirit plura existantia inferiora et genus

et totum quod ~~essentiale~~ ~~monitum~~ requirit duas species
 divisibiles quia est divisibile per duas oppositas
 et tam genus et species sunt partes actuales non hinc
 opus pluribus ~~si utrumque~~ ~~eorum~~ ~~idem~~ ~~perfecti~~ ~~idem~~ ~~se~~
 mater genus non potest in una servari specie sp.
 potest in uno individuo servari quia genus in
 a specie non hinc ~~idem~~ ~~perfecti~~ ~~idem~~ essentialem LV
AERES AX potest ab omnibus individuis abstracti una
 natura specifica RESLON ita nisi implicet dari
 plura individua VAERES AX omnia individua
 eisdem speciei sunt eisdem perfectionis essenti
alis RESLON ut si de substantiis dicitur sermo e
 nam qualitates intendi et remitti possunt quam
 vis et suo modo in ipsis veridicetur omnis autem si
 veritas operationum ad perfectiorem accidentalem
 potentiarum et similium reduci possunt ☉

quid naturam communem contrahit ad unum licet
 aucterminate

DIFFERENTIA

DIFFERENTIA ut rationale corporeum huius
 adferantur et Definiuntur ut substantia eda inter
 id est quia intellectus illa apprehendit tanquam unum
 aptum predicari de multis in quale essentialiter
GENERES quomodo dividitur Generes per Diffra
 cum essentia rei sit indivisibilis **R**ESPON. essentia
 complete concepta consistit in Indivisibili deinde
 essentia est divisibilis metaphysice id est inada qua
 est quae quibus admittit Diffra triplex est vel n. res
 Differentia essentialis et est Propriissima vel accidentis
 necessariis et est propria vel non necessariis et est
 Communis quae Divisio est analogia cum ratio Diffra
 tantum propriissime striate conveniat **G**ENERES

HAEC RES quod est predicari in quale quod RES
est predicari ut formam adiacentem ut excludatur
ut excludatur **GENUS** quod est ut predicari per
modum forme sed non adiacentis sed subsistentis ☺

PARAGR: et hoc ad Differentia ex genere generis
conducit Sitque realis id est an genus et Differentia
realiter distinguantur RES ILL. Inter oes hos gr
adus metaphysicos genus Differentia propriam
non est distinctio realis sed rationis tantum sunt
enim idem unitatis singulari singulari nam
de his loquimur de idem individuum contractis
fundamentis autem est quod intellectus noster
hominem rationalem sensibilem uno actu intelligere
non potest ideo si petrum intelligit ut est principium
sentienti format conceptum communem animalis
ut est principium sentiendi intelligendi format.

format conceptum rationalis ut negat andi uiuen-
 tis. ut subsistendi substantia. **DES** Genus
 non includit conceptum Differentia ergo non sunt
 idem **RES** Genus gradum nego abstractum
 per rationem concedo Si misericordia Dei non
 includit conceptum bonitatis et tamen res sunt
 idem **Contra** si rationale et animal sunt idem
 ergo et irrationale et animal sunt idem **RES**
 rationale et animal gradum non est abstractum et
 irrationale: **DES** gradus differentialis re-
 vera addit genus definitiuen Ergo distinctio non
 non est rationis: sublata ratione idem sunt
DES rationale non est distinctum ab animali **DES**
 ubi est animal ibi et rationale in equo est animal
 ergo in equo est rationale **RES**. ubi est animal gradu
 ad rationale ibi est rationale **DES** metaphysica

sunt idem

positio tantum. Et ratio nō ergo non repugnat deo
RESPOND. nego consequentiam quia dicit contract
idem et imperfectum. S. G. S. Socrates. S. H. o.
non ē predicatio in eadem ergo predicatum et sub
iectum differunt. R. E. D. D. ratio nō nō satis
Et ut proportio non sit identica. I. V. T. R. I. S. S. A.
Dif. ē essentialis suscipiant magis minus. R. E.
D. D. non essentialis nō consistunt. In indivisibili
nam nisi volumus disputare de homine. Item qua
litates suscipiant magis et minus quoad entitatem
non quoad essentiam. nigr. nō albedo ē magis albedo
sed album ē magis album ergo etiam substantia
suscipiunt magis et minus si huiusmodi magis et
* ē suscipere plus entitatis. R. E. D. D. substantia
non suscipit plus intensivē sed extensivē. Fragilla
tantum Dif. ē possunt dicere suscipere magis quam

genera et species suscipiunt magis et minus
 e qualitates

Parav: **SVS** **VERRES** **AN** Genus continet
 aut Differentias se includentia aut Differentie
 Genus **AN** neutrum alioquin animalia
 simul ratio. et irrationale et Differentia est
 species si continet et genus **AN** animal
 predicatur de rationali ergo illi inest pro respo
 sione **AN** Differentia accipiuntur aliquando
 materialiter ut includunt genus speciem aliqua
 formaliter pro gradu tant. **AN** sententia et tam
 in genere prior ratione vera e predicatio sed
 e in omni identico quia haec materialiter sunt plura
 in **AN** sententia formalis falsa e neq n rationale formalis
AN aut id e conceptus rationalis non includit **AN** conceptu
 irrationalis **VERRES**

VERBA superiores Differentia de inferi
dicantur tanquam genera **RES** non sunt enim
hae predicatōes indirecte et laterales imo formali
falsae? **DE PROPRIO**

PARADOXA pro quod predicatur de multis accidens
et tanquam a natura dimanans quod definitur ut
cetera convenit natura ut sibi et ita intentioni
VERBA quoniam illa necessitas quod proprium
venit natura cum dicitur destrui essentiam si propri-
tas tollatur **RES** essentia hic dupliciter destruitur
primo cum negatur predicatum generale ita ratio
cum negatur id quod necessariam connexionem habet
cum tali essentia ut si negatur de subiecto consequens
destruitur essentia subiecti itaque in hoc etiam propria
accidens est pro: Distinguitur quod propter abesse
ita nulla habet rationem ad causas extrinsecas accidens a

conuenit subiecto propter causas extrinsecas ut calore
 Frigus complexiōem possum enim nigrum De coloris
 nigrare & alia euentia non sunt risibilia De hoc ☹

QUESTIO

Parag: Eius respectu quorum proprium est risibile
 Ad id uerum ne sit species RESPON. non ratione spe-
 ciei quia species non nimis late patet sed indiuiduorum
 haec non sunt plura **QUESTIO** proprium in abstracto
 faciat quantum uniuersale RESPON. non sed in genere
 risibilitatis non respectu huius et illius est species
QUESTIO quodammodo ergo predicabilis est haec homo est ri-
 sibile RESPON. si dicitur haec homo est species quia
 utrumque formaliter aui praei **QUESTIO** proprium est
 accidens quomodo ergo potest predicari ut de se
 in concreto RESPON. proprium in abstracto accidens
 cum a predicatur in concreto predicatur ratione
 entitatis ut sentitur sit haec res quae est risibile **QUESTIO**
 non a haec forma risibilis est homo **QUESTIO**

Propriam quomodo scripiat magis et minus. Respon
non a qui magis videt id ad instrumentorum bonita
tem pertinet.

ACCID

Nota. Accidens duplex est predicamentale quod
ad sui naturalem existentiam requirit subiectum in
intentionis predicabile quod de subiecto accidens alit
et contingenter predicatur sive ut subiecta sive
accidens ut resarum est lignum e accidens predi
cabilis et predicamentale accidens spectat et tam p
roprium quomodo accidens predicabilis. Haec inter
ceteras dicitur. Definitio difficultis accidens e quod
potest abesse et adesse sine subiecti corruptione. Dicit
sui ead haec accidens aliud se parabile aliud insepa
rabile ubi observat. Definitio intelligitur de presen
tia et separative reali divisione de ratione. Contra
accidens rationis ut ratio intentiones pertinent ad

ad

ad hoc predicabile et tam. non habent realem inha-
 rentiam ergo Definitio non intelligenda e de rea-
 li inhaerentia **RESPOND.** satis est quod realis inha-
 rentia sit fundamentum reae intentionis **OBES**
 Do mors moribus **combustus** non ad sunt sine subie-
 ti corruptione **RESPOND.** morby cum durat subie-
 ctum adhuc non e corruptum dicitur tam ad
 corruptivum mors dicitur et combustio sive in fieri
 sive in facto esse non sunt in materia prima
 subiecto inhaerentia licet homo v. c. sit subiectum
 denominationis **OBES** dicitur. Accidens per intelle-
 ctum e separabile ergo mala divisio **RESPOND.** sen-
 sus est divisionis aliud e facile separabile aliud
 difficile separabile per rationem ut dicitur rei necessario
 esse non necessario conveniat **Q**
Para: **Q**uomodo sumptum accidens consistit

num' predicabile. **RESPON.** Accidens in concreto e
num' predicabile non respectu inferiorum quiddam
tunc sed respectu subiectorum a quibus abstractum
alij hoc modo bene respondent accidens abstractum a
subiectis predicatum est secundum a subiectis in
hactenus est predicabile. **RESPON.** Accidens a sub
iecto distinguitur ergo de illo non potest predicari
RESPON. Distinguo. Accidens autem in abstracto
concedo in concreto nego et distinctum e' in sub
iectis per identitates ut ut hoc album sit Indes
quod e' nix. **RESPON.** Debet ne accidens autem esse in multis
ut sit universale. **RESPON.** n' sicut n' spe' eius potest referri
ad alia' possibilis via et accidens, contra saluum e'
cygnus e' albus. **RESPON.** vera n' minus quam hoc ante christum
e' homo huma' possibilis ita cygnus e' albus albedine possibili
solum discrimen e' quod alterum sit necessarium alterum
contingens si predicatum ex natura sua sit necessarium
RESPON. Unde constat de numero universalium in
predicat.

quod vel predicatur incomplete in quod et E genus vel
 in quod complete et est species vel in quale quod et
 E differentia vel in quale accidentaliter necessario et est
 proprium vel contingens et est accidens. Contra nunquid
 etiam quodammodo quod est accidens et non recedatur ad illa
 quodammodo enim quod est accidens quod est secundum
 essentiam

Paragraphus 4. Genus universale Genus ad genus uni-
 versalia RESPOND. Genus analogum ratio gratia ratio pra-
 dicabilitatis inaequaliter participatur ab inferioribus
 quod proprium et accidens non predicantur ut superiora
 sed potius per modum identitatis nobis item E modo
 predicandi speciei quam accidentis. Contra hinc eandem
 universalis definitivem RESPOND. sed non inaequaliter per-
 ticipantur si idem non conveniunt universaliter unum
 ergo etiam homo et brutum non conveniunt unum

quod unum est altero perfectius. Respondeo. In perfectioribus
est differentia rationalitatis scilicet in universalibus
non est differentia sed ex natura accidentis quod rationem praedi-
cabilitatis participat imperfectius.

ANTEPRÆ

DISSENTIMENTA.

PARS: Ius si omnia gradicamenta ad ens apparent
equivocativem hinc si ad inferiora univocativem si substa-
ntia ad reliqua nomen ad substantiam denominativem hinc reliqua
enim nomen substantiam denominant et quod quæri debet
quomodo hæc res de se predicari debeant quibus sunt regulis
anteprædicamentibus sunt. Scilicet quibus anteprædi-
camentibus univocativem, equivocativem, denominativem. Quæ re-
gula anteprædicamentales univocative dicuntur quæ
nomen quæ raro vero substantiam nomini admodum data cadit

aequi uera quorum Nomen commune rati uero substantia^{re}
 nomini accommodata. Si uerba? Denominatiua qua ab
 aliquo nois appellari uidentur sunt solo Differentia casu
 NOTA prima per rati uem substantia intelligitur de
 finitio et essentia. Et uniuersa debent habere eandem
 definiti uem non absolute sed respecti uel rati uem
 Nominis. Si uniuersa dicitur Nomen commune uniuersa
 dicuntur res his subiecta. Item de aequi ueris dicitur
 unum quod cum aequi ueris de suis dicuntur ego primo di
 cuntur aequi ueris pure si non ego primo dicuntur
 ego primo sunt analogi aequi ueris. Definiri tant
 possunt formaliter sumpta sed in actu signato non ma
 terialiter pro aequi ueris in actu exercito. 6. Definitio
 In res uniuersitas et aequi ueris tantum idem respectu
 ad idem Nomen. Septimo conceptu obiecti uem ab forma
 lem uniuersorum esse unum dicitur. Prouti quod in qua dicitur

quod extramentem respondet conceptui Summum ¹ ~~Est~~
~~Est~~ ² ~~Est~~ Duplex est Attributionis id est quorum nomen
commune est et ratio subiecta sed diuersa secundum habi-
tationem ad eundem terminum Proportions quorum
Nomen commune et Definitio non eadem sed quaedam
proportioe similis est propter cetera discrimina ana-
logiae attributionis et proportionis quod proportioe
habet quatuor terminos Attributionis non item quod
in attributione inueniatur primarium analogatum
et quod cuius forma per se conuenit alijs per accidens
licet hoc non semper requiratur ut patet in ente
quod formam id est ens omnibus intrinsece communit
De Analogis potest esse scientia quid possunt ha-
bere unam demonstrationem sicut unam habent definiti-
onem formaliter acceptam ~~Quod~~ ~~est~~ ~~denominatio~~
primo significat formam in subiectum ~~est~~ ~~est~~ ~~est~~ ~~est~~

formam hanc enim distincte indicat nec refert quod
quod dicatur in recto dicere subiectum potest enim
et formam dicere in recto ut si dicam album & forma
in tali subiecto

Paras: & dicitur Equale Inpredicamentales sua sunt
pro quibus dicitur de subiecto Antepredicamentatiter
etiam superioris & inferioris essentialiter dicitur via ge
nus Species & differentia sed quando accidens de
substantia dicitur non dicitur dicitur sed esse in subiecto
in subiecto autem esse id est accidens & primo quod
in aliquo non est pars sed ut separari requiritur
Et ergo forma substantialis & accidens quia est in
materia et non est eius pars **RESPON.** excluduntur
partes metaphysicæ & essentielles **REGULA PRIMA**
Cum quilibet de quopiam predicatur ut subiecto
quodquid dicitur de si predicato dicitur de quovis

contento sub illi ut petrus est homo homo est animal
 ergo petrus est animal SECVNDA REGVA Di
 versorum Generum et non subalternam postora
 Diversa sunt species Differentia animalis enim diff
 erentia quibus notabile sera nulla naturalis Di
 ferentia

PRÆDICA

MENITO IN COMMV

NB
 Par: primus QVÆSTIO IN ENS sui univocum
 respectu prædicamentorum RES non sed Analogum
 ratio quia includitur in Differentijs sicut animal
 non esset univocum si contineretur in rationali
 Ita ergo creatura essent tant. analogice entia
 RESPON. non sequitur Dixerimus sepe formam pro
 priam analogati convenire omnibus intiri

intrinsecus **VERBES** **ES** dicatur univocè de
 ente existente et possibili. **RESPON.** ut scimus à eñ
 de ente nominaliter non participatib[us] sum pro no
 minatiter autem significat id quod habet essentiam
 siue possibilem siue actualem. **RES** hinc sequitur
 ergo ens et nonens his terminis dicuntur univocè
RESPON. nego assumptum Non ens enim simpliciter
 nullam habet essentiam. **Obiecta** plus distat homo exi
 stens et possibilis quam verus et pictus si ergo. **Schyl**
 dicitur analogicè ergo etiam de existente et possibi
 le. **RESPON.** distinguo. **Invenio** plus distat homo
 existens et possibilis quoad entitatem non vero quoad
 essentiam quæ eadem est utriusq[ue].

Paralogis **Prædicamentum** est alicuius summi generis
 eorum quæ sub ipso sunt realis et naturalis dispositionis.

Dicitur naturalis quidem sed arte pert. ceta. Ut
 arbor artificiosus ceta realis salt. em fundame
 taliter **QVAERES** An omnia realiter distinguitur
 Non satis e ratioe distinguere ut patet in rela
 tione et eius fundamento **RESPONDEO** Exs dividitur
 realiter ergo distinctio non est aliquo rationis
RESPONDEO: membra dividenda sunt realia sed ratio
 distinctio siue divisio realis logica non physica
QVAERES quae ponuntur in praedicamento **RE**
SPONDEO esse debent **NOTA**

Vox una et simplex; rebus conin
 na locandis — — —

Ex

RESPONDEO + Entia, per se definita realia
 Nota quia non habet simplicem, significandi
 modum. Et dicitur rationale convertitur **RESPONDEO**

Et quod ponitur in predicamento debet per modum
 simplicis naturae apprehendi **DES** ergo etiam
 Concreta excluduntur. **DES** **PM**. concreta accidentia
 excluduntur non substantiarum quia substantiarum
 Concreta significant unam essentiam in concreto **DES**
 anima hois est species ergo pars aliqua ponitur
 in predicamento. ^{ita} et similes species sunt incomplete
 Ideoque non ponuntur directe **DES** **ES** etiam homo
 artificiatum complexum compositum metaphy-
 sicum ex genere et Differentia quae non excludunt
 deinde si consideretur et constans in rebus **DES** **ES**
 horum predicamentorum ita sine dubio rejicitur
DES **ES** quod modis res ponuntur in predicamento
DES **PM** tribus directe ut summa generis et ea quae
 de ipsis inquit predicantur contra rationale et animale

25.

Ergo rationale ponitur directe RES B. D. ratio
nale dicitur gradum tantum differentialem si prae
si et formaliter spectetur quomodo etiam talis
praedicatio tota indirecte ut differentia est redu
citur ut ea quae respectum habent ad plura illa
collocantur directe modo significant per modum forme
subiectum denominationis ut excludantur denominationes
extrinsecas quae tantum habent ut forma analogica
quales etiam sunt denominationes haec est Doctorum
Magistrum quae omnia nequidem reducitur ponit
cum non significant per modum forme realis *RES*
RES haec res in concreto ponantur in abstracto
RES substantia in concreto accidentia in abstracto quid
accidentia significant per modum partis in concreto substantia
per modum partis in abstracto *RES* quod est in

sum in decem gradibus. Respondeo ens creatu ab
prehensio ab existentia

SVBSAN²

I. G. H.

Par: ^{I. G. H.} Substantia Ens per se existens alia
prima que nec est in subiecto nec de subiecto ullo dicitur
Ela in quibus prima inuenit ubi in eam significat
comprehensioem. ^{I. G. H.} prima subiecta sed magis
subiecta quam ratione subiecta quod pleribus subiectet
n. d. quod magis subiecta rdo aut non e in subiecto in
prehensio sed informationis 3 soli subiecta conueniunt esse
per se contraria ut subiecto quod et ultimo et cum vi
mutative oratio enim et opinio suscipiunt contra
ria sine sui mutative. ^{I. G. H.} proprietas et alia que
de subiecta predicantur conueniunt rdo subiecti mediate
per primas siue in actu exercito n. d. signato ^{I. G. H.}

qualis sit Divisio substantia. in primis et eadem Res.
analogi in analogata nam ratio subsistendi in actu
exercitio primo convenit primis subiectis **DE** me
bra Dividentia non sunt opposita quia si contra
Eas Res non satis cu ee disparata formaliter
Sed quomodo aliqui potest dividi in seipsum et in
ferius Res non id in divisione propria et univo
ca fieri non potest in accidentalia seu analogia non
E ab eodem v. c. sanum aliud e animatum aliud in
animatum **UT** RES quod ergo sit Divisum RES
que sunt communis substantie absolute cum sola
nitari formali Ita ut cum illo conceptu substantie
sit uniuersalis nec singulari: qua Responso gerit
est pro omnibus in quibus aliquis dividitur in
singulari et uniuersali **UT** RES Ene ille conceptus
obiectiuus vel formalis **RES**. Obiectiuus est

Imago rei intellecta In mente exigens cui responde
 conceptus communis conceptus obiectivus qui est illa
 res qua intelligitur. Huiusmodi queritur. An conceptus
 substantie sit obiectivus. An formalis. Respondeo. obiect
 ivus: contra ille conceptus non existit alias esset parti
 cularis et prima substantia. Respondeo. existit per prius
 substantiam sicut etiam in predicamento ponitur ex
 quo facile colligitur. Divisum non est summum genus neque
 primam substantiam. In Christo humanitas substantia
 in alio Respondeo. subsistit in alio ut supposito non ut in
 subiecto. In Christo substantia est subsistens ergo in com
 munitate ergo ad substantiam non communicatur prius.
 Respondeo. incommunicabilitas substantia non est illa superioris
 respectu inferioris sed forma ad substantiam ut sensus est
 quod subsistit non communicatur alteri per modum
 forma licet possit communicari per modum superioris.

27

Quod si Proprietas suscipere contraria sit
 conueniat subiecta quod dicam ent ali. RES PON. n. nam
 et iam anima suscipit contraria. Quod si an rei sub
 tra creata conueniant vniuersi RES PON. ad. Contra
 inter spiritale et corporeum non datur vniuersu
 quare n. vel illa substantia e materialis vel im
 materialis RES PON. neutrum. Contra non datur
 medium. RES PON. a parte rei non datur sed per
 intelluctum datur Substantia Indifferens qua
 per contrarietatem nunc sit materialis nunc immat.
 sicut inter rationale et irrationale a parte rei non
 datur medium et tam ad generaliter neutrum est.
 RES PON. ad. Substantia dicitur de se per se illi inest RES
 non inest in se nunc sed dicitur de se per se substantia di
 ueris per differentias contrarias Ergo substantia subiecta

Contra
 da.

e contraria RES IOD. sunt contraria non q̄b̄p̄ica
 sed meta q̄b̄y: uel negatiue non q̄b̄p̄ica? At. De vs
 ponatur in predicamento subiecti RES IOD. n̄ quia e
 infinitus simpliciter? Contra si daretur infini-
 tum corpus si poneretur erg. infinitus non obstat
 RES IOD. transeat antea. negatur consequentia?
 quia illud corpus esset infinitum tant. ubi quod
 Christus tam quod homo ponitur in predicamento
 subiecti QUAE RES cum summo genis differia
 non conuenit geres et differentia quomodo ponat
 in predicamento RES IOD. E quid completum po-
 tentiale sicut species e completum actuale?

QUANTITAS

E quia aliquid dicitur quantum ratio formalis q̄b̄s
 in hoc consistit ut ipsa habeat partem extra partem
 et sit ariam et si diuisibilis in partes quantis diuisas

Dare autem subiectum diuisibilitatem g^m mensurabili
tatem extensivam in ordine ad locum impenetrabilitatem
tatem commensurabilitatem actualem hac inquam oia
actu dare potius sunt effectus formales qua ipsa
formalis ratio. cui ratio mensura non ut ratio forma
lis quantitatis? RES POND. quia posterius e quantitate
Cui non actualis extensio RES POND. hac e a quantitate
separabilis. QUAERES Exne igitur ratio mensura
perfectio realis quantitatis adueniens? R. non e ipsa
quantitas relativum considerata cui non e eius ratio
et u^o forme diuisibilitatem RES POND. quia esse diuisibi
le praesupponit habere partes QUAERES an ergo subiecta acci
piat a quantitate quod habeat partem extra partem? R.
entitativas partes subiecta h^{ab}et esse, quantitates acci
piat a quantitate NOTA. extensivam e quadruplicem
tam entitativam qua facti ut una pars non ut alia

hanc retiner et totus mundus si positus esset in pun-
 cto ad ordinis ut partes inter se certum ordinem
 et se invicem retineant quod potest esse sine ea quae i ad
 locum hanc reperit in venerabili Sacramento 3. aq. idem
 dinalis ad locum quod subiecto tribuitur factus
 ut hoc commensurari possit sicut actu mensuratur sicut
 non quod semper est cum quantitate 4. actualis cum gratia
 actu expectat aliam quantem hoc **QVAERITUR** An gratia
 realiter differat a substantia **RESPONDE** ita constat ex
 Fide nam in Eucharistia quantitas est sine subiecto
 ergo **QVAERITUR** quantitatiuum etiam ponit in substantia
 ergo substantia est quantitas **RESPONDE**. corpus spectatur
 ut quod incompletum et pars generati naturalis. Si
 in nullo predicamento ponitur, vel pro corpore pro-
 sito ex materia et forma sui est species substantiae
 vel pro una dimensione corpulentiae quae motus sui

Si est species quantitatis

Parav. r. d. v. **Q**UÆSTIO PRIMO. An Numerus
sit species quantitatis **RES POND.** non est ens per se
vel n. est res numerata hoc n. sunt unum vel e aliquo
rebus intarens negz n. d. quid unum **Q**UÆSTIO II
unum⁺ erg. sit ens ratio n. **RES POND.** cum res vera
numerantur ut numerus fundamentaliter e res respectu
per rationem **Q**UÆSTIO III. de intentione ad locum sibi
de essentia quantitatis **RES POND.** actualis n. a priori
natis ut a **Q**UÆSTIO IV. de intentione sit species ysis
RES POND. non tria enim sunt in ratione. hinc hinc qua
tas tertia species motus et mora qua non sunt quantitates
QUÆSTIO V. de intentione sit species quantitatis **RES POND.** hinc extrinsecus
non e nova species quantitatis cum non distinguatur a
superficie corporis continentis de intrinseco constat.

+
numery

quod non sit quantitas **QUANTITAS** **RES** **INDIVIDUA** **RES**.
 non quia non convenit illi ratio formalis quantitatis non
 a parte quantitativam extra partem et non habet ra-
 tionem motus, **QUANTITAS** **RES** spiritus et Angeli sunt q-
 uanti **RES** **INDIVIDUA** non quantitate motus sed virtutibus
QUANTITAS numero orationi pondelicus convenit ei aq-
 uale et inaequale Ergo sunt quantitates **RES** non
 convenit illi aequalitas motus et dicuntur aequalitati
 propria et per accidens quamvis huius quibus docemus m-
 ulta contraria disputet Aristoteles id facti non ex ma-
 sed ex veterum sententia ex his ergo collige Tres An: et
 species quantis lineam superficiem corpus **QUANTITAS** **RES** **INDIVIDUA**
 datur quantitas **RES** **INDIVIDUA** **RES** **INDIVIDUA** **RES** **INDIVIDUA** **RES** **INDIVIDUA**
 et continua ut series sit haec quantitas continua summu-
 genus dividatur in has species corpus lineam superficies
 per differentias et longum et non latum: quod obijciatur

requiri ad gradum certum generis et species subalterna
negandum est et dicendum porphyrium et Arist. accommod
esse illas definitiones veteribus. Dico Linea Eni comp
leta ergo non est species quantitatis. Respondeo in ratione
copulae aut termini est quod incompletum. In ratione
quantitativa non est. Cuius una species non debet alteram
includere aut componere. Si superficies essentialiter in
cludit lineam et superficies componit corpus. Respondeo
cum Soarez non est absurdum unam speciem includere aliam
in obliquo ita superficies includit longitudinem in obli
quo latitudinem in recto uel latitudinem formaliter lon
gitudinem materialiter uel longitudinem presupponit uel
latitudinem primario. Dico istae species differunt tan
negatiue ergo non sunt uerae species. Respondeo. nego antecedens
explicantur niant. per negatiuam in propria uocabulorum. Sicut
in rationale. Dico quomodo est in ratione si proprie ad genus
in Cuius Summo genere non est summum genus habet oppositum

RESPON. conuenit Illi per inferiora DEES esse aequale
 et inaequale est esse relatiuum ergo non est proprietas
 quantitatis RESPON. nego conuenientiam Nam potest
 relatiuum esse passio, alicuius absoluti sicut uirtutis
 & quatuor ram. proprietas subiecti alicuius

RELATIO

Parag. 1° Relatio est id quo formaliter unum
 refertur ad aliud, relatiua quae referuntur, extrema
 uere dicuntur relatiua considerata non ut relatiua
 sed ut res sunt si pater et filius sunt quidem relati
 ua, ut duo homines dicuntur extrema fundamentum
 quod est causa ut unum referatur ad aliud sicut a quo
 incipit relatio ut uirum in gramine terminus ad quem
 relatiuum primo refertur. relata alia uerum effectus
 quae ex natura sua referuntur ad alia dum dicitur quae a nobis

tantum est habere filium a quo filius sui generis etiam
 esse cum; itaque cum perit filius perit aliquid reale in
 terminis; non sola denominatio sui quoque viri qua
 tenet fundamentum non est tantum viri sed viri
 habens coexistentem alium virum & forma illa est
 una sunt quarum una potest crescere altera similitudo
 minui ut in relative caloris potest esse calor augetur et re
 latio similitudinis minui. **RESPON.** hic non occurrunt
 dem sed forma augetur rationem esse absolutum, minui
 dum esse respectuum & iam similitudo est ante non ex
 rat ergo fundamento auerit aliquid reale. **RESPON.**
 auerit aliquid in fundamento nego extra fundamentum
 conueno. Hinc requiritur omnia relata esse secundum
 dici RES. non sequitur nam duobus viris ibus existentibus
 similitudo non rari. Inquitur sed reuera est. Ita relata generat modum

predicamentum RES P. ut quid hoc modum affuerit
substantiam distinctum scilicet in ordine ad aliud huius itaq
pertinet sola relatio realis ita ut illa quarum fundam-
enta sunt in rebus excludantur et similiter extrema quae
debent esse realiter distincta unde inhaerentia aliter
dicta non est realis relatio

Paragra: 3. Eius summum genus relatum
RES P. relatio in abstracto hoc n. de vobis dicitur
uniuersum in quibus dicitur etiam relatum dicitur uniuersum
in quibus RES P. esse adhuc est aliunde impeditum
quod genera accidentium habeant modum significandi
compositum et illud genus deberet referri ad aliud atque
ita abicitur infinitum ergo de his predicari potest
summum genus ergo potest dici pater dicitur
quod est falsum pater n. est relatum RES P. dicitur

vel in obliquo vel in recto vere predicari satis ante
 e patrem summum genus predicari in obliquo. Ita
 possunt unae relatio in duobus esse subiectis. RESPON
 dia si sint subordinata id est coniuncta. Nota cum
 Aristoteles ponit tria fundamenta relationum uni
 tatem et multitudinem actum et passivum mensuram
 intellige primo cum duobus relatio fundari in unitate
 non est sensus unitatis: quod est negativum esse fundamentum
 sed res quae habent inter se quandam convenientiam
 seu unitatem. cui referri quod idem est de numero dican
 dum ita ut per hoc explicetur relatio sicut mensura
 non proprie fundat sed explicat relationem. Unde colligitur
 relatio paternitatis non dicitur non fundari in relatione
 conveniente actum ut Pater existit sed in ipso patri
 qui est fundamentum actum tantum efficiunt observari

que rationem fundandi tant. fere vntelligi vnt
Requisitam ad relativam qualis e generatio ac
tu facta. **RES** Terminatur relatio ad aliq
absolutum **RES** respectuum **RES** Dubitandi e gra
non de eis terminat oem relativam debet ergo aliq
e propter quod haec res terminet illam relativam
et n aliam et hoc videtur ee alia res **RES**
Terminus **RES** relatio terminatur ad aliquod absolu
tum quod n terminat fundamentis et ablato o
alio resultat relatio Verum quid e quod haec res
terminet illam relatio **RES** quia id quod e in fun
damens quodammodo reperitur in terminis quod
totum e natura prius **RES** relatio magis eleganter
dicitur relatum terminatur ad correlatum non
formaliter sed concomitantibus quod **RES** terminatur

Hæc mutuo conueniunt geometriæ relatiōis
 relatiua sunt simul. RES POK. quicquid quædam exi
 stentia sunt simul tant. conuenianter. uel rela
 tiua dicuntur ad conuenientiam quoad conuenien
 tiam relationis conueno realis atis nego siis nō his
 E alicuius scilicet sua et contra licet unū sit reale
 alterū non EST unde sumant speciem relatiua. EST
 ad term. et fund. simul positio EST possunt ne se plu
 res relatiua in duobus subiectis ut plures pater
 nitates in uno patre. RES ita quia unū effectus form
 alis hui non e omnino similis alteri. At Inditio filio et
 sicut relatiua ergo aliqua res ergo aliquid præter fund
 amentum EST perui aliquid in term. non in fund
 amento EST EST potest ne relatiua immediate præ
 fundamento haberi substantiam. RES ita duo Angeli
 cam

suscipiendam perfectivem ut durities terri vis
 currendi strepor ingenij & patibilis qualitas et
 passio quae est unio sensu exteriori perceptibilis
 difficult' aut facile mobilis aut appetens affectu
 ut albedo. ut dicitur $\frac{1}{2}$ forma et figura Figura
 consideratur tant' ut quantitatem terminat forma
 etiam in materia aliqua naturali et artificiali
 NOTA impotentiam hinc non accipi pro negativitate
 sed pro qualitate debiti rdo hinc divisio in quatuor
 membra est generis et speciei & etiam ut spectant Habitu
 tus super naturales licet per actus effectiv' n' acquir
 antur sunt tam. qualitates efficientes potentia
 raritatem et densitatem videtur qualitates licet
 ex aliorum sententia Ari. d' hinc negat G. A. hinc
 ula gbinatio ut Habitus a Diff. Specie differant

RESOLV. Non negs n̄ e' ratio cui minor calor a
maiori differat specie si et dispositio ab habitu
Sed ut cum eodem rei conveniunt ista quatuor
species ergo non differunt ergo n̄ differunt specie
nam calor transiens est dispositio permanens
et habitus si consideretur ut principium operantis
est naturalis potentia benigna etiam e' patibilis
quantitas Sed hoc n̄ e' absurdum rem aliter et ali
ter consideratam in diversis speciebus et praticam
entis. ponit habitus et potentia non videtur spe
differre possunt n̄ aliqua a natura esse inita et usu acci
dita non tam ideo specie differre ut calor naturalis et ac
quisitus Sed quia talis sunt natura ut alteram semper a
natura si alteram exercetis acquirat illa specie differant
N. cum diximus istas combinationes non differre spe

sensus est non semper necessario differre species clarum est si
 quod rubor ex verecundia differat a nigredine. Et tam
 unum est passivum alterum patibilis qualitas ut res molle
 et durum species differunt ergo potentia et in potentia
 Res non differunt species molles enim est parvi dur
 itus. Quid hic intelligitur per passivum Res
 passivum hic non est idem quod proprietas nec idem quod re
 ceptio actionis sed accipitur passivum pro qualitate subito
 transeunte quae ex sobita corporis mutatione sit orta
 Quomodo verum sit hab. bene afficere subiectum cum
 habet virtuti Res. si habet bene afficit subiectum quod
 est potentia in genere. entis non in genere moris. Hic de pra
 dicamentis quatuor praecipuis reliquorum desinat hic in
 Dialect. tractatum in sophia.

POSTPRAEDI

Pars. vs Oppositio est relatio inter duo extrema Imp

quæ in eadem re singulari secundum eam rem partem respectu eius
dem esse non possunt. **Q.:** si oppositio est relatio ergo oia opposita
sunt relativa ergo datur tam relatiua oppositio. **Res:** nego. **Q.:**
oia sunt relatiua sed non sunt tam relatiue opposita. **Ma d.:** hinc
dicuntur relatiue opposita quæ sunt tantum relatiue opposita
Ad.: quæ certa lege opponuntur dicuntur opposita quæ tantum
diuersa sunt dicuntur disparata. **Q.:** oppositio sunt quatuor. **Res:**
Essentia analogæ. relatiue contrarie contradictione privatiue
Definitioes quare apud Boetium in propriisamentis. **Q.:** g. con
dictionis est maxima oppositio cum inueniatur in alijs oppositis
et præter illam adhuc alia particularis. nigrum n. d. non album
et præterea nigrum etiam repugnat albo contra. **Res:** oia quæ
in eo conueniunt quod includant contradictionem oppositum vel
alia tam ratio non magis pugnant sed magis conueniunt quod includunt
sunt alia quæ in quo conueniunt. **Q.:** **Res:** nigrum et album
et flauum quam album et nigrum nam flauum d. non album ergo
magis distant disparata quæ contraria. **Res:** flauum subiectum

flavi non magis dicunt sed negative magis dicunt *Veritas*
quod dicitur verum e quum tantum opponi *Veritas* non tantum
opponitur eodem genere oppositionis et ad aquam nam sic oppo
nitur sibi relative ignorantie privative *Veritas* quod
verum e quod se contraria possunt ab eodem subiecto cum in
eodem subiecto non sint cum calor aqua non possit pelli a frigo
re aeris neque potest res agere ubi ubi non est cum dicitur contra
se peltre intellige formaliter id est ignis produci calorem
in aqua v. c. efficiens qui calor formaliter peltit Frigus
concretingens *consule dialogicam*

Paraledi. rhus priora hinc versibus continentur Tem
pore nara prius ordine dei et honore: causam causato dicitur
esse simul prius P. H. A. G. L. s simul sunt res tempore exi
tendi consequentia et qua a quo dividunt genus His vers. conti
tuntur *Tempore duo simul quorum generatio nunc e*
Sua conuertuntur dicimus esse simul
Sunt 3 simul species generis unum hi Iovinenses

LIBRI PERI

HERMANNAS

Paras: nō signum est quod quod potentia cognitiva
aliquid significat signum includit duplicem habet
unam ad rem significatam alteram ad potentiam gnos-
centem. Ratio quia in definitione signi includit repre-
sentatio rei quae fit a potentia gnoscens signa alia
naturalia quae apud se eadem sunt, alia ex instituta
Et si unum potest a eadem res signum esse naturale et ex
instituto ut visus est signum plura et facti divini
Signum aliud formale aliud instrumentale formale
quae non cognita ducunt in cognitionem rei ut ex goni-
sententia species universales alia instrumentalia quae
cognita ducunt in cognitionem rei ut vestigiū leporis ☺

RES significare tempus e prout principale significatu
 certam temporis Differentiam adsignificare in quo etia
 Nomen difert a uerbo quod **RES** per tempus adsignificat
 Verbum autem semper est praduatum quando significat
 accipitur si enim non accipitur significat **RES** tantu
 materialiter potest esse subiectum ut amo est verbum **RES**
RES quomodo oratio sit uox et non uis quousque **RES**
 materialiter sunt uoces nec sub grammaticali seu formali
 ter sunt uox **RES** **RES** Definitio per ueritatem
 et falsitatem datam ut essentialis **RES** non ueritatis
 et falsitatis hent se per modum gentis ad affirmationem et nega
 uos non uera e oratio quia hoc uel illud affirmat **RES**
RES in se operativa sit ueritas **RES** **RES** Incomplexa qualis
 e in conceptu Angelorum quia datur in operative gformitas
 rei intellectus cum Intellectu com plexa e ueritas e in r. opera
RES pronomina aduunt e faciunt orationem ergo
 sunt Nomina **RES** pronomina faciunt hoc non rati sui sed
 rati Nomino pro quibus ponuntur **RES** **RES** In dominis

58.

* 16.
 oratum
 contra ord.

¶ Parat: et dicitur **VERBES** quod voces significant Re-
 res. Et conceptus quia ad hoc voces sunt rebus imponi-
 ta. **VERBES** vtrum immediate significant conceptus. **RES**
 immediate eis ratio vox homo non e imponi. **RES**
 significat immediate conceptum hōis sed ipsum hōem pro quo in-
 telligendo. Nota primo signa alia sunt manifestatiua que
 rem tant. indicant alia suppositiua que pro re ipsa accipiuntur.
 exemplū. Iris fumus qui induat ignem posterioris
 caluit. Tru motus in suppositione qui accipiuntur pro rebus
 quas significant. **VERBES** itaq; significant ipsam etiam conceptus
 sed mediante significatiua rerum tanquam signa manifestati-
 ua et suppositiua. **RES** vox est data ut significet conceptus.
RES sed n̄ ut significet immediate conceptus. **RES** qui n̄ significat
 n̄ significat ergo voces significant conceptus. **RES** n̄ sequit
 ergo voces signifi. immed: et quamuis tales voces hui et nunc
 per auct. n̄ significant sunt tam significatiue ex nat. sua

Dicitur vox nomen significatur per conceptum Res
 si sonus est conceptus ut conditio nomen requiritur
 ita per conceptum significat concedo Si sonus est parum
 significatur conceptus nego **D**icitur qui mentium n' h'ent
 conceptum non respondentem ergo vox non significat conceptus
 Res. h'ent utrumq; conceptum alium respondentem alia prout
 ergo h'ent contradictoria iudicia simul Res n' sunt plura
 iudicia sed unum e' iud. alterum apprehensio **E**rgo quomodo
 verum e' quod sunt idem conceptus apud s'is Res. h'ent
 eundem rei si n' audita voce solis alius qui p'it magnam
 alius parum non e' res concepta eadem ☉

Parag: 3° Nomen est vox significans existit uto
 Nomen est vox et vox est Nomen ergo dicitur idem per idem
 cum dicitur Nomen e' vox vox non accipitur pro supportivo
 materiali pro hoc nomine vox, sed simpliciter **E**rgo
 quod e' significare sine tempore cum hora sit nomen et significat
 tempus

formale tantum vel simul ut homo ambulat si (e) pre
 predicatur ergo in proportionibus essentialibus predi-
 catur existentia predicari ex subiecto ergo res esse
 tialiter existerent. **RESOLV.** semper significat exi-
 stentiam vel formalem vel materiam. Vbi tam existi-
 non differt ab existentia et enti actuali. Non a semper
 significat existentiam actualem.

+o

Propr: **Præ** præsupposita enunciationis de
 finitive et divisione ex dialctica. quomodo dicitur

Prologus **Præ** Exne duarum proportionum de
 futuro contingenti altera determinat vera altera
 falsa. **RESOLV.** Ita quia quam Deus videt esse veram
 illi vera est. **CONTR.** ergo via euenient peruenit
RESOLV. non a quatuor negat. res futura est res quæ
 Deus videt ad deum scit quia futura est. **RESOLV.** non
 'Indie petrum peccaturum' ergo fuit verum ab æterno

*

Hic resarci-
 tur et eme-
 datur error
 ordinis

¶ **Secundus** Ergo est propositio eterna veritatis ergo
consequentia necessaria. **Res.** nego consequentiam. **Quia**
non vera fuerit ab eterno. Fuit tamen contingenter vera
ab eterno et autem sit eterna veritatis debet esse necessa-
ria et nexio praedicti cum subiecto. **Secundus** verus sit peccator
peccaturam ergo peccat necessario. **Res.** nego peccat necessario
ex hypothesi concedo simpliciter nego siue necessario
necessitate consequentia concedo consequentis nego. **Quia**
causa pro effectum praedicti adhuc non est determinata
ergo etiam effectus non est determinatus. **Res.** nego quod
peccaturus adhuc se non determinavit quia non est. **Res.**
non se determinavit pro hoc tempore est tamen determinatus
pro tempore per consuetudinem designato. De oppositio aequi-
potentis consule Dialecticam.

LIBRI PRIMO

Parag. VIII. paucis generaliter quia Dialecticam omittit

Hae explicabimus **VERBA** quod obiectum horum
 librorum. **RES** Argumentatio In genere e obiectum
 horum librorum Argumentatio in materia necessaria e
 obiectum ho librorum posteriorum In materia probabi
 li obiectum Topicorum In Senbis ostendit qua opera
 Quis habeant similitud. verarum N. a duplex e analysi
 seu resolutione consequentia cum resolutione Syllogis in
 rationem forma consequentis cum ostenditur novitas ratio
 materiae **VERBA** ubi quomodo definitur Syllogismus in
 rationem forma **RES** est oratio In qua quibusdam po
 sitis aliud quiddam ab ipis qua posita sunt necessario acci
 ut eo quod haec sint N. est Syllogismus esse consequentiam
 Formalem. Suntur quidem alia argumentativa Formalis
 Sed tant. syllogismus in forma g. chedat deoq. solis di. arg.
 umentatio Formalis N. In syllogismus dividitur in demon
 strativum Dialecticum litigiosum pseudo graphicum & eq.

+1

inde Dialcticam Dervienū tractatū q̄to **Quæstio** q̄ris
dicatur Desurū causatū **Respondeo** Desurū
aliū dicitur idē succūm cū p̄terā sine dependent
ia ā consequente cognoscuntur causatū cū nūm
ex aliō colligitur quem Desurū causatū nūc
tat esse in instanti **Respondeo** ergo intellectus noster p̄terā
iudicia poset h̄c eodē instanti **Respondeo** Ita mō in
ei syllogismo sunt minimum q̄tuor illa iudicia maiorē
vera et concessa: minorē ē vera et concessa consequentia
Svera et concessa et conclusio ex præmissis sequitur
Quæstio: iudicium illativum id ē quod consequentia
ex præmissis sequatur estne iudicium consequentia
consequentia **Respondeo**: consequentia siuis n̄ se h̄t q̄ ad
dam operatōem Ita se h̄t (ergo) ad tertiam **Quæstio**
H̄c consequentia sit de essentia syllogismi **Respondeo** syllogismi acci
piatur pro consequentia formali ita: ratio quæ p̄terā

in eius Definitivē. Caetera de Forma et Figura On
sule & Illucriam

+2.

LIBRI POS

DE LOGICIS

Obiectum huius libri est terra operatio intellectus in mater
 necessaria aliarum directiva. *DE LOGICIS* q. An sis doctrinarum
 generis discursiva fiat ex precedente generis *DE LOGICIS* ut si enim
 & discernua novariis propriis dicitur premisio ad conclusionem
 et hoc non e mala explicatio dicitur *DE LOGICIS*. In hoc dicitur *DE LOGICIS*.
 de generis complexa et simplicia necessaria propriis dicitur non a
 terminis simplicium et principiorum In nos loqui *DE LOGICIS*
 In hoc principiorum generis non ut ex alia *DE LOGICIS* e ex alia
 & dicitur: quod tan intellige de ja generis nam sequis. ad hoc
 principis sufficit terminum generis et dicitur *DE LOGICIS*
 An dicitur habitus primorum principiorum *DE LOGICIS* intellectus
 potest quid em acent in principis tunc habere per actus in omnia
 generis habitus ut facit in dicitur sicut generis dicitur
 & dicitur sed figura rotunda dicitur facit: *DE LOGICIS*

CONTRA. Intellectus aditā nullam hęc difficultatem crea
principiū. RESpondeo non habet positivam sed negativam
id ē cum pendeat a sensibus potest ēd majorē a minorē diffi
cultas a Facultas

Paragraphe secundus. **Quæstio.** An assensus præmissarum
efficienter producat eorū conclusionem. **Respondeo** non se
tant. dispositivē neq; n̄ satis intelligi potest quomodo
una intellectus efficienter possit aliam producere. **Quæstio**
conclusio ē de essentia syllogismi ergo præmissæ non sunt
dispositivæ ad id quod ē de eorū essentia. **Respondeo** neq; quod
sequatur non enim dicitur quod conclusio sit de essentia præ
missarum sed syllogismi totius. q. **Quæstio.** An assensus gel
tionis et præmissarum debeant ēd simul tempore. **Respondeo**
via quæ medium et vinculum debent esse idē simul tū
eo cuius ē medium vel vinculum sicut volens as vendit tū
in medium et finem sui intellectus in obiectum et medium
Contra erg. medium in greditur conclusionem. **Respondeo**

DE intellectu. e poteri: necessaria ergo impediri non
potest. Sed non e simpliciter necessarium sed aliquomodo de
pendet etiam a voluntate cui politici non sicuti ce obedi
unt diciturq; intellectus liberi radicalis ex

Paragr. dicitur quid oportet praenoscere ante demonit
Res. subiectum principia generalia et passivum quae solo
dicuntur tunc praecognita et de his sunt duae praecogni
tiones an sit et quid sit. **CON.** nunquid etiam gnoscat qualis
res sit: hoc in conclusionem gnoscat respondetis non vero
praecogniti. **N.** praecognita sunt quae immediate respectu
gelationis gnoscent non a respectu propositionis sicut
medius terminus et alia quae gnoscentur n' q' in se sed quia
in div. ad propo: immediatam n' conclusi: neq; sequit tot sunt
praecognitives quod praecognita n' n' genero respondet abstractu
physicum non n' sunt tot uita quod uindis aut **CON.** **PROV.**
cui maior et miri non sunt praecognita. **RES.** quia n' praecognit
sed gnoscent in ipsa demoni. ☺

Paragr^{phus} 4us **QVAERES** **IX** haec duae praegnitio nes d^{icuntur}
 leant de oibus praegnitio hori^{entibus} et de subiecto quid pra
 gnoscendum? R^{esponsum} non e opus de subiecto pra gnoscere quod
 actu existat sed satis e gnoscere in g^{enerali} an sit id quod
 sit possibile R^{esponsum} non e opus pra gnoscere subiecti ex^{istentia} rati^o
 definitioem nisi in demonstrationibus potissimis e de pra
 gnito altero seu praedictio aut pari. n^{on} e op^{us} pra gnoscere
 quid sit rei sed satis e pra gnoscere quid nois nam quid
 rei in g^{enerali} gnoscitur d^{icitur} de principiis gnoscendum quod
 infallibile ei sint uera e

Paragr^{phus} 5us quod duplex e demonstratio scilicet duplex pp^{ter}
 quid et quia, quia, quae pro medio utitur effectum causae te
 sta: ut ut illuminat ergo e lucens propter quid. cu^m e cau
 satio propria de subiecto demonstrat ut quia ratio quanto
 e remotior tanto e haec dem: imperfectior ut non e rati^o quia
 dicitur dicitur: ratio: haec dem: ab Ar: sic dicitur q^{uod} nati: e syllogis
 gnans ex ueris primis immediatis notioribus prioribus cau^{satione} g^{enerali}
 quas ois g^{enerali}: cum haec dem: dicitur: potissima id e cum mediis

++

est definitio perfecta subiecti exemplum huius dicitur: esse potest huius
sicutus de animal rationale est dicendum omnis homo est animal ratio
nale ergo omnis homo est dicendum. Et quomodo dicitur: dicitur casus ubique
cum dicitur: et desitum idem sunt et idem si non casus: sui ipsius dicitur.
tatis est ratione distinguere aliqui et non male appellantur casus. Mel:
Et quomodo una propositio: dicitur altera uerum cum ueritas existat in
indivisibili dicitur. ueritas rerum entitativa siue essentialis
existat in indivisibili. ueritas autem separata ad animum ueritas
ratio magis minusque probabilis est maior et minor. (2)
Paragr. 6: quamquam dicitur propositio per se nota dicitur. propositio per se nota
duplex est alia per se nota ex natura sua quae non potest per se
demonstrari qualis sunt propositio: immediata alia per se nota et haec
sunt quae sunt per se nota sed ut fiat per se nota quodam modo
possunt habere aliquos terminorum explanationem. Et quod sunt modi di
cendi per se dicitur quatuor cum praedicatum. est in desitum subiecti ut homo
animal est cum conueniens est: seu cum propria passio demonstrat praedicatum:
ut homo est rationalis est cum id quod praedicatum de aliquo per se existit ut in
subiecto et cum est praedicatum: de casus: ubi obseruandum quod propositio
per se et in medio. etiam dicitur: propositio. idem quod ipsum id est quod quoniam
rei quae talis est ut homo est animal ad id quod ipsum quod est quod homo est animal

homo e animal **VERRES** quod in predicatum
 de o **RES**. hoc duplex e primum cum in oibz
 inferioribus inest abstrahendo a tempore Potentia,
 rati cum cum inest pro omni tempore primum
 uigilat posito quod oes **RES** uigilent et priori
 rati quia non dicitur pro omni tempore sed
 homo est uisibilis dicitur pro omni tempore **VERRES**
RES quomodo differt Demonstratio potissima
 et propter quod quia procedit a notioribus nobis
 propter quod a notioribus natura potissima a no-
 tioribus nobis et natura

TRACTATUS

DE SCIENTIA

P: nis Nota primo recte dicit quod ois homo
 naturaliter Jure appetat appetitum inato

Imo ois enim homo appetitum elicitum suam
siderat ut cam qua sciat esse repudiare non
potest quod si quidam fugiunt suam non tam illi
suam fugiant quam dicendi laborem Contra
Aristotelem est appetitus ille quia nunquam potest
homo naturaliter oia scire eadem autem est
ratio mirum suum si enim unam appetit ergo
des RESP. satis est quod possit scire oia successu
sive licet non simul

Proclus possuntne singularia entia per
accid. et similia scribi RESP. per predicabilia
scribi non possunt quia ut si non faciunt entia
alem passionem possunt tamen scribi ut universa
alitati subiant qua potius est sua universalis

particulari applicata CONTRA Definiri possunt
 ergo veri RESPON eodem modo ut Individua
 sunt non definiuntur Definiuntur specificata
 illis applicata Definiri possunt RESPON
 e Fortuita et entia per accidens etiam Redu
 plicatue veri non possunt quia sunt contingē
 tia et mutabilia possunt Tamen veri si spec
 tentur non quoad rationem subiectam sed eodem
 rationem formalem quod ut intelligas Nota :

Nota plura verbi causa res e motu
 subiecta si spectetur ut haec res existens
 quae Tamen res si quid erit In communi ut
 illi generantur quaedam praedicta essentialia
 quod hoc a suo modo veri generetur ita veri
 potest RESPON quae conditiones requirant ut
 aliquid veri possit RESPON quod non debet i esse

reale e' uniuersum a' saltem analogice unum
s' uniuersale aut saltem necessarium f' debet
habere principia partes et passiones **NECESSITATE**
NECESSITATE Veritas cognitionum et evidentia
Dui solet formaliter esse quod est in intellectu
Fundamentalius tamen in ipsis rebus **VERITAS**
non quae sint conditiones scilicet veritas eide-
tia certitudo nam ex veritate manat evidentia
ex evidentia certitudo ex eo enim quod res vi-
detur evidens fit certa **DEUS** Non om-
nia videtur esse evidens neque evidentia videtur
si scilicet esse essentialis nam substantia a se potius cre-
dibilis quam demonstratio. **RESPONDET** scilicet

subalternata dupliciter consideratur primo
 et supponit principia quasi essentialia et
 cum sua subalternante connexa est ut hinc
 eiusque principia et sua subalternantis

P. 3us **OPINIO** ex auctore habens ad invicem
 am formidinem contraria **OPINIO** **ESSE** illa
 formido ut essentialis propositionis opinio **N.**
ESSE opinio alia e actualis alia Habitudo
 alis si est scilicet item alia mediata quae asse
 ritur per medium debile. Alia immediata
 quae propter ipsos terminos Itaque radicali
 formido dicitur non quod Inesse cum essentiali
 precise cum formidine aut timore sed quod
 medium ut debile. Actualis cum auctore elicit

Cum timore ne soluit falsum De ESP. Dicitur
Nunc formido radicalis et actualis est opinio
essentialis quod si vero aliquis habens assensum
aliquem non formidet actu illa non erit opinio
sed erit gnitio alterius rationis ut fides magis

P. 4us postne scia opinioqz simul esse in eod.
intellectu de eadem re De ESP. in quod actu
non possunt alioquin sciret et non sciret non tam
excluditur probabilitas per hoc potest enim nihil
cognosci conclusio per medium probabile et eades
non tamen erit opinio et scientia quia evidentiā
tollet formidinem neqz dicitur gnitio probabilis est
opinio sed illa quae habet formidinem Contra ex
hoc ipso requiritur quod opinio et scia ponantur

simul quid ratiōe mediū opinatiōis erit proba-
 bilis et ratiōe scientifici certa erit conclusio
 RESPOND. aliud ē rem intelligere ut probabile
 respectum mediū probabilis et euidentem respec-
 tum mediū scientifici aliud em rem affirmare si
 phiciter esse simul euidentem et probabilem
 opinatiōis § I C E S. In eadem voluntate potest
 esse simul respectu euidem gaudium et tristitia
 ergo in intellectu potest esse simul scia et opinio
 RESPOND. non requiritur quia actus voluntatis
 sunt circa bonum ut bonum bonum a multiplici-
 citer dicitur et qui tollit unam ratiōem boni
 non tollit sciam verum non si consistit enim in
 diuisibili v. c. castigatio corporis potest inverte-
 re ut malum corporis potest verso laetitiam

Ut bonum corporis vel potius animi proprii:
Vero aliquid vel est difformis vel conformis aliq
ut iam. per unum actum attingit **DESPOX**:
Secundo quod habitus simul esse possunt ut si
quis multis argumentis probabilibus acquirat
alicuius opinionis habitum deinde unico actu
Demonstrativo sciam in actu sciam habitum
non potest opinionis. **C. V. N.**: in habitus ordinat
ad actus contrarios ergo **DESPOX** Inclinant ad
actus contrarios sed non eodem tempore elien
dos nec valet Argumentatio ab alijs qualitatib
ad habitus. **Scia** et erroris quia quodammodo
sunt duplicis generis quaedam si non habent pot
estiam oppositorem nisi **Scia** gradibus

summis & prima qualitates calor, frigus,
 humor viscositas, quaedam non tantum entitati
 ac sed etiam euentia pugnante ut via et error
 Item obseruandum aliud est cum via appropi-
 e ad errorem aliud cum via simul auerit
 errorem prius potest fieri posterius non
 potest fieri:

FINIS

COMPLENDIS LECTURE

CONCERNANTIBUS

REVERENDIS ET

REVERENDISSIMIS

DOMINIS PATRIBUS

AC
 1625. *Scolare* LECTURIS
regi ordinario

Faint, illegible text in a historical script, possibly Latin or German, covering the upper portion of the page.

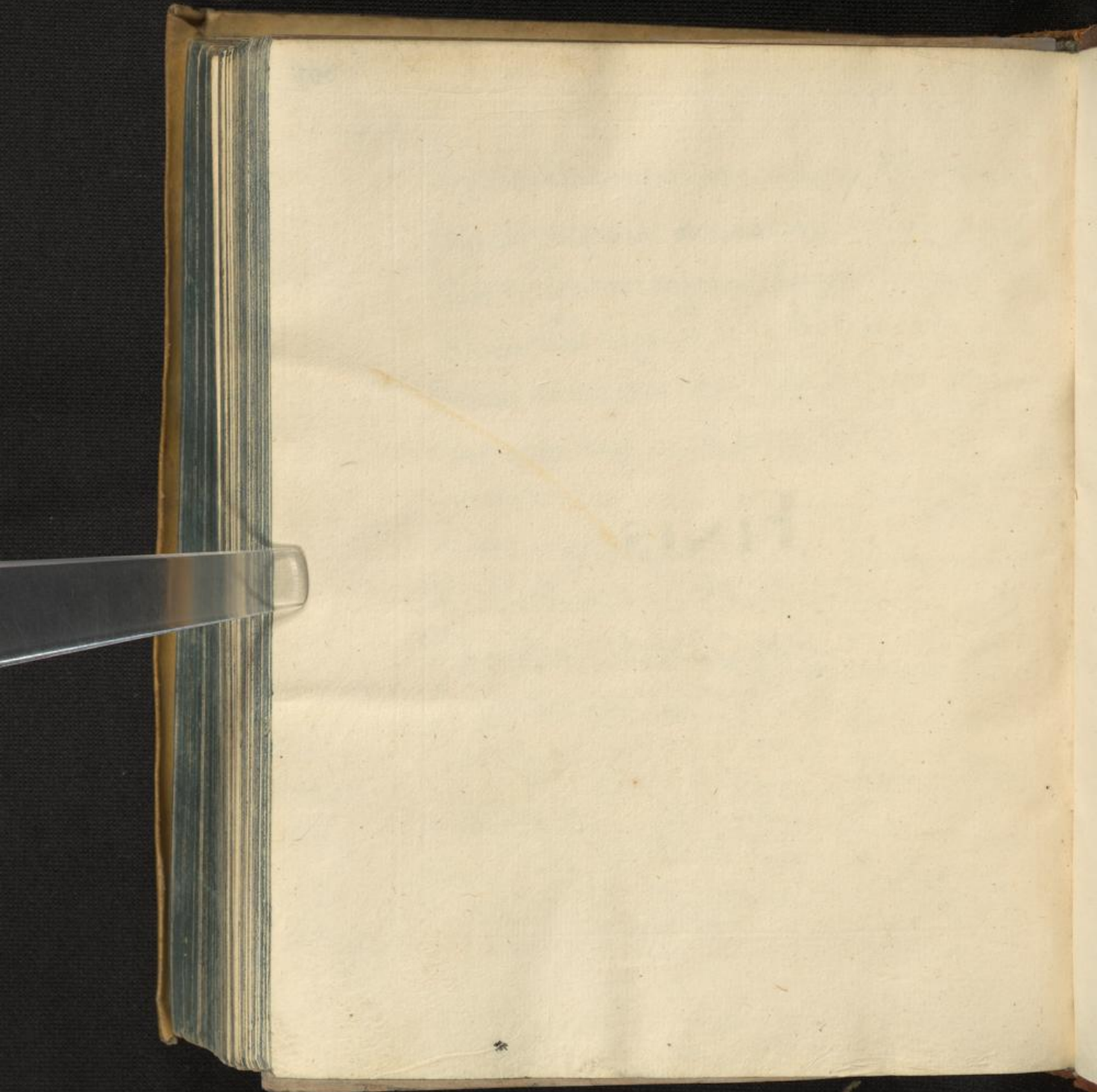
FINIS

Faint, illegible text in a historical script, possibly Latin or German, covering the lower portion of the page.

300

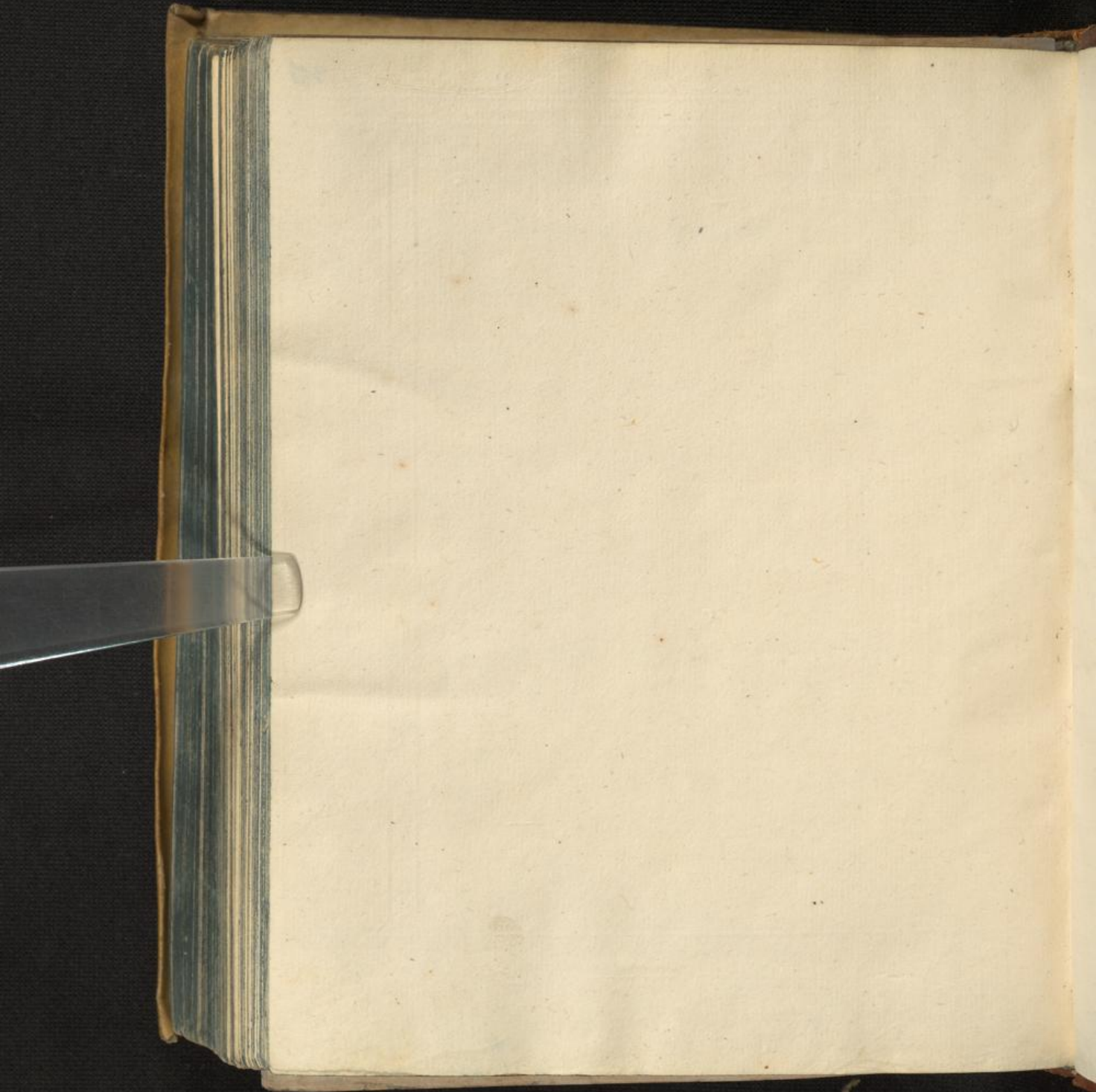

307

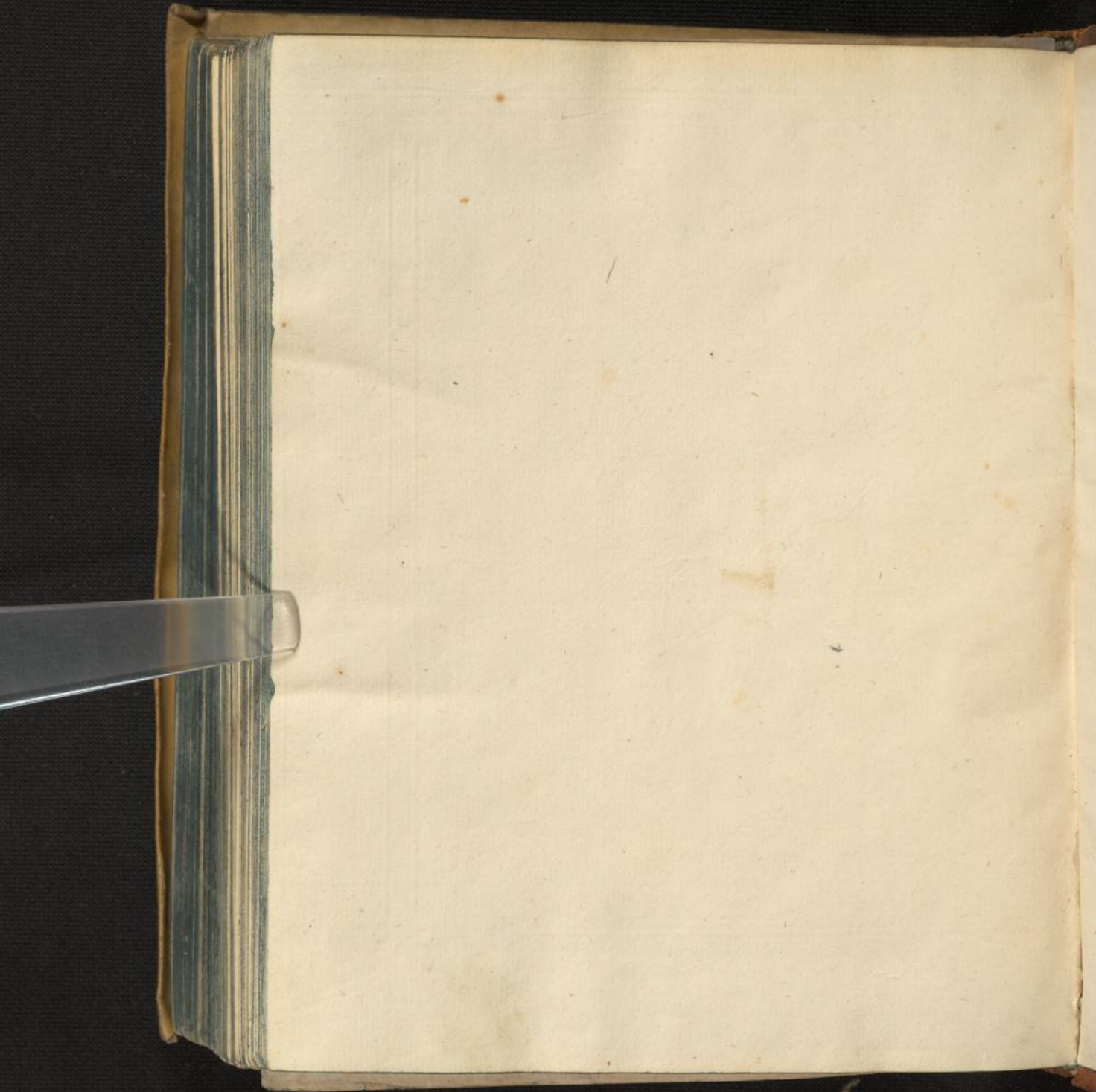

302

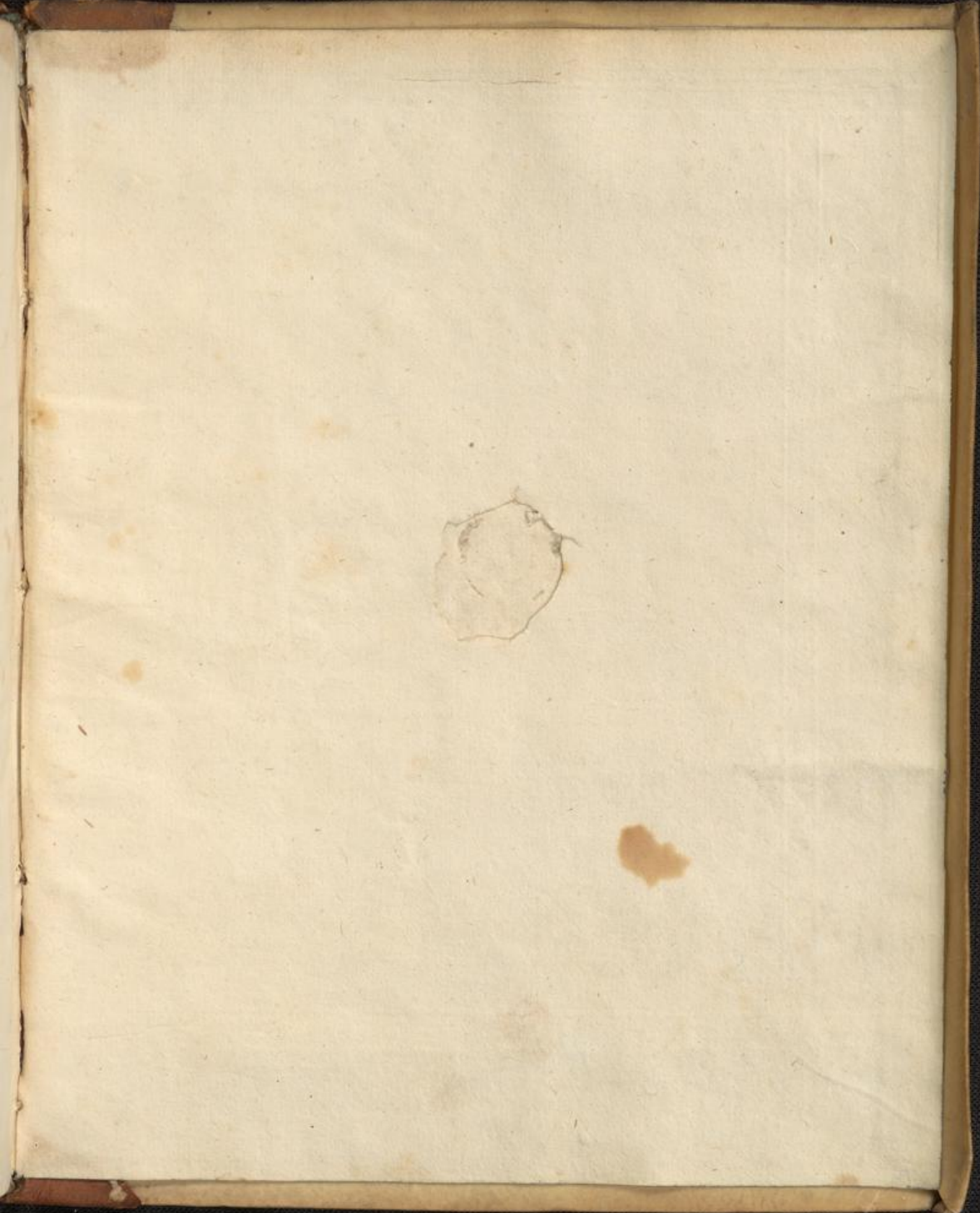
303

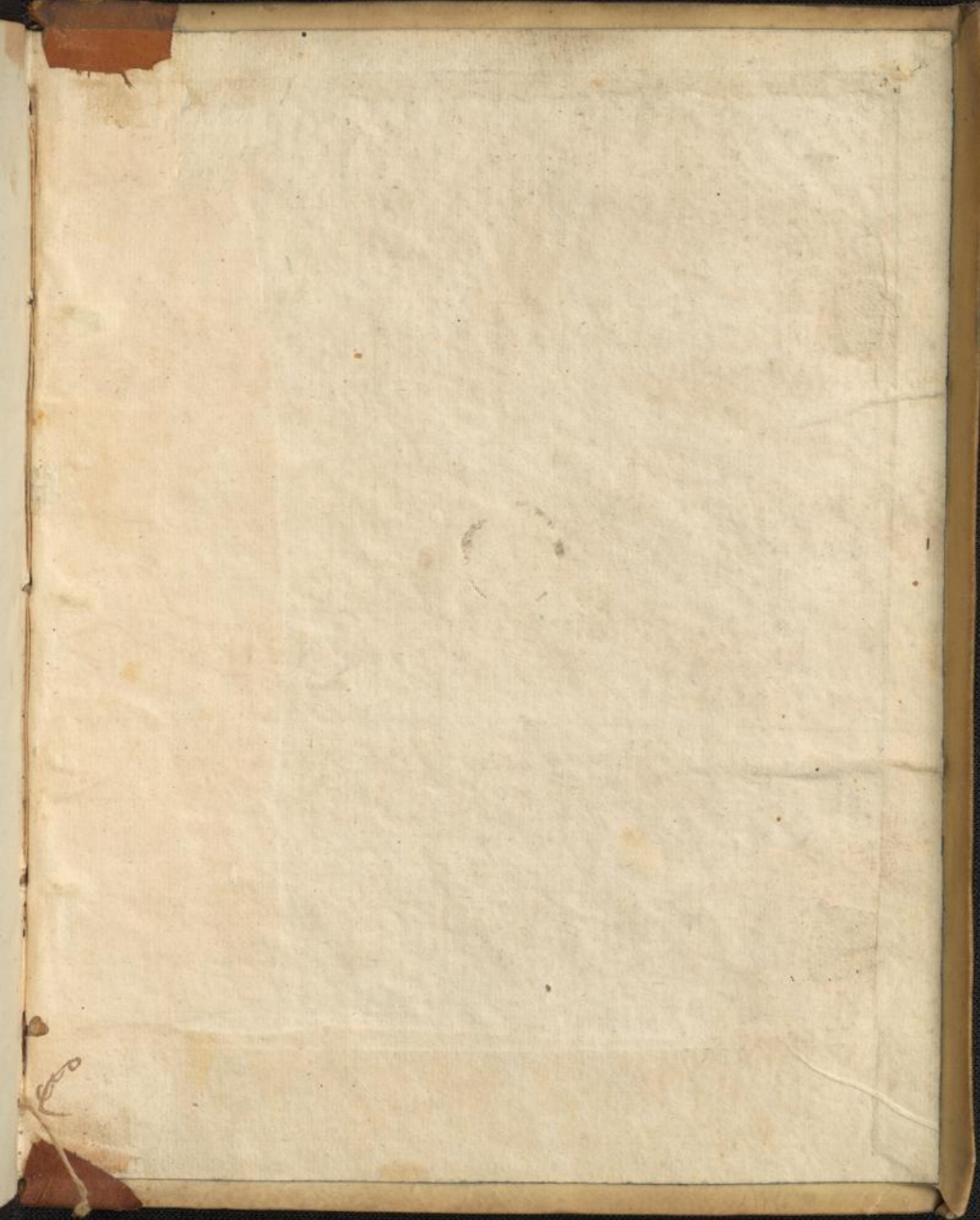

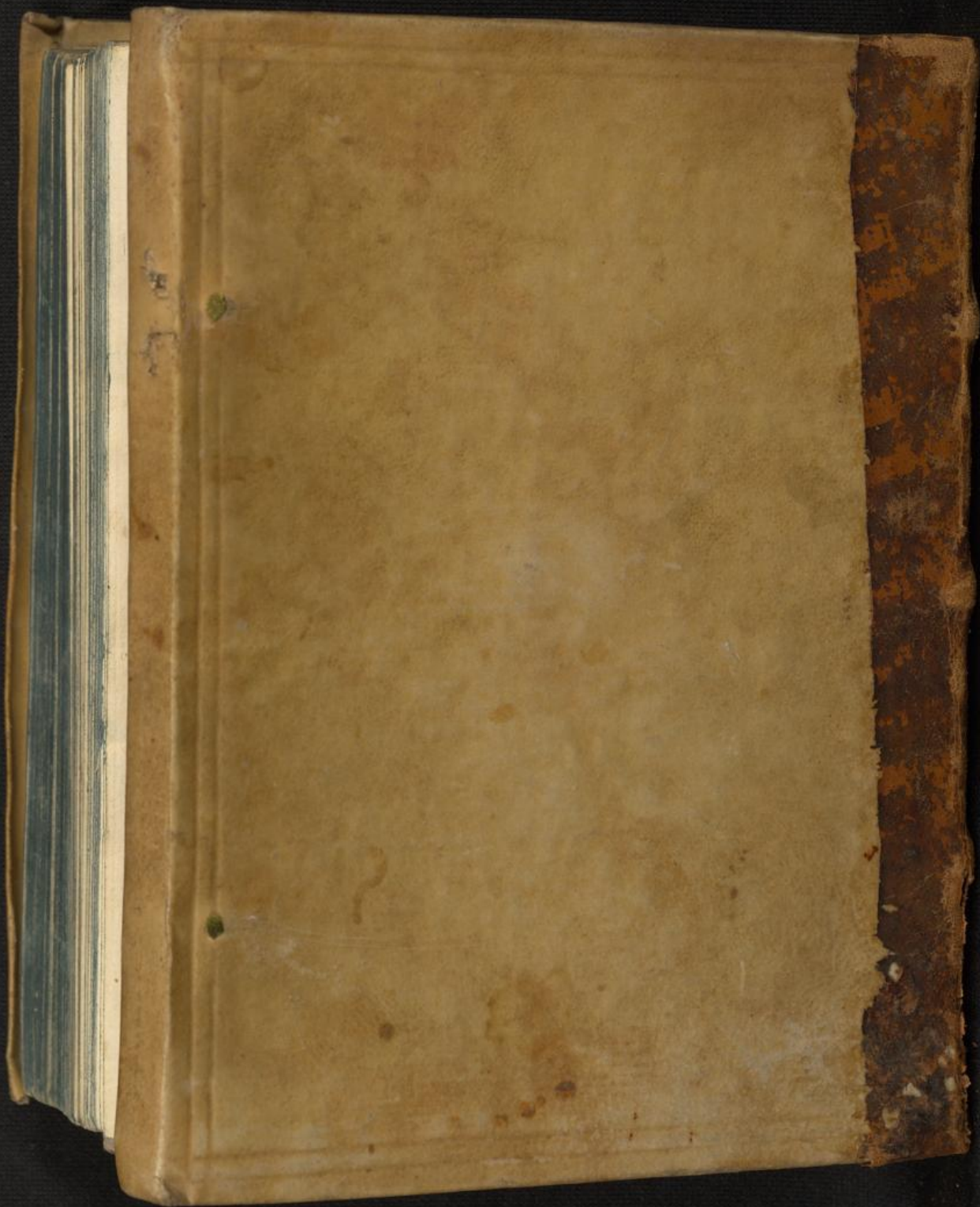

Copyright 4/1999 Xyzmaster GmbH www.xyzmaster.com

VierFarbselector Standard - Euroskala Offset

1	A	20 cm
2	B	
3	C	
4	D	
5	E	5
6	F	
7	G	
8	H	
9	I	
10	J	
11	K	10
12	L	
13	M	
14	N	
15	Focus	
16	O	15
17	Balance	
18	Q	
19	R	
W	S	
X	T	
Y	U	
Z	V	

lang
zwischen
S 207/208

119

